

กรมกิจการเด็กและเยาวชน
สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567

สารบัญ

ส่วนที่ 1 สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน และบริบทที่เกี่ยวข้อง.....	1
1.1 สถิติข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567	2
1.2 บริบทความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ.....	16
ส่วนที่ 2 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการ และแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	24
2.1 พัฒนาการล่าช้าของเด็กช่วงวัย 0 - 6 ปี.....	27
2.2 ภาวะอ้วนในวัยเรียนช่วงวัย 7 - 12 ปี.....	33
2.3 พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นช่วงวัย 13 - 17 ปี.....	37
2.4 การใช้สารเสพติดของเยาวชนช่วงวัย 18 - 25 ปี.....	43
2.5 ความรุนแรงในเด็กและเยาวชน	48
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	54
3.1 ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน	56
3.2 เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานของเครือข่ายเด็กและเยาวชน.....	65
3.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียนและเวทีในระดับนานาชาติ	71
ส่วนที่ 4 บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชาชาติต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	77
4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	78
4.2 องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	81
4.3 สถาบันทางวิชาการกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	84
4.4 สื่อกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	85
4.5 อาสาสมัครกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	86
4.6 การส่งเสริมบทบาทครอบครัวต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	88
4.7 การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนเพื่อทำงานด้านเด็กและเยาวชน.....	91

ส่วนที่ 5 งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	93
5.1 งบประมาณของภาคราชการ	94
5.2 งบประมาณของภาคนอกราชการ.....	113
ส่วนที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	120
6.1 บทสรุป.....	121
6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	125
การศึกษาเชิงลึกเฉพาะเรื่อง ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21	132
บรรณานุกรม	148

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2567 จัดทำขึ้นเพื่อสะท้อนสถานการณ์ ความท้าทาย และทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนและเสนอแนวทางเชิงนโยบายที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับอัตราการเกิดที่ลดลง โดยปี 2567 มีเด็กเกิดใหม่เพียง 462,240 คน ลดลงกว่า 55,000 คน จากปีก่อน ขณะที่จำนวนเด็กและเยาวชนอายุ 0-25 ปี มีเพียง 18.9 ล้านคน หรือคิดเป็น ร้อยละ 28.7 ของประชากรทั้งหมด จากข้อมูลด้านสถานการณ์การเกิดและจำนวนเด็กและเยาวชนของประเทศไทยข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาการเกิดน้อยเป็นสถานการณ์ที่น่ากังวลอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ถือว่าเป็นความท้าทายสำคัญที่สังคมไทยและภาครัฐจะต้องปรับตัว และขับเคลื่อนไปในทิศทางที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่เกิดมา

บริบทความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ได้แก่

- ด้านสถาบันครอบครัว จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อบ้านลดลงเหลือ 2.26 คน/บ้าน เกิดปรากฏการณ์ “ครอบครัวแห่งกลาง” คือ เด็กอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายโดยไม่มีพ่อแม่เนื่องจากพ่อแม่ต้องย้ายถิ่นไปทำงานต่างพื้นที่ และจากการสำรวจข้อมูลในปี 2567 โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) พบว่า นักเรียนยากจนพิเศษมากกว่า 1 ใน 3 หรือร้อยละ 38.77 ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่
- ด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำพบว่า ความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กออกนอกระบบการศึกษามากที่สุด และมีนักเรียนยากจนพิเศษระดับตั้งแต่อนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนกว่า 1.3 ล้านคน
- ด้านเทคโนโลยี กลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือร้อยละ 97.1 มีโทรศัพท์มือถือเป็นของตนเอง ร้อยละ 59.3 ในส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 15 - 24 ปี มีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตและการใช้โทรศัพท์มือถือที่ร้อยละ 99.2 และ 99.3 ตามลำดับ ซึ่งสูงขึ้นจากการสำรวจในปี 2566 โดยที่เกือบทั้งหมด หรือร้อยละ 98.5 ของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้มีโทรศัพท์มือถือเป็นของตนเอง
- ด้านสิ่งแวดล้อม เด็กและเยาวชน ได้รับผลกระทบทางสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ (PM 2.5) เกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจ กลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ กลุ่มโรคตาอักเสบ และกลุ่มโรคหัวใจหลอดเลือด และสมองอุดตันขาดเลือด ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในปี 2567 กลุ่มเด็กอายุ 5 - 9 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดถึง 200,922 คน รองลงมา คือ กลุ่มเด็กอายุ 10 - 14 ปี จำนวน 122,789 คน และกลุ่มเด็กอายุ 0 - 4 ปี จำนวน 105,337 คน ตามลำดับ

สถานการณ์ปัญหาสำคัญในแต่ละช่วงวัย คือ

เด็กเล็กอายุ 0-6 ปี มีพัฒนาการล่าช้าในด้านภาษาและการสื่อสาร ปี 2567 เป็นปีที่เด็กพัฒนาการสมวัยมีอัตราต่ำที่สุดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ผลการวิจัยจากสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเล่นส่งผลต่อการพัฒนาสมอง กระตุ้นการสร้างเซลล์สมองและเส้นใยประสาท รวมถึงเพิ่มการประสานระหว่างการทำงานของสมองและร่างกาย แต่จากการสำรวจพบว่าผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กใช้เวลาเล่นกับเด็กค่อนข้างน้อย **เด็กวัยเรียน 7-12 ปี** อัตราภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและเกินกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด จากข้อมูลสถิติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ชี้ให้เห็นว่าเด็กไทยช่วงวัยประถมศึกษาจำนวนมากมีความเสี่ยงเป็นโรคอ้วนเพิ่มขึ้น ในปี 2567 พบว่า เด็กช่วงวัยประถมศึกษาที่มีภาวะเริ่มอ้วน

และอ้วน จำนวน 546,434 คน และคาดการณ์ว่าสัดส่วนของเด็กที่มีโรคอ้วนจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.9 เป็นร้อยละ 13.21 ในปี 2573 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าคนในช่วงวัยอื่น **วัยรุ่น 13-17 ปี** มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยเฉพาะปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่เกิดขึ้นจากความผิดพลาดในการคุมกำเนิด อายุเฉลี่ยของวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอยู่ที่ 15.30 ปี และร้อยละ 42.00 ของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ไม่ใช่อายุขานามัย ข้อมูลจากกรมอนามัย ชี้ให้เห็นว่า ในปี 2567 อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอยู่ที่ 25.30 ต่อประชากรหญิงพันคน และมีอัตราการคลอดบุตรมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี เท่ากับ 18.54 ต่อพันคน **ขณะที่เยาวชนอายุ 18-25 ปี** มีอัตราการถูกดำเนินคดีในฐานความผิดประมวลกฎหมายยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้น และเยาวชนส่วนใหญ่ที่ถูกดำเนินคดีเป็นผู้ที่เคยมีประวัติการใช้สารเสพติดมาก่อน ประเด็นสำคัญในทุกช่วงวัยคือ ปัญหาความรุนแรงในทุกรูปแบบที่ครอบคลุมถึงความรุนแรงบนโลกออนไลน์ที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทั้งในฐานของผู้กระทำและเหยื่อของความรุนแรง

ทั้งนี้ **ประเด็นแหลมคมประการหนึ่ง** คือ พัฒนาการของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารแบบดิจิทัลและการแพร่หลายของโซเชียลมีเดียและเอไอ (AI) ในรูปแบบต่างๆ ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากทั้งในด้านโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพและด้านที่เป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การกลั่นแกล้งออนไลน์ (cyber bullying) กลายมาเป็นประเด็นที่รุนแรงและมีจำนวนมากขึ้น

บทบาทของเด็กและเยาวชนแสดงออกผ่านสภาเด็กและเยาวชนและเครือข่าย ทั้งเครือข่ายระดับประเทศและเครือข่ายระดับพื้นที่ รวมถึงการเข้าร่วมเวทีนานาชาติ โดยในปี 2567 สภาเด็กใช้งบประมาณจากรัฐบาลจำนวน 73.62 ล้านบาท จัดกิจกรรมจำนวน 8,464 กิจกรรม เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวน 4.66 แสนคน ครอบคลุมประเด็นสำคัญตามพันธกิจและยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาเด็ก เยาวชน ชุมชนและสังคม ป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรม เสริมพลังเครือข่ายเด็กและเยาวชน และงานประจำปีตามที่กฎหมายกำหนด ความท้าทายสำคัญของการส่งเสริมบทบาทของเด็กและเยาวชนคือ ความต่อเนื่องในการทำงาน ความร่วมมือกันระหว่างเด็กและเยาวชนกับข้าราชการ และการเพิ่มบทบาทของเด็กและเยาวชนในเรื่องอำนาจอนุมัติ

บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่หมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนภาคเอกชนและภาควิชาการต่างก็มีบทบาทสำคัญร่วมกันในลักษณะที่แต่ละภาคส่วนทำงานตามภารกิจและความถนัดของตนเองในการขับเคลื่อนประเด็นเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลักดันโครงการตามนโยบายรัฐบาลและพันธกิจของตนเอง องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ผลักดันโครงการด้านสิทธิ การลดความเหลื่อมล้ำ ภาคเอกชนสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนด้านการประกอบการและธุรกิจ ภาควิชาการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะ ความรู้ การศึกษา สื่อมวลชนดำเนินโครงการเกี่ยวกับสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีทั้งงบประมาณจากภาคราชการและภาคนอกราชการ งบประมาณจากภาครัฐในการพัฒนาเด็กและเยาวชนถูกกระจายไปยังหน่วยงานตามกระทรวงต่างๆ อย่างหลากหลาย ในขณะที่งบประมาณจากภาคนอกราชการมีทั้งจากองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรอิสระ มูลนิธิ บริษัทเอกชน

ข้อจำกัดที่เด่นชัดคือ **ข้อจำกัดด้านงบประมาณและการบูรณาการข้อมูล และงบประมาณสนับสนุนสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนยังคงกระจุกกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน ขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของเด็กและเยาวชนได้อย่างครบถ้วน**

จากข้อมูลข้างต้น **รายงานฉบับนี้ได้สรุปและนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ** คือ

- การสร้างภูมิคุ้มกันในการดูแลสุขภาพทางกายและจิตใจ
- การเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะดิจิทัล
- การพัฒนาและยกระดับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากความรุนแรงและสารเสพติด
- การเปิดพื้นที่และเสริมพลังอำนาจให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม พร้อมทั้งยกระดับระบบการจัดสรรงบประมาณให้มีประสิทธิภาพโดยการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของวัตถุประสงค์โครงการสำหรับเด็กและเยาวชน และสามารถจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการให้มีความหลากหลายตรงเป้าหมาย และครอบคลุมกลุ่มเปราะบางมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลงบประมาณของโครงการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความโปร่งใส

สำหรับภาคการศึกษาเฉพาะเรื่อง ได้เลือกศึกษาความเปลี่ยนแปลงของประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญของเด็กและเยาวชนคือ ความรุนแรง

ข้อมูลและสถิติขององค์การระหว่างประเทศรวมถึงในประเทศไทยบ่งชี้อย่างชัดเจนว่าความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมาการศึกษาในประเด็นนี้พบว่ามีเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ก่อนและหลังการแพร่หลายในวงกว้างของการใช้อินเตอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย

การศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในทศวรรษปัจจุบันมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากหลายทศวรรษก่อนหน้า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้แก่

ประการแรก การเปลี่ยนแปลงฐานคิดต่อปัญหา

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงวิธีวิทยาที่ใช้ในการศึกษา

ประการที่สาม การเปลี่ยนแปลงบริบทสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม

ประการที่สี่ การเปลี่ยนแปลงหรือการขยายตัวของประเด็นที่ทำการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงฐานคิดของปัญหาจากการมุ่งเน้นการปกป้องเด็กและเยาวชน (children protection) ไปสู่ฐานคิดที่จะเสริมอำนาจเด็กและเยาวชน (children empowerment) วิธีวิทยาเปลี่ยนจากการศึกษาด้วยสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งไปสู่การศึกษาแบบหลากหลายสาขาวิชา ในขณะที่บริบทสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในศตวรรษใหม่นี้ก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รุนแรงและกว้างขวาง โดยเฉพาะในเรื่องของเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดประเด็นใหม่ ๆ หรือการขยายตัวของประเด็นที่มีมาอยู่ก่อนแล้วให้ครอบคลุมสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ที่เห็นได้ชัดคือ การแพร่หลายไปทั่วของโซเชียลมีเดียส่งผลให้ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนขยายตัวจากความรุนแรงซึ่งหน้าไปสู่ความรุนแรงออนไลน์หรือไร้สัมผัสได้

การมีมุมมองใหม่ต่อเด็กและเยาวชน การใช้วิธีวิทยาใหม่ในการศึกษา การคำนึงถึงบริบทใหม่ การเปิดประเด็นใหม่ และขยายผลในประเด็นเดิมได้ช่วยเปิดทางให้แก่การเข้าถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการสนับสนุนและความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ที่ไม่จำกัดเพียงการ “ป้องกัน” “ปราบปราม” หรือ “เยียวยา” เท่านั้น แต่ยังสามารถไปไกลถึงการเสริมสร้างอำนาจและระบบนิเวศที่สนับสนุนการลดความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนด้วย

กล่าวโดยสรุป รายงานฉบับนี้สะท้อนให้เห็นโอกาสและปัญหาของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี 2567 ที่ผ่านมา ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ควบคู่ไปกับการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของบริบทแวดล้อมที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทและอิทธิพลอย่างชัดเจน รวมถึงบทบาทของตัวแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ทั้งครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบราชการและรัฐบาล

ส่วนที่ 1

สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน และบริบทที่เกี่ยวข้อง

1.1 สถิติข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567

1.1.1 สถานการณ์การเกิดของประเทศไทย

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย ได้รายงานจำนวนการเกิดในประเทศไทยที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2567 มีจำนวนเด็กเกิดใหม่ในประเทศทั้งหมด อยู่ที่ 462,240 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 238,467 คน และเพศหญิง จำนวน 223,773 คน ซึ่งมีจำนวนลดลง จากปี 2566 จำนวนกว่า 55,694 คน เมื่อพิจารณาแนวโน้ม

จำนวนการเกิดในช่วง 7 - 8 ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าในระยะ เวลากว่า 8 ปี จำนวนการเกิดของเด็กในประเทศต่อปี มีแนวโน้มที่ลดลง กล่าวคือ ในปี 2560 มีจำนวนการเกิด 702,761 คน ลดลงเหลือ 462,240 คน ในปี 2567 (ดังตาราง 1.1)

ตาราง 1.1 สถิติจำนวนการเกิดปี 2560 – 2567

สถิติจำนวนการเกิด ปี 2560 - 2567			
ปี	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
2560	362,510	340,251	702,761
2561	343,224	323,133	666,357
2562	317,708	300,485	618,193
2563	302,836	284,532	587,368
2564	280,551	264,019	544,570
2565	259,558	242,549	502,107
2566	266,426	251,508	517,934
2567	238,467	223,773	462,240

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย, ปี 2560 – 2567

1.1.2 จำนวนเด็กและเยาวชนทั้งประเทศ

ในภาพรวมปี 2567 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวน ประชากรทั้งหมด 65,951,179 คน ซึ่งมีแนวโน้มลดลงมา ตลอดตั้งแต่ปี 2565 ด้านโครงสร้างประชากรเมื่อจำแนกตาม ช่วงวัย พบว่า ประชากรไทยที่เป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2565 ร้อยละ 19.21 เป็นร้อยละ 20.83 ในปี 2567 ในขณะที่ประชากรในวัยอื่น ๆ

มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในปี 2565 ประชากร วัยเด็กอายุตั้งแต่ 0 - 14 ปี ร้อยละ 16.05 เป็นร้อยละ 15.14 ในปี 2567 เช่นเดียวกัน ประชากรในวัยแรงงานอายุ ตั้งแต่ 15 – 59 ปี ร้อยละ 64.74 เหลือเพียงร้อยละ 64.03 (ดังตาราง 1.2)

ตาราง 1.2 จำนวนประชากรไทย ปี 2565-2567 จำแนกตามช่วงวัย

ช่วงวัย	ปี 2565		ปี 2566		ปี 2567	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วัยเด็ก 0-14 ปี	10,606,364	16.05	10,324,273	15.63	9,986,699	15.14
วัยแรงงาน 15 – 59 ปี	42,785,749	64.74	42,535,095	64.40	42,227,484	64.03
วัยสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป	12,698,329	19.21	13,193,217	19.97	13,736,996	20.83
เกิดปีจันทรคติ*	33	0.00	30	0.00	31	0.00
รวมประชากรทั้งประเทศ	66,090,475	100.00	66,052,615	100.00	65,951,179	100.00

หมายเหตุ ข้อมูล ณ ธันวาคม ของแต่ละปี * กรณีข้อมูลปีเกิดของบุคคลเป็นปีตามระบบจันทรคติ หรือ ปีนักษัตร

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย, ปี 2565 – 2567

เมื่อพิจารณาเฉพาะประชากรเด็กและเยาวชน และเยาวชน อายุ 18 – 25 ปี จำนวน 6,529,097 คน อายุ 0 – 25 ปี ในภาพรวมปี 2567 พบว่า มีจำนวน คิดเป็นร้อยละ 9.90 ของประชากรไทยทั้งหมด อีกทั้งเมื่อ 18,903,288 คน คิดเป็นร้อยละ 28.66 ของประชากรไทย พิจารณาดูแนวโน้มจำนวนและร้อยละของประชากรเด็กและ ทั้งหมด โดยสามารถจำแนกเป็นเด็กอายุ 0 – 17 ปี มีจำนวน เยาวชนของประเทศไทยพบว่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง 12,374,191 คน คิดเป็นร้อยละ 18.76 ของประชากรไทยทั้งหมด ตั้งแต่ปี 2565 – 2567 (ดังตาราง 1.3)

ตาราง 1.3 จำนวนและสัดส่วนประชากรเด็กและเยาวชน ในประเทศไทย ปี 2565 – 2567

จำนวนเด็กและ เยาวชน	ปี 2565		ปี 2566		ปี 2567	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ						
ประชากรทั้งหมด	66,090,475	100.00	66,052,615	100.00	65,951,179	100.00
เด็ก 0 – 17 ปี	13,023,268	19.71	12,722,751	19.26	12,374,191	18.76
เยาวชน 18 – 25 ปี	6,805,099	10.30	6,635,034	10.05	6,529,097	9.90
รวมเด็กและเยาวชน	19,828,367	30.01	19,357,785	29.31	18,903,288	28.66

หมายเหตุ ข้อมูล ณ ธันวาคม ของแต่ละปี

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย, ปี 2565 – 2567

เมื่อจำแนกตามช่วงอายุของเด็กและเยาวชน พบว่า (2) เด็กอายุ 6 – 12 ปี จำนวน 5,189,316 คน คิดเป็น ในปี 2567 จำนวนเด็กและเยาวชนทั้งหมด 18,903,288 คน ร้อยละ 27.45 (3) เด็กอายุ 13 – 17 ปี จำนวน 3,962,142 คน สามารถจำแนกได้เป็น 4 ช่วง ได้แก่ (1) เด็กอายุ 0 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.96 และ (4) เยาวชนอายุ 18 – 25 ปี จำนวน 3,222,733 คน คิดเป็นร้อยละ 17.05 จำนวน 6,529,097 คิดเป็นร้อยละ 34.54 ตามลำดับ (ดังตาราง 1.4)

ตาราง 1.4 จำนวนประชากรเด็กและเยาวชน ปี 2567 จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	ปี 2567					
	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
อายุ						
อายุ 0-5 ปี	1,658,510	8.77	1,564,223	8.27	3,222,733	17.05
อายุ 6-12 ปี	2,667,226	14.11	2,522,090	13.34	5,189,316	27.45
อายุ 13-17 ปี	2,035,316	10.77	1,926,826	10.19	3,962,142	20.96
อายุ 18-25 ปี	3,340,259	17.67	3,188,838	16.87	6,529,097	34.54
รวม	9,701,311	51.32	9,201,977	48.68	18,903,288	100.00

หมายเหตุ ข้อมูล ณ ธันวาคม ของแต่ละปี

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย, ปี 2567

จากข้อมูลด้านสถานการณ์การเกิดและจำนวนเด็กและเยาวชนของประเทศไทยข้างต้น จะเห็นได้ว่า **ปัญหาการเกิดน้อย** เป็นสถานการณ์ที่น่ากังวลอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ถือว่าเป็นความท้าทายสำคัญที่สังคมไทยและภาครัฐที่จะต้องปรับตัวและขับเคลื่อนไปในทิศทางที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่เกิดมา ไม่ว่าจะเป็นนโยบายและมาตรการภาครัฐที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูบุตร เช่น เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด การขยายวันลาคลอดและการลาของสามี การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและสภาพแวดล้อม การรักษาภาวะมีบุตรยาก เป็นต้น หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน เช่น การส่งเสริมเรียนรู้และทักษะ การเข้าถึงบริการสุขภาพจิต การมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง เป็นต้น ดังนั้นแล้ว แม้ว่าสถิติการเกิดและจำนวนเด็กและเยาวชนมีจำนวนลดลง ถือว่าเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่สำหรับประเทศไทย แต่มีการขับเคลื่อนในเชิงบวกที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความพยายามของการขับเคลื่อนของสังคมไทยในการปรับตัวเพื่อรับมือกับประชากรและมุ่งมั่นจะสร้างอนาคตที่ดีขึ้นสำหรับเด็กและเยาวชน

ในด้านสถิติการให้เงินอุดหนุนเด็ก จากรายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ปีงบประมาณ 2567 พบว่า มีผู้ลงทะเบียนทั้งหมด 3,760,810 คน ซึ่งเป็นมารดาลงทะเบียนขอรับสิทธิมากที่สุด ร้อยละ 74.47 รองลงมา คือ ผู้ปกครองลงทะเบียนขอรับสิทธิ ร้อยละ 16.61 และบิดาลงทะเบียนขอรับสิทธิ ร้อยละ 8.89 ตามลำดับ โดยมีผู้ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 2,269,535 คน คิดเป็นร้อยละ 60.34 แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 1,165,463 คน และเพศหญิง จำนวน 1,104,072 คน โดย **จำนวนเงินที่อุดหนุนเด็กจำนวนทั้งหมด 17,559,910,600 บาท** เมื่อจำแนกเป็นรายภาคที่ลงทะเบียนมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 36.81 รองลงมา คือ ภาคกลางร้อยละ 24.14 และภาคใต้ ร้อยละ 21.23 ตามลำดับ จังหวัดที่ลงทะเบียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 4.01 รองลงมา คือ จังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 3.54 และจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ 3.01 ตามลำดับ (ดังรูปภาพที่ 1.1)

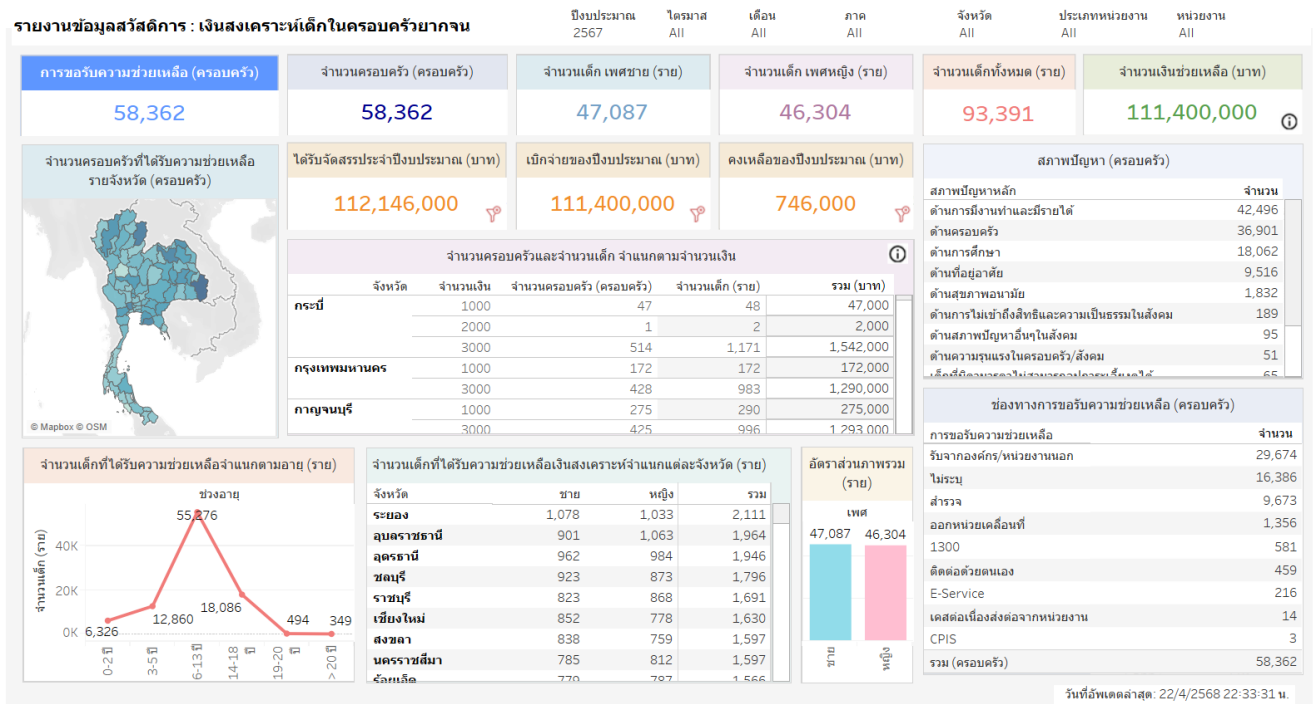

รูปภาพที่ 1.1 รายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ที่มา: รายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ปีงบประมาณ 2567 (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2567) จากระบบสารสนเทศด้านเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ในส่วนข้อมูลด้านเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ในปีงบประมาณ 2567 พบว่า มีการขอรับความช่วยเหลือ จำนวน 58,362 ครอบครัว ซึ่งมีจำนวนเด็กทั้งหมด 93,391 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 47,087 คน และเพศหญิง 46,304 คน โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 6 - 13 ปี จำนวน 55,876 คน รองลงมา คือ อายุระหว่าง 14-18 ปี

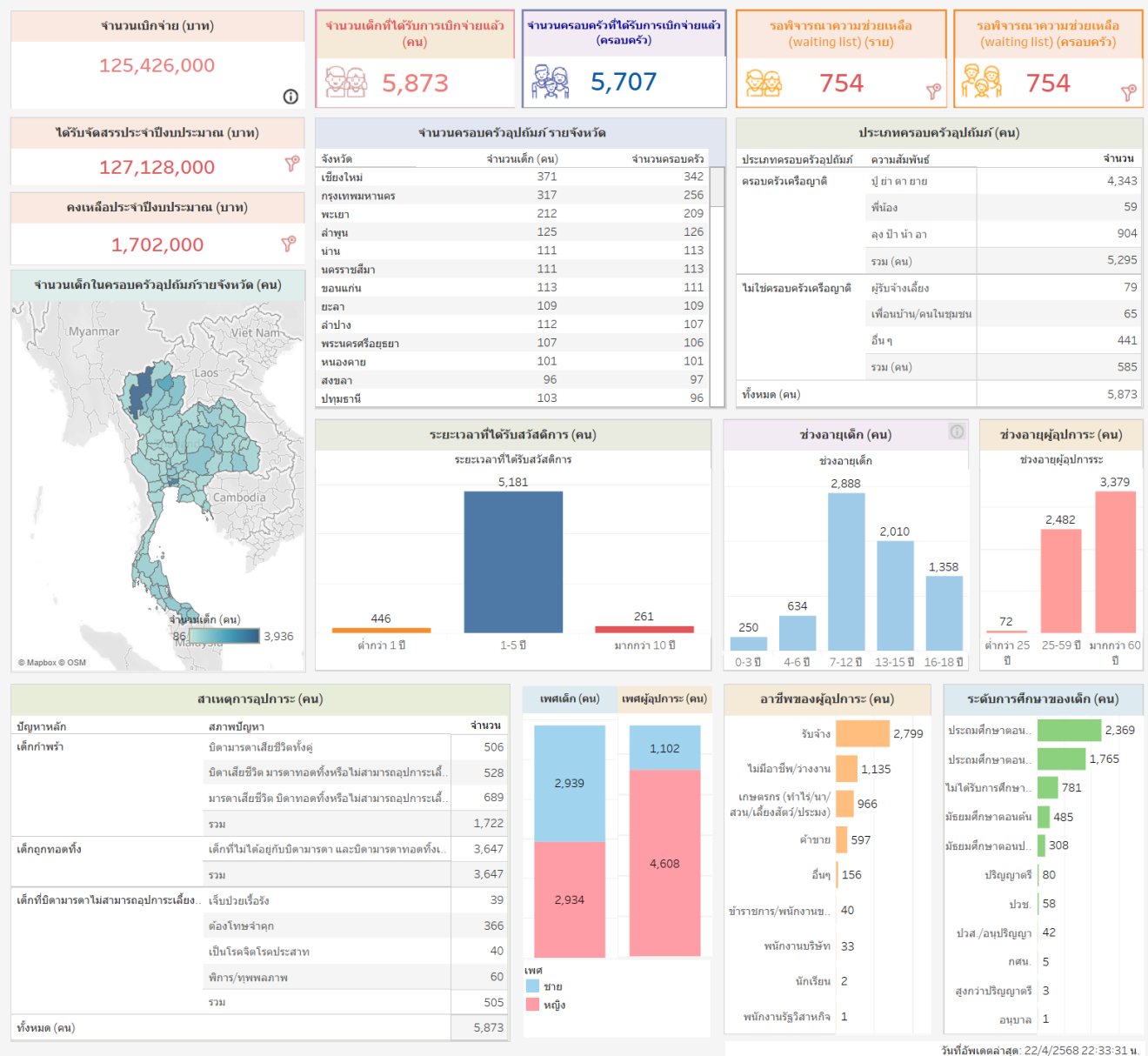
จำนวน 18,086 คน ตามลำดับ มีจำนวนเงินช่วยเหลือทั้งสิ้น 111,400,000 บาท โดยสภาพปัญหาหลักของครอบครัวที่มาขอรับความช่วยเหลือ 3 อันดับแรก คือ ด้านการมีงานทำและมีรายได้ จำนวน 42,496 ครอบครัว ด้านครอบครัว จำนวน 36,901 ครอบครัว และ ด้านการศึกษา 18,062 ครอบครัว ตามลำดับ (รูปภาพที่ 1.2)

รูปภาพที่ 1.2 รายงานข้อมูลสวัสดิการ เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน
ที่มา: รายงานข้อมูลสวัสดิการ เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ปีงบประมาณ 2567
จากระบบสารสนเทศด้านเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ในด้านเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ ในปีงบประมาณ 2567 พบว่า มีจำนวนเด็กที่ได้รับการเบิกจ่ายแล้ว จำนวน 5,873 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 7 - 12 ปี จำนวน 2,888 คน รองลงมา คือ อายุระหว่าง 13 - 15 ปี จำนวน 2,010 คน และอายุระหว่าง 16 - 18 ปี จำนวน 1,358 คน ตามลำดับ และจำนวนครอบครัวที่ได้รับการเบิกจ่ายแล้ว จำนวน 5,707 ครอบครัว โดยส่วนใหญ่

อายุผู้อุปการะมากกว่า 60 ปี จำนวน 3,379 คน รองลงมา คือ อายุระหว่าง 25 - 59 ปี จำนวน 2,482 คน ตามลำดับ โดยมีการเบิกจ่ายไปทั้งสิ้น 125,426,000 บาท โดยสาเหตุการอุปการะส่วนใหญ่เป็นเด็กถูกทอดทิ้ง จำนวน 3,647 คน รองลงมาคือ เด็กกำพร้า จำนวน 1,722 คน และเด็กที่บิดา มารดา ไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ จำนวน 505 คน (ดังรูปภาพที่ 1.3)

รูปภาพที่ 1.3 รายงานข้อมูลสวัสดิการ เงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์
 ที่มา: รายงานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์
 ปีงบประมาณ 2567 จากระบบสารสนเทศด้านเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

1.1.3 การเข้าถึงระบบการศึกษา จำนวนเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษา จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา

จากสถิติการศึกษาดัวย่อ ประจำปี 2567 โดย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้รายงานจำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี (เฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการ) ในประเทศไทย พบว่า การเข้าถึงระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ในปี 2567 มีจำนวน 11,971,709 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567)

ในปีการศึกษา 2567 มีนักเรียนทั่วประเทศไทย จำนวน 11,971,709 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 6,180,736 คน) และนักเรียนหญิง 5,790,973 คน โดยนักเรียนในระดับ

ก่อนประถมศึกษาามีทั้งหมด 2,079,382 คน ระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด 4,504,391 คน และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย มีจำนวน 2,583,343 คน และ 1,832,969 คน ตามลำดับ ในส่วนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีจำนวน 613,860 คน และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีจำนวน 347,130 คน ในระดับปริญญาตรีปีที่ 1 และปีที่ 2 มีจำนวนทั้งสิ้น 10,634 คน ข้อมูลนี้สามารถสะท้อนถึงการกระจายตัวของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นของประเทศไทยได้ (ดังตาราง 1.5)

ตาราง 1.5 จำนวนนักเรียนทั้งหมดในประเทศไทย จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา และเพศ ปีการศึกษา 2567

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
เตรียมอนุบาล	311,596	293,262	604,858
อนุบาล 1	140,230	128,704	268,934
อนุบาล 2	287,285	274,556	561,841
อนุบาล 3	330,566	313,183	643,749
รวมก่อนประถมศึกษา	1,069,677	1,009,705	2,079,382
ประถมศึกษาปีที่ 1	366,595	342,689	709,284
ประถมศึกษาปีที่ 2	361,992	341,321	703,313
ประถมศึกษาปีที่ 3	369,081	348,505	717,586
ประถมศึกษาปีที่ 4	380,860	357,744	738,604
ประถมศึกษาปีที่ 5	389,743	365,642	755,385
ประถมศึกษาปีที่ 6	415,048	390,022	805,070
สกร.ประถมศึกษา	38,028	37,121	75,149
รวมประถมศึกษา	2,321,347	2,183,044	4,504,391
มัธยมศึกษาปีที่ 1	413,528	390,806	804,334
มัธยมศึกษาปีที่ 2	374,359	362,107	736,466
มัธยมศึกษาปีที่ 3	357,984	356,592	714,576
สกร.มัธยมศึกษาตอนต้น	210,152	117,815	327,967
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	1,356,023	1,227,320	2,583,343
มัธยมศึกษาปีที่ 4	209,225	268,376	477,601
มัธยมศึกษาปีที่ 5	198,553	265,542	464,095
มัธยมศึกษาปีที่ 6	186,360	259,863	446,223
สกร.มัธยมศึกษาตอนปลาย	261,064	183,986	445,050

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	855,202	977,767	1,832,969
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปี 1	126,782	85,914	212,696
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปี 2	105,010	72,431	177,441
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปี 3	139,255	84,468	223,723
รวมประกาศนียบัตรวิชาชีพ	371,047	242,813	613,860
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปี 1	89,916	66,209	156,125
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปี 2	110,657	80,348	191,005
รวมประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	200,573	146,557	347,130
ปริญญาตรีปีที่ 1	3,378	1,892	5,270
ปริญญาตรีปีที่ 2	3,489	1,875	5,364
รวมปริญญาตรี	6,867	3,767	10,634
รวมทั้งหมด	6,180,736	5,790,973	11,971,709

หมายเหตุ 1. ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567

2. ข้อมูลระดับปริญญาตรี เฉพาะในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถิติการศึกษา ฉบับย่อประจำปี 2567

1.1.4 สถานการณ์สถิติการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน

สถานการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย จะเห็นได้จากรายงานของศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 ในปีงบประมาณ 2567 พบว่าเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั้งหมด 4,833 คน เป็นความรุนแรง

ที่เกิดขึ้นกับเด็ก จำนวน 2,476 คน และเยาวชน จำนวน 300 คน และหากพิจารณาถึงสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กในประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2565 – 2567 (ดังตาราง 1.6)

ตาราง 1.6 จำนวนผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรง จำแนกตามช่วงวัย จากรายงานสถิติความรุนแรง ปีงบประมาณ 2563 - 2567

ปีงบประมาณ	จำแนกตามช่วงวัย (ราย)			
	รวมทั้งหมด	เด็ก	เยาวชน	ช่วงวัยอื่น
2567	4,833	2,476	300	2,057
2566	4,127	1,827	313	1,987
2565	2,943	1,140	235	1,568
2564	3,111	1,073	241	1,797
2563	2,309	1,108	161	1,040

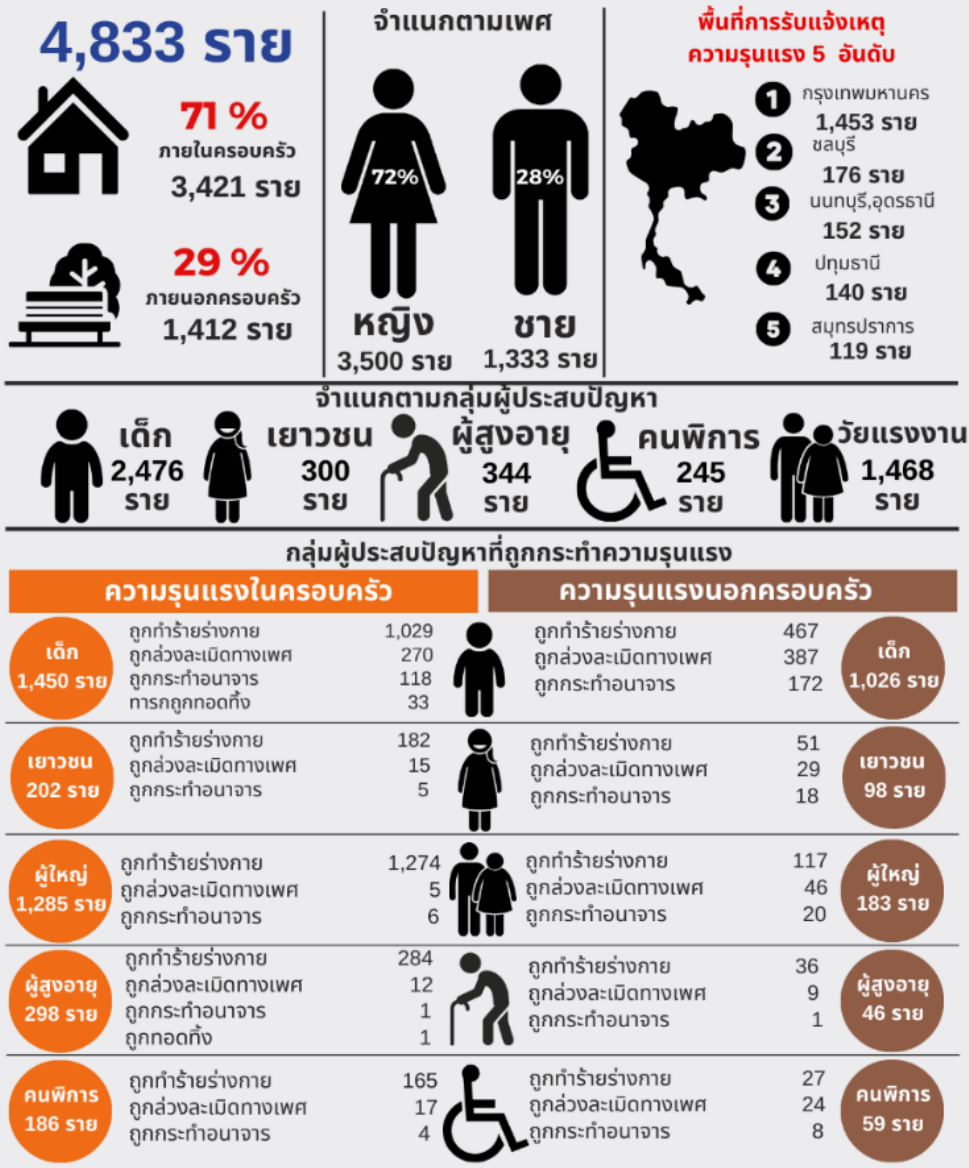
ที่มา: สรุปจากข้อมูลศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563 - 2567

โดยรูปแบบของความรุนแรงที่เกิดขึ้น สะท้อนได้จากสถิติการรายงานของศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำปีงบประมาณ 2567 ได้รายงานสถิติความรุนแรงที่เกิดขึ้นจำนวน 4,833 ราย พบว่าเป็นความรุนแรงภายในครอบครัว ร้อยละ 71 และความรุนแรงภายนอกครอบครัว ร้อยละ 29 โดยเป็นเพศหญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงถึงร้อยละ 72 และพื้นที่การรับแจ้งเหตุอันดับแรก คือกรุงเทพมหานคร

จำนวน 1,453 ราย รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี และนนทบุรี จำนวน 176 และ 152 ราย ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ประสบปัญหา พบว่าเป็นกลุ่มเด็กมากที่สุด จำนวน 2,476 คน รองลงมา คือ วัยแรงงาน จำนวน 1,468 คน และเมื่อพิจารณาถึงกลุ่มผู้ประสบปัญหาที่ถูกกระทำความรุนแรง พบว่าลักษณะของความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน จะถูกทำร้ายร่างกาย ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ และถูกกระทำอนาจาร เป็นต้น (ดังรูปภาพที่ 1.4)

รายงานสถิติความรุนแรง

สายด่วน 1300 พม. <https://1300thailand.m-society.go.th> @hotline1300

รูปภาพที่ 1.4 รายงานสถิติความรุนแรง ประจำปีงบประมาณ 2567

ที่มา: ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2567

นอกจากนี้ จากรายงานการดำเนินการกรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 พบว่า ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีจำนวน 153 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 137 คน เมื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมายจะเห็นว่า เป็นกลุ่มเด็กมากที่สุด จำนวน 127 คน และเยาวชน จำนวน 7 คน โดยเกิดขึ้นที่พื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด (ดังรูปภาพที่ 1.5)

รายงานการดำเนินการกรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หน่วยงาน ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กองตรวจราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (วันที่ 1 มกราคม 2567 - วันที่ 31 ธันวาคม 2567)

รับแจ้งเหตุผ่านระบบรับเรื่อง
ศูนย์ช่วยเหลือสังคม
จากทั่วประเทศ

จำนวน 167 กรณี

กรณีเบาะแส
ปัญหาการค้ามนุษย์ **70 กรณี**

กรณีผู้เสียหาย
จากการค้ามนุษย์ **97 กรณี**

ช่องทาง
การรับแจ้ง

- สายด่วน 1300 **109 กรณี**
- ข่าวด่วน ศปก. พม. **30 กรณี**
- สื่อสังคมออนไลน์ **28 กรณี**

หน่วยเคลื่อนที่เร็ว กรุงเทพมหานคร
ลงพื้นที่ร่วมดำเนินการ
สอบสวนคดีผู้เสียหาย
จากการค้ามนุษย์

จำนวน 25 กรณี

ข้อมูลพื้นที่เกิดเหตุกรุงเทพมหานคร

ประเวศ	2 กรณี	คลองเตย	2 กรณี
สวนหลวง	1 กรณี	บางกอกใหญ่	2 กรณี
ป้อมปราบฯ	3 กรณี	บางแค	1 กรณี
จตุจักร	1 กรณี	ราชบุรีบูรณะ	1 กรณี
บางกอกน้อย	4 กรณี	พระนคร	1 กรณี
บางรัก	3 กรณี	คลองสาน	1 กรณี
ธนบุรี	1 กรณี	บางขุนเทียน	1 กรณี

ข้อมูลพื้นที่เกิดเหตุส่วนภูมิภาค

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1 กรณี

ดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปคม.

มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

จำนวน 153 ราย

จำแนกตามเพศ

หญิง	137 ราย	ชาย	16 ราย
------	---------	-----	--------

จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย

เด็ก (อายุ 0 - 17 ปี)	127 ราย	เยาวชน (อายุ 18 - 24 ปี)	7 ราย
ผู้ใหญ่ (อายุ 25 - 59 ปี)	19 ราย		

การดำเนินการช่วยเหลือ

ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ส่งตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
เข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ จำนวน 39 ราย

- สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ดกระถาง) **จำนวน 33 ราย**
- สถานคุ้มครองสวัสดิภาพที่สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) **จำนวน 4 ราย**
- สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดปทุมธานี **จำนวน 1 ราย**
- ผู้ประสบปัญหาไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง **จำนวน 1 ราย**

ประสานหน่วยงานภายในกระทรวง พม.
เพื่อให้ความช่วยเหลือ จำนวน 54 กรณี

สำนักงานพัฒนาสังคมฯ จังหวัด	กองต่อต้านการค้ามนุษย์	กรมกิจการเด็กและเยาวชน
51 กรณี	2 กรณี	1 กรณี

ประสานหน่วยงานภาคีเครือข่าย
เพื่อให้ความช่วยเหลือ จำนวน 18 กรณี

กองบังคับการปราบปราม การค้ามนุษย์	เจ้าหน้าที่ตำรวจ ดำเนินการตามกฎหมาย	กระทรวงการต่างประเทศ กรมการกงสุล***
3 กรณี	1 กรณี	14 กรณี

ประเภทของผู้เสียหาย

ค่าประเวณี

64 กรณี

แฉวงประโยชน์ทางเพศ
รูปแบบอื่น

18 กรณี

การผลิตหรือ
เผยแพร่
วัตถุหรือสื่อลามก

3 กรณี

การบังคับใช้แรงงาน
หรือบริการ

12 กรณี

*** กรณีผู้ประสบปัญหาอยู่ในพื้นที่ต่างประเทศ

- 1) ประเทศสหรัฐอเมริกาหรือเม็กซิโก จำนวน 9 กรณี
- 2) ประเทศไต้หวัน จำนวน 2 กรณี
- 3) ประเทศจีน จำนวน 2 กรณี
- 4) ประเทศเวียดนาม จำนวน 1 กรณี

รูปภาพที่ 1.5 รายงานการดำเนินการกรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หน่วยงานศูนย์ช่วยเหลือสังคม
ที่มา: ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2567

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ของเด็กที่อยู่ในสถานรองรับ ปี 2567 พบว่า มีจำนวนทั้งหมด 3,707 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 1,791 คน และเพศหญิง จำนวน 1,916 คน (ดังตารางที่ 1.7) โดยที่สาเหตุการรับเด็กเข้าอุปการะ 3 อันดับแรก คือ ครอบครัวเลี้ยงดูไม่เหมาะสม จำนวน 890 คน รองลงมา คือ ผู้ปกครอง มีฐานะยากจน จำนวน 548 คน และผู้ปกครองต้องโทษ จำนวน 404 คน (ดังตารางที่ 1.8)

ตาราง 1.7 สถิติข้อมูลของสถานรองรับ

เพศ	จำนวนเด็กทั้งหมด (คน)
ชาย	1,791
หญิง	1,916
รวม	3,707

ที่มา: กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2567

ตาราง 1.8 สาเหตุการรับเด็กเข้าอุปการะ 3 อันดับแรก

สาเหตุ	จำนวนเด็กทั้งหมด (คน)
1. ครอบครัวเลี้ยงดูไม่เหมาะสม	890
2. ผู้ปกครองมีฐานะยากจน	548
3. ผู้ปกครองต้อโทษ	404
รวม	1,842

ที่มา: กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2567

ในส่วนของจำนวนเด็กที่ได้รับการคุ้มครองและจัดสวัสดิการของกรมกิจการเด็กและเยาวชนในปีงบประมาณ 2567 พบว่า มีจำนวนผู้ใช้บริการทั้งหมด 16,952 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 9,133 คน มีอายุอยู่ระหว่าง 6 ปี ต่ำกว่า 12 ปี จำนวน 9,821 คน และเป็นสัญชาติไทย จำนวน 16,066 คน อีกทั้งในการให้ความช่วยเหลือส่วนใหญ่เป็นการให้คำปรึกษา จำนวน 11,911 ครั้ง และลงพื้นที่เยี่ยมบ้านสอบข้อเท็จจริง 9,700 ครั้ง ตามลำดับ (รูปภาพที่ 1.6)

รูปภาพที่ 1.6 รายงานจำนวนเด็กที่ได้รับการคุ้มครองและจัดสวัสดิการของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

ที่มา: รายงานจำนวนเด็กที่ได้รับการคุ้มครองและจัดสวัสดิการของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ปีงบประมาณ 2567 ระบบสารสนเทศด้านเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

1.1.5 สถานการณ์การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สถานการณ์การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยยังเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมให้ความสนใจเนื่องจากมีผลกระทบหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นต่อตัวของเด็กและเยาวชน ครอบครัว และสังคมโดยรวมลักษณะการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนครอบคลุมการกระทำที่หลากหลาย ตั้งแต่ความผิดเล็กน้อย เช่น ลักขโมย ทำร้ายร่างกาย ไปจนถึงความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาวุธปืน การใช้ความรุนแรง และอาชญากรรมอื่นๆ โดยจากรายงานสถิติคดีประจำปีงบประมาณ 2567 ของกรมพินิจและ

คุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 14,844 คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ ตั้งแต่ปี 2565 กล่าวคือ หากเปรียบเทียบสถิติคดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กับปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีจำนวนคดีเพิ่มขึ้น จำนวน 409 คดี คิดเป็นร้อยละ 3.35 และเมื่อเปรียบเทียบปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีจำนวนคดีเพิ่มขึ้น จำนวน 2,242 คดี คิดเป็นร้อยละ 17.79 (ดังตาราง 1.9)

ตาราง 1.9 จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศในระหว่างปีงบประมาณ 2565 – 2567 หน่วย: คดี

เพศ	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ชาย	11,033	11,472	13,408
หญิง	1,160	1,130	1,436
รวมทั้งหมด	12,193	12,602	14,844

ที่มา: รายงานสถิติคดีประจำปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2565 – 2567

หากจำแนกตามกลุ่มย่อยของฐานความผิด 5 อันดับแรก พบว่า กลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 3,870 คดี คิดเป็นร้อยละ 26.07 ของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีทั้งหมด รองลงมา คือ กลุ่มฐานความผิดประมวลกฎหมายยาเสพติด จำนวน 3,332 คดี คิดเป็นร้อยละ 22.45 กลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ จำนวน 3,153 คดี คิดเป็นร้อยละ 21.24 กลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน จำนวน 1,892 คดี คิดเป็นร้อยละ 12.75 และกลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 928 คดี คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ (ดังตาราง 1.10) และจากสถิติข้างต้น ปี 2567 เป็นที่น่าสนใจที่กลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีจำนวนการกระทำผิดมากกว่ากลุ่มฐานความผิด

ประมวลกฎหมายยาเสพติด เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2566 อีกทั้งกลุ่มของฐานความผิดประมวลกฎหมายอาญา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีจำนวนคดีเพิ่มขึ้น จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 1,597 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.99 กลุ่มของฐานความผิดประมวลกฎหมายยาเสพติด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีจำนวนคดีเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีจำนวนคดีเพิ่ม 203 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.49 และกลุ่มของฐานความผิดตามพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีจำนวนคดีเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 442 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 17.50 (ดังตาราง 1.11)

ตาราง 1.10 จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามกลุ่มฐานความผิด

หน่วย: คดี

กลุ่มฐานความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ประมวลกฎหมายอาญา	8,544	57.56
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	3,153	21.24
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	3,870	26.07
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	928	6.25
ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบสุข เสรีภาพและ การปกครอง	387	2.61
ลหุโทษ	206	1.39
ประมวลกฎหมายยาเสพติด	3,332	22.45
พระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา	2,968	19.99
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน	1,892	12.75
ความผิดเกี่ยวกับการคมนาคม	369	2.49
ความผิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	69	0.46
ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการคลัง	89	0.60
ความผิดเกี่ยวกับการพนันและการเล่นแชร์	206	1.39
ความผิดเกี่ยวกับสาธารณสุข	15	0.10
ความผิดเกี่ยวกับคนต่างด้าว	174	1.17
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	2	0.01
ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	24	0.16
ความผิดเกี่ยวกับเทคโนโลยี	86	0.58
ความผิดเกี่ยวกับผู้บริโภค	1	0.01
ความผิดอื่น ๆ	41	0.28
รวมทั้งสิ้น	14,844	100.00

ที่มา: รายงานสถิติคดีประจำปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2567

ตาราง 1.11 จำนวนของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และ 2567 จำแนกตามฐานความผิด

หน่วย: คดี

กลุ่มฐานความผิด	จำนวน		ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง
	2566	2567	
ประมวลกฎหมายอาญา	6,947	8,544	+22.99
- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	2,633	3,153	+19.75
- ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	3,023	3,870	+28.02
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	865	928	+7.28
- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบสุขเสรีภาพและการปกครอง	302	387	+28.15
- ลหู่โทษ	124	206	+66.13
ประมวลกฎหมายยาเสพติด	3,129	3,332	+6.49
พระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา	2,526	2,968	+17.50
- ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน	1,545	1,892	+22.46
- ความผิดเกี่ยวกับการคมนาคม	447	369	-17.45
- ความผิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	23	69	+200.00
- ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการคลัง	75	89	+18.67
- ความผิดเกี่ยวกับการพนันและการเล่นแชร์	167	206	+23.35
- ความผิดเกี่ยวกับการสาธารณสุข	2	15	+650.00
- ความผิดเกี่ยวกับคนต่างด้าว	169	174	+2.96
- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	1	2	+100.00
- ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	31	24	-22.58
- ความผิดเกี่ยวกับเทคโนโลยี	58	86	+48.28
- ความผิดเกี่ยวกับผู้บริโภค	5	1	-80.00
- อื่น ๆ	3	41	+1,266.67
รวมทั้งหมด	12,602	14,844	+17.79

ที่มา: รายงานสถิติคดีประจำปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2567

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในปี 2567 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 13,408 คน ร้อยละ 90.33 อายุขณะกระทำความผิด ส่วนใหญ่อายุ 17 ปี จำนวน 4,783 คนคิดเป็นร้อยละ 32.22 รองลงมา คือ อายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.51 ระดับการศึกษา

ส่วนใหญ่มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 8,046 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/ผู้ฝึกงาน จำนวน 5,054 คน คิดเป็นร้อยละ 34.05 และด้านการอยู่อาศัยส่วนใหญ่ครอบครัวแยกกันอยู่ จำนวน 10,482 คน ร้อยละ 70.61 (ดังตาราง 1.12)

ตาราง 1.12 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2567 จำแนกตามเพศ อายุขณะกระทำความผิด ระดับการศึกษา อาชีพ และการอยู่อาศัย

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	13,408	90.33
หญิง	1,436	9.67
อายุขณะกระทำความผิด	จำนวน	ร้อยละ
12	254	1.71
13	828	5.58
14	1,931	13.01
15	2,952	19.89
16	4,084	27.51
17	4,783	32.22
จำหน่วยคดี	12	0.08
ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
อนุบาล	6	0.04
ประถมศึกษา	2,374	15.99
มัธยมศึกษาตอนต้น	8,046	54.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1,771	11.93
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	1,978	13.33
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	39	0.26
ปริญญาตรี	1	0.01
อื่น ๆ	629	4.24
อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/ผู้ฝึกงาน	5,054	34.05
เป็นกิจจะลักษณะ	1,504	10.13
ไม่เป็นกิจจะลักษณะ	3,257	21.94
ว่างงาน	5,029	33.88
การอยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัวอยู่ร่วมกัน (อยู่กับบิดาและมารดา)	4,362	29.39
ครอบครัวแยกกันอยู่	10,482	70.61
รวมทั้งหมด	14,844	100.00

ที่มา: รายงานสถิติคดีประจำปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2567

1.2 บริบทความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ

ในบริบทความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโต การเรียนรู้ พฤติกรรม และศักยภาพของ

เด็กและเยาวชนในประเทศ การทำความเข้าใจถึงบริบท การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะช่วยให้สามารถวางแนวทางและ นโยบายที่เหมาะสมในการสนับสนุนพัฒนาการของเด็กและ เยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.1 ด้านสถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคมหนึ่งที่มี บทบาทสำคัญเชิงสภาพแวดล้อมต่อการเจริญเติบโต พัฒนาการและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน ทั้งทาง ภาย ทางจิตใจ และทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ประชากรของประเทศไทยไปสู่สังคมสูงอายุมากขึ้น รวมถึง การเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงของลักษณะโครงสร้างและความสัมพันธ์

ของคนในครอบครัว ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ จากรายงาน สถานการณ์ครอบครัวไทย ในปี 2567 ของกรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว พบว่าจำนวนประชากรทั่วประเทศ มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2565 และจำนวนสมาชิก เฉลี่ยต่อบ้านลดลงเช่นกัน จาก 2.30 คน ในปี 2566 ลดลง เหลือเพียง 2.26 คน ในปี 2567 แต่มีจำนวนบ้านเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 1.13 ข้อมูลประชากรและบ้านจากทะเบียนบ้าน ปี 2565 – 2567

	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ประชากร (คน)	66,090,475	66,052,615	65,951,210
สมาชิกเฉลี่ย (คนต่อบ้าน)	2.35	2.30	2.26
จำนวนบ้าน (บ้าน)	28,188,470	28,675,857	29,128,519

ที่มา : สถานการณ์ครอบครัวไทย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ประจำปี 2567

สถานการณ์ของครอบครัวในปัจจุบัน มีปัจจัยที่ ส่งผลกระทบด้านครอบครัวหลายประการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลง โครงสร้างต่อครอบครัว การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การได้รับอิทธิพล ของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม การเมือง และกฎหมาย ซึ่งปัญหาด้านครอบครัวในประเทศไทย มีรูปแบบที่แตกต่างขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละครอบครัว เช่น ปัญหาความยากจนและหนี้สิน การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาสัมพันธภาพและการสื่อสาร ในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตร เด็กและผู้สูงอายุ ถูกทอดทิ้ง และปัญหาอบายมุข การพนัน บุหรี่ เหล้า สารเสพติด ในครอบครัว เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น ในปี 2567 ปรากฏการณ์ครอบครัว แห่่งกลาง กล่าวคือ เป็นครัวเรือนที่มีเด็กอยู่อาศัยกับ ปู่ย่าตายาย โดยไม่มีพ่อแม่อาศัยอยู่ด้วย ซึ่งการย้ายถิ่นฐาน ของพ่อแม่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดครอบครัวแห่่งกลาง

เนื่องจากผู้ที่เป็นพ่อและแม่มีความจำเป็นที่จะต้องย้ายถิ่นไป ทำมาหากิน พ่อแม่จึงเลือกที่จะฝากบุตร (หลาน) ไว้กับ ผู้สูงอายุ (ปู่ ย่า ตา ยาย) ให้เป็นผู้ดูแลหลัก เพราะมีความเชื่อ ว่า บุตรจะได้รับการดูแลและการอบรมสั่งสอนเป็นอย่างดี เหมือนที่ตนเคยได้รับและเติบโตมา (ภูเบศร์ สมุทรจักร และ คณะฯ, 2565, น.21) และจากการสำรวจข้อมูลในปี 2567 โดย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) พบว่า นักเรียนยากจนพิเศษมากกว่า 1 ใน 3 หรือร้อยละ 38.77 ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ซึ่งเป็นผลมาจากการย้ายถิ่น ของพ่อแม่ไปทำงานในเมือง หรือที่เรียกว่า “ครอบครัว แห่่งกลาง” และยังคงพบว่าสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่เป็น ผู้มีภาวะพึ่งพิงสูง เช่น มีผู้สูงอายุในครัวเรือน ร้อยละ 44.43 มีคนว่างงานในครัวเรือน ร้อยละ 27.3 และมีคนพิการเจ็บป่วย เรื้อรังในครัวเรือน ร้อยละ 12.41 ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้ กับผู้ดูแล

ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเชิงบวก เช่น ผู้ดูแลที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย มีสุขภาพดีขึ้น การได้เลี้ยงดูหลาน จะส่งผลต่อสุขภาพโดยรวม เช่น ภาวะซึมเศร้ามีน้อยกว่า และมีความพอใจในชีวิตสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีหน้าที่ดูแลหลาน ในส่วนผลกระทบต่อเชิงลบ เช่น ความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่ กล่าวคือ เด็กที่ไม่ได้อยู่อาศัยอยู่กับพ่อแม่มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถผูกพันกับพ่อแม่เมื่อเทียบกับเด็กที่ได้อยู่ร่วมกันพร้อมหน้า นอกจากนี้ เด็กอาจต้องรับผิดชอบดูแล ปู่ ย่า ตา ยาย รวมถึงมีช่องว่างระหว่างวัย อาจทำให้การสื่อสารแบบเปิดใจในเรื่องสำคัญต่าง ๆ อาทิ การเริ่มเป็นหนุ่มสาว และเรื่องเพศ เป็นเรื่องที่ยากลำบากหรือต้องห้าม พัฒนาการและการศึกษา ต่อ เนื่องจากเด็กเหล่านี้ มีโอกาสเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาต่ำกว่า พัฒนาการของเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยปู่ ย่า ตา ยายนั้น

มีโอกาสต่อยกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยบิดา มารดา และเด็กวัยเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นผู้ย้ายถิ่น (ไทยพีบีเอส, 2568) ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจึงต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ชุมชน และครอบครัว เพื่อสร้างระบบสนับสนุนที่เข้มแข็งและยืดหยุ่นเพียงพอต่อความต้องการที่หลากหลายของครอบครัวแห่งกลาง

หรือสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย โดยเฉพาะการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ในปี 2567 พบว่า ผู้ถูกกระทำความรุนแรงเฉลี่ยวันละ 42 ราย โดยเฉพาะความรุนแรงในครอบครัว ที่มีจำนวนผู้ถูกกระทำมากถึง 4,833 คน สาเหตุหลักมาจากปัญหาสาเหตุติด ความเครียดทางเศรษฐกิจ และปัญหาสุขภาพจิต (ดังรูปภาพที่ 1.7)

รูปภาพที่ 1.7 การกระทำความรุนแรงในครอบครัว
ที่มา: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2567

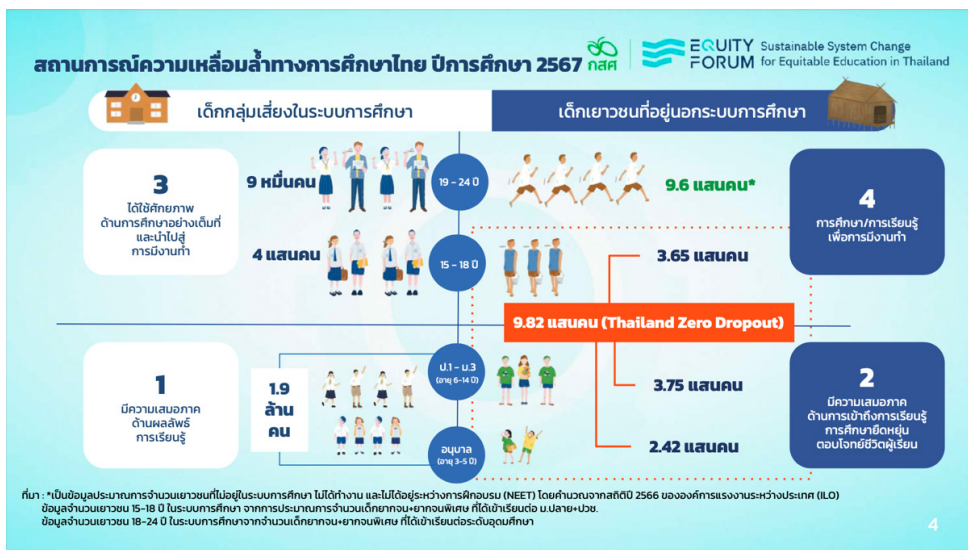
จากสถานการณ์และปัญหาด้านครอบครัวข้างต้น ส่งผลกระทบให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น (1) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม (2) ด้านความสามารถในการสื่อสาร (3) ด้านการทาบทบาทเพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข (4) ด้านการตอบสนองต่ออารมณ์

ต่อกันอย่างเหมาะสม (5) ด้านความผูกพันทางอารมณ์ ระดับความผูกพันห่วงใยสมาชิกแต่ละคนที่มีต่อกัน และ (6) ด้านการควบคุมพฤติกรรม วิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกอย่างเหมาะสม ทั้งนี้จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยตรง หากครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 ด้านความยากจน และความเหลื่อมล้ำ

ในปี 2567 ประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นภาวะเศรษฐกิจที่ทยอยฟื้นตัวหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) รวมถึงปัญหาความยากจนที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการแก้ไข เช่น ภาระหนี้ครัวเรือนระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับระดับรายได้

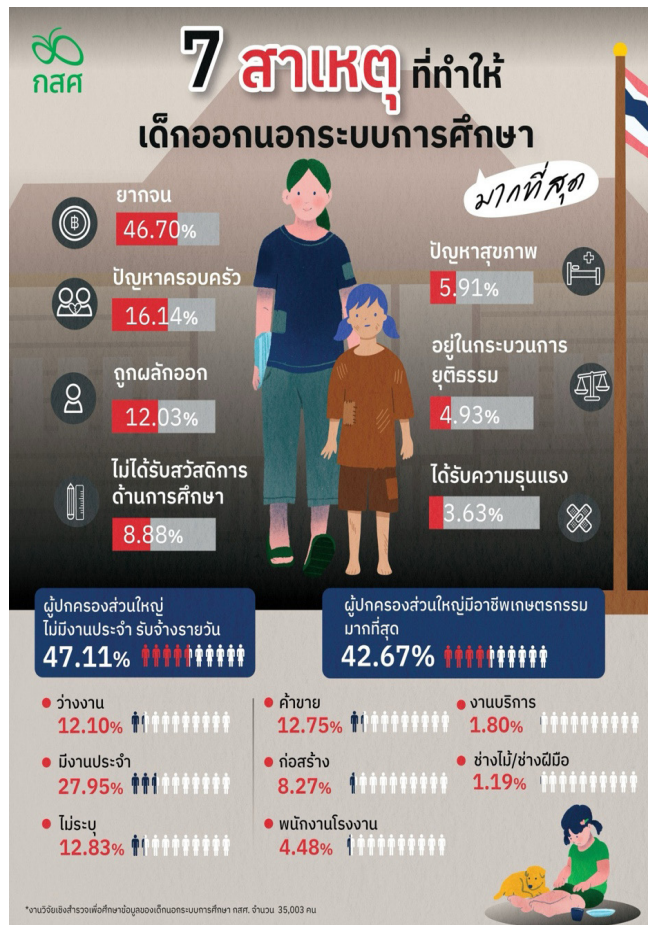
ค่าครองชีพที่ปรับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากรายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปี 2567 โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาในช่วงระดับชั้นอนุบาล (อายุ 3 - 5 ปี) จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15 - 18 ปี) มีจำนวนทั้งสิ้น 9.82 แสนคน (ดังรูปภาพที่ 1.8)

รูปภาพที่ 1.8 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย ปีการศึกษา 2567
ที่มา: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.), 2567

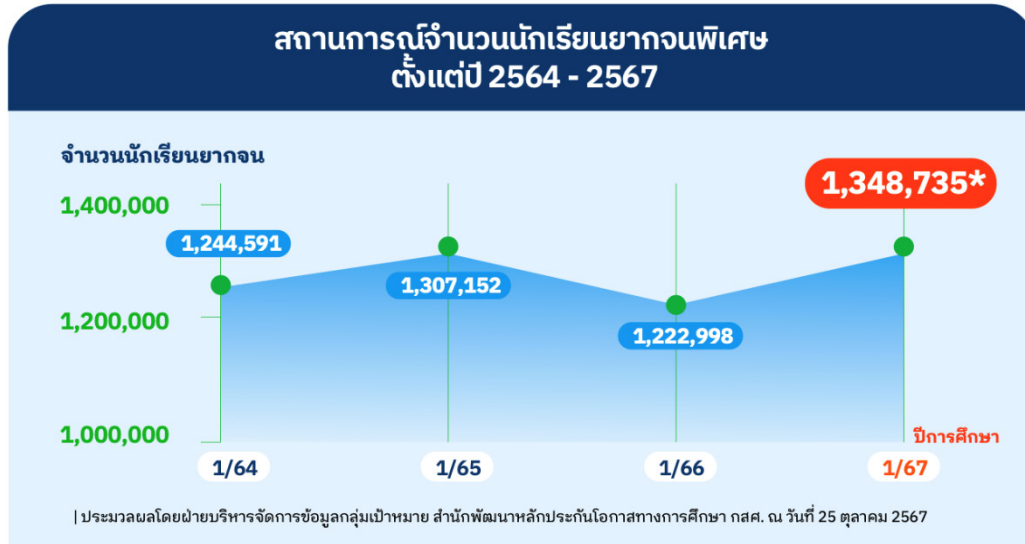
และจากงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาข้อมูลของเด็กนอกระบบการศึกษาภายใต้ “โครงการการสนับสนุนและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนครูและเด็กนอกระบบการศึกษา” ประกอบด้วย ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากองค์กรเครือข่ายทั้งสิ้น 67 องค์กร จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีจำนวนเด็กนอกระบบการศึกษาที่ให้ข้อมูลความต้องการ 35,003 คน ในจำนวนนี้เป็นเพศชาย 21,220 คน เพศหญิง 13,498 คน ไม่ระบุ 285 คน พบว่า **สาเหตุของการออกนอกระบบการศึกษา คือ ความยากจนมากที่สุด ร้อยละ 46.70** รองลงมา คือ มีปัญหาครอบครัวร้อยละ 16.14 ออกกลางคัน/ถูกผลักออก ร้อยละ 12.03 ไม่ได้รับสวัสดิการด้านการศึกษา ร้อยละ 8.88 ปัญหาสุขภาพ ร้อยละ 5.91 อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ร้อยละ 4.93 และได้รับความรุนแรง

ร้อยละ 3.63 นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีงานประจำ/รับจ้างรายวัน ร้อยละ 47.11 รองลงมาคือ มีงานประจำ ร้อยละ 27.95 และว่างงาน ร้อยละ 12.10 ทั้งนี้มีผู้ไม่ระบุลักษณะ การจ้างงานคิดเป็นร้อยละ 12.83 ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 42.67 รองลงมา คือ ค้าขาย ร้อยละ 12.75 ก่อสร้าง ร้อยละ 8.27 พนักงานในโรงงาน ร้อยละ 4.48 งานบริการ ร้อยละ 1.80 และมีอาชีพช่างไม้/ช่างฝีมือ ร้อยละ 1.79 ดังนั้น ผลการศึกษาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า **ความไม่มั่นคงด้านรายได้ของครัวเรือนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กออกนอกระบบการศึกษาของประเทศไทย** (ดังรูปภาพที่ 1.8)

รูปภาพที่ 1.8 7 สาเหตุที่ทำให้เด็กออกนอกระบบการศึกษา
ที่มา: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.), 2567

สถานการณ์จำนวนนักเรียนยากจนพิเศษ ตั้งแต่ปี 2564 - 2567

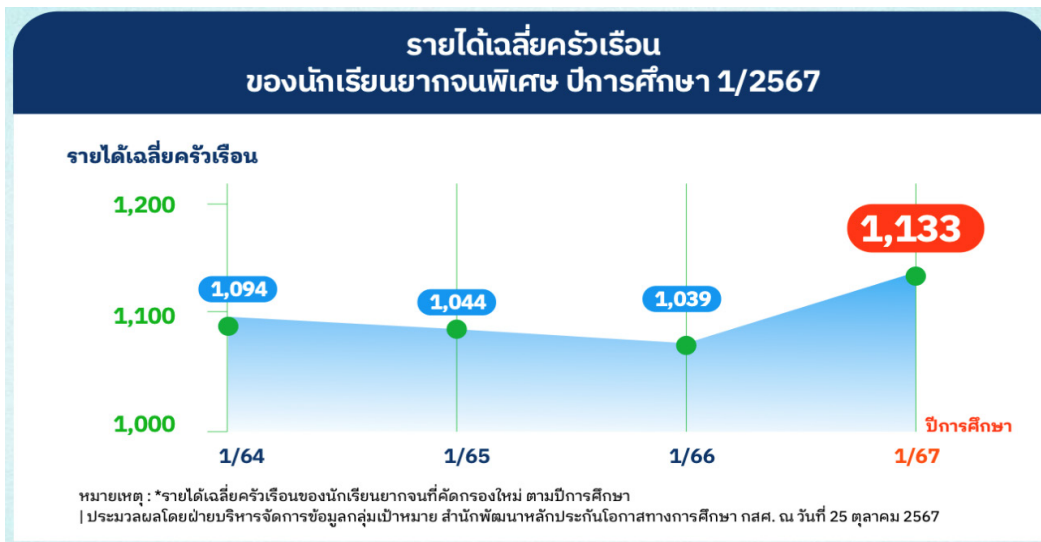

รูปภาพที่ 1.9 สถานการณ์จำนวนนักเรียนยากจนพิเศษตั้งแต่ ปี 2564 - 2567

ที่มา: รายงานฉบับพิเศษ สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาปี 2567 และทิศทางสำคัญในปี 2568 ประเทศไทยกับการแก้ปัญหาเชิงระบบเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.), 2568

จากสถานการณ์ในรายงานฉบับพิเศษ สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาปี 2567 และทิศทางสำคัญในปี 2568 ประเทศไทยกับการแก้ปัญหาเชิงระบบเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อนำเสนอในงาน Equity Forum 2025 นั้น พบว่า ความเหลื่อมล้ำของเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษา นักเรียนยากจนพิเศษมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือ นักเรียนในช่วงวัยเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาภาคบังคับ (อายุ 3 - 14 ปี) จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 ล้านคน ในจำนวนดังกล่าวมีนักเรียนกว่า 3 ล้านคนที่อยู่ในครัวเรือนภายใต้เส้นความยากจน (Poverty Line) ซึ่งเมื่อประมวลผลจากการคัดกรองโดยวิธีการวัดรายได้ทางอ้อม (Proxy Means Test) โดยสำนักพัฒนาหลักประกันโอกาสทางการศึกษา (กสศ.) พบว่า ประเทศไทยมีนักเรียนยากจนพิเศษ

ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้นในครัวเรือนยากจนที่สุดจำนวน 1,348,735 คน ถือว่าในปีการศึกษา 2567 ประเทศไทยมีนักเรียนยากจนพิเศษจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับ 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา (ดังรูปภาพที่ 1.9) ขณะที่รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนนักเรียนยากจนพิเศษ ปีการศึกษา 2567 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 1,133 บาท/คน/เดือน หรือเฉลี่ยวันละ 37 บาท เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2566 ที่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,039 บาท/คน/เดือน หรือเฉลี่ยวันละ 34 บาท ซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวในภาคการเกษตรที่มีแรงงานยากจนในสัดส่วนที่สูงขึ้น (ดังรูปภาพที่ 1.10)

รูปภาพที่ 1.10 รายได้เฉลี่ยครัวเรือนของนักเรียนยากจนพิเศษ ปีการศึกษา 1/2567

ที่มา: รายงานฉบับพิเศษ สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาปี 2567 และทิศทางสำคัญในปี 2568 ประเทศไทยกับการแก้ปัญหาเชิงระบบเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.), 2568

1.2.3 ด้านเทคโนโลยี

นับตั้งแต่การเปิดตัวของ ChatGPT ของบริษัท OpenAI ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ปี 2565 เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แบบสร้างเนื้อหา (Generative AI) ได้แพร่หลายในสังคมโลกอย่างกว้างขวาง และกลุ่มเด็กและเยาวชนได้เริ่มสัมผัสกับเทคโนโลยีนี้เช่นกัน ซึ่ง ChatGPT ถือว่าเป็นแชทบอท AI ที่สามารถใช้ภาษาตอบโต้กับผู้คนได้อย่างเป็นธรรมชาติ และสามารถทำงานได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูล แก้อาชีพ ตัวช่วยทำการบ้าน รายงาน เขียนโค้ด เขียนเรียงความ หรือเล่นเกม เป็นต้น แต่แท้จริงแล้ว เทคโนโลยี AI ทุกคนได้ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ก่อนที่จะเปิดตัว ChatGPT เสียอีก ไม่ว่าจะเป็นการใช้โปรแกรมค้นหา (Search Engine) อย่าง Google การสแกนใบหน้าเพื่อปลดล็อกโทรศัพท์ (Face Recognition) หรือการค้นหาและนำทาง ติดตามสภาพการจราจรอย่าง Google Map เป็นต้น

ในทุก ๆ วัน เด็กและเยาวชนของประเทศไทยได้เริ่มสัมผัสกับเทคโนโลยีมากขึ้น จะเห็นได้จากการสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2567 (ไตรมาส 4) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้รายงานพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือสมาร์ตโฟนที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและโลกออนไลน์ได้ของเด็กและเยาวชนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป ว่ามีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 95 โดยในกลุ่มเด็กอายุ 6 - 14 ปี มีการใช้อินเทอร์เน็ตและใช้โทรศัพท์มือถือมากถึงร้อยละ 97.1 และมีโทรศัพท์มือถือใช้เป็นของตัวเอง ร้อยละ 59.3 สูงขึ้นจากการสำรวจในปี 2566 เล็กน้อยในส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 15 - 24 ปี มีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตและการใช้โทรศัพท์มือถือที่ร้อยละ 99.2 และ 99.3 ตามลำดับ ซึ่งสูงขึ้นจากการสำรวจในปี 2566 โดยที่เกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 98.5 ของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้มีโทรศัพท์มือถือเป็นของตนเอง (ดังตาราง 1.14)

ตาราง 1.14 ร้อยละของประชาชนอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	ที่ใช้อินเทอร์เน็ต		ใช้โทรศัพท์มือถือ		มีโทรศัพท์มือถือ	
	2566 (Q4)	2567 (Q4)	2566 (Q4)	2567 (Q4)	2566 (Q4)	2567 (Q4)
6 - 14	97.3	97.1	97.5	97.1	58.9	59.3
15 - 24	99.1	99.2	99.2	99.3	98.5	98.5
25 - 39	98.8	98.8	99.1	99.1	98.5	98.6
40 - 59	94.7	95.6	98.1	98.1	95.9	96.3
60+	61.2	67.3	83.9	85.7	73.9	76.2

ที่มา: การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2566 และ 2567 (ไตรมาส 4) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2567 (ไตรมาส 4) สะท้อนให้เห็นว่าเด็กไทยอายุระหว่าง 6 - 14 ปี สามารถเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ และเทคโนโลยีเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเด็กไทยมากยิ่งขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยพฤติกรรมการใช้งานจะใช้งานเฉลี่ยวันละ 5 - 7 ชั่วโมง วัตถุประสงค์หลักใช้เพื่อความบันเทิง ผ่าน YouTube TikTok และเล่นเกม เป็นต้น โดยที่การใช้เทคโนโลยีข้างต้นสามารถส่งผลกระทบต่อเชิงบวก และผลกระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ กล่าวคือ ผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ 1. เด็กสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ง่าย สามารถช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาเทคนิคหรือทักษะเฉพาะทางได้ด้วยตนเอง 2. เทคโนโลยีช่วยสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะของเด็กได้ ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล เป็นต้น ในส่วนของผลกระทบต่อเชิงลบ ได้แก่ 1. พัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม หากมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการโดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้และการเข้าสังคม อีกทั้งหากเด็กติดจอตตั้งแต่เล็กจะส่งผลให้พัฒนาการด้านภาษาช้า รวมถึงรากฐานของการพัฒนาด้านอื่น ๆ ด้วย 2. พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและการเลียนแบบจากสื่อดิจิทัล อิทธิพลของสื่อต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนมีความสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมที่มีลักษณะความรุนแรงการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยีมีผลต่อมิติทางการศึกษาที่น่าสนใจ กล่าวคือ เนื่องด้วยเด็กไทยอายุ 6 - 14 ปี ร้อยละ 97.1 สามารถใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือได้ และกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี มีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตสูงถึงร้อยละ 99.2 ส่งผลให้มีโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องในมิติทางการศึกษา เช่น โครงการ Thai MOOC Academy เป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ขนาดใหญ่ ที่มีผู้เรียนสามารถค้นหารายวิชาที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีผู้เรียนมากกว่า 2 ล้านคน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพการเรียนรู้ทางไกลในวงกว้าง หรือการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา และการเรียนการสอนผ่าน Microsoft หรือ Google เป็นต้น การใช้เทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนเพิ่มการเข้าถึงการศึกษา และยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รวดเร็วขึ้น

แม้ว่าการใช้เทคโนโลยี AI โดยเฉพาะ ChatGPT, Gemini ของ Google และ AI อื่น ๆ จะมีการระบุว่าเครื่องมือเหล่านี้เหมาะสำหรับผู้ใช้ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป แต่หลายครอบครัวและหลายโรงเรียนได้เริ่มมีการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยี AI มีประโยชน์ต่อเด็กและครอบครัวหลายประการ เช่น เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ และอาจสร้างแรงบันดาลใจและดึงดูดเด็ก ๆ ด้วยวิธีการใหม่ เนื่องจาก AI สามารถตอบโต้และสนุกรสนานสำหรับเด็กทำให้เกิดความเพลิดเพลินและการสำรวจโลกใหม่ ๆ ของเด็กและเยาวชน ช่วยสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการ เช่น การพัฒนาทักษะด้านภาษา การสร้างภาพถ่าย การ์ตูน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีหลายประการที่ควรคำนึงถึง เช่น เทคโนโลยี AI จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ทางสังคมและอารมณ์ของเด็กเป็นอย่างไร เด็กอาจจะไว้วางใจ AI มากกว่าที่ไว้วางใจมนุษย์ เนื่องจากสามารถตอบคำถามได้น่าเชื่อถือมากกว่ามนุษย์เมื่อต้องการคำตอบที่เป็นข้อเท็จจริงเป็นต้น อีกทั้งความเป็นอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากเทคโนโลยี AI ต่อเด็กและเยาวชน เช่น การแพร่กระจายความเกลียดชังหรือสร้างอคติ การทำลายความเป็นส่วนตัว การโฆษณาสินค้าที่ไม่เหมาะสมให้เด็กและเยาวชน การถูกนำไปใช้ในการกลั่นแกล้งหรือฉ้อโกงผ่านการโคลนเสียง ภาพปลอมเพื่อหลอกลวงเด็กและเยาวชนให้กระทำในสิ่งที่พวกเขาไม่เคยคิดที่จะกระทำ

1.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม อากาศ มลพิษ

ในปี 2567 ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เป็นหนึ่งในความท้าทายสำคัญของประเทศไทยและทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหามลพิษทางอากาศ ฝุ่น PM 2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก

จากบทความ “ขาดกรเจียบ : มลพิษทางอากาศคร่าชีวิตเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีกว่า 100 คนต่อวัน ในเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก” ขององค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบอันเลวร้ายของมลพิษทางอากาศต่อเด็กในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก ที่จะมี ความรุนแรงในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งหรือตั้งแต่ต้นปีจนถึงเดือนเมษายนที่มีความเชื่อมโยงกับการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีกว่า 100 คนในแต่ละวัน และเน้นย้ำว่า มลพิษทางอากาศสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ เพิ่มความเสี่ยงของการคลอดก่อนกำหนดและน้ำหนักแรกเกิดต่ำ เมื่อเติบโตขึ้นเด็กยังมีโอกาสเป็นโรคหอบหืด ปอดถูกทำลาย และมีพัฒนาการล่าช้า ในขณะที่เดียวกันเด็กจากครอบครัวยากจนที่อาศัยอยู่ใกล้โรงงานหรือทางหลวงที่มีระดับมลพิษสูง ยิ่งเสี่ยงต่ออันตรายนี้มากขึ้น นอกจากนี้การสัมผัสมลพิษทางอากาศเป็นเวลานาน

ด้วยความท้าทายที่กล่าวมาข้างต้น สิ่งสำคัญที่สุด อาจจะไม่ใช่แค่การออกกฎหมายคุ้มครอง หรือนโยบายเพียงอย่างเดียว แต่เป็นแนวทางที่สถาบันทางครอบครัวในการใช้ AI ไปพร้อมกับเด็กและเยาวชนควรเป็นอย่างไร ในโลกยุคปัจจุบันที่ทุกคนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ มีการสร้างและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารออกมาเป็นจำนวนมาก การปล่อยให้เด็กใช้เทคโนโลยี AI โดยไม่มีการกำกับดูแล อาจทำให้เด็กและเยาวชนติดเทคโนโลยีหรือได้รับข้อมูลที่ผิดได้ แต่ในทางกลับกันหากสถาบันครอบครัวได้ใช้ไปพร้อมกันกับเด็กและเยาวชน ให้เป็นโอกาสในการพูดคุย ตั้งคำถาม เรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยให้เด็กและเยาวชนเข้าใจและใช้งานได้อย่างมีทักษะ การคิดเชิงวิพากษ์ สามารถวิเคราะห์ได้ว่าข้อมูลไหนน่าเชื่อถือหรือไม่ น่าเชื่อถือ

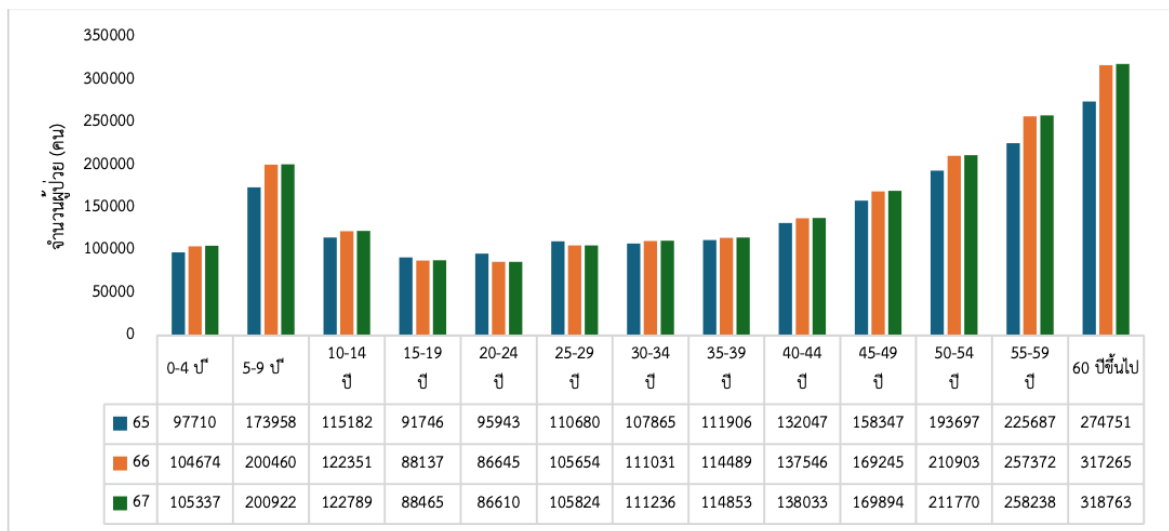
ยังเพิ่มโอกาสเกิดโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน โรคหัวใจ และหลอดเลือด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและอนาคตของเด็กในระยะยาว

จากรายงานสรุปสถานการณ์และผลการดำเนินงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก ปี 2567 กระทรวงสาธารณสุข พบว่า สถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับฝุ่นละออง PM 2.5 ในกลุ่มโรคทางเดินหายใจ กลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ กลุ่มโรคตาอักเสบ และกลุ่มโรคหัวใจหลอดเลือดและสมองอุดตันขาดเลือด จากคลังข้อมูลสุขภาพ (Health Data Center: HDC) กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ตุลาคม 2566 - พฤษภาคม 2567 พบว่า เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพจากมลพิษทางอากาศเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจ กลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ กลุ่มโรคตาอักเสบ และกลุ่มโรคหัวใจหลอดเลือดและสมองอุดตันขาดเลือด ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นมา หากพิจารณาเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน จะเห็นได้ว่า ในปี 2567 กลุ่มเด็กอายุ 5 - 9 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดถึง 200,922 คน รองลงมา คือ กลุ่มเด็กอายุ 10 - 14 ปี จำนวน 122,789 คน และกลุ่มเด็กอายุ 0 - 4 ปี จำนวน 105,337 คน ตามลำดับ (ดังภาพที่ 1.11)

ส่วนที่ 2

สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน
ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา
และการพัฒนาเด็กและเยาวชน

รูปภาพที่ 1.11 จำนวนผู้ป่วย (คน) จำแนกตามกลุ่มอายุด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ ปี 2565 - 2567
ที่มา: ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์ (Health Data Center: HDC) กระทรวงสาธารณสุข

ด้วยสภาวะทางร่างกายของเด็กที่มีความอ่อนแอต่อมลพิษทางอากาศมากกว่าผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นด้านอวัยวะของเด็กกำลังพัฒนา เช่น หัวใจ ปอด หรืออัตราการหายใจเข้าต่อนาทีที่ต่ำกว่าผู้ใหญ่ ยิ่งเด็กอายุน้อยเท่าไร อัตราการหายใจเข้าต่อนาทีจะยิ่งถี่มากขึ้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศจะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในด้านสุขภาพ ซึ่งความท้าทายต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐบาลและองค์กรต่างๆ ต้องเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปรับเปลี่ยนนโยบาย กฎหมายให้เท่าทันต่อสถานการณ์เพื่อช่วยเด็กและเยาวชนสามารถรับมือกับผลกระทบในอนาคตได้ อีกทั้งในการแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศข้างต้นจะช่วยยกระดับสุขภาพ การศึกษา และคุณภาพชีวิตของเด็ก

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนและบริบทที่เกี่ยวข้องนั้น ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาการเกิดที่ลดลงต่อเนื่อง ส่งผลให้สัดส่วนประชากรเด็กและเยาวชนเหลือเพียงร้อยละ 28.66 ของประชากรทั้งหมด ครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงและเกิดครอบครัวหัวกลางมากขึ้น ทำให้บทบาทและลักษณะการเลี้ยงดูเด็กเปลี่ยนแปลงไป ขณะที่ด้านการศึกษายังพบปัญหาความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กยากจนและนอกระบบการศึกษา สถานการณ์ความรุนแรงและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันเด็กและเยาวชนยังต้องเผชิญความท้าทายใหม่จากเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญหาสิ่งแวดล้อม และสภาพเศรษฐกิจที่ซับซ้อน ซึ่งทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่สังคมไทยต้องเร่งกำหนดมาตรการและแนวทางเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน

เนื้อหาในส่วนนี้มุ่งเน้นการนำเสนอสภาพการณ์ แนวโน้ม การดำเนินงานและแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมถึง การพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยข้อมูลที่น่าสนใจอาศัย การสืบค้น รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ หลากหลาย เช่น ข่าว ข้อมูลสถิติ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เด็กและเยาวชนในช่วงปี 2567 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ จากการสำรวจข้อมูล

พบว่า เด็กและเยาวชนเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามช่วงวัย ดังนั้น เนื้อหาในส่วนนี้เป็นการสะท้อนประเด็น ปัญหาที่สำคัญของเด็กและเยาวชนจำแนกตามแต่ละช่วงวัย และปัญหาในภาพโดยรวมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งสิ้น 5 ประเด็น ประกอบด้วย

ช่วงเด็กวัย 0 - 6 ปี: ประเด็นพัฒนาการล่าช้า

ช่วงเด็กวัย 7 - 12 ปี: ประเด็นภาวะอ้วน

ช่วงวัยรุ่น 13 - 17 ปี: ประเด็นพฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศ

ช่วงเยาวชนวัย 18 - 25 ปี: ประเด็นการใช้สารเสพติด

เด็กและเยาวชนทุกช่วงวัย: ประเด็นความรุนแรง

การคัดเลือก 5 ประเด็นเพื่อนำเสนอในรายงาน ฉบับนี้ใช้ข้อมูลทางสถิติ การทบทวนเอกสารทางวิชาการ และข่าวสารที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2567 เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งพบว่าในปีดังกล่าวมีสภาพการณ์และแนวโน้ม ของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นและ บางประเด็นอาจเปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อนหน้า ประเด็น ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและ เยาวชน ดังนั้น สังคม โรงเรียน ครอบครัว และผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ รับรู้ และวางแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

เด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0 - 6 ปี เป็นช่วงวัยที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ สร้างการเรียนรู้ และเสริมสร้างความแข็งแรง ของร่างกาย เป็นสิ่งสำคัญเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทาง ร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ พัฒนาการที่ล่าช้าและ การบริโภคอาหารที่ได้สารอาหารที่ครบถ้วนอาจส่งผลกระทบต่อ ในระยะยาวต่อพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยอื่นต่อไป

สำหรับเด็กช่วงวัย 7 - 12 ปี เป็นช่วงวัยที่ร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มกล้ามเนื้อและเตรียม พร้อมเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น การดูแลเรื่องอาหาร โภชนาการ และการออกกำลังกายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อ ร่างกาย การควบคุมคุณภาพของอาหารและการส่งเสริม การขยับร่างกายแก่เด็กช่วงวัยนี้อาจช่วยลดความเสี่ยง ของภาวะอ้วนได้

ช่วงวัยรุ่น 13 - 17 ปี เด็กเคลื่อนตัวเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ตอนต้น เป็นช่วงเวลาที่เกิดความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม รวมถึงเป็นวัยที่ต้องการค้นหาและ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และเรื่องเพศเป็นหนึ่งในสิ่งที่เด็กในช่วงวัยนี้ ต้องการสำรวจและศึกษา ทำให้ความเสี่ยงด้านพฤติกรรม ทางเพศเป็นประเด็นที่ควรได้รับการคำนึงถึง เพื่อป้องกันผล ที่ตามมาภายหลัง

เยาวชนช่วงอายุ 18 - 25 ปี เป็นอีกช่วงเปลี่ยนผ่าน จากการเป็นนักเรียนเข้าสู่ช่วงวัยทำงาน ช่วงวัยนี้เยาวชน เข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้นเพื่อเตรียมพร้อมสู่ความเป็นผู้ใหญ่ การปรับตัวครั้งใหญ่ ความคาดหวังทางสังคม และ สภาพแวดล้อมทางสังคมนี้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้ สารเสพติด ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาเพื่อค้นหา แนวทางการป้องกัน

ปัญหาความรุนแรง เป็นประเด็นทางสังคมที่เด็ก และเยาวชนในทุกช่วงวัยกำลังเผชิญหน้า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นนี้เด็กและเยาวชนอยู่ในทั้งฐานะของเหยื่อและผู้กระทำ ความรุนแรง พฤติกรรมความรุนแรงนี้อาจสัมพันธ์ไปกับ สภาพแวดล้อมทางสังคมทั้งทางกายภาพและออนไลน์ พฤติกรรมความรุนแรงนี้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้ง ทางร่างกายและอาจสร้างบาดแผลที่ก่อให้เกิดปัญหาทางจิตใจ ในระยะยาวได้ การสร้างเกราะป้องกันและการหลีกเลี่ยง ความรุนแรงเป็นสิ่งที่ดีควรได้รับการตระหนักเพื่อป้องกันและ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดภัยให้แก่เด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ นอกจากประเด็นที่นำเสนอไปข้างต้นแล้ว ในปัจจุบันและในปี 2567 ที่ผ่านมา เด็กและเยาวชนไทย มีปัญหาที่ต้องเผชิญและความท้าทายที่ต้องจัดการ ในอีกหลากหลายด้านที่ต้องการการแก้ไขและพัฒนา เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ตัวอย่างเช่น อัตราการเกิดที่ลดลง ภาวะโภชนาการ การพัฒนาทักษะ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การหลุด ออกจากระบบการศึกษา การติดหน้าจอ การกลั่นแกล้ง ในโลกออนไลน์ ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาสุขภาพจิต เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่นำมาใช้ในการนำเสนอ สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ในส่วนนี้ ต้องการนำเสนอปัญหาที่สำคัญและโดดเด่น ของเด็กและเยาวชนโดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มตาม ช่วงวัย ทั้งนี้ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการอธิบายสภาพการณ์ และแนวโน้มของปัญหาในที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการนิยามเด็กและเยาวชน อาจมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่งผลต่อการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ข้อมูลบางส่วนหรือบางประเด็น อาจมีการนิยามช่วงอายุแตกต่างกันในบางจุด

2.1 พัฒนาการล่าช้าของเด็กช่วงวัย 0 - 6 ปี

2.1.1 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหา

เด็กปฐมวัย หรือ ช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี เป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็น ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ภาษา จริยธรรม และ ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยถูกกำหนด เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 - 2579) ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาและ สร้างเสริมศักยภาพคนไทย และการปฏิรูประบบเสริมสร้าง ความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health literacy) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากกรมอนามัย ชี้ให้เห็นว่า พัฒนาการสมวัยของเด็ก ต่ำกว่าเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2569) ที่ตั้งเป้าหมายให้เด็กมีพัฒนาการ สมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 แต่จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2562 - 2567 อัตราของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัย คิดเป็นร้อยละ 87.12 88.12 82.53 85.10 79.70 และ 75.70 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสถาบันวิจัยระบบ สาธารณสุข (สวรส.) เผยให้เห็นว่า เด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 20 มีพัฒนาการล่าช้า โดยเฉพาะพัฒนาการด้านภาษา และการสื่อสาร

สถานการณ์พัฒนาเด็กปฐมวัยในช่วงปี 2562 -2567 พบว่า อัตราการเข้าถึงการคัดกรองและพัฒนาการสมวัย มีแนวโน้มลดลง โดยอัตราของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยยังคง ต่ำกว่าร้อยละ 90 จากข้อมูลการคัดกรองพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย (รูปภาพที่ 2.1) มีสาเหตุสำคัญ 2 ประการหลัก ได้แก่ 1) ผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19

(ช่วงปลายปี 2563 - 2564) มีการใช้มาตรการเว้นระยะห่าง ทางสังคม และงดกิจกรรมที่ต้องสัมผัสหรือรวมกลุ่มกัน เด็กปฐมวัยเข้ารับบริการน้อยลง ทำให้โอกาสในการคัดกรอง ลดลง และไม่สามารถพบเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยได้ เท่าที่ควร และ 2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหาร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่มีการถ่ายโอน รพ.สต. จากกระทรวงสาธารณสุขไปสังกัดกระทรวงมหาดไทย ส่งผลให้การกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ (รวมถึงการคัดกรอง พัฒนาการเด็กปฐมวัย) ถูกโอนให้กับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งอาจยังไม่มีความพร้อมหรือกลไกสนับสนุน เพียงพอ ทำให้การขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กปฐมวัยและ การเข้าถึงการคัดกรองลดลง ดังนั้น สัดส่วนของเด็กที่มี พัฒนาการสมวัยในปี 2567 จึงอยู่ที่ร้อยละ 75.70 ซึ่งเป็น อัตราที่ต่ำที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ อัตราของเด็ก ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า อยู่ที่ร้อยละ 22.00 ซึ่งเป็นอัตราที่ น้อยที่สุดในรอบ 5 ปี ทำให้อัตราการติดตามเด็กที่มีการพัฒนา ล่าช้าลดลงเช่นกัน หากพิจารณาพัฒนาการในแต่ละด้านของ เด็กปฐมวัย พบว่า พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับ**ด้านภาษา**เป็น ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ

ผลการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2567

แผนภูมิแสดงร้อยละของการได้รับการคัดกรองพัฒนาการเด็ก 5 ช่วงวัย
เป้าหมาย คือ เด็กอายุ 9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน

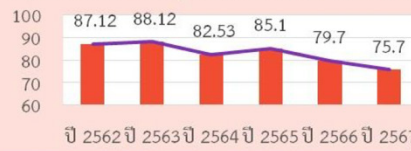
แผนภูมิแสดงร้อยละของเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า
ข้อมูลผลการคัดกรองเด็กอายุ 9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน

แผนภูมิแสดงร้อยละของเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าและได้รับการติดตาม
ข้อมูลของเด็กสงสัยล่าช้าและได้รับการกระตุ้น 1 เดือน และได้รับการประเมินซ้ำ

แผนภูมิแสดงร้อยละของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัย
ข้อมูลผลการคัดกรอง 5 ช่วงอายุ และเด็กที่ได้รับการประเมินซ้ำ (DSPM1 +2)

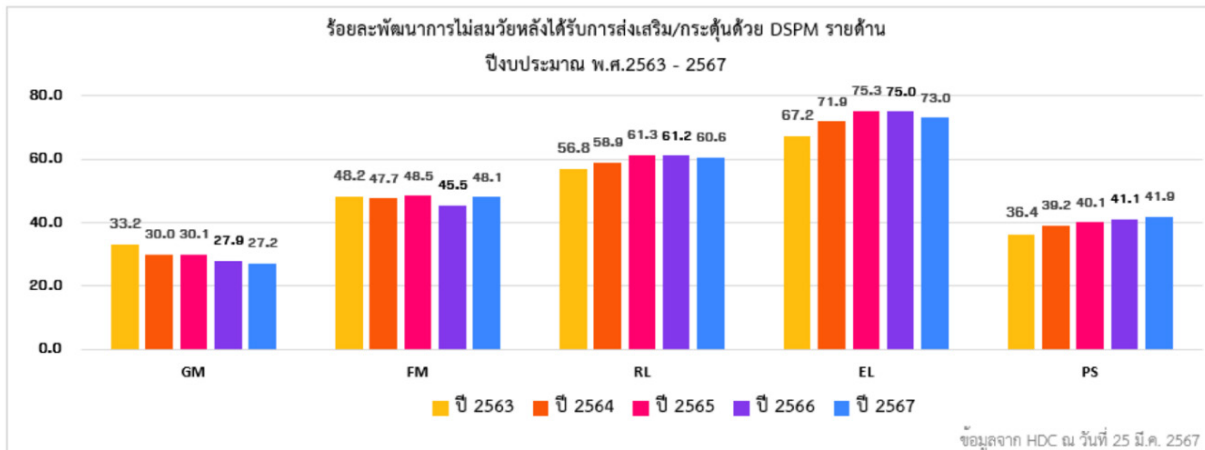
ข้อมูลจาก HDC ปีงบประมาณ 66 (ต.ค. 65 - ก.ย. 66) ณ วันที่ 27 พ.ย. 66, ปีงบประมาณ 67 (ต.ค. 66 - ม.ค. 67) ณ วันที่ 25 มี.ค. 67

สถาบันพัฒนาอภีร์เด็กแห่งชาติ กรมอนามัย 4

รูปภาพที่ 2.1 ผลการคัดกรองการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปี 2562-2567

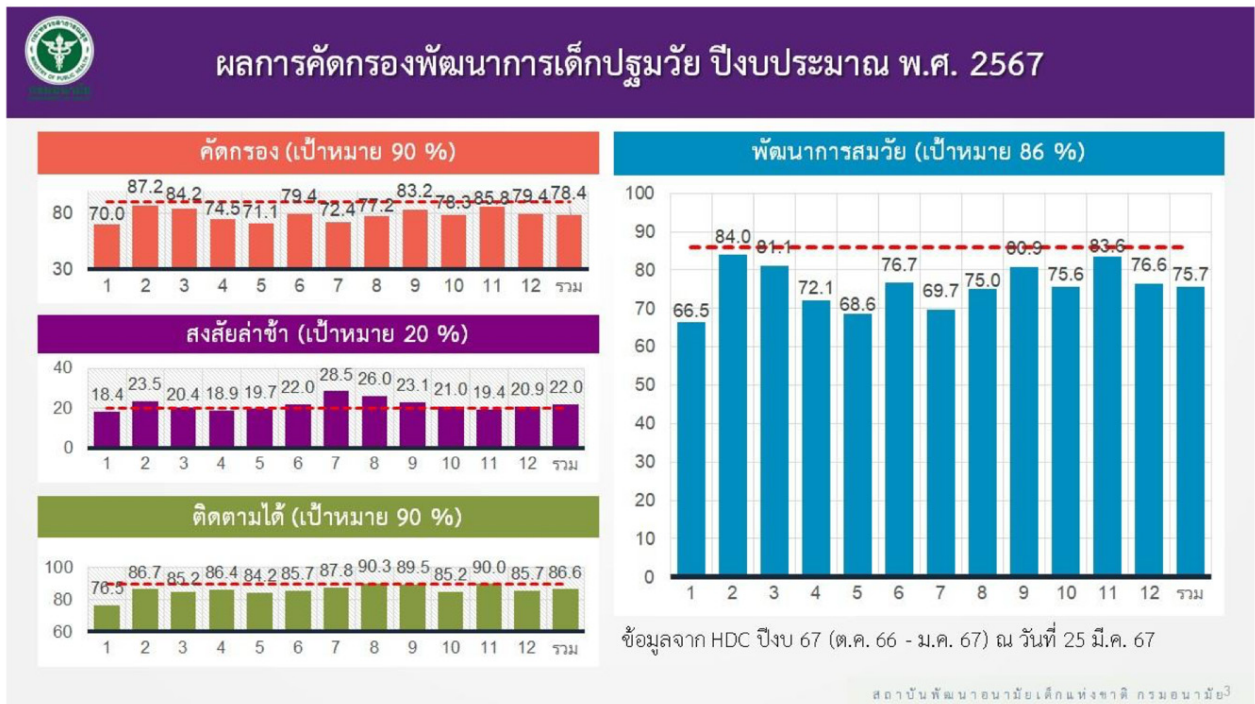
ข้อมูลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหว (Gross motor: GM) ด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา (Fine motor: FM) ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language: RL) ด้านการใช้ภาษา (Expressive Language: EL) และ ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม (Personal and Social: PS) ข้อมูลประจำปีงบประมาณ 2567 พบว่าในช่วงปี 2563 - 2567

จากการติดตามและส่งเสริมพัฒนาการภายใน 30 วัน พัฒนาการด้านที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ด้านการใช้ภาษา (EL) รองลงมา คือ ด้านการเข้าใจภาษา (RL) และพัฒนาการไม่สมวัยด้านที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการเคลื่อนไหว (GM) ซึ่งอัตราของการพัฒนาไม่สมวัยในแต่ละด้านนี้ คล้ายคลึงกันในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (รูปภาพที่ 2.2)

รูปภาพที่ 2.2 ร้อยละของพัฒนาการไม่สมวัยภายหลังจากได้รับการกระตุ้นด้วย DSPM รายด้าน ในปี 2562-2567

หากพิจารณารายละเอียดในปี 2567 โดยจำแนกตามเขตสุขภาพ พบว่า เขตสุขภาพที่เด็กมีพัฒนาการสมวัยสูงที่สุด ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 2 พิษณุโลก รองลงมาคือ เขตสุขภาพที่ 11 นครศรีธรรมราช และเขตสุขภาพที่ 3 นครสวรรค์ ตามลำดับ (รูปภาพที่ 2.3)

รูปภาพที่ 2.3 ผลการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำแนกตามเขตสุขภาพ ประจำปี 2567

จากแนวโน้มของพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เผยให้เห็นว่าการกระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กเป็นประเด็นที่ควรได้รับการตระหนักถึง เนื่องจากเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตของเด็กในอนาคต โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดู เนื่องจากกิจกรรมในชีวิตประจำวันของเด็กส่งผลโดยตรงต่อการเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ผลการวิจัยจากสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเล่นส่งผลต่อการพัฒนาสมอง กระตุ้นการสร้างเซลล์สมองและเส้นใยประสาท รวมถึงเพิ่มการประสานระหว่างการทำงานของสมองและร่างกาย แต่จากการสำรวจพบว่าผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กใช้เวลาเล่นกับเด็กค่อนข้างน้อย อัตราการใช้เวลาเล่นกับเด็กมากกว่า 30 นาทีต่อครั้งมีเพียงร้อยละ 19.7 และใน 1 สัปดาห์เล่นกับเด็กเกิน 3 วันมีเพียงร้อยละ 37.90 นอกจากนี้บางครอบครัวเปิดโอกาสให้เด็กใช้เวลาอยู่กับหน้าจอเกินความจำเป็น กล่าวคือ พ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็กมากกว่าร้อยละ 67.30 และใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็ก

มากกว่า 1 ครั้งต่อวันสูงถึงร้อยละ 88.1 ดังนั้นครอบครัวโรงเรียน และชุมชนควรส่งเสริมการเล่นอย่างเหมาะสมในเด็กช่วงวัยนี้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้สมวัย

การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการผ่านกิจกรรมทางกาย หรือการเล่น ได้ขับเคลื่อนนโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2565 โดยเน้นพัฒนาทักษะผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก ตามองค์ประกอบ 4P ได้แก่ Play Worker (ผู้อำนวยความสะดวกในการเล่น) Play Process (กระบวนการเล่น) Play Space (พื้นที่เล่น) และ Play Management (หน่วยบริหารจัดการการเล่น) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2567 การดำเนินโครงการขับเคลื่อนนโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และขยายผลสู่บริษัทครอบครัว โดยส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กหรือพี่เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่เด็กปฐมวัย เพื่อเพิ่มโอกาสการมีกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัยครอบคลุมทั้งบริษัทครัวเรือนและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยในปีงบประมาณ

พ.ศ. 2566 มีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เลี้ยงดูเด็ก เข้าร่วมการพัฒนาทักษะและเป็นผู้อำนวยการเล่นระดับครอบครัว (Family Play Worker) จำนวน 1,284 ครอบครัว และดำเนินการยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เป็นพื้นที่ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกเป็น “พื้นที่ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกระดับครอบครัว” จำนวน 26 แห่ง ให้ครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ

สำหรับปีงบประมาณ 2567 เป็นช่วงระหว่างดำเนินการขยายผลพัฒนาผู้อำนวยการเล่นระดับครอบครัวและยกระดับพื้นที่ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกสู่ระดับครอบครัวให้ครอบคลุมทุกจังหวัดในประเทศไทย โดยกำหนดเป้าหมายคือ มีผู้อำนวยการเล่นระดับครอบครัว จังหวัดละ 20 ครอบครัว รวม 1,540 ครอบครัว และพื้นที่ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกระดับครอบครัว จังหวัดละ 1 แห่ง รวม 77 แห่ง รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการจัดโรงเรียนพ่อแม่ด้านส่งเสริมการเล่นเพื่อให้บุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น ๆ ไปถ่ายทอดทักษะผู้อำนวยการเล่นให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง

2.1.2 ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาเด็กและเยาวชน

พัฒนาการล่าช้าเป็นปัญหาที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพยายามเข้ามาวางแผนแนวทางการแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการแก่เด็กทั้งกระบวนการเข้าถึงเพื่อคัดกรองเด็ก และนโยบายส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการภายใต้นโยบายเติบโตสมวัยอย่างมีคุณภาพ ในปี 2567 **กรมกิจการเด็กและเยาวชน** โดยดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเป็นโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 เป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้กับครอบครัวที่มีรายได้น้อย (รายได้เฉลี่ยของครอบครัวไม่เกิน 100,000 บาท/คน/ปี) โดยมุ่งหวังให้ครอบครัวนำเงินอุดหนุน จำนวน 600 บาท/เดือน (ต่อคน) นี้ไปดูแลบุตรของตนอย่างเหมาะสม **ผลการดำเนินงาน** ในปี 2567 พบว่าครอบครัวที่มีฐานะยากจนเข้าถึงสิทธิได้มากขึ้น เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและการประสานงานของหน่วยงานระดับท้องถิ่น ทำให้มีจำนวนผู้ลงทะเบียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท นอกจากนี้เงินส่วนนี้เข้ามามีส่วนช่วยในการดูแลบุตรที่ติขึ้นทั้งในด้านสุขภาพ โภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการ

กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ 5 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการไร้รอยต่อ เพื่อมุ่งหวังเน้นการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม โดยขับเคลื่อนโครงการคัดกรองพัฒนาการเด็กในช่วงอายุ 9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน ทั่วประเทศ โดยใช้เครื่องมือ

DSPM ในการคัดกรองและติดตามเด็กที่สงสัยล่าช้าภายใน 30 วัน การดำเนินงานประกอบด้วยสามมาตรการหลัก คือ การคัดกรองพัฒนาการ การส่งเสริมพัฒนาการผ่านกิจกรรมกระตุ้นและให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และการพัฒนาระบบส่งต่อและดูแลต่อเนื่องไปยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพจากผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น พบว่าการเพิ่มอัตราการคัดกรองทำให้พบเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้เร็วขึ้น และเด็กกลุ่มนี้ได้รับการกระตุ้นและติดตามมากขึ้น การเข้าถึงเด็กที่พัฒนาการล่าช้าได้เร็วส่งผลให้อัตราเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าลดลงในระยะยาว อย่างไรก็ตามจากรายงานในปัจจุบัน อัตราการเข้าถึงเด็กน้อยลง ดังนั้นแนวทางการพัฒนาในอนาคตมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการคัดกรองโดยจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพบุคลากรและระบบติดตามการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวผ่านการอบรมและสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง การพัฒนาระบบบริการและการส่งต่อ เพื่อให้เข้าถึงเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าได้รวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น รวมถึงการผลักดันนโยบายสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กไทยมีพัฒนาการสมวัยและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้ ยังมีโครงการสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (สมุดสีชมพู) เป็นเครื่องมือสำคัญในระบบสาธารณสุขของประเทศไทยที่ช่วยในการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสาธารณสุขแห่งชาติที่มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงาน พบว่าคุณภาพการดูแลแม่และเด็กดีขึ้น บุคลากรทางการแพทย์สามารถติดตามข้อมูลสุขภาพได้อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถวางแผนการดูแลและให้คำแนะนำเฉพาะบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสมุดสีชมพูช่วยให้ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพและพัฒนาการของบุตรได้ด้วยตนเอง และกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโภชนาการ วัคซีน และพฤติกรรมสุขภาพที่ดี

กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของเด็กก่อนวัยเรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา โดยใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านการเล่น และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการดำเนินงาน พบว่า ผลลัพธ์ด้านเด็กปฐมวัยที่เห็นได้ชัดคือ เด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีทักษะการเคลื่อนไหวที่คล่องแคล่ว สามารถช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวันได้เหมาะสมตามวัย มีสุขนิสัยที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย ในขณะที่โครงการฯ สนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ผลที่ตามมา คือ ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าใจธรรมชาติของเด็กปฐมวัย สามารถวางแผนและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและสามารถทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

ดำเนินโครงการส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นในชุมชนในพื้นที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช (21 แห่งทั่วประเทศ) หนึ่งในเป้าหมายของโครงการฯ คือ การส่งเสริมพัฒนาการตามวัย การคัดกรองพัฒนาการในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยใช้เครื่องมือมาตรฐานจากกรมสุขภาพจิต ได้แก่ แบบประเมินพัฒนาการ DSPM (Developmental

Surveillance and Promotion Manual) ซึ่งครอบคลุม 4 ด้านสำคัญ คือ การเคลื่อนไหว การใช้ภาษา การเข้าสังคม และการช่วยเหลือตนเอง เมื่อพบเด็กมีความเสี่ยงหรือพัฒนาการล่าช้า จะมีการจัดทำแผนดูแลรายบุคคล หรือ IDP (Individualized Development Plan) โดยทีมผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกับครอบครัว พร้อมวางแผนทางการกระตุ้นพัฒนาการอย่างเป็นระบบ มีการติดตามผลทุก 1-3 เดือน จนกว่าจะมีพัฒนาการเข้าสู่เกณฑ์ปกติ ผลการดำเนินงาน พบว่า สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม โดยโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทั้ง 21 แห่ง ได้ดำเนินการคัดกรองพัฒนาการในเด็กปฐมวัยกว่า 30,000 คน ในช่วงระยะเวลา 1 - 2 ปีที่ผ่านมา พบเด็กที่มีภาวะพัฒนาการล่าช้าระดับต่างๆ ประมาณร้อยละ 15 - 20 ของผู้ที่ได้รับการประเมิน ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ได้รับการออกแบบแผนกระตุ้นพัฒนาการรายบุคคล (IDP) และเข้าสู่กระบวนการติดตามต่อเนื่องอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ มีโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในพื้นที่ทุรกันดาร ตามพระราชดำริฯ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดารให้ได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพโดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน ผู้ดูแลเด็กในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นกลุ่มคนสำคัญในการเชื่อมต่อระหว่างระบบสาธารณสุขกับชุมชน การอบรมเน้นเนื้อหาพัฒนาการตามช่วงวัย เทคนิคการประเมินพัฒนาการ วิธีการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสม และแนวทางการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นเมื่อพบเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า นอกจากนี้ ยังดำเนินการคัดกรองและประเมินพัฒนาการเด็ก รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง ผลการดำเนินงาน มีเด็กปฐมวัยเข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 5,168 คน และหลังเข้าร่วมโครงการ เด็กมีพัฒนาการสมวัย คิดเป็นร้อยละ 90.40 เปรียบเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการเด็กที่มีพัฒนาการสมวัย (โดยใช้ DSPM) คิดเป็นร้อยละ 85.27

กรมสุขภาพจิต โครงการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก
ล่าช้า มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้เด็กปฐมวัยกลุ่มเสี่ยง
(ทารกแรกเกิดที่ขาดออกซิเจน ทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500
กรัม, ทารกคลอดมีชีพในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี, เด็กที่ได้รับ
เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู) ที่ได้รับการคัดกรองแล้วพบว่า
สงสัยล่าช้าได้รับการติดตาม ส่งเสริมพัฒนาการและดูแลต่อ
เนื่อง 2) เพื่อให้เด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนา
การและดูแลต่อเนื่องจนมีพัฒนาการสมวัย 3) เพื่อให้หน่วย
บริการ รพช./ศบส./รพท./รพศ. มีระบบดูแลช่วยเหลือเด็ก
พัฒนาการล่าช้า ที่มีคุณภาพตามแนวทางที่กำหนด 4) เพื่อให้
พ่อแม่ผู้ดูแลเด็กมีทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม
5) เพื่อให้เด็กกลุ่มเปราะบางทางสังคมได้รับการดูแล ส่งเสริม
สุขภาพจิตตามแนวทางที่กำหนด ผลการดำเนินงานในปี 2567
พบว่าร้อยละ 98.25 ของเครือข่ายมีระบบดูแลเด็กพัฒนาการ
ล่าช้าตามแนวทางที่กำหนด เด็กปฐมวัยกลุ่มเสี่ยงฯ ที่สงสัยว่า
มีพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ 98.84 ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ
จนมีพัฒนาการสมวัย เด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการล่าช้า
ร้อยละ 115.11 เข้าถึงบริการพัฒนาการและสุขภาพจิตที่ได้
มาตรฐาน และร้อยละ 48.39 ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ
คัดกรองว่ามีพัฒนาการล่าช้าแล้ว ได้รับการกระตุ้น
พัฒนาการด้วยเครื่องมือมาตรฐาน และร้อยละ 52.11 ได้รับการ
กระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I หรือเครื่องมือมาตรฐานอื่น
จนมีพัฒนาการสมวัย

กรมอนามัย ดำเนินโครงการพัฒนาสถานพัฒนาเด็ก
และปฐมวัยด้านสุขภาพ (4D) ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยแห่งชาติ ผลการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กและปฐมวัย
ผ่านเกณฑ์ขั้นต้นขึ้นไป ร้อยละ 99.36 และได้ดำเนินโครงการ
ส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี เนื่องจากช่วงอายุ
0 – 2 ปี เป็นช่วงเวลาที่สำคัญยิ่งยวดของการพัฒนาเด็ก
ในทุกมิติ การให้การดูแลเอาใจใส่ การเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ
และการกระตุ้นพัฒนาการอย่างเหมาะสมในช่วงเวลานี้ไม่เพียง
ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย แต่ยังมีผลต่ออนาคต
ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็ก ผลการดำเนินงาน
สถานพัฒนาเด็กและปฐมวัย ร้อยละ 8 แจ้งความประสงค์เปิด
บริการดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี สามารถเปิดบริการได้จริง
ของจำนวนสถานพัฒนาเด็กและปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการ
และสถานพัฒนาเด็กและปฐมวัย ผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นต้น
ของจำนวนสถานพัฒนาเด็กและปฐมวัยที่เปิดบริการได้จริง
ร้อยละ 90

นอกจากนี้ ดำเนินโครงการขับเคลื่อนนโยบาย
เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก ปี 2567 เนื่องจากการเล่นเป็นกิจกรรม
ที่สำคัญในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก ผลการดำเนินงาน
พ่อแม่ผู้ปกครอง เข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะผู้อำนวยการ
เล่นระดับครอบครัว จำนวน 2,932 ครอบครัว และ
เกิดต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกระดับครอบครัว 84 แห่ง
ผลลัพธ์โครงการส่งผลให้เด็กอายุ 0 - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัย
ร้อยละ 78.6 (ข้อมูลจากรายงานประจำปี 2567 กรมอนามัย)
หากสรุปในภาพรวม พบว่า โครงการส่งเสริมพัฒนาการในเด็ก
ช่วงอายุ 0 - 5 ปี มีผลสัมฤทธิ์ที่ดี ในปี 2567 เด็กปฐมวัย
สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยได้รับการคัดกรอง
พัฒนาการครอบคลุมถึง ร้อยละ 79.35 และในจำนวนนี้ได้รับ
การติดตามพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 87.02

จากผลการดำเนินงานของหลากหลายหน่วยงานเพื่อ
เร่งแก้ไขปัญหาพัฒนาการล่าช้าของเด็กปฐมวัย นำมาสู่
แนวทางการแก้ไขประเด็นดังกล่าว

1) การให้เงินอุดหนุนเป็นหนึ่งในแนวทางการเพิ่ม
โอกาสและศักยภาพในการดูแลบุตรให้เหมาะสมเพื่อลด
ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังนั้น การกระจายของข้อมูลและ
การเข้าถึงสิทธิจะต้องทำให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ ครอบครัวที่มี
รายได้น้อยตามเกณฑ์ทั่วประเทศควรได้รับเงินอุดหนุน
อย่างเท่าเทียม

2) ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริม
พัฒนาการแก่เด็กเล็ก ดังนั้น การให้ข้อมูลและความรู้
ทั้งในการตรวจเช็คพัฒนาการที่เหมาะสมของเด็กแต่ละช่วงวัย
และวิธีการกระตุ้นพัฒนาการเด็กอย่างถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็น
โดยอาจทำเป็นสมุดบันทึกพัฒนาการหลังคลอดแก่ผู้ปกครอง
หากผู้ปกครองดูแลและติดตามพัฒนาการของลูกอย่างใกล้ชิด
หากลูกมีพัฒนาการที่ไม่สอดคล้องตามวัยและผู้ปกครอง
รู้ได้เร็ว ส่งผลทำให้เข้าสู่กระบวนการประเมินและส่งเสริม
พัฒนาการได้อย่างทันท่วงที

3) การสร้างเครือข่ายในระดับท้องถิ่น เป็นตัวการที่
สำคัญในการกระจายข้อมูลและข่าวสารไปยังครอบครัว
โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ดังนั้น เพื่อให้ข้อมูลด้านสิทธิ
สวัสดิการ และความรู้ในการดูแลลูกให้สมวัย กระจายอย่าง
ทั่วถึงต้องอาศัยกลไกสร้างเครือข่ายท้องถิ่นและชุมชน
ที่เข้มแข็งเพื่อบรรลุเป้าหมาย

4) การพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากบุคลากรเป็นตัวกลางระหว่างครอบครัวและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับ

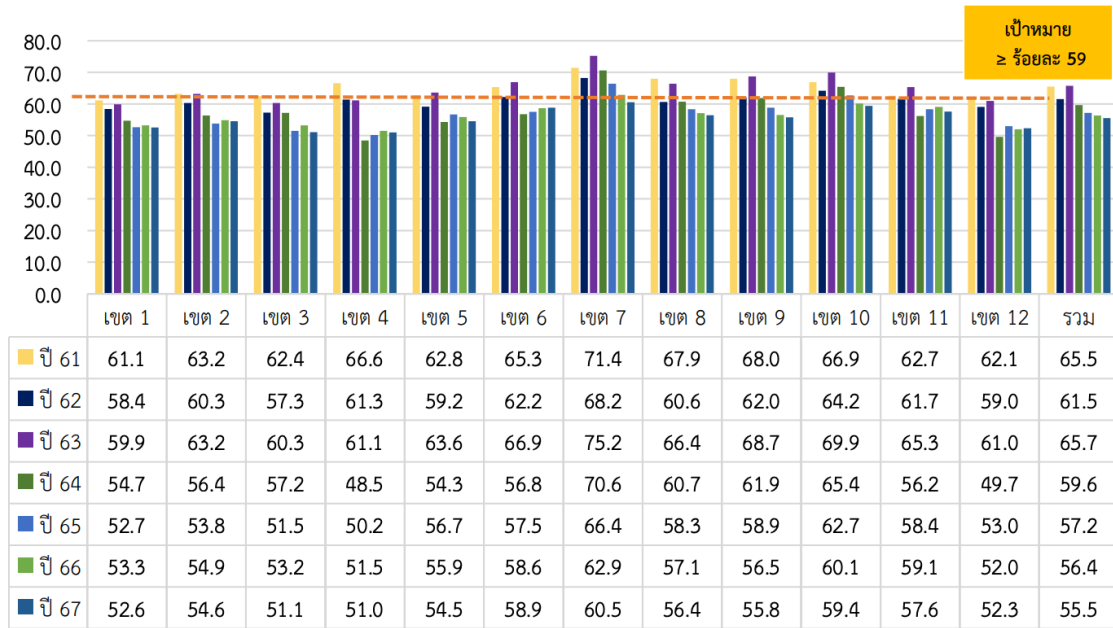
การพัฒนาเด็ก ดังนั้น การเพิ่มอัตรากำลัง ความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูล และการสร้างคลังความรู้ให้แก่บุคลากร เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ

2.2 กาะอ้วนในวัยเรียนช่วงวัย 7 - 12 ปี

2.2.1 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหา

เด็กช่วงวัยประถมศึกษา หรือช่วงอายุระหว่าง 7 - 12 ปี เป็นช่วงวัยที่ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน โดยเฉพาะส่วนของกล้ามเนื้อเพื่อให้สามารถควบคุมอวัยวะต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น จากข้อมูลสถิติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ชี้ให้เห็นว่าเด็กไทยช่วงวัยประถมศึกษาจำนวนมากมีความเสี่ยงเป็นโรคอ้วนเพิ่มขึ้นในปี 2567 พบว่า เด็กช่วงวัยประถมศึกษาที่มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน จำนวน 546,434 คน และคาดการณ์ว่าสัดส่วนของเด็กที่มีโรคอ้วนจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.9 เป็นร้อยละ 13.21 ในปี 2573 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าคนในช่วงวัยอื่น โดยประเทศไทยมีอัตราเด็กเป็นโรคอ้วนสูงอยู่อันดับที่ 3 ของประเทศในกลุ่มอาเซียน รองจากประเทศมาเลเซีย และบรูไน โรคอ้วนในวัยเด็กส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้ทำให้ภาวะโรคอ้วนเป็นสิ่งที่ควรได้รับการตระหนักถึง เพื่อวางรากฐานการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง พร้อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม

สภาพการณ์ภาวะโภชนาการของเด็กช่วงประถมศึกษาที่สูงสุดคือส่วน ข้อมูลจากสำนักโภชนาการ ในช่วงปี 2561 - 2567 พบว่าตั้งแต่ปี 2564 อัตราของเด็กที่สูงสุดคือส่วนลดลงจากในช่วงปี 2561- 2563 โดยในปี 2565 สัดส่วนของเด็กที่สูงสุดคือส่วนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 59 และในปี 2567 ชี้ให้เห็นว่า อัตราของเด็กที่สูงสุดคือส่วนในทุกเขตสุขภาพลดลงกว่าปีก่อนหน้า สอดคล้องกับข้อมูลจากกรมพลศึกษา ในปี 2567 พบว่า การวัดองค์ประกอบร่างกายด้วยวิธีการใช้ดัชนีมวลกาย (Body Mass Index: BMI) ร้อยละ 75.85 ของเด็กเยาวชนจัดอยู่ในระดับพอมและสมส่วน ซึ่งมีสัดส่วนลดลงจากปี 2566 ที่มีเด็กเยาวชนจัดอยู่ในระดับพอมและสมส่วน ร้อยละ 82.11 หากพิจารณาในภาพโดยรวมของทุกเขตสุขภาพมีสัดส่วนของสูงสุดคือส่วนคิดเป็นร้อยละ 55.5 ซึ่งไม่บรรลุค่าเป้าหมายในปี 2567 โดยเขตสุขภาพที่ 7 มีความชุกของเด็กสูงสุดคือส่วนมากที่สุด ร้อยละ 60.5 รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 10 ร้อยละ 59.4 ในขณะที่เขตที่มีความชุกสูงสุดคือส่วนต่ำกว่าค่าเป้าหมายประเทศ (สูงสุดคือส่วน $\geq$ ร้อยละ 59) มีจำนวนทั้งสิ้น 10 เขต โดยเขตสุขภาพที่มีความชุกของเด็กสูงสุดคือส่วนน้อยที่สุด คือ เขตสุขภาพที่ 4 ร้อยละ 51.0 (รูปภาพที่ 2.4)

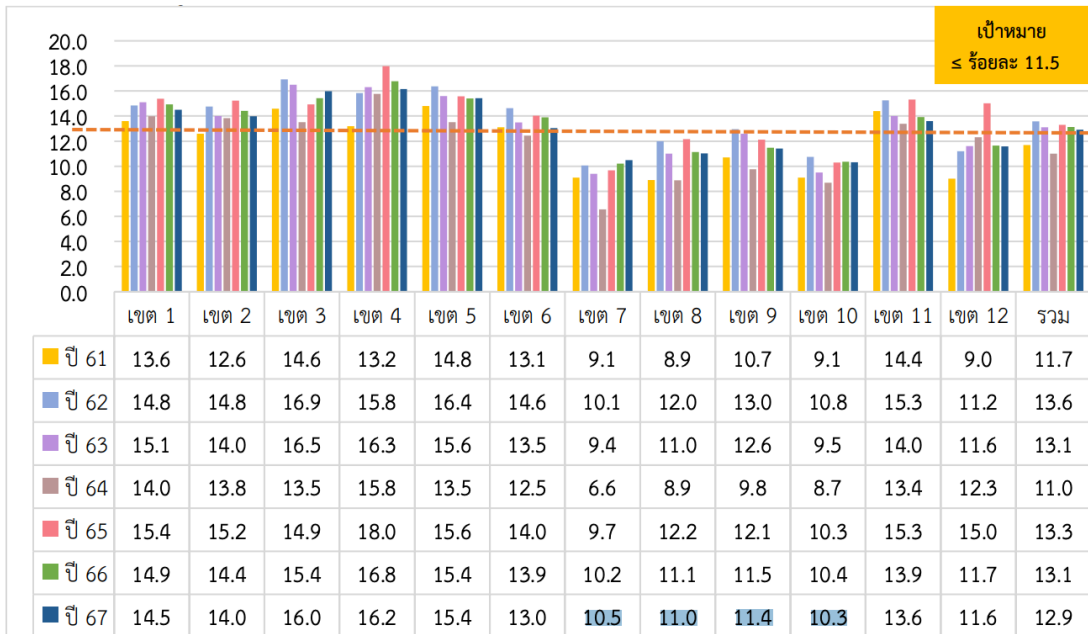

ข้อมูลจาก HDC เทอม 2 วันที่ 29 ก.พ. 2567

รูปภาพที่ 2.4 ร้อยละเด็กอายุ 6-14 ปี สูงดิสมส่วน จำแนกรายเขต

สำหรับสถานการณ์ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนของเด็กประถมศึกษา พบว่า อัตราของเด็กที่มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนมีอัตราที่คล้ายคลึงกับช่วง 6 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในช่วงปี 2561 – 2567 อัตราภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนในทุกเขตสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและเกินกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ต่ำกว่าร้อยละ 11.5 จากข้อมูลปี 2567 ชี้ให้เห็นว่า ภาพรวมของประเทศ สถานการณ์เริ่มอ้วนและอ้วนร้อยละ 12.9 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด หากพิจารณารายเขตสุขภาพ พบว่า จากเขตสุขภาพทั้งสิ้น 12 เขต มีเขตที่มีอัตราเริ่มอ้วนและ

อ้วนสูงกว่าค่าเป้าหมาย จำนวน 8 เขต โดยเขตที่มีอัตราเริ่มอ้วนและอ้วนสูงที่สุดคือ เขตสุขภาพที่ 4 (ร้อยละ 16.20) รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 3 (ร้อยละ 16.00) และเขตสุขภาพที่ 5 (ร้อยละ 15.40) ตามลำดับ สำหรับเขตที่มีอัตราเริ่มอ้วนและอ้วนต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 10 (ร้อยละ 10.30) เขตสุขภาพที่ 7 (ร้อยละ 10.50) เขตสุขภาพที่ 8 (ร้อยละ 11.00) และเขตสุขภาพที่ 9 (ร้อยละ 11.40) ตามลำดับ (รูปภาพที่ 2.5)

ข้อมูลจาก HDC เทอม 2 วันที่ 29 ก.พ. 2567

รูปภาพที่ 2.5 ร้อยละเด็กอายุ 6-14 ปี ที่มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน จำแนกรายเขต

จากแนวโน้มสถานการณ์ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนของเด็กช่วงวัยประถมศึกษาที่ยังคงทรงตัวในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา สะท้อนว่าการดูแลสุขภาพของเด็กช่วงวัยนี้ยังไม่เพียงพอ ภาวะเริ่มอ้วนหรืออ้วนนั้นสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคอาหาร จากการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากรพบว่า เด็กอายุ 6-14 ปี นิยมบริโภคขนมกรุบกรอบเป็นประจำทุกวันสูงถึงร้อยละ 23.30 สำหรับการบริโภคผักและผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 25.00 และร้อยละ 16.20 ตามลำดับ นอกจากนี้จากการสำรวจการดื่มนมของคนไทย โดยกรมอนามัย ร่วมกับองค์การยูนิเซฟประเทศไทย และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในปี 2566 พบว่า สัดส่วนการบริโภคนมของเด็กไทยลดลง โดยเด็กยิ่งโตขึ้นจะยิ่งดื่มนมทุกวันน้อยลง โดยการดื่มนมทุกวันของช่วงอายุ 6 - 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.00 ช่วงอายุ 10 - 14 ปี ร้อยละ 34.00 และช่วงอายุ 15 - 19 ปี ร้อยละ 18.00

อีกทั้ง ยังพบพฤติกรรม**การบริโภคที่ไม่เหมาะสม** ที่ส่งผลให้เกิดภาวะโภชนาการในเด็กวัยเรียน ได้แก่ การงดอาหารมื้อหลักโดยเฉพาะมื้อเช้าในกลุ่มเด็กอายุ 6 - 14 ปี ซึ่งสูงถึงร้อยละ 55.40 - 58.50 นอกจากนี้ อีกหนึ่งสาเหตุของภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนที่สำคัญในเด็กมาจากการบริโภคอาหารที่มีปริมาณไขมัน น้ำตาล โซเดียมมากเกินไป (HFSS: High Fat, Sugar, and/or Salt) โดยเฉพาะการบริโภคขนมและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นส่วนผสม โดยภาวะอ้วนในเด็กมีผลกระทบต่อทั้งร่างกาย จิตใจ

และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสี่ยงต่อภาวะบกพร่องด้านสติปัญญา และการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ในอนาคต แนวโน้มของอัตราภาวะอ้วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ส่งผลต่อมูลค่าต้นทุนทางเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากโรคอ้วนของเด็กสูงถึง 12,142 ล้านบาท โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นการใช้จ่ายด้านการดูแลสุขภาพ และการสูญเสียเงินได้จากการตายก่อนวัยอันควร

ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหามาตรฐานอ้วนในเด็กของประเทศไทย จึงได้มีการจัดกิจกรรมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ และสนับสนุนให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องดำเนินควบคู่ไปกับมาตรการปกป้องเด็กจากตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งเทคนิคการตลาดหรือกลยุทธ์การตลาด เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อและบริโภคอาหารและเครื่องดื่มของเด็ก เนื่องจากเด็กมีดุลพินิจและความสามารถในการตีความเจตนาทางการตลาดไม่สมบูรณ์เท่าผู้ใหญ่และเป็นวัยที่เริ่มมีกำลังซื้อและทำให้อาจถูกชักจูงจากการส่งเสริมการตลาดได้ง่าย ดังนั้นมาตรการการควบคุมการตลาดอาหารและเครื่องดื่มในเด็กอาจเป็นแนวทางที่ช่วยลดความเสี่ยงโรคอ้วนในเด็ก และมีประสิทธิผลในการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้

2.2.2 ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ภาวะอ้วนในวัยเรียนเป็นประเด็นที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อผลักดันให้เด็กมีสุขภาพร่างกายที่เหมาะสมและบรรลุค่าเป้าหมายของเด็กสูงที่สุดส่วน แนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้ ทางกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเด็กอ้วนในประเทศไทย ผ่านการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนขับเคลื่อนการป้องกันและควบคุมปัญหาโดยเฉพาะ และผลักดันการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เด็กไทยมีสุขภาพดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ผ่านรูปแบบ “พลัง 3 สร้าง สร้างเด็กปฐมวัยไทยคุณภาพ แก้ไขปัญหาเตี้ย ผอม อ้วน” ซึ่งแนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย 1) สร้างนโยบายการดำเนินงาน 2) สร้างเครือข่ายเข้มแข็ง และ 3) สร้างความร่วมมือด้านทรัพยากร โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กไทยมีกิจกรรมทางกายเพียงพอถึงร้อยละ 40 ภายในปี 2573 เพื่อลดความเสี่ยงของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และเตรียมพร้อมให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร จัดมหกรรม “อย่าปล่อยให้เด็กอ้วน” เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2567 ที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เพื่อแสดงนวัตกรรมสื่อรณรงค์ลดภาวะอ้วนจากโรงเรียน 19 แห่งทั่วประเทศ งานนี้จัดขึ้นภายใต้โครงการสื่อสร้างสรรค์และกิจกรรมเพื่อการรณรงค์เน้นการลดการบริโภคอาหารรสหวาน มัน เค็ม และเพิ่มการรับประทานผักและผลไม้ นอกจากนี้ สสส. ร่วมกับภาคีเครือข่ายหลายหน่วยงาน จัดงานมหกรรมรู้เท่าทันสื่อรู้เท่าทันสุขภาพ ในหัวข้อ “อย่าปล่อยให้เด็กอ้วน (ลดหวาน มัน เค็ม เพิ่มผัก และผลไม้)” ภายในงานมีการแสดงผลงานนวัตกรรมสื่อรณรงค์ลดภาวะอ้วนจากโรงเรียน 19 แห่งทั่วประเทศ โดยมุ่งหวังว่าให้นวัตกรรมสื่อต้นแบบจากงานนี้ช่วยลดพฤติกรรมการกินอาหารที่เน้นหวาน มัน เค็ม ในเด็กและเยาวชนทุกคน

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting School) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ได้พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกิจกรรมทางกาย จัดตั้งชมรมออกกำลังกาย และจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องโภชนาการแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ผลการดำเนินงานพบว่าโครงการนี้สามารถขยายเครือข่ายครอบคลุมโรงเรียนประถมศึกษากว่าร้อยละ 90 ทั่วประเทศ และการประเมินผลโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) พบว่าโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2 ปี มีอัตราเด็กอ้วนลดลงร้อยละ 15-20 เมื่อเทียบกับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

นอกจากนี้ กรมอนามัยดำเนินโครงการพลัง 3 สร้าง สร้างเด็กปฐมวัยไทยคุณภาพ แก้ไขปัญหาเตี้ย ผอม อ้วน การดำเนินการในปี 2567 เน้นการสร้างพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กที่มีศักยภาพ แนวทางนี้มุ่งเน้นไปที่การเสริมความรู้ ทักษะ และทักษะที่ถูกต้องแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ผ่านการอบรม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และการจัดทำสื่อที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ดูแลมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโภชนาการการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตของเด็ก ผ่านการจัดการอาหารและสิ่งของบริโภคในชุมชนให้อยู่ภายใต้แนวทางสุขภาพ เช่น การรณรงค์ลดการบริโภคขนมกรุบกรอบ อาหารหวาน หรือการสนับสนุนการปลูกผักสวนครัวในครัวเรือน และการสร้างระบบบริการที่มีคุณภาพระบบบริการที่มีคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญในการรองรับและสนับสนุนเด็กปฐมวัย โดยสนับสนุนให้มีการคัดกรองสุขภาพและพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ ผลการดำเนินงาน พบว่าอัตราเด็กที่มีภาวะโภชนาการบกพร่อง เช่น เตี้ย ผอม และอ้วน เริ่มมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการคัดกรองและติดตามสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งมีการปรับปรุงมาตรฐานการให้บริการ มีการจัดเมนูอาหารกลางวันที่ต้องทำตามหลักโภชนาการมากขึ้น และมีการส่งเสริมการออกกำลังกายในรูปแบบของการเล่นอย่างเหมาะสมกับวัย

โครงการ “อย่าปล่อยให้เด็กอ้วน” สสส. มุ่งเน้นการป้องกันและลดปัญหาโรคอ้วนในเด็กโดยใช้แนวทางเชิงรุกที่เน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยโครงการถูกออกแบบให้สามารถปรับใช้ได้หลายบริบท ทั้งในเขตเมืองและชนบท ผ่านกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับโภชนาการ การวางแผน

อาหารอย่างเหมาะสม การลดการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม และการลดการเสพติดหน้าจอของเด็ก พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครอบครัวจัดเวลาเล่นหรือทำกิจกรรมทางกายร่วมกันเป็นประจำ ในระดับโรงเรียน เน้นการปรับปรุงอาหารกลางวันให้อยู่ในเกณฑ์โภชนาการที่เหมาะสม และจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และระดับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามา มีบทบาทในการสนับสนุนพื้นที่เล่นปลอดภัย และการออกมาตรการควบคุมการขายอาหารไม่เหมาะสมในบริเวณใกล้โรงเรียนรวมถึงการรณรงค์ให้สุขภาพเด็กเป็นวาระสำคัญของนโยบายสาธารณะ ผลการดำเนินงาน พบว่า อัตราเด็กอ้วนลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3 - 5 ภายในระยะเวลา 1 ปี ในบางพื้นที่ครอบครัวมีความตระหนักเรื่องโภชนาการเพิ่มขึ้นและสามารถปรับพฤติกรรมการกินของเด็กได้ดีขึ้นและโรงเรียนมีความกระตือรือร้นในกิจกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีการสร้างต้นแบบโรงเรียนและศูนย์เด็กเล็กสุขภาพดีที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้พื้นที่อื่น ๆ ได้ต่อไป

จากแนวโน้มภาวะอ้วนของเด็กในประเทศไทยและผลการดำเนินงานของหลากหลายหน่วยงานเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาภาวะอ้วนของเด็กประถมวัย นำมาสู่**แนวทางการแก้ไข** ประเด็นดังกล่าว

1. การสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการกินและการออกกำลังกายแก่ผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากโครงการจำนวนไม่น้อยมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการกินและการออกกำลังกายผ่านพื้นที่ของโรงเรียน แต่การจัดการและการดูแลในครอบครัวอาจยังไม่เคร่งครัดทำให้อัตราเด็กอ้วนหรือมีภาวะอ้วนยังไม่บรรลุค่าเป้าหมาย
2. การประเมินและติดตามเด็กที่มีภาวะอ้วนหรือเสี่ยงมีภาวะอ้วนเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการติดตามพฤติกรรมการกินและการออกกำลังกายของเด็กเพื่อลดความเสี่ยงของการเข้าสู่ภาวะอ้วน
3. การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและติดตามภาวะโภชนาการเด็กที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและสาธารณสุขในการจัดการปัญหาภาวะอ้วนในเด็ก และการสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของเด็ก
4. การผลักดันมาตรการทางภาษีและการควบคุมการตลาดของอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะอ้วนในเด็กอย่างยั่งยืน

2.3 พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นช่วงวัย 13 - 17 ปี

2.3.1 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหา

ช่วงวัยรุ่น หรือช่วงอายุระหว่าง 13-17 ปี เป็นเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและฮอร์โมนเพศอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมและอารมณ์ของวัยรุ่น อีกทั้งช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่อยากรู้อยากลอง พยายามพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเอง รวมการสร้างพื้นที่และการยอมรับทางสังคม พฤติกรรมทางเพศ เป็นหนึ่งในพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ถูกกล่าวถึงและได้รับความสนใจจากสังคมเป็นอย่างมาก ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การเข้าถึงข้อมูลทางเพศและการสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้คนเป็นไปได้ง่าย ซึ่งอาจทำให้วัยรุ่นได้รับข้อมูลที่ไม่เหมาะสมและได้รับความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ และอาจนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรม ความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อย การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย เช่น การไม่ใช้

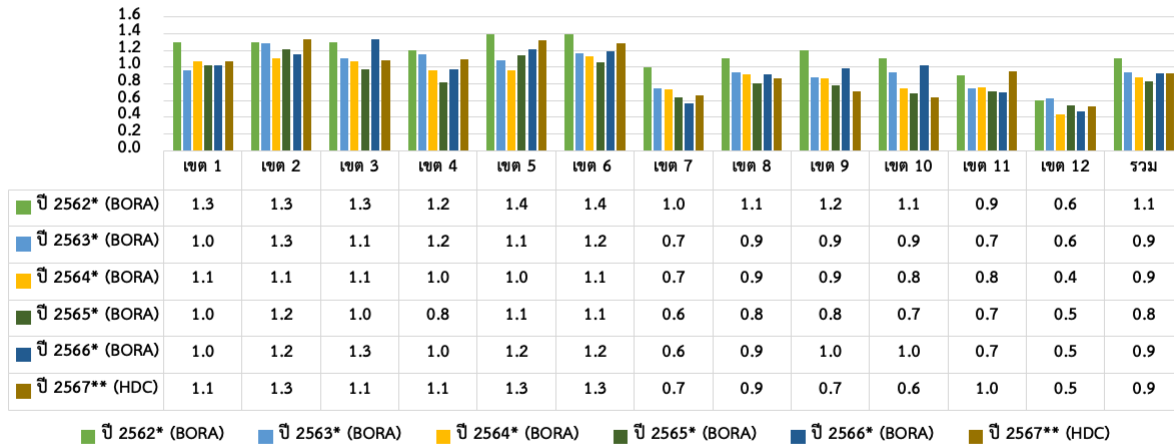
ถุงยางอนามัยหรือใช้ไม่สม่ำเสมอ ซึ่งพฤติกรรมส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพทางเพศ ได้แก่ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจที่อาจนำไปสู่การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย การตกเลือดหรือติดเชื้อและอาจเสียชีวิตได้

ข้อมูลจากกรมอนามัย ชี้ให้เห็นว่า ในปี 2567 อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอยู่ที่ 25.30 ต่อประชากรหญิงพันคน และมีอัตราการคลอดบุตรมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี เท่ากับ 18.54 ต่อพันคน (ข้อมูลจากรายงานประจำปี 2567 กรมอนามัย) และอัตราการคลอดบุตรมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี เท่ากับ 0.9 ต่อพันคน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ที่ 0.80 ต่อพันคน (รูปภาพที่ 2.6) ซึ่งมีอัตราเกินกว่าเป้าหมาย SDGs ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 0.7 ต่อพันคน ข้อมูลพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย พบว่า อายุเฉลี่ยของวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

อยู่ที่ 15.30 ปี และร้อยละ 42.00 ของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์
 ไม่ใช่ถุงยางอนามัย ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการตั้งครรภ์
 ในวัยเรียน จากสภาวะการณ์เฝ้าระวังการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น
 ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ในโรงพยาบาล จำนวน 270 แห่ง
 ใน 56 จังหวัด พบว่า แม่วัยรุ่นสัญชาติไทยที่มารับบริการ

มีจำนวน 511 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.2 มีอายุระหว่าง 15-19 ปี
 ร้อยละ 95.3 และแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ได้มีรายได้ที่แน่นอน
 และความสัมพันธ์ปัจจุบันของแม่วัยรุ่นกับชายหรือสามีที่เป็นพ่อ
 ของเด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกันและดูแลช่วยเหลือกัน
 ร้อยละ 80.0 (รูปภาพที่ 2.7)

อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี ต่อประชากรหญิง 10-14 ปี 1,000 คน
รายเขตสุขภาพ ปี 2562-2567

* ข้อมูล ปี 2562-2566 จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง
 ** ข้อมูล ปี 2567 จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC)

รูปภาพที่ 2.6 ข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี
ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี พันคน ปี 2562 - 2567

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแม่วัยรุ่นและชายหรือสามีที่เป็นพ่อของเด็กที่มาใช้บริการหลังคลอด พ.ศ. 2567

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สัญชาติ	n = 515	
ไทย	511	99.2
ลาว	3	0.6
เมียนมาร์	1	0.2
อายุ (ปี)	n = 511	
< 15	24	4.7
13	7	1.4
14	17	3.3
15 - 19	487	95.3
15	53	10.4
16	76	14.9
17	96	18.8
18	126	24.6
19	136	26.6
$\bar{X}$ (SD.)	17.27 (1.52)	
Min, Max	13, 19	
รายได้แม่วัยรุ่น (บาท)	n = 484	
ไม่มีรายได้	113	23.3
มีรายได้ไม่แน่นอน	216	44.6
มีรายได้	155	32.0
< 1,500	7	1.4
1,500 – 3,000	11	2.3
3,001 – 5,000	15	3.1
5,001 – 10,000	54	11.1
10,001 – 15,000	28	5.7
> 15,000	40	8.4
แหล่งที่มาของรายได้	n = 155	
สามีหรือครอบครัวของฝ่ายชาย	86	55.5
การทำงาน	81	52.3
พ่อแม่/ผู้ปกครองของตนเอง	55	35.5
อื่น ๆ	4 ^(a)	2.6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

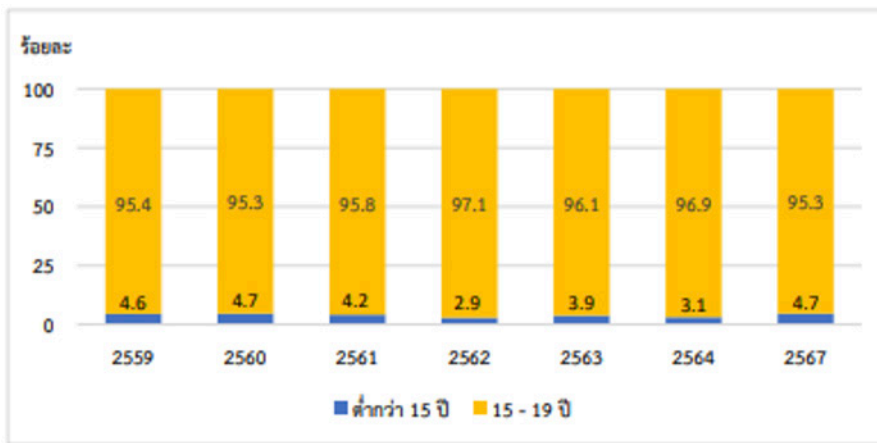
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุของชายหรือสามีที่เป็นพ่อของเด็ก	n = 481	
ไม่ทราบ	21	4.3
ทราบ	460	95.7
< 15 ปี	0	0.0
15 – 19 ปี	196	42.6
20 – 24 ปี	187	40.7
25 – 44 ปี	75	16.3
45 ปีขึ้นไป	2	0.4
$\bar{X}$ (SD.)	21.3 (4.8)	
Min, Max	15, 51	
ความสัมพันธ์ในปัจจุบันกับชายหรือสามีที่เป็นพ่อของเด็ก	n = 506	
อยู่ด้วยกัน ดูแลช่วยเหลือกัน	405	80.0
แยกทางกัน	59	11.7
ไม่ได้อยู่ด้วยกัน แต่มีการดูแลช่วยเหลือกัน	37	7.3
อยู่ด้วยกัน แต่ไม่ได้มีการดูแลช่วยเหลือกัน	5	1.0

หมายเหตุ แหล่งที่มาของรายได้ตอบได้มากกว่า 1 แหล่ง
(a) ไม่ระบุ

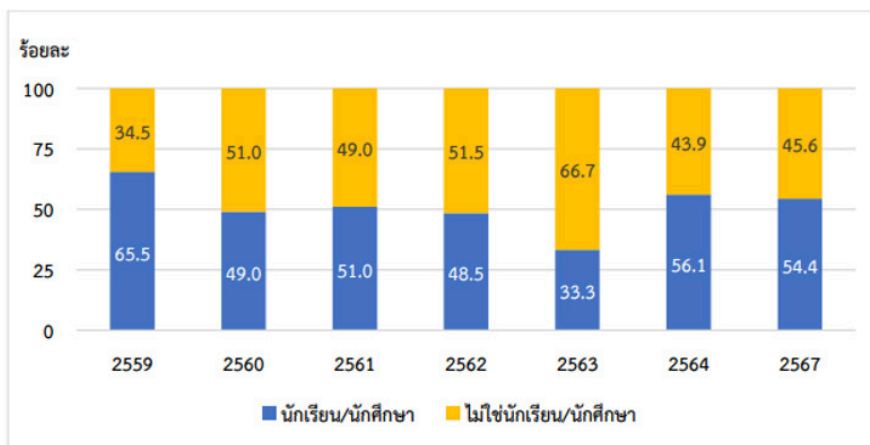
รูปภาพที่ 2.7 ข้อมูลทั่วไปของแม่วัยรุ่นและชายหรือสามีที่เป็นพ่อของเด็กที่มาใช้บริการหลังคลอด พ.ศ.2567

ข้อมูลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นในช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2567 พบว่าแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15 -19 ปี โดยสัดส่วนของแม่วัยรุ่นในช่วงอายุนี้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในช่วงระหว่างปี 2559 – 2562 และอัตราแม่วัยรุ่นเริ่มลดลงเล็กน้อยในช่วงปี 2563 – 2567 โดยในปี 2567 มีอัตราอยู่ที่ 95.70 สำหรับสัดส่วนแม่วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 15 ปี มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่พ.ศ.2560-2562 และเริ่มสูงขึ้นอีกครั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2563-2567 โดยในปี 2567 มีอัตราอยู่ที่ร้อยละ 4.70 (รูปภาพที่ 2.8) สำหรับระดับการศึกษาของแม่วัยรุ่น พบว่ามีสถานภาพเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 54.40 ทั้งนี้

หากพิจารณาในช่วงระหว่างปี 2559 – 2567 พบว่า สัดส่วนแม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษามีแนวโน้มลดลง กล่าวคือจากร้อยละ 65.5 ในปี 2559 ลดลงเหลือร้อยละ 33.3 ในปี 2563 แต่กลับสูงขึ้นในปี 2564 และปี 2567 (รูปภาพที่ 2.9) อย่างไรก็ตามภายหลังจากคลอดบุตรแล้ว พบว่า สัดส่วนของแม่วัยรุ่นที่ตัดสินใจหยุดเรียนหรือลาออก (ร้อยละ 30.10) และกลับไปเข้าเรียนในสถานศึกษาเดิม (ร้อยละ 33.80) มีจำนวนไม่แตกต่างกัน และมีบางส่วนที่จบการศึกษาแล้ว ไม่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ร้อยละ 15.10

รูปภาพที่ 2.8 สัดส่วนแม่วัยรุ่นที่มารับบริการตรวจหลังคลอดจำแนกตามอายุ ปี พ.ศ. 2559 – 2567

รูปภาพที่ 2.9 สัดส่วนสถานภาพทางการศึกษาของแม่วัยรุ่นก่อนตั้งครรภ์ ปี พ.ศ. 2559 – 2567

หากกล่าวถึงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบว่า ร้อยละ 59.90 เป็นการตั้งครรภ์แบบไม่ได้ตั้งใจ โดยมีสาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในแม่วัยรุ่น พบว่า ความผิดพลาดในการคุมกำเนิดหรือการคุมกำเนิดล้มเหลว ร้อยละ 77.30

รองลงมา คือ ไม่ได้เตรียมการป้องกันหรือคุมกำเนิดไว้ก่อน และการขาดความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ โดยรูปแบบการคุมกำเนิดที่นิยมใช้ คือ การทานยาคุมกำเนิด ร้อยละ 48.40 (รูปภาพที่ 2.10)

สาเหตุที่ทำให้ตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ การคุมกำเนิดก่อนตั้งครรภ์และการคุมกำเนิดหลังคลอด	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุที่ทำให้ตั้งครรภ์ครั้งนี้ไม่ได้ตั้งใจ*	n = 278	
คุมกำเนิดผิดพลาดหรือล้มเหลว	215	77.3
ยาเม็ดคุมกำเนิด	104	48.4
หลังภายนอก	36	16.7
ถุงยางอนามัย	28	13.0
ยาคุมฉุกเฉิน	23	10.7
ยาฉีดคุมกำเนิด	5	2.3
ยาฝังคุมกำเนิด	3	1.4
นับระยะปลอดภัย	3	1.4
ห่วงอนามัย	1	0.5
ใช้ถุงยางอนามัย ร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราวหรือกึ่งถาวร	10	4.7
ชนิดใดชนิดหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ยาเม็ดคุมกำเนิด, ยาฉีด คุมกำเนิด, ห่วงอนามัย และยาฝังคุมกำเนิด		
อื่น ๆ	2 ^(a)	0.9
ไม่ได้เตรียมการป้องกัน หรือการคุมกำเนิดไว้ก่อน	117	42.1
ไม่มีความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์	12	4.3
เข้าใจผิดว่าฝ่ายชายมีการป้องกันการตั้งครรภ์ดีแล้ว	5	1.8
ถูกบังคับ ชื่นใจ	1	0.4
อื่น ๆ	6 ^(b)	2.2

รูปภาพที่ 2.10 สาเหตุของการตั้งครรภ์แบบไม่ได้ตั้งใจ ปี พ.ศ. 2567

การคุมกำเนิดในปัจจุบัน (หลังคลอด) พบว่าแม่วัยรุ่นได้คุมกำเนิดโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ร้อยละ 86.20 โดยใช้อย่างคุมกำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 75.40 รองลงมา คือ ยาฉีดคุมกำเนิด และยาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 17.20 และ 4.80 ตามลำดับ สำหรับแม่วัยรุ่นที่ปัจจุบันหลังคลอดยังไม่ได้คุมกำเนิดนั้น เนื่องจากอยู่ระหว่างการทำหมันบุตร คิดเป็นร้อยละ 28.90 รองลงมา คือ กังวลเรื่องผลข้างเคียงของวิธีคุมกำเนิด และแยกทางกับสามีหรือเพื่อนชาย ร้อยละ 26.30 และ 15.80 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของเขตสุขภาพที่ 7 ชี้ให้เห็นว่า มีแม่วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยที่เกิดการตั้งครรภ์ซ้ำ เนื่องจากไม่ได้มีการคุมกำเนิดอย่างสม่ำเสมอ เช่น การลืมกินยา ไม่สามารถซื้อยาคุมกำเนิดได้ กลัวผลข้างเคียงของยาคุมกำเนิด เป็นต้น

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อทั้งมารดาและเด็กในครรภ์ เช่น ภาวะโลหิตจาง ในมารดา ภาวะครรภ์เป็นพิษ การคลอดก่อนกำหนด การแท้ง ทารกน้ำหนักน้อย เป็นต้น ซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะทุพพลภาพ และการเสียชีวิตของมารดาและทารกได้ นอกจากนี้ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นการตั้งครรภ์ไม่พร้อม เหตุนี้ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อร่างกายเท่านั้น แต่ยังนำมาซึ่งผลกระทบเชิงลบทางสุขภาพจิต และโอกาสทางการศึกษาและสังคมของแม่วัยรุ่นอีกด้วย

2.3.2 ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาเด็กและเยาวชน

พฤติกรรมทางเพศที่มีความเสี่ยงและการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญในช่วงวัยรุ่น เนื่องจากผลกระทบของความเสี่ยงนี้อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตของวัยรุ่น ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ พยายามผลักดันแนวทางการแก้ไขปัญหา **สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์** ดำเนินโครงการ 4 โครงการ ในปี 2567 ดังนี้

1. โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมเพื่อการมีพฤติกรรมสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นและเยาวชนในยุคดิจิทัล

ผลการดำเนินงาน (1) โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ. 2563 ร้อยละ 50.83 (2) ผลการประเมินระดับอำเภอตามมาตรฐานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (3) มีช่องทางความรู้ คำแนะนำ ปรีกษาและนัดหมายรับบริการสุขภาพ ผ่าน Line OA Teen club โดยมีผู้ติดตาม 112,641 คน

2. โครงการเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้เด็กไทยสู่การเป็นประชากรคุณภาพ ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนการเสริมสร้างศักยภาพเด็กวัยเรียน วัยรุ่นให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และสุขภาพช่องปาก ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาระบบเฝ้าระวังด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพช่องปากด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ติดตามข้อมูลสถานการณ์ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยเรียน วัยรุ่น และพัฒนาคุณภาพระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teen Act Indicators) และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ ผลการดำเนินงาน ทำให้วัยรุ่นได้รับความรอบรู้ด้านสุขภาพและทักษะชีวิตด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ การป้องกันการตั้งครรภ์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กฎหมายและสิทธิของวัยรุ่น
3. โครงการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 โดยผ่านกลไกคณะกรรมการ/อนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับประเทศและระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ผลการดำเนินงาน มีการจัดประชุมคณะกรรมการและอนุกรรมการ ร้อยละ 91.57
4. โครงการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 28 พ.ศ. 2564 ผลการดำเนินงาน มีการพัฒนาศักยภาพผู้ให้คำปรึกษาทางเลือกตามมาตรา 305 (5) และขึ้นทะเบียนผู้ให้คำปรึกษาทางเลือก และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงความรู้และบริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย ได้แก่ เว็บไซต์สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ และ RSA Line OA Teen club เฟสบุ๊กสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ RSA และ Path 2 Health สายด่วน 1663 และ 1330

กรมอนามัย ดำเนินโครงการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เพื่อเสริมสร้างสุขภาพด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นตามแผนแม่บทของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ผลการดำเนินงาน อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ลดลงเหลือ 18.71 ในปี 2567 และดำเนินการขับเคลื่อน

การบังคับใช้กฎหมายผ่านการประชุมคณะอนุกรรมการฯ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพฯ ร้อยละ 90 และดำเนินโครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมเพื่อการมีพฤติกรรมสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นและเยาวชนในยุคดิจิทัล เพื่อให้วัยรุ่นและเยาวชนสามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ ผลการดำเนินงาน อำเภอที่มีครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับวัยรุ่นและเยาวชน ผ่านมาตรฐานการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น 23.23 โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (YFHS) ฉบับพ.ศ. 2563 ร้อยละ 50.83 รวมถึงมีแกนนำวัยรุ่นและเยาวชนได้รับการส่งเสริมให้มีภูมิคุ้มกันทางสังคม มีความรู้และพฤติกรรมสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสม จำนวน 430 คน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคีเครือข่ายจัดการประชุมสุขภาวะทางเพศระดับชาติ ครั้งที่ 4 ภายใต้แนวคิด “Strong Community for Healthy Sexuality: ชุมชนเข้มแข็งสร้างสุขภาวะทางเพศ” เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาสุขภาวะทางเพศในวัยรุ่น โดยเฉพาะการตั้งครรภ์ไม่พร้อมและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผ่านการแลกเปลี่ยนแนวทางและถอดบทเรียนการทำงานในพื้นที่จากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้นำชุมชน โดย สสส. มุ่งหวังในการสร้างการรับรู้และทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศ ลดการตีตรา และส่งเสริมบริการที่เป็นมิตรต่อวัยรุ่นและผู้ที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม เพื่อให้วัยรุ่นได้รับการดูแลและคำปรึกษาที่เหมาะสม และวางรากฐานสู่การพัฒนาสุขภาวะทางเพศอย่างยั่งยืนในระดับประเทศ รวมถึงโครงการสื่อสารสาธารณะและรณรงค์ผ่านสื่อออนไลน์ การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเข้าถึงวัยรุ่นในยุคดิจิทัลมีการขยายตัวอย่างมาก ผลการดำเนินงานพบว่า มียอดการเข้าถึงกว่า 5 ล้านครั้งในปี 2566 และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์กว่า 300,000 คน โดยวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พร้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ 58 และมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรับผิดชอบในความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 63

องค์กรพัฒนาเอกชนร่วมกับภาครัฐ จัดทำโครงการเสริมพลังเยาวชน (Youth Empowerment Programs)

เพื่อเสริมพลังเยาวชน เช่น **โครงการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” (Peer Education)** เป็นการฝึกอบรมวัยรุ่นให้เป็นผู้ดำเนินการให้ความรู้แก่เพื่อน ผลการดำเนินงาน โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า โรงเรียนที่มีโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนมีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์สูงกว่าโรงเรียนที่ไม่มีโครงการ นอกจากนี้พบว่าวัยรุ่นที่เข้าร่วมโครงการมีทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรองในสถานการณ์เสี่ยงเพิ่มขึ้นร้อยละ 80

จากสถานการณ์และแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นของการตั้งครรภ์และความเสี่ยงทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นและผลการดำเนินงานของหลากหลายหน่วยงานเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงทางเพศโดยเฉพาะการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ชี้ให้เห็นถึงช่องว่างบางประการที่นำมาสู่**แนวทางการแก้ไข**ประเด็นดังกล่าว

1. การสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยในกลุ่มเด็กวัยรุ่นทุกเพศโดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจากการสวม

ถุงยางอนามัยไม่เพียงช่วยในการคุมกำเนิดเท่านั้น แต่ยังลดความเสี่ยงของการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

2. เรื่องเพศและการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย ควรได้รับการสอนอย่างเป็นทางการ เพราะเรื่องความปลอดภัยทางเพศไม่ใช่แค่เรื่องส่วนตัว แต่ควรถูกเข้าใจในฐานะองค์ความรู้ที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ครอบครัวและโรงเรียน รวมถึงสื่อควรถ่ายทอดข้อมูลการใช้ถุงยางอนามัยและการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง
3. การพัฒนาระบบติดตามวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ควรได้รับการตระหนักถึง เนื่องจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อมอาจส่งผลกระทบต่อทางจิตใจและความพร้อมในการดูแลบุตร ดังนั้น การติดตามสถานการณ์ทางจิตใจของแม่วัยรุ่นและการเลี้ยงดูลูกควรถูกติดตามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ข้อมูลและสนับสนุนอย่างเหมาะสม

2.4 การใช้สารเสพติดของเยาวชนช่วงวัย 18 - 25 ปี

2.4.1 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหา

เยาวชนหรือช่วงอายุระหว่าง 18 - 25 ปี มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดเป็นประเด็นสำคัญ ข้อมูลสุขภาพคนไทยชี้ให้เห็นว่า เยาวชนช่วงอายุ 18 - 24 ปี เป็นช่วงวัยที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่าช่วงวัยอื่น ๆ เนื่องจากในปัจจุบันเยาวชนสามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายยิ่งขึ้น การเข้าสู่วงจรสารเสพติดของเยาวชน เกิดจากความอยากรู้อยากลอง ความต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การถูกหลอกลวงให้ใช้สารเสพติด รวมถึงมีความเชื่อว่าสารเสพติดทำให้เกิดความสุขและผ่อนคลาย เป็นต้น

ข้อมูลการเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในปี 2567 พบว่า จำนวนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูทั่วประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 196,895 คน โดยยาในกลุ่มเมทแอมเฟตามีน เช่น ยาบ้า ยาไอซ์ กระท่อม และโคเคน เป็นสารเสพติดที่ถูกใช้มากที่สุด สูงถึงร้อยละ 62.00 สำหรับกลุ่มเด็กและ

เยาวชน ข้อมูลจากรายงานสถิติคดีปี 2567 พบว่า มีรายงานคดีประเภทสารเสพติด จำนวน 14,844 คดี โดยแบ่งออกเป็นเด็กและเยาวชนที่มีประวัติการใช้สารเสพติด ร้อยละ 66.37 และเด็กและเยาวชนที่ไม่เคยมีประวัติการใช้สารเสพติดร้อยละ 33.63 (รูปภาพที่ 2.11) โดยประเภทของสารเสพติดที่ได้รับรายงานมากที่สุด คือ ยาบ้า ร้อยละ 39.90 รองลงมา คือ กัญชา 36.80 และสารผสมน้ำต้มใบกระท่อม ร้อยละ 17.30 (รูปภาพที่ 2.12) แนวโน้มของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศเปรียบเทียบระหว่างปี 2566 – 2567 พบว่า กลุ่มฐานความผิดประมวลกฎหมายยาเสพติด**เพิ่มสูงขึ้น** 203 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 6.49 โดยในปี 2566 มีจำนวน 3,129 คดี ในขณะที่ปี 2567 จำนวนคดีเพิ่มขึ้นเป็น 3,332 คดี

หน่วย : คดี

ประวัติการใช้สารเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
เด็กและเยาวชนมีประวัติเคยใช้สารเสพติด	9,852	66.37
เด็กและเยาวชนไม่มีประวัติใช้สารเสพติด	4,992	33.63
รวมทั้งหมด	14,844	100.00

รูปภาพที่ 2.11 จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หน่วย : คดี

ประเภทของสารเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
กัญชา	3,626	36.80
ทรามาดอล	72	0.73
ใบกระท่อม	339	3.44
ฝิ่น/เฮโรอีน/มอร์ฟิน	26	0.26
ยากล่อมประสาท/ยานอนหลับ(ซาแนกซ์/วาเลียน/โดมิแกม)	2	0.02
ยาบ้า	3,931	39.90
ยาหลอนประสาท(LSD,PCP,ยาเค)	16	0.16
ยาอี	5	0.05
สารผสมน้ำดื่มใบกระท่อม	1,704	17.30
สารระเหย	17	0.17
ไอซ์	79	0.80
อื่น	35	0.36
รวมทั้งหมด	9,852	100.00

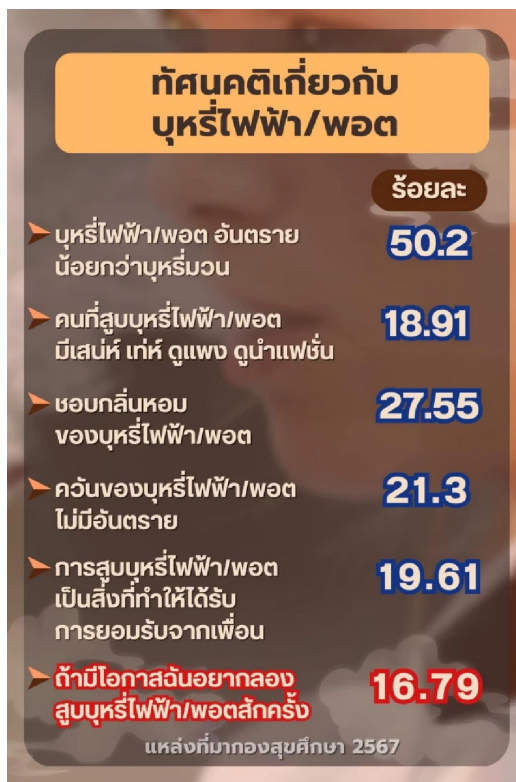
รูปภาพที่ 2.12 จำนวนและร้อยละของประเภทสารเสพติด

นอกจากนี้ การใช้บุหรี่ปัฟฟ้าของเยาวชนไทยเป็นประเด็นที่น่ากังวล ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ปัฟฟ้าของเยาวชนไทย พบว่า มีเยาวชนที่สูบบุหรี่ปัฟฟ้าจำนวน 40,164 คนทั่วประเทศ ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 18.60 โดยเยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่า บุหรี่ปัฟฟ้าช่วยให้สามารถเลิกบุหรี่มวนได้ร้อยละ 61.23 นิโคตินส่งผลดีต่อร่างกาย ร้อยละ 51.19 บุหรี่ปัฟฟ้าอันตรายน้อยกว่าบุหรี่มวน ร้อยละ 50.20 รวมถึงเข้าใจว่าบุหรี่ปัฟฟ้าไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมาย ร้อยละ 23.28 (รูปภาพที่ 2.13) การใช้บุหรี่ปัฟฟ้านำไปสู่การใช้สารเสพติดชนิดอื่นๆ ได้ ข้อมูลจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เผยว่า เยาวชนที่สูบบุหรี่ปัฟฟาร้อยละ 76.00

มีแนวโน้มพัฒนาไปสู่การใช้สารเสพติดชนิดอื่น ๆ โดยสภาพแวดล้อมทางครอบครัว กลุ่มเพื่อน คนในชุมชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการทดลองสูบบุหรี่ปัฟฟ้า รวมถึงรูปลักษณะที่สวยงามและน่าดึงดูดของบุหรี่ปัฟฟ้ามีส่วนทำให้อยากทดลองเช่นกัน อีกทั้งเยาวชนมีทัศนคติเชิงบวกต่อบุหรี่ปัฟฟ้า เช่น การสูบบุหรี่ปัฟฟ้าทำให้ดูเท่และน่าแพชั่น มีกลิ่นที่หอม และอยากทดลองบุหรี่ปัฟฟ้าสักครั้ง (รูปภาพที่ 2.14) บุหรี่ปัฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่อันตรายต่อสุขภาพ เนื่องจากมีสารนิโคติน โลหะหนัก และสารก่อมะเร็ง รวมถึงมีสารเคมีหลากหลายชนิดที่ทำให้เสพติดง่ายและเลิกสูบได้ยาก และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการสมองของเด็กและก่อให้เกิดมะเร็งได้

รูปภาพที่ 2.13 พฤติกรรมการสับบู่ไฟฟ้าของเยาวชนไทย ปี 2567

รูปภาพที่ 2.14 ทัศนคติของเยาวชนไทยต่อการสับบู่ไฟฟ้า

การใช้สารเสพติดของเยาวชน นอกจากความอยากรู้อยากลองแล้ว มีข้อมูลที่อธิบายว่าความเครียดและปัญหาทางสุขภาพจิต เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เยาวชนหันไปพึ่งพาสารเสพติด เพราะเยาวชนต้องเผชิญกับความกดดันในหลายด้าน ทั้งการศึกษา การทำงานการสร้างความสัมพันธ์ และการวางแผนอนาคต ความเครียดจากการเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่และความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นทำให้เยาวชนบางส่วนมองหาทางออกด้วยการใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาความเครียดและความวิตกกังวล โดยเยาวชนที่มีประวัติได้รับบาดเจ็บทางจิตใจหรือประสบปัญหาความรุนแรงมีแนวโน้มที่จะใช้สารเสพติดสูงกว่าเยาวชนทั่วไปถึง 2 - 4 เท่า

2.4.2 ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การใช้สารเสพติดในเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้การวางแผนมาตรการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่องสำคัญ **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)** ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2566-2570 โดยมุ่งเน้นการพัฒนากลไกการป้องกันเชิงรุกในกลุ่มเยาวชนตามยุทธศาสตร์ “สร้างภูมิคุ้มกัน-ปรับความเข้าใจ-รักษาผู้เสพ-สร้างทางเลือกใหม่” โดยโครงการสำคัญในปี 2567 ได้แก่ โครงการ “SAFE ZONE พื้นที่ปลอดภัยสำหรับเยาวชน” ที่ดำเนินการในพื้นที่เสี่ยง 50 จังหวัดทั่วประเทศ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถาบันการศึกษาในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเยาวชนมีการติดตั้งระบบเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยยาเสพติดในชุมชนผ่านแอปพลิเคชัน “ชุมชนเฝ้าระวัง” ซึ่งประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสและติดตามสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ได้แบบเรียลไทม์ นอกจากนี้ยังมีการขยายการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ให้ครอบคลุมกลุ่มเยาวชนช่วงอายุ 18-25 ปี โดยเพิ่มศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการเพื่อสร้างพื้นที่สร้างสรรค์และกิจกรรมทางเลือกสำหรับเยาวชน ทำให้มีพื้นที่สำหรับแสดงความสามารถและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

กระทรวงสาธารณสุข พัฒนาระบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ผ่านการดำเนินงานของกรมการแพทย์และกรมสุขภาพจิต โดยในปี 2567 ได้มีการขยายการให้บริการ “คลินิกจิตสังคมบำบัด” ในโรงพยาบาลชุมชนเพิ่มขึ้นอีก 100 แห่งทั่วประเทศ เพื่อให้

การใช้สารเสพติดเป็นประเด็นที่ควรได้รับการป้องกันและแก้ไขอย่างเข้มงวด เนื่องจากผลกระทบของสารเสพติดไม่เพียงเกิดขึ้นต่อเยาวชนที่เสพเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง กล่าวคือ ในระดับร่างกายและจิตใจของผู้เสพ การเสพติดก่อให้เกิดการทำลายประสาทสมองทำลายอวัยวะต่าง ๆ ให้เสื่อมลง อีกทั้งส่งผลกระทบต่อจิตใจทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า กังวล และเลื่อนลอย ในระดับสังคม การใช้สารเสพติดก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อผู้อื่น ชุมชน รวมถึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

เยาวชนสามารถเข้าถึงบริการบำบัดรักษาได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังได้พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล “Smart Rehab” เพื่อใช้ในการติดตามดูแลผู้ป่วยหลังการบำบัดแบบครบวงจร ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถรายงานอาการและความก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีระบบการให้คำปรึกษาออนไลน์สำหรับผู้ที่ไม่สะดวกเดินทางมาพบแพทย์และสายด่วน “ปรึกษาปัญหาเสพติด” หมายเลข 1323 ได้รับการพัฒนาให้สามารถให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมงมีเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษาคอยให้ความช่วยเหลือ รวมถึงสามารถประสานงานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ดำเนินโครงการ “มหาวิทยาลัยสีขาวปลอดยาเสพติด” ให้ครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยมีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและบำบัดเบื้องต้นในมหาวิทยาลัย 35 แห่ง ที่มีบุคลากรเฉพาะทางด้านจิตวิทยาและการให้คำปรึกษา คอยช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาการใช้สารเสพติด นอกจากนี้ยังได้พัฒนาหลักสูตรรณรงค์ป้องกันยาเสพติดแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษา ที่สามารถเรียนรู้ผ่านระบบ E-Learning และสามารถเก็บหน่วยกิตเป็นวิชาเลือกเสรีได้ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ผลกระทบ การป้องกันตนเอง และการช่วยเหลือเพื่อน เพื่อสร้างเครือข่ายการป้องกันในกลุ่มเพื่อน

กรมกิจการเด็กและเยาวชน ดำเนินโครงการ “เยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด” ร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวทั้ง 77 จังหวัด และสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเยาวชนไทยให้ห่างไกลจากการทุจริตคอร์รัปชัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริต และปลูกฝังค่านิยมที่ดีผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบรรยายให้ความรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และแนวทางการป้องกันการทุจริตภายในสถานศึกษาและชุมชน

กรมสุขภาพจิต ดำเนินโครงการสายด่วน “ปรึกษาปัญหายาเสพติด” หมายเลข 1323 ได้รับการพัฒนาให้สามารถให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษาคอยให้ความช่วยเหลือ รวมถึงสามารถประสานงานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลในเดือนพฤษภาคม 2567 พบว่า มีผู้รับบริการ 9,388 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนประมาณเกือบ 900 ราย ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าในปี 2566 ที่มีผู้รับบริการ 6,808 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนประมาณ 500 - 600 ราย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการ “ชุมชนปลอดภัย เยาวชนห่างไกลยาเสพติด” โดยการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเฉพาะกิจเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษาและชุมชนโดยรอบ มีการปฏิบัติการเชิงรุกในการสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา และแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ และจัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับสถานศึกษาผ่านโครงการ “เพื่อนสีกากี” เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ช่วยสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับนักศึกษาเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์การให้ความรู้ และการร่วมกันวางแผนป้องกันปัญหา อีกทั้งยังดำเนินโครงการอบรม “เยาวชนอาสาสมัครตำรวจ” เพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนที่จะช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในชุมชนและสถานศึกษา โดยมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การสังเกตพฤติกรรม และวิธีการแจ้งเบาะแสอย่างปลอดภัย

องค์กรเอกชนและมูลนิธิ ตัวอย่างเช่น **มูลนิธิธรรมาทร** ได้ดำเนินโครงการ “พลังบวก ด้านภัยยาเสพติด” ในพื้นที่เสี่ยง 15 จังหวัด โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงบวกและการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อให้เยาวชนสามารถเผชิญและจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงมีภูมิคุ้มกันต่อการชักจูงไปสู่การใช้สารเสพติด ผ่านกิจกรรมค่ายเยาวชน “ชีวิตดีดี ไม่มียาเสพติด” ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ โดยในปี 2567 มีเป้าหมายจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ต่าง ๆ รวม 5,000 คน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินโครงการ “โรงงานสีขาว” ในกลุ่มนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ปฏิบัติงาน โดยได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการตามโครงการโรงงานสีขาว โดยการส่งเสริมให้สถานประกอบการให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและนำความรู้ที่ได้รับไปกำหนดนโยบายและสนับสนุนกิจกรรมในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดเพื่อเป็นการเสริมสร้างสถานประกอบการให้มีความเข้มแข็งมีระบบเฝ้าระวังปัญหาอย่างยั่งยืน ทำให้ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการบรรเทาลง และหากพบลูกจ้างมีพฤติกรรมเสพยาหรือติดยาเสพติดให้นำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาด้วยความสมัครใจ ซึ่งจะส่งผลให้มีผู้ใช้แรงงานมีสุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสถานประกอบการ

จากปัญหาการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชน ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าสำหรับเยาวชนการใช้สารเสพติดเป็นสิ่งที่ใช้ในการสร้างสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ เพื่อให้ได้รับการยอมรับอีกทั้งเยาวชนบางกลุ่มยังเห็นว่าการใช้สารเสพติดเป็นหนึ่งในวิธีการแก้ไขปัญหาคือชีวิตของตนเอง แม้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ พยายามดำเนินโครงการเพื่อป้องกันผ่านการให้ข้อมูลโทษและบทลงโทษของการใช้สารเสพติดแล้วก็ตาม แต่สัดส่วนของการเข้าถึงยาเสพติดของเยาวชนยังคงไม่ลดลง ดังนั้นจึงนำมาสู่**แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว**

1. การเน้นการป้องกันเชิงรุก โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่ยังไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยอาศัย การให้ความรู้ การพัฒนาทักษะชีวิต และการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและจิตใจ
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากสารเสพติด ผ่านการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อสอดส่องและตรวจตราความเสี่ยงในการใช้สารเสพติดของเยาวชน
3. การพิจารณาถึงบทลงโทษที่หนักขึ้น เพื่อเป็นอีกหนึ่งวิธีในการป้องกันการใช้และการกลับมาใช้สารเสพติด
4. การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการบำบัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการกลับไปเสพซ้ำและ ให้ความช่วยเหลือได้ทันที่หากมีสัญญาณเตือนว่าอาจกลับไปใช้สารเสพติดอีก
5. การสร้างทางเลือกและโอกาสในการประกอบอาชีพหลังการบำบัด เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดแล้ว สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ซึ่งจะช่วยลดโอกาสในการกลับไป เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก

2.5 ความรุนแรงในเด็กและเยาวชน

2.5.1 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหา

ปัญหาความรุนแรงทวีความรุนแรงมากขึ้นในสังคมไทยทั้งปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กและเยาวชน การใช้ความรุนแรงของเด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กและเยาวชน ในฐานะเหยื่อของความรุนแรง ความรุนแรงในปัจจุบันไม่ใช่เพียงความรุนแรงที่กระทำบนเรือนร่างเท่านั้น แต่ยังหมายถึง ความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ อีกทั้งความรุนแรงไม่เพียง ปรากฏให้เห็นซึ่งหน้าหรือในพื้นที่ทางกายภาพในครอบครัว โรงเรียน หรือชุมชน แต่ยังพบเห็นได้ในพื้นที่ออนไลน์ ความรุนแรงในวัยรุ่น ปรากฏเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ และสื่อสาธารณะอยู่บ่อยครั้ง โดยสถิติการจับกุมของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ พบว่าประมาณ **1 ใน 3** ของเยาวชนที่กระทำ ผิดกฎหมายนั้นจะกระทำความผิดในลักษณะที่**ใช้ความรุนแรง** โดยความผิดที่มากที่สุด คือ การทำร้ายหรือพยายามทำร้าย การพกพาอาวุธและวัตถุระเบิด การปล้น/พยายามปล้น และการพยายามฆ่า ตามลำดับ ผลที่ตามมาของพฤติกรรม ความรุนแรงนั้นไม่เพียงส่งผลต่อผู้กระทำ แต่ยังส่งผลต่อสังคม และครอบครัวอีกด้วย

จากรายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนประจำ ปีงบประมาณ 2567 ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ที่เกิดขึ้นบ่อยในแต่ละไตรมาสมีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ประเด็นด้านความรุนแรงในเด็กและเยาวชนเป็น ประเด็นปัญหาที่มีอัตราการเกิดมากกว่าพฤติกรรมอื่นๆ จากการรวบรวมรายงานข่าวในสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า การทำร้าย หรือถูกทำร้ายร่างกาย การถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน และ การทะเลาะวิวาท โดยในช่วงเดือนมกราคม 2567 มีเด็กที่ถูก ทำร้ายและถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน คิดเป็นร้อยละ 14.51 (18 เคส) เท่ากัน และเยาวชนมีพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่น ร้อยละ 18.18 (4 เคส) ต่อมาเดือนกุมภาพันธ์ อัตราเด็กที่ถูกทำร้าย และถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน **เพิ่มสูงขึ้น** เป็นร้อยละ 23.73 (28 เคส) และเยาวชนมีพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่น**เพิ่มขึ้น**เป็น ร้อยละ 22.73 (5 เคส)และในเดือนมีนาคม อัตราของเด็กที่ถูก ทำร้ายเพิ่มขึ้น**เป็นเท่าตัว**จากเดือนมกราคม เป็นร้อยละ 31.37 (32 เคส) เช่นเดียวกับการทำร้ายร่างกายผู้อื่นของเยาวชน **เพิ่มขึ้น**เป็นร้อยละ 27.27 (6 เคส) (รูปภาพที่ 2.15)

สถานการณ์ด้านเด็ก

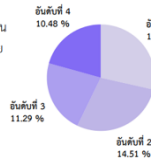
พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 21 ประเด็น 24 กรณี โดยพบว่า ประเด็นสูงสุด 4 ประเด็น ได้แก่ ทำร้ายร่างกาย มีสถิติสูงสุด รองลงมา คือ ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน ทำร้ายร่างกายผู้อื่น/ทะเลาะวิวาท และถูกทอดทิ้ง/ละเลย/เลี้ยงดูไม่เหมาะสม ตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 18 กรณี คิดเป็นร้อยละ 14.51

อันดับที่ 2 ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน จำนวน 18 กรณี คิดเป็นร้อยละ 14.51

อันดับที่ 3 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น/ทะเลาะวิวาท จำนวน 14 กรณี คิดเป็นร้อยละ 11.29

อันดับที่ 4 ถูกทอดทิ้ง/ละเลย/เลี้ยงดูไม่เหมาะสม จำนวน 13 กรณี คิดเป็นร้อยละ 10.48

สถานการณ์ด้านเยาวชน

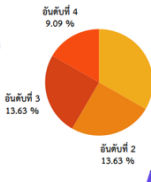
พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 11 ประเด็น 22 กรณี โดยพบว่า ประเด็นสูงสุด 4 ประเด็น ได้แก่ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น มีสถิติสูงสุด รองลงมา คือ ทำลายทรัพย์สิน/คนอื่น มั่วสุม/อายุต่ำ เข้าร้าน และทะเลาะวิวาท ตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 4 กรณี คิดเป็นร้อยละ 18.18

อันดับที่ 2 ทำลายทรัพย์สิน/คนอื่น จำนวน 3 กรณี คิดเป็นร้อยละ 13.63

อันดับที่ 3 มั่วสุม/อายุต่ำเข้าร้าน จำนวน 3 กรณี คิดเป็นร้อยละ 13.63

อันดับที่ 4 ทะเลาะวิวาท จำนวน 2 กรณี คิดเป็นร้อยละ 9.09

สถานการณ์ด้านเด็ก

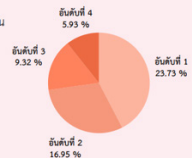
พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 24 ประเด็น 118 กรณี โดยพบว่า ประเด็นสูงสุด 4 ประเด็น ได้แก่ เด็กถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน มีสถิติสูงสุด รองลงมา คือ ถูกทำร้ายร่างกาย ยากจน และป่วย/พิการ ตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน จำนวน 28 กรณี คิดเป็นร้อยละ 23.73

อันดับที่ 2 ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 20 กรณี คิดเป็นร้อยละ 16.95

อันดับที่ 3 ยากจน จำนวน 11 กรณี คิดเป็นร้อยละ 9.32

อันดับที่ 4 ป่วย/พิการ จำนวน 7 กรณี คิดเป็นร้อยละ 5.93

สถานการณ์ด้านเยาวชน

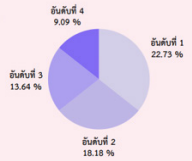
พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 12 ประเด็น 22 กรณี โดยพบว่า ประเด็นสูงสุด 4 ประเด็น ได้แก่ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น มีสถิติสูงสุด รองลงมา คือ ถูกทำร้ายร่างกาย ค่าประเมิน และทะเลาะวิวาท ตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 5 กรณี คิดเป็นร้อยละ 22.73

อันดับที่ 2 ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 4 กรณี คิดเป็นร้อยละ 18.18

อันดับที่ 3 ค่าประเมิน จำนวน 3 กรณี คิดเป็นร้อยละ 13.64

อันดับที่ 4 ทะเลาะวิวาท จำนวน 2 กรณี คิดเป็นร้อยละ 9.09

สถานการณ์ด้านเด็ก

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 22 ประเด็น 102 กรณี โดยพบว่า ประเด็นสูงสุด 4 ประเด็น ได้แก่ ถูกทำร้ายร่างกาย มีสถิติสูงสุด รองลงมา คือ ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน ทำร้ายร่างกายผู้อื่น/ทะเลาะวิวาท และยากจน ตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 32 กรณี คิดเป็นร้อยละ 31.37

อันดับที่ 2 ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน จำนวน 24 กรณี คิดเป็นร้อยละ 23.53

อันดับที่ 3 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น/ทะเลาะวิวาท จำนวน 7 กรณี คิดเป็นร้อยละ 6.86

อันดับที่ 4 ยากจน จำนวน 6 กรณี คิดเป็นร้อยละ 5.88

สถานการณ์ด้านเยาวชน

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 7 ประเด็น 22 กรณี โดยพบว่า ประเด็นสูงสุด 4 ประเด็น ได้แก่ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น มีสถิติสูงสุด รองลงมา คือ ทะเลาะวิวาท เสพยาเสพติด และถูกทำร้าย ตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 6 กรณี คิดเป็นร้อยละ 27.27

อันดับที่ 2 ทะเลาะวิวาท จำนวน 5 กรณี คิดเป็นร้อยละ 22.73

อันดับที่ 3 เสพยาเสพติด จำนวน 4 กรณี คิดเป็นร้อยละ 18.18

อันดับที่ 4 ถูกทำร้าย จำนวน 2 กรณี คิดเป็นร้อยละ 9.09

รูปภาพที่ 2.15 สถานการณ์สำคัญของเด็กและเยาวชนประจำงบประมาณ 2567 ไตรมาส 2

สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในช่วงปลายปี 2567 มีลักษณะคล้ายคลึงกับไตรมาส 2 กล่าวคือ พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่สำคัญที่เกิดขึ้นบนสื่อต่างๆ คือ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงมากกว่าพฤติกรรมด้านอื่นๆ กล่าวคือ ในเดือนกรกฎาคม มีเด็กที่ถูกทำร้ายร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 20.37 (22 เคส) และเยาวชนทะเลาะวิวาท ร้อยละ 55.56 (5 เคส) ต่อมาในเดือนสิงหาคมพบว่ามีเด็กและเยาวชนถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืนร้อยละ 26.09 (24 เคส) และ 25.00 (4 เคส) ตามลำดับและในเดือนกันยายน อัตราของเด็กที่ถูกกระทำอนาจารและข่มขืน ร้อยละ 16.49 (16 เคส) และเยาวชนที่ทำร้ายร่างกายผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 44.44 (4 เคส) (รูปภาพที่ 2.16) นอกจากนี้ ข้อมูลสถิติคดีเด็กและเยาวชน

ปีงบประมาณ 2567 เผยให้เห็นว่า ความคิดเกี่ยวกับร่างกายและชีวิตเป็นฐานความผิดที่มีจำนวนคดีสูงที่สุดในทุกไตรมาส โดยรวมแล้วมีจำนวนทั้งสิ้น 3,866 คดี จาก 14,844 คดี รองลงมาคือ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด มีจำนวน 3,329 คดี สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงจากศูนย์เร่งรัดจัดการสวัสดิภาพประชาชน (ศรส.) เผยให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำความรุนแรงในปี 2567 มีจำนวน 2,738 คน โดยเด็กที่ถูกทำร้ายร่างกายจากคนในครอบครัว มีจำนวน 1,201 ราย และเด็กและเยาวชน จำนวน 288 ราย ต้องเผชิญหน้ากับการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากสมาชิกในครอบครัว

สถานการณ์ด้านเด็ก

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 25 ประเด็น 108 กรณี โดยพบ 4 ประเด็นที่เป็นสถิติสูงสุด สามารถจัดอยู่ใน 4 อันดับ ดังนี้

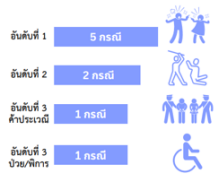
อันดับที่ 1 ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 22 กรณี คิดเป็นร้อยละ 20.37

อันดับที่ 2 ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน จำนวน 16 กรณี คิดเป็นร้อยละ 14.81

อันดับที่ 3 ถูกทอดทิ้ง/ละเลย/เลี้ยงดูไม่เหมาะสม จำนวน 11 กรณี คิดเป็นร้อยละ 10.19

อันดับที่ 4 ยากจน จำนวน 8 กรณี คิดเป็นร้อยละ 7.41

อื่น ๆ จำนวน 51 กรณี คิดเป็นร้อยละ 47.22

สถานการณ์ด้านเด็ก

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 24 ประเด็น 92 กรณี โดยพบ 4 ประเด็นที่เป็นสถิติสูงสุด สามารถจัดอยู่ใน 4 อันดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน จำนวน 24 กรณี คิดเป็นร้อยละ 26.09

อันดับที่ 2 ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 13 กรณี คิดเป็นร้อยละ 14.13

อันดับที่ 3 ขูดพืชมุดหางบน รวดขีด จำนวน 6 กรณี คิดเป็นร้อยละ 6.52

อันดับที่ 4 คำประเวณี / คำกามเด็ก จำนวน 5 กรณี คิดเป็นร้อยละ 5.43

อื่น ๆ จำนวน 44 กรณี คิดเป็นร้อยละ 47.83

สถานการณ์ด้านเยาวชน

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 7 ประเด็น 12 กรณี โดยพบ 6 ประเด็นที่เป็นสถิติสูงสุด สามารถจัดอยู่ใน 3 อันดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ถูกกระทำอนาจาร จำนวน 3 กรณี คิดเป็นร้อยละ 25.00

อันดับที่ 2 ค้ายาเสพติด จำนวน 2 กรณี คิดเป็นร้อยละ 2.17

อันดับที่ 3 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 1.09

ทะเลาะวิวาท จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 1.09

ถูกหลอก จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 1.09

อื่น ๆ จำนวน 2 กรณี คิดเป็นร้อยละ 67.39

สถานการณ์ด้านเยาวชน

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 4 ประเด็น 9 กรณี โดยพบ 4 ประเด็นที่เป็นสถิติสูงสุด สามารถจัดอยู่ใน 3 อันดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ทะเลาะวิวาท จำนวน 5 กรณี คิดเป็นร้อยละ 55.56

อันดับที่ 2 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 2 กรณี คิดเป็นร้อยละ 22.22

อันดับที่ 3 คำประเวณี จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 11.11

ป่วย/พิการ จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 11.11

สถานการณ์ด้านเด็ก

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 25 ประเด็น 97 กรณี โดยพบ 4 ประเด็นที่เป็นสถิติสูงสุด สามารถจัดอยู่ใน 4 อันดับ ดังนี้

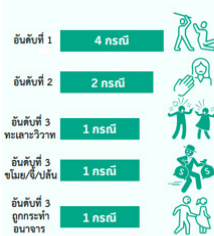
อันดับที่ 1 ถูกกระทำอนาจาร/ข่มขืน จำนวน 16 กรณี คิดเป็นร้อยละ 16.49

อันดับที่ 2 ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 15 กรณี คิดเป็นร้อยละ 15.46

อันดับที่ 3 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น/ทะเลาะวิวาท จำนวน 11 กรณี คิดเป็นร้อยละ 11.34

อันดับที่ 4 เด็กถูกทอดทิ้ง/ละเลย/เลี้ยงดูไม่เหมาะสม จำนวน 9 กรณี คิดเป็นร้อยละ 9.28

อื่น ๆ จำนวน 46 กรณี คิดเป็นร้อยละ 47.43

สถานการณ์ด้านเยาวชน

พบประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อ 5 ประเด็น 9 กรณี โดยพบ 5 ประเด็นที่เป็นสถิติสูงสุด สามารถจัดอยู่ใน 3 อันดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 4 กรณี คิดเป็นร้อยละ 44.44

อันดับที่ 2 ถูกทำร้าย จำนวน 2 กรณี คิดเป็นร้อยละ 22.22

อันดับที่ 3 ทะเลาะวิวาท จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 11.11

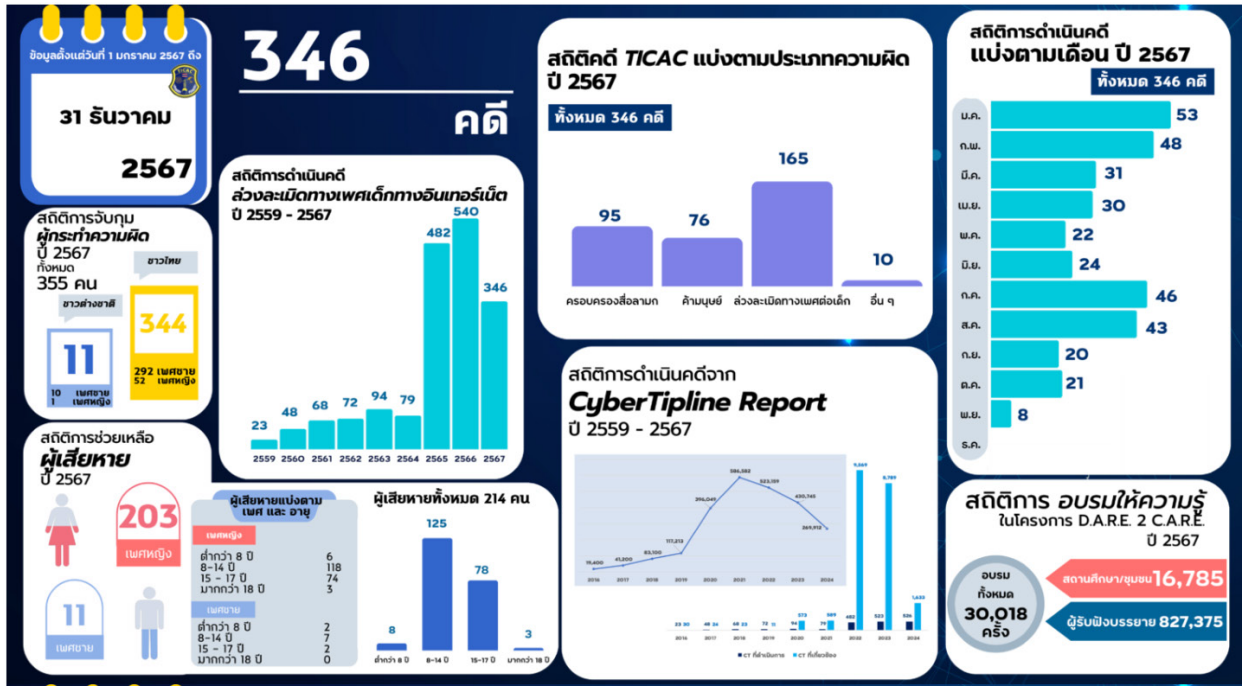
ขโมย / จี้ / ปล้น จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 11.11

ถูกกระทำอนาจาร จำนวน 1 กรณี คิดเป็นร้อยละ 11.11

รูปภาพที่ 2.16 สถานการณ์สำคัญของเด็กและเยาวชนประจำงบประมาณ 2567 ไตรมาส 4

สำหรับโลกออนไลน์เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่ควรได้รับการตระหนักถึงเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อาจเพิ่มโอกาสเสี่ยงให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นผู้กระทำหรือเหยื่อของความรุนแรง ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเผยว่าการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนอาจนำไปสู่การตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศและการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมออนไลน์ ข้อมูลการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตในช่วงปี 2567 ชี้ให้เห็นว่า จำนวนคดีการถูกล่วงละเมิดทางอินเทอร์เน็ตในช่วงปี 2559 – 2564 มีจำนวนต่ำกว่า 95 คดี แต่ในปี 2565 จำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 482 คดี และเพิ่มขึ้นสูงถึง 540 ในปี 2566 และปี 2567 มีจำนวนคดี 346 คดี โดย ช่วงอายุ 8-14 ปี มีเด็กที่ตกเป็นเหยื่อมากที่สุด รองลงมา คือ ช่วงอายุ 15 – 17 ปี (รูปภาพที่ 2.17)

การก่อเหตุส่วนใหญ่เป็นการสร้างความวางใจแก่เด็กผ่านเกมหรือสื่อออนไลน์ แล้วขอนัดพบตัวจริงเพื่อกระทำการล่วงละเมิด รวมถึงการหลอกให้เด็กถ่ายภาพหรือคลิปอนาจาร เพื่อนำไปขายหรือขูดรีดทรัพย์จากเด็กและผู้ปกครอง นอกจากนี้ ภัยออนไลน์ในเด็กและเยาวชนยังมีรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม (ภาพหรือคลิปความรุนแรง ลามก รวมถึงการพนัน) การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ เป็นต้น

รูปภาพที่ 2.17 สถิติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต

ผลกระทบจากพฤติกรรมความรุนแรงส่งผลต่อทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในหลากหลายด้าน ผลกระทบระยะสั้น เช่น การขาดความพร้อมในการเรียนหนังสือ การเรียนตกต่ำ ความเสี่ยงต่อการหยุดเรียนกลางคัน การถูกปฏิเสธหรือไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ผลกระทบระยะยาว เช่น การถูกดำเนินคดี การถูกพักการเรียนหรือถูกไล่ออกจากโรงเรียน ภาวะซึมเศร้ารุนแรง นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนและสังคม

ในทางกลับกันเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงไม่เพียงได้รับผลกระทบทางร่างกายเท่านั้น แต่อาจสร้างบาดแผลทางจิตใจ ทำให้เด็กและเยาวชนมีอาการหวาดกลัว หวาดระแวง ตกใจง่าย วิตกกังวล ซึมเศร้า รู้สึกว่าตัวเองไม่มีคุณค่า ก้าวร้าว และมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป เช่น ไม่อยากอาหาร นอนไม่หลับ ฝันร้าย เก็บตัวจากคนอื่น กลัวการไปโรงเรียน กลัวการทำกิจกรรมกับคนอื่น และอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้

2.5.2 ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากสถานการณ์การใช้ความรุนแรงในเด็กและเยาวชนที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วงในสังคม การส่งเสริมและป้องกันความรุนแรงในสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยแก่เด็กและเยาวชน การดำเนินงานและแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ขับเคลื่อนนโยบายและจัดทำโครงการเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากความรุนแรง โดยในปี 2567 ดำเนินโครงการ “พื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก” (Safe Zone for Children) เพื่อมุ่งสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน โรงเรียน และสถานที่สาธารณะ โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ผลการดำเนินงาน มีการจัดตั้งศูนย์ชุมชนพักพิงชั่วคราวสำหรับเด็กที่ประสบปัญหาความรุนแรงเพิ่มขึ้นอีก

50 แห่งทั่วประเทศ พร้อมพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมงผ่านแอปพลิเคชัน “Safe Kids Thailand” ซึ่งเปิดตัวในเดือนมกราคม 2567 รวมถึงพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กแห่งชาติ เพื่อเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนจากการดำเนินงาน พบว่า สามารถสร้างศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กและเยาวชนระดับจังหวัดครบทั้ง 77 จังหวัด และร้อยละ 85 ของกรณีเด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำรุนแรงที่ได้รับแจ้งได้รับการช่วยเหลือตามมาตรฐาน โดยระยะเวลาในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ความรุนแรงลดลงจากเฉลี่ย 7 วัน เป็น 2 วัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ได้ดำเนินโครงการเพื่อป้องกัน ความรุนแรงในคูร์กวัยรุ่นและเยาวชน ผลการดำเนินงาน พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการกว่า 20,000 คน มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องความรุนแรงในความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 75 เยาวชนร้อยละ 80 สามารถระบุสัญญาณเตือนของความรุนแรงในความสัมพันธ์ได้ และมีการพัฒนาแอปพลิเคชัน “รักปลอดภัย” เพื่อให้ความรู้และช่วยเหลือเยาวชนที่เผชิญ กับความรุนแรงในความสัมพันธ์ ซึ่งมีผู้ใช้งานกว่า 50,000 คน

นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับองค์การยูนิเซฟประเทศไทย ดำเนินโครงการอบรมการเลี้ยงดูเด็กเชิงบวกสำหรับผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กทั่วประเทศ ผลการดำเนินงาน ในปี 2567 มีครอบครัวเข้าร่วมโครงการกว่า 150,000 ครอบครัวทั่วประเทศ ผู้ปกครองที่ผ่านการอบรมร้อยละ 75 มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงดูบุตร โดยใช้วิธีการเชิงบวก แทนการลงโทษทางร่างกาย และอัตราการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการลดลงร้อยละ 40 เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ

กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบผ่านโครงการ “โรงเรียนปลอดภัย ใส่ใจป้องกัน” โครงการนี้เน้นการสร้าง ความตระหนักและพัฒนาทักษะให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในการป้องกันและจัดการกับปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน มีการอบรมครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ด้านจิตวิทยาเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายครอบคลุม โรงเรียนทั่วประเทศภายในสิ้นปี 2567 นอกจากนี้ ยังได้บรรจุ หลักสูตร “ทักษะชีวิตและการจัดการความขัดแย้ง” เข้าไปใน การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อเสริมสร้าง ทักษะในการจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติ ผลการดำเนินงานในปี 2567 มีการขยายผลการใช้ หลักสูตรนี้ครอบคลุมโรงเรียนร้อยละ 80 ทั่วประเทศ นอกจากนี้ จากการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ ครอบคลุมประเด็นความรุนแรง โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานด้านสวัสดิการสังคม จากรายงานการประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการดำเนินงาน พบว่า ระบบดูแลช่วย เหลือนักเรียนสามารถคัดกรองและให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความเสี่ยงต่อความรุนแรงได้มากกว่า 80,000 รายทั่วประเทศ

และอัตราการช่วยเหลือและส่งต่อเด็กที่ประสบปัญหา ความรุนแรงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 60

และกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับองค์การยูนิเซฟ และ มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการค้ามนุษย์ (ECPAT) ได้ดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดภัย ซึ่งเน้นการสร้าง สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ผลการดำเนินงานในปี 2567 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ทั่วประเทศกว่า 5,000 แห่ง ทำให้อัตราการรายงานเหตุการณ์ ความรุนแรงในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการลดลงร้อยละ 35 และร้อยละ 80 ของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ รู้สึกปลอดภัยและมีความสุขมากขึ้นในการมาโรงเรียน

รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ดำเนินโครงการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในสถานศึกษา ทั่วประเทศ ผลการดำเนินงาน โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ มีการรายงานเหตุการณ์การกลั่นแกล้งรังแกลดลงร้อยละ 50 สำหรับ นักเรียน พบว่าร้อยละ 85 มีความรู้และทักษะในการรับมือ กับสถานการณ์การกลั่นแกล้งรังแกมากขึ้น ด้านครูและ บุคลากรทางการศึกษามีความมั่นใจในการจัดการกับปัญหา การกลั่นแกล้งรังแกเพิ่มขึ้นร้อยละ 70

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม (อว.) ร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ได้ดำเนินโครงการเพื่อลดความรุนแรงในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะการยุติวัฒนธรรมการรับน้องที่ใช้ความรุนแรง จากการดำเนินงานพบว่า สถาบันอุดมศึกษากว่าร้อยละ 90 มี มาตรการป้องกันความรุนแรงในกิจกรรมรับน้อง เหตุการณ์ ความรุนแรงในกิจกรรมรับน้องลดลงร้อยละ 85 เมื่อเทียบกับ เมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา และมีการพัฒนากิจกรรมรับน้องเชิง สร้างสรรค์ที่ส่งเสริมคุณค่าของความเป็นมนุษย์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 75

กระทรวงสาธารณสุข พัฒนาระบบคัดกรองและ เฝ้าระวังความรุนแรงในเด็กปฐมวัยผ่านเครือข่ายโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ ผลการดำเนินงาน ในปี 2567 พบว่า ระบบคัดกรองครอบคลุม เด็กปฐมวัยกว่าร้อยละ 80 ของเด็กปฐมวัยทั้งประเทศ และสามารถตรวจพบและให้การช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง ได้เร็วขึ้นร้อยละ 65 เมื่อเทียบกับระบบเดิม

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับมูลนิธิเครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา ได้ดำเนินโครงการเยาวชนยุคความรุนแรง ซึ่งเน้นการสร้างแกนนำเยาวชนในการรณรงค์ยุติความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ผลการดำเนินงานพบว่า มีเยาวชนแกนนำที่ผ่านการอบรมกว่า 5,000 คนทั่วประเทศ อีกทั้งเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 90 มีทัศนคติเชิงบวกต่อการยุติความรุนแรง ซึ่งก่อให้เกิดกิจกรรมรณรงค์ยุติความรุนแรงที่ริเริ่มโดยเยาวชนกว่า 500 กิจกรรมทั่วประเทศ

กรมสุขภาพจิต มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน รวมถึงการให้บริการแก่เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง โดยในปี 2567 ดำเนินโครงการ “เครือข่ายสุขภาพจิตในชุมชน” เพื่อพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครสุขภาพจิตในชุมชน (อสม.จิตอาสา) ให้มีความรู้และทักษะในการค้นหา คัดกรอง และให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาสุขภาพจิตหรือประสบปัญหาความรุนแรง โดยผลการดำเนินงานในปี 2567 มีการอบรม อสม.จิตอาสาเพิ่มขึ้นอีก 10,000 คนทั่วประเทศ และขยายบริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323 โดยมีการเพิ่มช่องทางให้การคำปรึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเยาวชน เช่น Line Official Account “สุขภาพจิตวัยรุ่น” และแอปพลิเคชัน “Mental Health for

Youth” ซึ่งเปิดตัวในเดือนมีนาคม 2567 พร้อมพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาแบบเร่งด่วนสำหรับกรณีวิกฤต

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการเชิงรุกในการป้องกันและปราบปรามปัญหาความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยในปี 2567 มีการดำเนินงานขยายศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี และครอบครัว (ศพดส.) ในสถานีตำรวจทั่วประเทศ พร้อมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานในศูนย์ให้มีความเชี่ยวชาญในการดูแลคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินงานในปี 2567 มีการเปิดศูนย์เพิ่มอีก 200 แห่ง ทำให้ครอบคลุมสถานีตำรวจ ร้อยละ 90 ทั่วประเทศ และดำเนินโครงการ “ตำรวจเพื่อนเด็ก” (Police for Children) ที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับเด็กและเยาวชน มีการจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจ เพื่อให้เด็กกล้าที่จะแจ้งเหตุหรือขอความช่วยเหลือเมื่อพบเห็นหรือประสบปัญหาความรุนแรง ซึ่งมีผลการดำเนินงานในโรงเรียนกว่า 5,000 แห่งทั่วประเทศ

แม้ว่าปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชนจะเป็นประเด็นที่ได้รับการดำเนินการแก้ไขเพื่อลดอัตราการเกิด และผลกระทบจากความรุนแรง แต่จากการดำเนินงานของหลากหลายหน่วยงานยังพบช่องว่างบางประการที่นำมาสู่ข้อเสนอแนะ**แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว**

1. รูปแบบความรุนแรงที่เปลี่ยนไป ความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้น การให้ความรู้และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในพื้นที่ทางกายภาพไม่เพียงพอ รวมถึงพัฒนาระบบเฝ้าระวังและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากความรุนแรงในโลกออนไลน์
2. การสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมที่มีต่อปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองและชุมชนจำเป็นต้องเน้นย้ำว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน
3. การเข้าถึงความช่วยเหลือในพื้นที่ห่างไกลยังคงเป็นอุปสรรค ดังนั้นการสร้างเครือข่ายและช่องทางการเข้ารับบริการควรกระจายให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ และเพิ่มการเข้าถึงบริการให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ห่างไกลผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการเรียนรู้ การป้องกัน และแก้ไขปัญหามือต้องเผชิญหน้ากับความรุนแรง

จากแนวโน้มปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละวัย ได้แก่ พัฒนาการล่าช้า ภาวะอ้วน พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศ การใช้สารเสพติด และความรุนแรง เป็นเพียงการนำเสนอปัญหาบางส่วนที่เด็กและเยาวชนเผชิญหน้าในปี 2567 อีกทั้ง ประเด็นปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอและดำเนินการแก้ไขมาก่อนแล้ว สิ่งที่น่าสนใจ คือ ปัญหาเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นและดำเนินต่อไป ดังนั้น การแนวทางการดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ จำเป็นต้องได้รับการทบทวนเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ 3

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนา
เด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีการแบ่งระดับ ออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) สภาเด็กและเยาวชนระดับชาติ 2) สภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด และ 3) สภาเด็กและเยาวชน ระดับอำเภอ โดยมีกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดูแล

สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (ระดับตำบล/เทศบาล ระดับอำเภอ/เขต ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร และระดับ ประเทศ) เป็นกลไกของเด็กและเยาวชนในการส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มี ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนและนำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนร่วมกับ หน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดตั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการสภาเด็กและเยาวชน ปัจจุบันมีสภาเด็กและเยาวชน รวม 8,778 แห่ง ประกอบด้วย

1. สภาเด็กและเยาวชนตำบล และสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล (7,772 แห่ง)
2. สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ (878 แห่ง) และสภาเด็กและเยาวชนเขต (50 แห่ง)
3. สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด (76 แห่ง) สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร (1 แห่ง)
4. สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (1 แห่ง)

ในปี 2567 สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย มีนางสาวนดา บินร่อหิม เป็นประธาน การทำงานของสภาเด็กและ เยาวชนแห่งประเทศไทยร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนระดับต่าง ๆ มีผลการดำเนินงานดังนี้

งบประมาณในดำเนินงานปี 2567

ในปีงบประมาณ 2567 สภาเด็กและเยาวชนได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 153,770,000 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นงบประมาณสำหรับสภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล 7,772 แห่ง จำนวน 97,150,000 ล้านบาท สภา เด็กและเยาวชนอำเภอ 878 แห่ง จำนวน 26,340,000 ล้านบาท สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด 76 จังหวัด จำนวน 12,420,000 บาท กิจกรรมเชิงประเด็น มหกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชน 76 จังหวัด จำนวน 7,600,000 ล้านบาท สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย 1 แห่ง จำนวน 4,495,000 ล้านบาท การจัดกิจกรรมเชิงประเด็น 77 จังหวัด จำนวน 3,465,000 ล้านบาท เป็นต้น ซึ่งใช้งบประมาณจัดกิจกรรมสร้างความเข้มแข็ง การมีส่วนร่วม ป้องกันและ แก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยให้น้ำหนักงบประมาณไปที่สภาเด็กในทุกจังหวัดและทุกระดับตั้งแต่ ระดับชาติจนถึงระดับตำบล (ดูตารางที่ 3.1 กรอบการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน ปีงบประมาณ 2567)

ตารางที่ 3.1 กรอบการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน ปีงบประมาณ 2567

การสนับสนุนงบประมาณ	จำนวน	เงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรรปี 2567		
		กิจกรรมประจำ (บาท)	กิจกรรมสร้างสรรค์ (บาท)	รวมทั้งสิ้น
1. สภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล	7,772 แห่ง	23,316,000 (แห่งละ 3,000 บาท)	73,834,000 (ตามขนาดโครงการ)	97,150,000
2. สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ	878 แห่ง	3,951,000 (แห่งละ 4,500 บาท)	22,389,000 (ตามขนาดโครงการ)	26,340,000
3. สภาเด็กและเยาวชนเขต	50 เขต	225,000 (แห่งละ 4,500 บาท)	1,275,000 (แห่งละ 25,500)	1,500,000
4. สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด (ตามขนาดอำเภอ 90,000 - 300,000 บาท)	76 จังหวัด	-	-	12,420,000
5. สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร	1 แห่ง	-	-	300,000
6. สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย	1 แห่ง	-	-	4,495,000
7. การจัดกิจกรรมเชิงประเด็น (ประเด็นละ 15,000 บาท)	77 จังหวัด	-	-	3,465,000
7.1 การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	77 จังหวัด	-	-	1,155,000
7.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	77 จังหวัด	-	-	1,155,000
7.3 การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน	77 จังหวัด	-	-	1,155,000
8. กิจกรรมเชิงประเด็นมหกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชน (จังหวัดละ 100,000 บาท)	76 จังหวัด	-	-	7,600,000
9. สนับสนุนองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	10 องค์กร	-	-	500,000
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น				153,770,000

ที่มา: กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2567

3.1 ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 36 กำหนดให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนแลประสานการจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ ทั้งในระดับตำบล/เทศบาล อำเภอ/เขต จังหวัด ในกรุงเทพมหานคร และสภาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศ รวมทั้งสิ้น 8,778 แห่ง โดยมีความคาดหวังให้สภาเด็กและเยาวชนเป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้ เผยแพร่ด้านวิชาการ การศึกษา

สุขภาพ กีฬา อาชีพ และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน” (กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน, 2567, คำนำ) ในปี 2567 นี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้จัดสรรงบประมาณ (งบเงินอุดหนุน) ให้สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 โดยการโอนผ่านไปยังบ้านพักเด็กและครอบครัวของแต่ละจังหวัด

3.1.1 ผลงานความก้าวหน้าของสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่าง ๆ

การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน

ในปี 2567 สภาเด็กและเยาวชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณ (งบอุดหนุน) จำนวน 153,770,000 ล้านบาท จากกรมกิจการเด็กและเยาวชน (กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2567) เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรม 2 ประเภทคือ กิจกรรมตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

ประเภทที่หนึ่ง การประชุมคณะกรรมการ การประชุมสามัญประจำปี สำหรับสภาเด็กและเยาวชน ตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล และสภาเด็กและเยาวชนเขต

ประเภทที่สอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ชุมชนและสังคม ซึ่งมีโครงการ 3 ขนาดคือ โครงการขนาดเล็ก งบประมาณโครงการละไม่เกิน 30,000 บาท โครงการขนาดกลาง งบประมาณโครงการละไม่เกิน 50,000 บาท และโครงการขนาดใหญ่ งบประมาณโครงการละไม่เกิน 100,000 บาท

โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการเป็นไปตามกรอบ 5 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมชน และสังคม ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน การพัฒนาการศึกษา การส่งเสริมและรักษาสุขภาพ การพัฒนาชุมชนและสังคม

ประเภทที่ 2 กิจกรรมการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ชุมชน และสังคม ประกอบด้วย ด้านการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การป้องกันแก้ไขปัญหาเด็ก เยาวชน และสังคม

ประเภทที่ 3 กิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ อาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภทที่ 4 กิจกรรมด้านการเสริมพลังเครือข่ายเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ด้านการสร้างเยาวชนต้นแบบ เยาวชนรักษาสิ่งแวดล้อม

ประเภทที่ 5 กิจกรรมตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการ การประชุมสามัญประจำปี การจัดประชุมสมัชชาเด็กและเยาวชน

ซึ่งสภาเด็กและเยาวชนสามารถขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมจำนวน **8,464 กิจกรรม** มีจำนวนเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพจำนวน **466,798 คน**ทั่วประเทศ

ประเภทของกิจกรรมที่ดำเนินการทั้ง 5 กลุ่ม ยกเว้นการประชุมคณะกรรมการและประชุมสามัญประจำปีแล้วมีลักษณะน่าสนใจดังนี้ กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมชน และสังคมมีกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด 162,625 คน น้อยที่สุดคือ การเสริมพลังเครือข่ายเด็กและเยาวชน เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 29,615 คน รายกิจกรรมที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดคือ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จำนวน 76,222 คน กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 50,149 คน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์/จิตอาสา จำนวน 39,520 คน กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จำนวน 35,492 คน กิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 34,838 คน ตามลำดับ น้อยที่สุดคือ โครงการสภาเด็กและเยาวชน Zero Waste จำนวน 4,261 คน ในกลุ่มการเสริมพลังเครือข่ายเด็กและเยาวชน ดังรูปภาพที่ 3.1

การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน

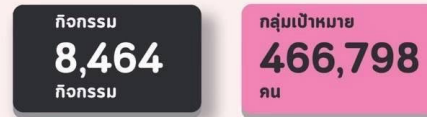
ประจำปีงบประมาณ 2567 (ต.ค. 66 - ก.ย. 67)

ประเภทกิจกรรม	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	ประเภทกิจกรรม	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย
1 การพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมชน และสังคม	2,075	162,625	4 การเสริมพลังเครือข่ายเด็กและเยาวชน	353	29,615
• พัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21	1,003	76,222	• โครงการเยาวชนต้นหาตัวตน : ต้นกล้าดี	199	15,355
• พัฒนาการศึกษา	163	11,285	• โครงการเยาวชนรักกีฬา	92	8,581
• ส่งเสริมและการรักษาสุขภาพ	724	13,993	• โครงการสภาเด็กและเยาวชน Zero Waste	62	4,261
• พัฒนาชุมชนและสังคม	165	13,528	5 งานประจำปีตามที่กฎหมายกำหนด		
2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก เยาวชน ชุมชน และสังคม	1,529	125,420	• ประชุมคณะบริหาร ประชุมสามัญประจำปี	3,030	93,175
• ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน	165	12,845			
• ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	600	50,149			
• ป้องกันและแก้ไขปัญหารากเหง้าเด็ก เยาวชน และสังคม	445	35,492			
• ครอบครัวยุติธรรม	319	26,934			
3 สังคมและวัฒนธรรม	1,477	104,978			
• อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	228	16,412			
• ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม	162	13,878			
• ป่าพิศมัยหรือจิตอาสา	483	39,520			
• อาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	604	34,838			

สรุปผลการดำเนินงาน

ตามประเภทกิจกรรมทั่วประเทศ

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2567

บทสรุป วัตถุประสงค์
ช่วยปฏิบัติงานด้านพัฒนาสังคม
กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน

รูปภาพที่ 3.1 การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน

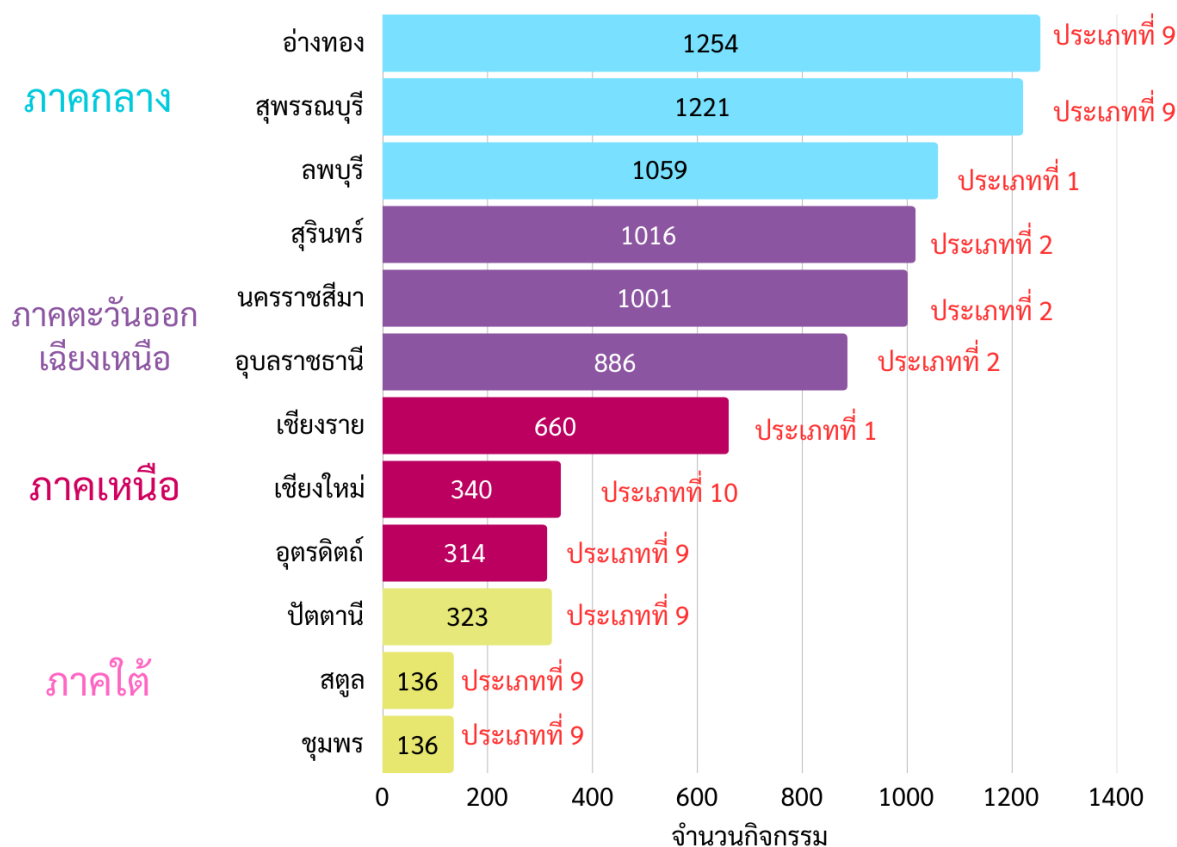
ที่มา: กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

จากข้อมูลสถิติการดำเนินงานที่จัดเก็บโดยสภาเด็กและเยาวชน ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2567¹ ในการดำเนินกิจกรรม 10 ประเภท ได้แก่ ด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชนและสังคม ด้านการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน ด้านการรณรงค์ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็ก เยาวชนและสังคม กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม ด้านการบำเพ็ญประโยชน์หรือจิตอาสา ด้านอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมเร่งด่วน (ประกอบด้วย 4 กิจกรรมย่อย) และงานประจำปีตามที่กฎหมายกำหนด ในทุกระดับตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอและจังหวัด

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค ภาคกลางประกอบด้วย 31 จังหวัด (รวมกรุงเทพมหานคร) ดำเนินกิจกรรมทั้งสิ้น **8,734 กิจกรรม** จังหวัดที่ดำเนินกิจกรรมมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ อ่างทอง 1,254 กิจกรรม สุพรรณบุรี 1,221 กิจกรรม และลพบุรี 1,059 กิจกรรม **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ประกอบด้วย 20 จังหวัด ดำเนินกิจกรรมทั้งสิ้น **7,161 กิจกรรม** จังหวัดที่ดำเนินกิจกรรมมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ สุรินทร์ 1,016 กิจกรรม นครราชสีมา 1,001 กิจกรรม อุบลราชธานี 886 กิจกรรม **ภาคเหนือ** ประกอบด้วย 10 จังหวัด รวมทั้งสิ้น **1,921 กิจกรรม** จังหวัดที่ดำเนินกิจกรรมมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เชียงราย 660 กิจกรรม เชียงใหม่ 340 กิจกรรม อุตรดิตถ์ 314 กิจกรรม **ภาคใต้** ประกอบด้วย 16 จังหวัด ดำเนินกิจกรรมทั้งสิ้น **948 กิจกรรม** จังหวัดที่ดำเนินกิจกรรมมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ปัตตานี 323 กิจกรรม สตูลและชุมพร จำนวน 136 กิจกรรมเท่ากัน (ดังตารางที่ 3.2)

¹ ตัวเลขกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายแตกต่างจากการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนของกรมกิจการเด็กและเยาวชน อาจด้วยเหตุผลที่ว่ามามีกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้โดยขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอกและทำงานร่วมกับเครือข่าย

กราฟแสดงจำนวนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนรายภาค (3 อันดับประเภทกิจกรรมรายจังหวัดที่มากที่สุด)

หมายเหตุ : ประเภทที่ 1 กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชน และสังคม
 ประเภทที่ 2 กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน
 ประเภทที่ 3 กิจกรรมด้านการรณรงค์ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็ก เยาวชน และสังคม
 ประเภทที่ 4 กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ
 ประเภทที่ 5 กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ประเภทที่ 6 กิจกรรมด้านประเพณี/ศิลปะ/ วัฒนธรรม
 ประเภทที่ 7 กิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์ หรือจิตอาสา
 ประเภทที่ 8 กิจกรรมด้านอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ประเภทที่ 9 กิจกรรมเร่งด่วนที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาล/กระทรวง พม./ดย. เช่น เอดส์ และอนามัยเจริญพันธุ์
 การทุจริตคอร์ปชั่น เป็นต้น
 ประเภทที่ 9.1 การตั้งครรภในวัยรุ่น
 ประเภทที่ 9.2 การรณรงค์ยุติธรรม
 ประเภทที่ 9.3 การป้องกันยาเสพติด
 ประเภทที่ 9.4 การป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น
 ประเภทที่ 10 งานประจำปีตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ การประชุมคณะบริหาร การประชุมสามัญประจำปี

จะสังเกตเห็นได้ว่าปริมาณกิจกรรมที่ดำเนินการในระดับต่าง ๆ นั้นมีได้ขึ้นอยู่กับขนาดของจังหวัด กล่าวคือ จังหวัดที่มีขนาดใหญ่ในเชิงเศรษฐกิจหรือพื้นที่ไม่ได้มีจำนวนกิจกรรมมากที่สุด เช่น ในภาคกลาง จังหวัดที่มีจำนวนกิจกรรมมากที่สุดคืออ่างทอง ไม่ใช่กรุงเทพมหานครที่มีขนาดใหญ่กว่ามาก

ในเชิงประเภทของกิจกรรม นอกเหนือจากกิจกรรมประจำตามกฎหมายกำหนด ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการและการประชุมสามัญประจำปีแล้ว แต่ละภาคมีกิจกรรมที่ดำเนินการมากที่สุดทั้งในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด ดังนี้

ภาคกลางคือ กิจกรรมประเภทที่ 9 กิจกรรมเร่งด่วนที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาล/กระทรวง พม./ดย. จำนวน 1,375 กิจกรรม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ กิจกรรมประเภทที่ 2 กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน จำนวน 1,202 กิจกรรม

ภาคเหนือคือ ประเภทที่ 1 กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชน และสังคม จำนวน 321 กิจกรรม และ

ภาคใต้คือ ประเภทที่ 9 กิจกรรมเร่งด่วนที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาล/กระทรวง พม./ดย. จำนวน 269 กิจกรรม

ตารางที่ 3.6 ประเภทของกิจกรรมที่ดำเนินการในรายภาค

ประเภท	กิจกรรม	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ประเภทที่ 1	กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชน และสังคม	742	321	1,042	70
ประเภทที่ 2	กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน	929	290	1,202	69
ประเภทที่ 3	กิจกรรมด้านการรณรงค์ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็ก เยาวชน และสังคม	749	224	1,037	143
ประเภทที่ 4	กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ	28	8	43	4
ประเภทที่ 5	กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	145	62	172	24
ประเภทที่ 6	กิจกรรมด้านประเพณี/ศิลปะ/วัฒนธรรม	108	46	131	11
ประเภทที่ 7	กิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์ หรือ จิตอาสา	316	101	456	58
ประเภทที่ 8	กิจกรรมด้านอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	338	124	303	23
ประเภทที่ 9	กิจกรรมเร่งด่วนที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาล/กระทรวง พม./ตย. เช่น เอดส์ และอนามัยเจริญพันธุ์ การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น	1,375	248	853	269
ประเภทที่ 9.1	การตั้งครม.ในวัยรุ่น	1,766	86	317	87
ประเภทที่ 9.2	การรณรงค์ยุติธรรม	107	22	145	22
ประเภทที่ 9.3	การป้องกันยาเสพติด	342	52	222	47
ประเภทที่ 9.4	การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน	222	45	108	51
ประเภทที่ 10	งานประจำทำทุกปีตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ การประชุมคณะบริหาร การประชุมสามัญประจำปี	2,785	246	1,019	56
	ไม่ระบุ	69	36	30	9

ที่มา: รายงานผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2567

ข้อมูลข้างต้นนี้สะท้อนปัจจัยเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการให้ความสำคัญของกิจกรรมที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามประเด็นที่ค่อนข้างเด่นชัดคือ แนวนโยบายและการผลักดันของรัฐบาล/กระทรวง/กรมกิจการเด็กและเยาวชนส่งผลต่อจำนวนกิจกรรม โดยจะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่มีการดำเนินงานมากที่สุดในทุกภาค ต่างเป็นกิจกรรมในประเภทที่รัฐบาล/กระทรวง/กรมกิจการเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหรือด้านการตอบสนองนโยบาย

ในปี 2567 สภาเด็กและเยาวชนสามารถดำเนินโครงการได้สำเร็จตามเป้าหมายทั้งในด้านจำนวนกิจกรรมและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สามารถผลักดันให้เกิดการจัดกิจกรรมในจังหวัดต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในจังหวัดขนาดใหญ่ และสามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมตามแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวง หรือกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี

3.1.2 ความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

แผนงานปี 2567 เป็นแผนงานที่มีลักษณะสำคัญคือ ประการที่หนึ่ง ส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของเยาวชน มุ่งเน้นให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและสังคม

ประการที่สอง พัฒนาศักยภาพผู้นำเยาวชน จัดอบรมและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม

ประการที่สาม ส่งเสริมจิตอาสาและกิจกรรมเพื่อสังคม สนับสนุนให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการช่วยเหลือผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ประการที่สี่ เสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิเด็กและการป้องกันความรุนแรงให้มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเยาวชน รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ

ประการที่ห้า ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจของเยาวชน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ เช่น การออกกำลังกาย การให้คำปรึกษา และการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต

ความสำเร็จ

ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผลการดำเนินงานที่สนับสนุนการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ สนับสนุนการจัดประชุมในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการจัดประชุมสมัชชาเด็กและเยาวชนเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้นำเสนอโครงการและนโยบายด้านเด็กและเยาวชนร่วมกัน รวมกิจกรรมด้านนี้ประมาณ **3,030 กิจกรรม** เยาวชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและสังคมประมาณ **93,175 คน**

ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้นำเยาวชน จัดอบรมและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมผ่านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จำนวน **1,003 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวน **76,222 คน** พัฒนาการศึกษ จำนวน **163 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จำนวน **11,285 คน** โครงการเยาวชนค้นหาตัวตน: ต้นกล้าดี จำนวน **199 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย **15,355 คน**

ด้านการส่งเสริมจิตอาสาและกิจกรรมเพื่อสังคม มีการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนและสังคม จำนวน **165 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จำนวน **13,528 คน** โครงการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน จำนวน **165 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จำนวน **12,846 คน** โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน **600 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวน **50,149 คน** โครงการเยาวชนรักษ์โลก จำนวน **92 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จำนวน **8,581 คน** โครงการสภาเด็กและเยาวชน Zero Waste จำนวน **62 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย **4,261 คน** และโครงการด้านสังคมและวัฒนธรรม จำนวน **1,477 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวน **104,978 คน**

ด้านการเสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิเด็กและการป้องกันความรุนแรง มีกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จำนวน **445 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จำนวน **35,492 คน** โครงการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหาคเด็ก เยาวชนและสังคม จำนวน **319 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จำนวน **26,934 คน**

ด้านการส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจของเยาวชน มีการดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมและรักษาสุขภาพ จำนวน **724 กิจกรรม** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จำนวน **13,993 คน**

ในปี 2567 นอกจากความสำเร็จในการดำเนินงานได้ตามเป้าหมายทั้งในเชิงกิจกรรมและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแล้ว ก็ยังมีสิ่งที่น่าประทับใจว่าเป็นความสำเร็จของสภาเด็กและเยาวชน ได้แก่ การบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับลดน้อยลง การเผยแพร่ชื่อเสียงและการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนไปสู่สังคมวงกว้างมากขึ้น และการผลักดันประเด็นสำคัญเรื่องการลดค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าถึงการศึกษา

การบริหารจัดการงบประมาณ สภาเด็กและเยาวชนได้รับงบประมาณที่น้อยลงจากปี 2566 เกือบกึ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตามงบประมาณจากภาครัฐที่ลดลงนี้มิได้เป็นอุปสรรคต่อการผลักดันการจัดกิจกรรมและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของสภาเด็กและเยาวชน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากรของสภาเด็กและเยาวชนพบว่า เหตุผลหนึ่งของการจัดกิจกรรมได้ตามเป้าหมายเกิดจากการทำงานร่วมกับภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้นทดแทนงบประมาณที่ขาดหายไปจากภาครัฐ (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม 2568)

การเพิ่มขึ้นของผู้ติดตามโซเชียลมีเดียของสภาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 เฟซบุ๊ก และ Instagram ของสภาเด็กและเยาวชน มีจำนวนผู้กดติดตามเพิ่มขึ้นอย่างมาก (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม 2568)

การลดค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าถึงการศึกษา โดยการผลักดันของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ได้มีการประสานและดำเนินการอย่างรวดเร็วจากรัฐบาลโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) จะนำงบประมาณมาอุดหนุนการสมัครในรอบ Admission โดยจะเริ่มตั้งแต่ TCAS 67 เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนที่จะสมัครสอบเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Instagram, cyct.thailand, November 15, 2023)

ปัญหาและอุปสรรค

ด้านงบประมาณ ในปี 2567 สภาเด็กและเยาวชนประสบปัญหาการถูกตัดลดงบประมาณเนื่องจากในปี 2566 มีการใช้งบประมาณเหลือจ่าย

ด้านการบริหารจัดการองค์กร ระบบการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนเป็นการดำรงตำแหน่งตามวาระ คราวละ 2 ปี ไม่เกิน 2 วาระ ส่งผลให้ขาดความสืบเนื่องในการผลักดันแผนงานระยะยาว ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานสำหรับกิจกรรมที่ต้องทำต่อเนื่อง

ด้านการทำงานกับ “ผู้ใหญ่” ปัญหาสำคัญสำหรับการทำงานกับผู้ใหญ่คือ ประเด็นเรื่องอำนาจอนุมัติที่ “เด็ก” ในฐานะคนทำงาน มีบทบาทหน้าที่หลักในการส่งเสริมผลักดันรวบรวมความคิดเห็น กลับกรองข้อเสนอโครงการต่าง ๆ แต่สุดท้ายแล้วอำนาจอนุมัติงบประมาณอยู่ที่ผู้ใหญ่

ระบบราชการ เจ้าหน้าที่และบุคลากรของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทำงานในฐานะอาสาสมัครใช้เวลาว่างจากการเรียนทำงาน ซึ่งมักจะเป็นวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ ในขณะที่หน่วยงานราชการที่ต้องทำงานร่วมกันทำงานในช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ และหยุดทำงานในวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ รวมถึงระเบียบขั้นตอนการทำงานของราชการส่งผลให้การดำเนินงานติดขัดล่าช้ากว่าที่ควร

ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ในภาพรวม การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้เป็นจำนวนมากกว่าปี 2566 อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระจายตัวของการเข้าถึงในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการประเภทการเสริมพลังเครือข่ายเด็กและเยาวชนมีจำนวนการเข้าถึงน้อย ในรายโครงการ โครงการด้านสิ่งแวดล้อม การป้องกัน

การทุจริตคอร์รัปชัน และการพัฒนาการศึกษาเป็นโครงการที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายน้อยที่สุดและมีจำนวนน้อยกว่ามาก เมื่อเปรียบเทียบกับโครงการที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาการศึกษาเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายน้อยกว่าโครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 ประมาณ 7 เท่า น้อยกว่าโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจำนวนประมาณ 5 เท่า หรือโครงการสภาเด็กและเยาวชน Zero Waste เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายน้อยกว่าโครงการพัฒนาศักยภาพฯ เกือบ 20 เท่า เป็นต้น

การกระจายตัวของ การเข้าถึงโครงการประเภทต่าง ๆ สะท้อนการให้ความสำคัญต่อประเด็นต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลของการกระจายตัวสามารถนำไปปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณและรูปแบบกิจกรรมสำหรับประเด็นที่ต้องการสนับสนุนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ประการที่หนึ่ง ผลักดันประเด็นที่ประสบความสำเร็จ ในปี 2566 ให้เกิดความต่อเนื่อง ได้แก่ การแสวงหาความร่วมมือกับภาคเอกชน หรือหน่วยงานการศึกษาเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ การให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนผ่านโซเชียลมีเดียเพิ่มขึ้น และการผลักดันนโยบายอันเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่สอง สร้างระบบที่สามารถทำงานต่อเนื่อง และเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และระหว่างสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยกับสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขหรือลดปัญหาการถูกตัดลดงบประมาณจากการใช้งบประมาณไม่หมดตามปีงบประมาณ ปัญหาการบริหารจัดการองค์กรที่ขาดความต่อเนื่อง รวมถึงปัญหาช่วงเวลาทำงานที่ไม่ตรงกันระหว่างเด็กและเยาวชนกับข้าราชการที่อาจจะ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน

ประการที่สาม เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนในการมีอำนาจอนุมัติโครงการต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อแสดงออกถึงหลักการ “เด็กคิด เด็กทำ เด็กนำ ผู้ใหญ่สนับสนุน” มากขึ้น ยกย่องความเป็นผู้นำของเด็กและเยาวชน ลดปัญหาความล่าช้าในการอนุมัติโครงการ

ประการที่สี่ ให้ความสำคัญกับประเด็นสากลหรือประเด็นพื้นฐานมากขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับการออกมติสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติที่ควรทำหน้าที่เหมือนเป็นการประกาศนโยบายของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ให้มีทิศทางที่ชัดเจนและถูกนำไปดำเนินการได้โดยหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม

3.1.3 สภาเด็กและเยาวชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างน้อยใน 2 ระดับคือ ในระดับนโยบายและในระดับการนำนโยบายไปผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ในระดับนโยบาย การทำกิจกรรมประชุมสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ที่เป็นการประชุมร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายจำนวน 115 ราย มาจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนทั้งประเทศ ร่วมกับองค์กรเด็กและเยาวชน รวมถึงองค์กรในระดับนานาชาติ จัดงานสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 16 ประจำปี 2567 การจัดสมัชชาแห่งชาติทำให้เกิดการหารือและถกแถลงประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนโดยการดำเนินงานและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่จากเด็กและเยาวชนเอง ผลจากการจัดสมัชชาครั้งนี้คือ มติสมัชชา 9 ข้อ ซึ่งสภาเด็กและเยาวชน ได้นำไปเป็นแนวทางการดำเนินงานและใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมสร้างสรรค์ในปี 2567 (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม 2567)

ในระดับการนำนโยบายไปผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ สภาเด็กและเยาวชนมีกลไกการผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย สภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล/เทศบาล จำนวน 7,772 แห่ง ระดับอำเภอ/เขต จำนวน 878+50 แห่ง ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร จำนวน 76+1 แห่ง มีสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย 1 องค์กร มีกลุ่มเด็กและเยาวชนจำนวน 38 องค์กร เป็นภาคี รวม 8,778 แห่ง

โครงการสำคัญที่สภาเด็กและเยาวชนดำเนินการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 เช่น โครงการเสริม สอน สร้าง พัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นมิตรกับคนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย (ภาคกลางไม่ทิ้งกัน) โครงการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนด้านการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสู่ความเป็นสากล โครงการถอดบทเรียนสภาเด็กเยาวชนแห่งประเทศไทย โครงการปันรักให้น้องเพื่อนพ้องชาติพันธุ์ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะเด็กเยาวชนเพื่อส่งเสริม Soft Power Thai ด้วยสื่อสร้างสรรค์ Youth Creators Soft Power (YCSP) และโครงการสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยสัญจร เป็นต้น โครงการเหล่านี้มีลักษณะเด่นคือ การให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนในทุกภูมิภาค ทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย และไม่เลือกปฏิบัติ

ผลของการดำเนินงานทั้ง 2 ระดับของสภาเด็กและเยาวชนทำให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ในการแสดงออกทางความคิด เปิดโอกาสให้มีการนำเสนอ หรือ ถกเถียงในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ

มีการฝึกฝน เพิ่มทักษะ เรียนรู้ร่วมกัน ถอดบทเรียน อย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ และกระจายทั่วถึงทุกภูมิภาค ทุกจังหวัด

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยดำเนินการผ่านกลไกของสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 โดยมีสมาชิกกว่า 400,000 คนทั่วประเทศ ทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิต และเป็นพื้นที่ฝึกฝนประชาธิปไตยในระดับชุมชนและประเทศ แม้สภาฯ จะมีบทบาทสำคัญและดำเนินกิจกรรมมากกว่า 8,400 รายการ เข้าถึงเยาวชนกว่า 460,000 คน แต่การดำเนินงานยังคงต้องพึ่งพางบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐเป็นหลัก ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2567 ได้รับงบประมาณเพียง 76,402,300 บาท ลดลงเกือบครึ่งหนึ่งจากปีก่อนหน้า สะท้อนถึงความไม่สอดคล้องระหว่างภารกิจที่เพิ่มขึ้นกับทรัพยากรที่จำกัด การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2567 มุ่งสร้างอนาคตของสภาเด็กและเยาวชนในอีก 10 ปีข้างหน้า โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ปี 2578 ผ่านกระบวนการคาดการณ์อนาคตเชิงยุทธศาสตร์ เด็กและเยาวชนได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออนาคต ทั้งด้านค่านิยม การเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และสังคม พร้อมทั้งสร้างฉากทัศน์ ในหลายรูปแบบ เช่น อนาคตที่ต่อเนื่อง อนาคตที่เกิดวิกฤต อนาคตที่มีข้อจำกัด และอนาคตที่ก้าวหน้าไปอีกทาง จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เยาวชนได้ออกแบบภาพอนาคตขององค์กรบนคุณค่าหลัก 3 ประการ คือ **ความเป็นเจ้าของร่วม ความเข้าใจ และการเปิดกว้าง** โดยมุ่งให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นพื้นที่ที่ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมเสริมสร้างศักยภาพ และเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน อีกทั้งได้กำหนดยุทธศาสตร์ระยะ 10 ปี มีแผนงานทั้งระยะสั้น กลาง และยาว พร้อมตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน โดยประเด็นเร่งด่วนที่สมัชชาเด็กและเยาวชนได้หยิบยกขึ้นมาผลักดันเชิงนโยบาย ได้แก่ **การศึกษา สุขภาพจิต การจ้างงาน การมีส่วนร่วมเชิงนโยบาย การรับมือสภาพภูมิอากาศ และการป้องกันความรุนแรงต่อเด็ก** พร้อมข้อเสนอให้มีการจัดแสดงรายละเอียดโครงการและงบประมาณของสภาเด็กและเยาวชนในทุกระดับอย่างโปร่งใส เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมต่อไป

3.2 เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของเครือข่ายเด็กและเยาวชน

เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่ดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งมีอยู่หลากหลายกลุ่มมีเครือข่ายทั่วประเทศ ตัวอย่างการดำเนินงานที่สำคัญและเครือข่ายที่ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี 2567 มีดังนี้

1. เครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พนัน

วันที่ 31 ตุลาคม 2567 เครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พนันและภาคีเยาวชนกว่า 50 คน จัดกิจกรรมแต่งแฟนตาซีเป็นผี และยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรี เรียกร้องนโยบายปกป้องเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า การพนันออนไลน์ และแอลกอฮอล์ ข้อมูลระบุว่า เยาวชนอายุ 15–24 ปี ดื่มสุราร้อยละ 30–53 สูบบุหรี่ร้อยละ 12.7 และใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มจากร้อยละ 3.3 (ปี 2558) เป็น 17.6 (ปี 2565) ขณะที่ปี 2566 เยาวชน 15–25 ปี ร้อยละ 32.3 หรือ 2.9 ล้านคนเล่นพนันออนไลน์ โดย 1 ใน 4 เสี่ยงติดพนันและมีภาวะซึมเศร้าหรือใช้สารเสพติดสูงกว่าคนทั่วไป

(ที่มา : <https://www.naewna.com/politic/838725?>)

2. เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2567 เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมืองจัดงาน TKN Festival ครั้งที่ 4 มีเยาวชนกว่า 120 คนจาก 6 ภูมิภาคร่วมสะท้อนปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย การบุกรุกพื้นที่จิตวิญญาณ ขาดทรัพยากรและสาธารณูปโภค การเข้าถึงสวัสดิการ ผลผลิตถูกกดราคา ภาษาและวัฒนธรรมเสี่ยงสูญหาย ตลอดจนข้อจำกัดด้านการเดินทางและอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เยาวชนมีเป้าหมายจะร่วมกันหาทางออกและแนวทางแก้ไขตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่

(ที่มา : <https://www.lannernews.com/26082567-01/>)

3. สถาพัฒนาเยาวชนกรุงเทพมหานคร: พยก.

เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2567 สถาพัฒนาเยาวชนกรุงเทพมหานคร ได้จัดกิจกรรมการแสดงผลงานสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2567 ภายใต้แนวคิด “BKK NEWGEN” ณ อาคารกีฬาเวสน์ 1 ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) เขตดินแดง ภายในงานมีการนำเสนอแนวคิดและผลงานของเยาวชนที่ต้องการขับเคลื่อนเมืองให้ทันสมัย ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ โดยมีการจัดนิทรรศการ เวทีเสวนา และกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้แสดงออกถึงศักยภาพและเสนอแนวทางพัฒนากรุงเทพฯ ในมิติต่าง ๆ

(ที่มา: <https://pr-bangkok.com/?p=391224&>)

4. ชมรมเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน

เมื่อวันที่ 24–25 สิงหาคม 2567 ชมรมเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ร่วมกับกรมกิจการเด็กและเยาวชน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสร้างการรับรู้เรื่อง SDGs ณ ห้องขุนศรีวิชัย โรงแรมสองพันบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ พร้อมเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนแสดงศักยภาพอย่างสร้างสรรค์ มีผู้เข้าร่วมจำนวน 46 คน ประกอบด้วยเยาวชนอายุ 16–25 ปี ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชน ชมรมเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน และวิทยากร

(ที่มา: <https://www.dcy.go.th/content/1639911960042/1724494791458?>)

5. โครงการ B.A.D Young Lions Competition Thailand 2024

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) ร่วมกับสมาคมผู้กำกับศิลป์บางกอก (B.A.D) จัดการแข่งขัน B.A.D Young Lions Competition Thailand 2024 เพื่อคัดเลือกเยาวชนไทยด้าน Digital และ Film เป็นตัวแทนประเทศเข้าร่วม Young Lions Competition 2024 ที่เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส ระหว่างวันที่ 17–22 มิถุนายน 2567 ผลการแข่งขัน ทีม Two Make Sen (Digital) และทีม Sanpakoi (Film) ได้รับรางวัลชนะเลิศและสิทธิ์เข้าร่วมเวทีระดับโลกครั้งนี้ ซึ่งต่อยอดศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ของเยาวชนไทยบนเวทีนานาชาติ

(ที่มา : <https://www.cea.or.th/th/news-updates/young-lions-competition-2024>)

6. การประกวดการแสดงละครวิทยาศาสตร์ ประจำปี 2567

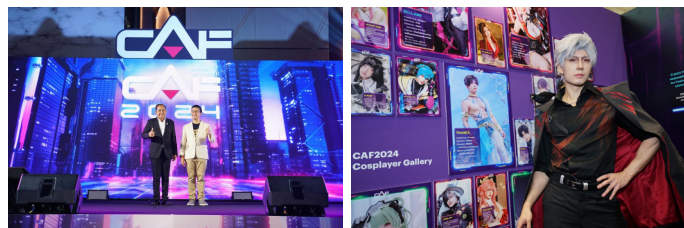
องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) ร่วมกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดการประกวดละครวิทยาศาสตร์ ประจำปี 2567 ภายใต้หัวข้อ “Global Sustainability: Nations in Action” เพื่อบูรณาการวิทยาศาสตร์และศิลปะในการสร้างความตระหนักรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยมีการแข่งขัน 3 ประเภท ได้แก่ ประถมศึกษา บุคคลทั่วไป และภาพยนตร์สั้น ผลการแข่งขัน ทีม Fellow Future จากโรงเรียนเลิศหล้า (ประถมศึกษา), ทีม CHS Science Drama Club จากโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี (บุคคลทั่วไป) และทีม Ptdrama จากโรงเรียนพัทลุง (ภาพยนตร์สั้น) ได้รับรางวัลชนะเลิศ และจะเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมเวทีนานาชาติ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน เดือนกรกฎาคม 2567 โครงการนี้ประสบความสำเร็จในการสร้างเวทีให้เยาวชนไทย ได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจในการสื่อสารวิทยาศาสตร์สู่ระดับโลก

(ที่มา: <https://www.nsm.or.th/nsm/index.php/th/node/54923>)

7. โครงการ Cosplay Art Festival 2024 (CAF 2024)

เยาวชนไทยมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมร่วมสมัยผ่านคอสเพลย์ โดยงาน Cosplay Art Festival 2024 (CAF 2024) ที่ไอคอนสยาม ระหว่างวันที่ 19–21 กรกฎาคม 2567 เปิดโอกาสให้เยาวชนแสดงความคิดสร้างสรรค์และทักษะศิลปะผ่านการแต่งกายเป็นตัวละครต่าง ๆ กิจกรรมเด่น ได้แก่ การประกวดคอสเพลย์ทีมในหัวข้อ “ถ้าตัวละครเหล่านี้มาประเทศไทย จะเป็นอย่างไร?” เน้นการตีความวัฒนธรรมไทย ผู้ชนะได้รับโล่และเกียรติบัตรจากกระทรวงวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีการจัดแสดงแฟนอาร์ตและกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของเยาวชนช่วยส่งเสริมความสามารถและความมั่นใจในตนเอง พร้อมผลักดันคอสเพลย์เป็นซอฟต์แวร์ไทย สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและยกระดับอุตสาหกรรมบันเทิงในอนาคต

(ที่มา : <https://www.techhub.in.th/thailand-game-show-tgs-collaborates-with-the-department-of-cultural-promotion-to-empower-young-generation-and-promote-cosplay-as-soft-power/>)

8. โครงการ “เดิน วิ่ง ปั่น ป้องกันอัมพาต ครั้งที่ 10”

สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีเข้าร่วม โครงการเดิน วิ่ง ปั่น ป้องกันอัมพาต ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ วันที่ 28 กรกฎาคม 2567 โครงการมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการออกกำลังกายและป้องกันโรคหลอดเลือดสมอง โดยเน้นให้ประชาชนทุกวัยตระหนักถึงสุขภาพ ผ่านกิจกรรมเดิน วิ่ง และปั่นจักรยาน เพื่อลดความเสี่ยงโรคเรื้อรัง ลดค่าใช้จ่ายในการรักษา และยกระดับคุณภาพชีวิต

(ที่มา: <https://www.facebook.com/cyc.pathumthani/>)

9. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งในจังหวัดสุรินทร์

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน โดยกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จัดโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนตำบลละหาน ประจำปี 2567 ระหว่างวันที่ 20-21 สิงหาคม 2567 ณ สวนปารีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพเด็กและเยาวชน ให้มีความรู้และตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด เสริมสร้างภาวะผู้นำ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วยสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน คณะผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ รวม 50 คน การจัดโครงการครั้งนี้ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันในระดับพื้นที่ ปลูกฝังจิตสำนึก และส่งเสริมบทบาทของเยาวชนในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและน่าอยู่ในอนาคต

(ที่มา: <https://www.laor.go.th/img-422.html?utm>)

10. มหกรรมเด็กและเยาวชนระดับชาติ

เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2567 เวลา 10.00 น. มีการจัด พิธีเปิดงานมหกรรมเด็กและเยาวชน “เยาวชนไทย ร้อยดวงใจจิตอาสา เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา” ณ โรงแรมเวสต์เกต เรสซิเดนซ์ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2567 งานจัดโดยความร่วมมือระหว่างบ้านพักเด็กและครอบครัว สภาเด็กและเยาวชน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนพัฒนาตนเองและสังคมผ่านการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เสริมจิตสำนึกความเป็นจิตอาสา และสนับสนุนความคิดริเริ่มของเยาวชนไทย นอกจากนี้ยังเชิดชูเกียรติผู้มีคุณูปการต่อสังคมและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวม 200 คน แสดงถึงพลังของเยาวชนในการขับเคลื่อนสังคมอย่างยั่งยืน

(ที่มา: <https://www.dcy.go.th/content/1636517943161/1727682042393?utm>)

11. โครงการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน(เด็กและเยาวชนจิตอาสา) ประจำปี 2567

เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2567 มีการจัด โครงการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน (เด็กและเยาวชนจิตอาสา) ประจำปี 2567 ณ วัดแม่ลอยไร่ (ไชยพรหม) มีนักเรียนจากสถานศึกษาในตำบลแม่ลอยทั้ง 3 แห่งเข้าร่วม กิจกรรมมุ่งเน้นการพัฒนาศาสนสถาน ปลูกฝังจิตสำนึกด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะ ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ นับเป็นแนวทางพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองดี มีจิตอาสา และสามารถร่วมพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

(ที่มา: <https://www.maeloi.go.th/home/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%B8/?utm>)

จากการดำเนินงานของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ จะเห็นว่า เครือข่ายเด็กและเยาวชนในประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมศักยภาพ การมีส่วนร่วม และการพัฒนาเยาวชนในมิติต่างๆ ผ่านกิจกรรมและโครงการที่หลากหลาย ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ความสำเร็จที่โดดเด่นของเครือข่ายเหล่านี้คือการสร้างพื้นที่ให้เยาวชนได้แสดงออกถึงความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ เช่น การจัดกิจกรรมแสดงผลงานของสภาเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร ภายใต้แนวคิด “BKK NEWGEN” โครงการ Young Lions Competition ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมเวทีระดับโลก และงาน Cosplay Art Festival ที่ผสวนวัฒนธรรมร่วมสมัยกับพลังเยาวชนได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา เช่น กิจกรรม “เดิน วิ่ง ปั่น ป้องกันอัมพาต” และกิจกรรมพัฒนาศาสนสถานในตำบลแม่ลอย ซึ่งช่วยปลูกฝังจิตสาธารณะให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากความสำเร็จดังกล่าวแล้ว เครือข่ายเด็กและเยาวชนยังมีบทบาทในการสะท้อนปัญหาและขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะ เช่น เครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พ่นที่รณรงค์ให้รัฐบาลออกมาตรการปกป้องเยาวชนจากปัจจัยเสี่ยง อาทิ การพนันออนไลน์ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงเครือข่ายเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองที่นำเสนอปัญหาด้านสิทธิ ความเหลื่อมล้ำ และการสูญเสียอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างน่าสนใจ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษาช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้การดำเนินงานของเครือข่ายเยาวชนในหลายพื้นที่

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของเครือข่ายเด็กและเยาวชนยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่หลากหลาย โดยเฉพาะปัญหาสังคมและพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเยาวชน เช่น การติดการพนัน การใช้สารเสพติด และภาวะซึมเศร้า ซึ่งกำลังแพร่กระจายเพิ่มขึ้นในช่วงวัยรุ่น นอกจากนี้ กลุ่มเยาวชนเปราะบาง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลหรือในกลุ่มชาติพันธุ์ ยังประสบกับการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การศึกษา การสาธารณสุข และสาธารณสุขที่เพียงพอ ขณะเดียวกันความเหลื่อมล้ำทางโอกาสและข้อจำกัดด้านการเข้าถึงเทคโนโลยียังเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เยาวชนบางกลุ่มขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ อีกทั้งโครงการบางส่วนยังขาดความต่อเนื่องหรือแนวทางการดำเนินงานในระยะยาว

สรุปได้ว่า เครื่องช่วยเด็กและเยาวชนได้แสดงให้เห็นถึง ศักยภาพ พลัง และความสามารถในการขับเคลื่อนสังคม ในหลายมิติอย่างเป็นรูปธรรม แต่ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยให้แข็งแรงและยั่งยืนในอนาคต

จากปัญหาและอุปสรรคที่เครื่องช่วยเด็กและเยาวชน เผชิญอยู่ในปัจจุบัน ยังมีข้อเสนอแนะที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานและลด ความเหลื่อมล้ำในระบบการพัฒนาเยาวชนโดยรวม

ประการแรก ควรมีการส่งเสริมการเข้าถึงโอกาส อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล กลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมักเผชิญอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็น การศึกษา บริการด้านสุขภาพ สาธารณูปโภค และเทคโนโลยี การพัฒนาระบบสนับสนุนที่ครอบคลุมกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วน

ประการต่อมา การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของ เครื่องช่วยในบางพื้นที่ยังขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถ เชื่อมโยงเป็นกระบวนการระยะยาวได้ ข้อเสนอหนึ่งคือ ควรมีการวางแผนการพัฒนาเครื่องช่วยในระยะยาวอย่างเป็นระบบ พร้อมกับ การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอย่าง สม่าเสมอ อีกทั้งควรมีการติดตามประเมินผลและถอดบทเรียน อย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถพัฒนาต่อยอดได้ในอนาคต

ในด้านบุคลากรและผู้นำเยาวชน ควรเน้นการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านทักษะการคิดเชิงระบบ การสื่อสาร สาธารณะ และภาวะผู้นำ รวมถึงการสนับสนุนทีมพี่เลี้ยงหรือ ผู้ประสานงานในพื้นที่อย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งของเครื่องช่วยจากภายใน และเพิ่มศักยภาพของเยาวชน ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ควรส่งเสริมให้มีความเป็นระบบ และมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อให้ การสนับสนุนเครื่องช่วยเด็กและเยาวชนเกิดความเป็นเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อน และสามารถผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบาย ของเยาวชนให้เข้าสู่กระบวนการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ได้ อย่างแท้จริง

สุดท้าย ควรใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือ ในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งในแง่ของการแสดงออก การสื่อสาร และการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่เยาวชนสามารถเชื่อมโยงกัน ข้ามพื้นที่ได้ง่ายขึ้น การพัฒนาแพลตฟอร์มที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมจะช่วยให้เครื่องช่วย มีความยืดหยุ่น และเข้าถึงกลุ่มเยาวชนได้อย่างหลากหลาย มากยิ่งขึ้น

โดยสรุป การพัฒนาเครื่องช่วยเด็กและเยาวชนให้ เข้มแข็งและยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากหลาย ภาคส่วนอย่างจริงจัง และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็น ระบบ ไม่เพียงแต่มุ่งสร้างกิจกรรมในระยะสั้น แต่ควรเน้น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางความคิด ความร่วมมือ และ โอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับเยาวชนทุกกลุ่มทั่วประเทศ เพื่อให้ พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตอย่างแท้จริง

3.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียน และเวทีในระดับนานาชาติ

องค์กรและหน่วยงานระดับประเทศมีโครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนอะไรบ้าง ที่ให้เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วม

3.3.1 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียน

1. โครงการ ASEAN SDGs Youth Camp 2024

โครงการ ASEAN SDGs Youth Camp 2024 ภายใต้หัวข้อ “Leveraging Digital Innovation for the SDGs” จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4–8 พฤศจิกายน 2567 ณ กรุงเทพมหานคร โดยความร่วมมือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ ศูนย์ ACSDSD และมหาวิทยาลัยมหิดล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบทบาทเยาวชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในอาเซียน เยาวชนจากประเทศสมาชิกอาเซียนและติมอร์-เลสเต จำนวน 26 คนเข้าร่วมกิจกรรมตลอด 1 สัปดาห์ ภายในค่ายมีกิจกรรมบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญ การระดมสมอง การนำเสนอผลงานกลุ่ม และการลงพื้นที่เยี่ยมชม ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการนี้เป็นเวทีสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคอาเซียน

(ที่มา: <https://mahidol.ac.th/th/2024/mahidol-sdgs-youthcamp-lectures2024/>)

2. โครงการเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์ ครั้งที่ 48 (SSEAYP)

เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2567 คณะเยาวชนผู้แทนประเทศไทยจำนวน 28 คนเข้าร่วม โครงการเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์ ครั้งที่ 48 (SSEAYP) โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศในอาเซียนและญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์เสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างเยาวชน กิจกรรมบนเรือประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การอภิปรายในหัวข้อต่าง ๆ และการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ร่วมกับเยาวชนจากประเทศสมาชิกอาเซียนและญี่ปุ่นรวม 330 คน

(ที่มา: <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/89766?>)

3. โครงการผู้นำเยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Youth Leadership Program - SEAYLP)

โครงการผู้นำเยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบในฐานะพลเมือง และการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมภาคประชาชน ผู้เข้าร่วมโครงการจะได้เรียนรู้หลักการประชาธิปไตยและประชาสังคมในสหรัฐฯ ผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ห้องเรียนเสมือนจริง กิจกรรมอาสาสมัคร และทัศนศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนอาศัยกับครอบครัวชาวอเมริกันและเดินทางเยี่ยมชมเมืองชิคาโกและวอชิงตัน ดี.ซี. หลังจากกลับประเทศ ผู้เข้าร่วมต้องพัฒนาและดำเนินโครงการในชุมชนหรือโรงเรียนของตน เช่น การสนับสนุนสถานักเรียน การจัดเวิร์กช็อป หรือกิจกรรมจิตอาสา เพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม

(ที่มา: <https://th.usembassy.gov/th/2024-seaylp-th/>)

4. ASEAN-China-India Youth Leadership Summit 2024 (ACIYLS)

โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่าง SEA Bridge และ Harbour.Space University โดยคัดเลือกเยาวชนไทย 15 คนจากการแข่งขัน Startathon Thailand 2024 เพื่อเข้าร่วมการประชุมผู้นำเยาวชนระดับภูมิภาค ณ ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 29 กันยายน – 4 ตุลาคม 2567 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะนวัตกรรมและความเป็นผู้นำในบริบทของอาเซียน จีน และอินเดีย

(ที่มา: <https://www.thestorythailand.com/02/09/2024/136541/>)

5. Asian Try Zero-G 2024 โดย JAXA

โครงการ Asian Try Zero-G 2024 เปิดโอกาสให้เยาวชนจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย และไต้หวัน ออกแบบการทดลองทางวิทยาศาสตร์ในสภาวะไร้น้ำหนักบนสถานีอวกาศนานาชาติ (ISS) โดย JAXA ดำเนินโครงการร่วมกับหน่วยงานอวกาศของแต่ละประเทศ เยาวชนไทย 7 คนจาก 3 กลุ่มได้รับคัดเลือกให้ส่งการทดลองขึ้นไปยังโมดูล Kibo บน ISS พร้อมภารกิจ CRS-29 เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2566 การทดลองแบ่งเป็นฟิสิกส์พื้นฐานและการออกกำลังกายในสภาวะไร้น้ำหนัก สังเกตผลได้ด้วยตาเปล่าและถ่ายทอดสดมายังศูนย์ควบคุมบนโลก โครงการได้รับสนับสนุนจาก สวทช. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยในกิจกรรมอวกาศระดับนานาชาติและกระตุ้นความสนใจด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีอวกาศ รวมถึงพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิทยาศาสตร์และการทำงานเป็นทีม

(ที่มา: <https://spaceth.co/asian-try-zero-g-2024/>)

6. การประชุมเยาวชนอาเซียน 2567 (ASEAN Youth Conference 2024)

การประชุมเยาวชนอาเซียนประจำปี 2567 จัดขึ้นที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีตัวแทนเยาวชนจากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าร่วมกว่า 100 คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเข้าร่วมประชุมดังกล่าวถือเป็นเวทีสำคัญในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำของเยาวชนไทย และเสริมสร้างเครือข่ายกับเพื่อนบ้านในภูมิภาคที่สามารถต่อยอดไปสู่โครงการความร่วมมือระดับภูมิภาคในอนาคต

(ที่มา: <https://www.tourismlaos.org/2024/12/25/asean-youth-organization-successfully-opened-the-asean-youth-conference-2024/>)

7. โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนนานาชาติของสำนักเยาวชนเมืองเกาสง ปี 2567 (2024 Kaohsiung City Youth Bureau Youth International Program)

โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนนานาชาติของสำนักเยาวชนเมืองเกาสง ปี 2567 (2024 Kaohsiung City Youth Bureau Youth International Program) จัดขึ้นที่ Kaohsiung Software Technology Park ประเทศไต้หวัน โดยมีเยาวชนไทยและนานาชาติประมาณ 40 คนเข้าร่วม โครงการมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และเข้าใจบทบาทของหน่วยงานไทยในต่างประเทศ กิจกรรมประกอบด้วยการอภิปราย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนมุมมองด้านวัฒนธรรมไทย-ไต้หวัน และการเยี่ยมชมสำนักงานแรงงานไทยเมืองเกาสง

(ที่มา: <https://kaohsiung.mol.go.th/news/10492?>)

8. การแข่งขันกีฬาโรงเรียนอาเซียน 2567 (ASEAN School Games)

การแข่งขันกีฬาโรงเรียนอาเซียนปี 2567 จัดขึ้นที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม โดยมีนักเรียนจากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าร่วมแข่งขันในหลากหลายประเภทกีฬา เยาวชนไทยได้แสดงศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน พร้อมทั้งสร้างมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิก

(ที่มา: <https://ariyanacentre.com/event/asean-school-games-2024-at-ariyana-convention-centre-danang/>)

9. การแข่งขันฟุตบอลรุ่นอายุไม่เกิน 19 ปี ชิงแชมป์อาเซียน

ทีมชาติไทยรุ่นอายุไม่เกิน 19 ปี ได้เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลชิงแชมป์อาเซียนที่ประเทศอินโดนีเซีย โดยเยาวชนไทยได้แสดงความสามารถและทักษะในการแข่งขันระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในระดับนานาชาติในอนาคต

(ที่มา : <https://fathailand.org/news-detail/v3wMk>)

10. ผลการดำเนินงานการแข่งขันบริดจ์เยาวชนชิงแชมป์อาเซียน ครั้งที่ 7 (7th South East Asia Bridge Federation Cup)

สมาคมกีฬาบริดจ์แห่งประเทศไทยส่งทีมเยาวชนเข้าร่วม การแข่งขันบริดจ์เยาวชนชิงแชมป์อาเซียน ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 26-29 กันยายน 2567 ณ The Margo Hotel Depok กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย มีทีมเข้าร่วม 4 ทีม แบ่งเป็นรุ่นอายุไม่เกิน 21 ปี (U21) และไม่เกิน 26 ปี (U26) ผลการแข่งขัน รุ่น U21 ทีมเยาวชนไทยคว้าเหรียญทอง 1 เหรียญ และเหรียญทองแดง 1 เหรียญ รุ่น U26 มีทีมไทยผ่านเข้ารอบ 4 ทีมสุดท้าย และมีทีมเยาวชนหญิงเข้าร่วมแข่งขันกับทีมชายเพื่อเก็บประสบการณ์ การเข้าร่วมแข่งขันสะท้อนความต่อเนื่องของโครงการสมาคมฯ ที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้านกีฬาบริดจ์ผ่านการแข่งขันทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ

(ที่มา : <https://www.station-thai.com/sports/50545/>)

3.3.2 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในเวทีนานาชาติ

1. เวที CCE Children & Youth Forum ปี 2567

เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2567 กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (สส.) จัดงาน CCE Children & Youth Forum ประจำปี 2567 ณ โรงแรมทีเค พาเลส แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมกว่า 350 คน รวมถึงผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมอนุรักษ์ และเครือข่ายเด็กและเยาวชนจากองค์กรต่าง ๆ กิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การมอบรางวัลเชิดชูเกียรติให้เครือข่ายเยาวชนด้านสิ่งแวดล้อม ผลสรุปจากงานจะนำไปใช้ในเวที Youth Session ของการประชุม TCAC ครั้งที่ 3 และ Children & Youth Session ของการประชุม COP 29 ณ เมืองบากู ประเทศอาเซอร์ไบจาน เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยในเวทีระดับโลก

(ที่มา: <https://www.thaipost.net/public-relations-news/646173/?>)

2. การแข่งขันโอลิมปิกเยาวชนฤดูหนาว 2024 (Winter Youth Olympics)

ประเทศไทยได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกเยาวชนฤดูหนาวที่เมืองกังวอน ประเทศเกาหลีใต้โดยมีนักกีฬาไทยจำนวน 20 คนเข้าร่วมแข่งขันในหลากหลายประเภทกีฬา ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาเยาวชนไทยในระดับนานาชาติ

(ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Thailand_at_the_2024_Winter_Youth_Olympics)

3. โครงการการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน

เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2567 จัด พิธีเปิดโครงการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมก่อนเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน ณ ประเทศญี่ปุ่น หลักสูตร การจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management – Urban Environmental Management) ณ โรงแรมรอยัลซิติ้ กรุงเทพฯ การอบรมมุ่งให้ผู้เข้าร่วมรับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น-อาเซียน เตรียมความพร้อมด้านวัฒนธรรม บทบาทของไทยในเวทีนานาชาติ ทักษะการอภิปราย การนำเสนอ และการแสดงทางวัฒนธรรม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเยาวชนต่างประเทศ โดยมีผู้แทนภาครัฐ องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมอย่างพร้อมเพรียง

(ที่มา: <https://www.dcy.go.th/content/1636517943161/1723794764132>)

4. เยาวชนไทยคนเก่ง กลับมาพร้อมชัยชนะจากเวที I-FEST 2024

เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2567 คณะเยาวชนไทยเดินทางกลับจาก การแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ I-FEST 2024 ณ สาธารณรัฐตูนิเซีย (23–27 มีนาคม 2567) เยาวชนไทยสามารถสร้างผลงานโดดเด่นจนคว้ารางวัลใหญ่สะท้อนศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในเวทีโลก และเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนรุ่นใหม่พัฒนาตนเองและสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อประโยชน์ของประเทศ

(ที่มา: <https://www.nsm.or.th/nsm/index.php/th/node/54815>)

5. เด็กไทยคว้า 13 รางวัลใหญ่ประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมสำหรับเยาวชนระดับโลก REGENERON ISEF 2024 ที่สหรัฐฯ Grand Awards 9 รางวัล Special Awards 4 รางวัล “ศุภมาส” ยินดีและชื่นชมเยาวชนทุกคนที่มุ่งมั่นตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองจนคว้ารางวัลมาได้สำเร็จ

เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2567 คณะเยาวชนไทยได้เดินทางกลับถึงประเทศไทยหลังจากเข้าร่วมการแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ The International Festival of Engineering Science and Technology (I-FEST) 2024 ณ สาธารณรัฐตูนิเซีย ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 23 - 27 มีนาคม 2567 ในครั้งนี้ เยาวชนไทยสามารถคว้ารางวัลจากเวทีการแข่งขันระดับนานาชาติได้อย่างภาคภูมิใจ ถือเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จที่สะท้อนถึงศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเยาวชนไทยในเวทีระดับโลก พร้อมทั้งเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนรุ่นใหม่มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อประโยชน์ของประเทศไทยในอนาคต

(ที่มา: <https://www.nsm.or.th/nsm/index.php/th/node/54923>)

6. กิจกรรมค่าย The 6th International STEAM Camp Inspired by Fun hand-on Activities in Science, Technology, engineering, Arts and Mathematics in Japan

ระหว่างวันที่ 14–18 ตุลาคม 2567 เยาวชนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 21 คนเข้าร่วม The 6th International STEAM Camp ณ ประเทศญี่ปุ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม ศิลปะ และคณิตศาสตร์ ผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เช่น เยี่ยมชม JAXA ทดลองสร้าง Magnus Glider ศึกษาวัฒนธรรมประเพณีพลังงานที่ Tokyo Skytree ทำข้าวเกรียบแบบดั้งเดิม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเรียนญี่ปุ่น และสัมผัสเทคโนโลยีที่ Miraikan รวมถึงเรียนรู้ระบบนิเวศสัตว์น้ำที่ Maxell Aqua Park Shinagawa ค่ายนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจวัฒนธรรม และประสบการณ์นานาชาติให้เยาวชนไทย

(ที่มา: https://www.nstda.or.th/home/news_post/jpcamp-2024/)

7. กิจกรรม “Summit of the Future and Human Rights Council (HRC): เยาวชนอยากเห็นอะไร?”

เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2567 เยาวชนไทยกว่า 50 คนเข้าร่วมกิจกรรม “Summit of the Future and Human Rights Council: เยาวชนอยากเห็นอะไร?” เพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางโลกอนาคตและประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ไทยควรผลักดันในเวทีสหประชาชาติ เยาวชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เทคโนโลยีใหม่ การศึกษาครอบคลุม การมีส่วนร่วมของกลุ่มเปราะบาง และการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมเสนอให้ไทยผลักดันหลักนิติธรรม สิทธิพลเมือง และความมั่นคงของมนุษย์ในกรอบคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน

(ที่มา: <https://thai-inter-org.mfa.go.th/th/content/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8-%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-tj-%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0-unicef%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0>)

8. เพื่อน IYF จากอเมริกาจัด English Camp สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนไทย 661 คน ร่วมเรียนรู้วัฒนธรรมและฝึกภาษาอังกฤษ

ระหว่างวันที่ 16–19 กรกฎาคม 2567 เยาวชนไทยจำนวน 661 คน จาก 3 โรงเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เข้าร่วมกิจกรรม English Camp ซึ่งจัดโดยมูลนิธิเยาวชนสัมพันธ์นานาชาติ (IYF) ร่วมกับเยาวชนจากสหรัฐอเมริกา กิจกรรมมุ่งเน้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านสถานการณ์จำลอง เช่น การซื้อของ การชมภาพยนตร์ และการแสดงจากจากหนังสือดัง รวมถึงแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเพื่อนต่างชาติ เยาวชนไทย ได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจมากขึ้น กิจกรรมยังมีการบรรยายสร้างแรงบันดาลใจ เสริมสร้างแนวคิดเชิงบวกและการมองเห็นศักยภาพในตนเอง ถือเป็นโอกาสเปิดประสบการณ์ใหม่และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเยาวชนไทยกับเครือข่ายเยาวชนต่างชาติ

(ที่มา: <https://iyfthailand.com/englishcamp16072024/>)

ในปี 2567 เด็กและเยาวชนไทยมีส่วนร่วมในเวทีอาเซียนในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ความเป็นผู้นำ และการกีฬา เด็กและเยาวชนที่ร่วมโครงการได้มีโอกาสศึกษาและเรียนรู้แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และได้แสดงออกถึงความสามารถทางด้านการศึกษา

ในขณะที่ บนเวทีระดับนานาชาติ เด็กและเยาวชนไทยมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม และการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาว

การที่เด็กและเยาวชนไทยมีโอกาสได้เข้าร่วมเวทีสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งในระดับอาเซียนและในระดับนานาชาติ จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมบทบาทและการทำงานของเด็กและเยาวชนในประเด็นต่าง ๆ จากการได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเอง คิด ทำงาน นำเสนอโครงการของตนเองบนเวทีต่าง ๆ มีโอกาสที่จะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเด็กและเยาวชนต่างชาติต่างภาษาที่มีประสบการณ์หลากหลาย และมีโอกาสที่จะได้สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในอนาคต

จะสังเกตได้ว่าประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นประเด็นที่เวทีอาเซียนและเวทีนานาชาติให้ความสำคัญ การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในประเด็นดังกล่าวในระดับประเทศจะเป็นช่องทางหนึ่งในการผลักดันให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถมีบทบาทในประเด็นเหล่านี้ในเวทีระดับอาเซียนและนานาชาติได้

ส่วนที่ 4

บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชารัฐ
ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาท ความก้าวหน้า และผลการดำเนินการของภาคประชาชาติในแต่ละภาคส่วนที่มีต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรอบปีพ.ศ. 2567 ที่ผ่านมา โดยภาคประชาชาติมีการกล่าวถึงในการสัมมนาวิชาการประจำปี 2544 เรื่อง ยุทธศาสตร์การขจัดปัญหาความยากจน จัดโดยมูลนิธิชัยพัฒนา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยหรือทีดีอาร์ไอ (TDRI) โดยการนำเสนอของไพบุลย์ วัฒนศิริธรรมว่า คำนี้มีที่มาจาก “ส่วนประสานเครือข่ายภาครัฐ” ของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) โดย สทบ. ระบุว่าหมายถึงการรวมพลัง 4 ฝ่ายหลักในสังคม ได้แก่ “ฝ่ายการเมือง ฝ่ายหน่วยงานรัฐ (ราชการ) ฝ่ายชุมชน (ประชาชน)

และฝ่ายประชาสังคม (เอกชน)” (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2544, หน้า 3) ต่อมารัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำเสนอนโยบายนี้ในฐานะยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนประเทศ ในวันที่ 20 กันยายน 2558 ในฐานะแนวคิดที่ใช้แทนประชานิยม โดยเป็น “การให้ความสำคัญกับการรวมพลังจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐทำหน้าที่สนับสนุน ภาคเอกชนมีบทบาทในการขับเคลื่อน ภาควิชาการดำเนินการให้ความรู้ ภาคประชาสังคมมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็ง และภาคประชาชนรวมทั้งธุรกิจชุมชนเป็นผู้ลงมือทำ” (ศุทธิกานต์ มีจั่น, “นโยบายภาครัฐ”, 2565)

จะเห็นได้ว่านิยามภาครัฐของทั้งสองแหล่งมีความแตกต่างกัน ในรายงานฉบับนี้ใช้คำนี้ในความหมายของกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม/ประชาชน

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ 2567 ภายใต้กิจกรรม เด็กและเยาวชนรักษ์สิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผ่านกิจกรรมอบรม ฝึกปฏิบัติจริง และพัฒนาแกนนำเยาวชน หน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ร่วมกับโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณนี้เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผ่านการให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติ และสร้างแกนนำสิ่งแวดล้อมผลลัพธ์สำคัญคือ เยาวชนและครอบครัวมีพฤติกรรมจัดการขยะดีขึ้น เยาวชนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 พัฒนาดีขึ้น คุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น และเกิดเครือข่ายเยาวชนที่เข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (องค์การบริหารส่วนตำบลปอ, ม.ม.ป.)

2) โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันด้านสวัสดิการพื้นฐานแก่เด็กในครอบครัวรายได้น้อย โดยให้เงินอุดหนุนรายเดือน 600 บาท ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี เพื่อส่งเสริมการดูแลพัฒนาการ สมวัยและการเข้าถึงบริการสุขภาพ โภชนาการ และการศึกษาเบื้องต้น หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวง พม. โดยมี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ รับลงทะเบียน ตรวจสอบคุณสมบัติ บันทึกข้อมูล และประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและอสม. การดำเนินงานปี 2567 สามารถช่วยเหลือเด็กกว่า 2.3 ล้านคนทั่วประเทศ โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ ลงทะเบียน ตรวจสอบคุณสมบัติ และประสานงานในพื้นที่ ผลลัพธ์สำคัญคือ เด็กได้รับการดูแลด้านสุขภาพและพัฒนาการ ครอบครัวมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และชุมชนเกิดความร่วมมือในการดูแลครอบครัวเปราะบาง แม้มีอุปสรรคเรื่องภาระงานของเจ้าหน้าที่และความซับซ้อนของระบบข้อมูล โครงการยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและลงทุนเพื่ออนาคตของประเทศ

3) การจัดการศึกษาปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/โรงเรียนอนุบาล อปท.)

การจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีวัตถุประสงค์เพื่อวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเน้นเด็กวัย 0-6 ปี ให้ได้รับการศึกษา ดูแล และส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา อปท. มีบทบาทจัดตั้งและบริหารศูนย์และโรงเรียนอนุบาล พร้อมประสานงานกับหน่วยงานการศึกษา สาธารณสุข ชุมชน และผู้ประกอบการ การดำเนินงานครอบคลุม การพัฒนาสถานที่เรียนใกล้บ้าน การจัดหาอาหารกลางวัน กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ ด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว การพัฒนาศักยภาพครูและผู้ดูแล และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ผลลัพธ์สำคัญคือ เด็กมีสุขภาพแข็งแรง พัฒนาการสมวัย เรียนรู้ทักษะทางสังคม ผู้ปกครองมีความมั่นใจ และเกิดความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ทำให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ อปท. จึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตเด็กไทยและเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

4) โครงการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็ก

โครงการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็กปฐมวัย (0-6 ปี) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลสุขภาพและพัฒนาการสมวัยสูงสุด หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และเครือข่ายชุมชน โครงการดำเนินงานผ่าน 4 แนวทางหลัก ได้แก่ การคัดกรองและเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก การส่งเสริมสุขภาพพื้นฐาน เช่น วัคซีน โภชนาการ และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชุมชน และภาคประชาสังคม ผลลัพธ์สำคัญคือ เด็กไทยมีพัฒนาการสมวัย สุขภาพแข็งแรง พร้อมก้าวสู่การเรียนรู้และการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมั่นใจ

5) โครงการส่งเสริมบทบาทครอบครัวและเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง

โครงการส่งเสริมบทบาทครอบครัวและเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนครอบครัวให้สามารถอบรมเลี้ยงดู พัฒนา และคุ้มครองสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผ่าน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม โครงการดำเนินงานผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ประกอบการ การจัดการกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ การให้คำปรึกษาครอบครัวที่ประสบปัญหา และการรณรงค์สร้างความตระหนักในสังคม ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทำให้ครอบครัวไทยเข้มแข็งขึ้น มีความใกล้ชิด ลดความขัดแย้ง และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประชากรคุณภาพและภูมิคุ้มกันสังคมในระยะยาว

6) โครงการพัฒนาทักษะและจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

โครงการพัฒนาทักษะและจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมศักยภาพเยาวชนไทยให้เติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพ รอบรู้ และปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง โดยเน้นทักษะชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ การใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ และการเรียนรู้วัฒนธรรม หน่วยงานรับผิดชอบหลักได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับ กระทรวงศึกษาธิการ (อปท.) และเครือข่ายภาคประชาสังคม โครงการดำเนินงานผ่านกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ การอบรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ ผลลัพธ์ทำให้เยาวชนไทยมีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้และทักษะครบถ้วน มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและขับเคลื่อนสังคมไทยอย่างยั่งยืน

4.2 องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) มีจุดแข็งที่โดดเด่นในด้านความคล่องตัว ความเข้าใจในบริบทเชิงลึกของชุมชน และความสามารถในการเข้าถึงกลุ่มเปราะบางที่กลไกของรัฐมักเข้าไม่ถึง บทบาทของ NGOs สามารถจำแนกตามพันธกิจหลักได้ ดังนี้

1) ด้านการสร้างหลักประกันทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้

โครงการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน ให้เด็กอ่านออกเขียนได้ มีทักษะชีวิตพื้นฐาน และลดความเสี่ยงจากการถูกทอดทิ้ง หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ มูลนิธิช่วยไ้พรหมแดน ร่วมกับศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กข้ามชาติ ครูอาสา องค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานท้องถิ่น โครงการดำเนินงานผ่านการจัดการเรียนการสอน การอบรมครู และผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัยสำหรับเด็ก ผลการดำเนินงานในปี 2567 พบว่าเด็กกว่า 2,400 คนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การดูแลของครูอาสามากกว่า 100 คน ผลลัพธ์สำคัญคือ เด็กข้ามชาติได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม พัฒนาศักยภาพตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

2) ด้านการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัย

โครงการด้านการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและปกป้องเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิหรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรง พร้อมฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ รวมถึงส่งเสริมอาชีพและคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ทำงานร่วมกับหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา และอาสาสมัคร โดยให้คำปรึกษา ประสานงานช่วยเหลือ และฟื้นฟูผู้ประสบเหตุ ผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2542 ถึงปัจจุบัน มูลนิธิได้รับเรื่องราวทุกข์มากกว่าหนึ่งแสนราย เฉลี่ยวันละ 30-50 ราย ผ่านช่องทางหลายรูปแบบ ผลลัพธ์สำคัญคือ การช่วยเหลือเร่งด่วนในกรณีความรุนแรงและละเมิดสิทธิ การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ การผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิ และการสนับสนุนการศึกษาและอาชีพ ทำให้เด็กและเยาวชนในกลุ่มเปราะบางมีชีวิตมั่นคงและสามารถเติบโตเป็นกำลังสำคัญของสังคมอย่างยั่งยืน

3) ด้านการทำงานกับกลุ่มเปราะบางเฉพาะทาง

โครงการของมูลนิธิกระจกเงามีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ ปกป้อง และสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสหรือประสบปัญหาในสังคม ครอบคลุมการค้นหาเด็กหาย ป้องกันการค้ามนุษย์ ส่งเสริมการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี ป้องกันภัยออนไลน์ และช่วยเหลือเด็กไร้สัญชาติ มูลนิธิฯ ดำเนินงานหลักร่วมกับหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ เช่น UNICEF และ UNHCR เพื่อให้ความช่วยเหลือครอบคลุมและยั่งยืน ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การรับแจ้งเด็กหายเพิ่มขึ้นสูงสุดในรอบ 6 ปี ผ่านศูนย์ข้อมูลคนหาย โครงการ DNA-PROKIDS เพื่อค้นหาเด็กหาย การส่งมอบคอมพิวเตอร์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและขยายอิเล็กทรอนิกส์ การเฝ้าระวังภัยออนไลน์ การช่วยเหลือเด็กไร้สัญชาติ และการบ่มเพาะนักกิจกรรมรุ่นใหม่ ผลลัพธ์เหล่านี้สะท้อนถึงบทบาทมูลนิธิในการปกป้องและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนไทยอย่างต่อเนื่อง

ภาคธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) ภาคธุรกิจได้เปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้บริการเพียงอย่างเดียว มาสู่การเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงรุกผ่านแนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) และการสร้างคุณค่าร่วมกัน (Creating Shared Value: CSV) ซึ่งมองว่าความสำเร็จของธุรกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กันไป

1) ด้านการระดมทรัพยากรและสร้างความร่วมมือขนาดใหญ่

โครงการผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (CONNEXT ED) มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสให้นักเรียนมีทักษะแข่งขันในระดับสากล โดยมุ่งพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ (School Partner) การจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ภาคเอกชน กว่า 40 แห่ง เช่น ทูท ปตท. ปูนซิเมนต์ไทย ไทยเบฟ เซ็นทรัล และซีพีออลล์ สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และระบบข้อมูล เพื่อประเมินผลโครงการ ผลการดำเนินงานขยายสู่โรงเรียนหลายพันแห่ง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น เด็กไทยมีทักษะและพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถแข่งขันได้ในอนาคต และเกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน

2) ด้านการสร้างโอกาสผ่านมูลนิธิขององค์กร

โครงการ “Learn to Earn” ของมูลนิธิเอสซีจี มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการทำงานและการปรับตัวในยุคปัจจุบัน เน้นการลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสทางการศึกษา และสร้างบุคลากรที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้ดำเนินโครงการหลัก คือ มูลนิธิเอสซีจี ซึ่งทำงานร่วมกับสถานประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้รับทั้งโอกาสทางการศึกษาและประสบการณ์ตรงจากภาคธุรกิจ ช่วยให้มีโอกาสในการทำงานหลังจบการศึกษา โครงการได้ดำเนินกิจกรรม เช่น การมอบทุนการศึกษา ในสาขาที่ตลาดต้องการ โครงการ Learn to Earn Sandbox ในจังหวัดสระบุรี และการสนับสนุนเวทีการแข่งขันฝีมือแรงงาน ผลลัพธ์คือ เยาวชนมีทักษะที่พร้อมทำงาน ลดความเหลื่อมล้ำ และช่วยสร้างกำลังคนคุณภาพให้กับประเทศ

3) ด้านการใช้ความเชี่ยวชาญหลักของธุรกิจเพื่อสร้างประโยชน์

โครงการ “ห้องเรียนผู้ประกอบการ” (SET Fin Lit) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ทางการเงินและปลูกฝังแนวคิดผู้ประกอบการให้แก่เด็กและเยาวชนไทย เพื่อเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลและพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการออกแบบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ นอกจากนี้ ยังร่วมมือกับภาครัฐและหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนกิจกรรมฝึกปฏิบัติและสร้างโอกาสให้เยาวชนได้ฝึกงานและพัฒนาทักษะจริง โครงการได้รับความสนใจจากเยาวชนจำนวนมาก มีผู้เรียนเข้าร่วมหลักสูตรออนไลน์หลายหมื่นคนต่อปี และได้รับคะแนนความพึงพอใจสูง อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านการฝึกปฏิบัติจริงและความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย ทางโครงการจึงวางแผนขยายกิจกรรม workshop การฝึกงาน และพัฒนาหลักสูตรเฉพาะกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลกระทบในระยะยาว

4.3 สถาบันทางวิชาการกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1) โครงการบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STEM) แก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกล มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยการเพิ่มโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลได้เข้าถึงการเรียนรู้ STEM ที่มีคุณภาพ ผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติการและการทดลองจริง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพในสาขาที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องมักเป็นสถานการศึกษา องค์กรภาครัฐ และภาคประชาสังคม ที่ร่วมกันดำเนินโครงการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดค่ายวิทยาศาสตร์ ศูนย์การเรียนรู้ และการอบรมครูผู้สอนเพื่อเสริมศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ STEM ผลการดำเนินงานของโครงการพบว่า สามารถช่วยลดช่องว่างทางการศึกษา เพิ่มพูนทักษะและความสนใจของเยาวชนใน STEM รวมทั้งพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลมีโอกาสเติบโตอย่างมั่นคงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

2) โครงการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดำเนินการโดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยมุ่งแก้ไขความเหลื่อมล้ำด้านโอกาส คุณภาพ และทรัพยากร กสศ. ทำงานร่วมกับภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น การมอบทุนเสมอภาคให้เด็กยากจนกว่า 1.2 ล้านคนต่อปี การป้องกันเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา การพัฒนาคุณภาพครูและโรงเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ผลการดำเนินงานช่วยลดภาระทางการเงินของครอบครัว รักษาเด็กให้อยู่ในระบบการศึกษา และยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

3) **โครงการค่ายวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21** มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะสำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผ่านกิจกรรมนอกห้องเรียนแบบปฏิบัติจริง หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งร่วมกันออกแบบและจัดค่าย โดยเน้นเยาวชนในพื้นที่ด้อยโอกาส ผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมพัฒนาทักษะ 4C's และทักษะชีวิต เช่น วินัย ความรับผิดชอบ และความมั่นใจในตนเอง พร้อมเปิดโลกทัศน์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมให้เยาวชนไทยเผชิญความท้าทายในอนาคตอย่างยั่งยืน

4) **โครงการพัฒนาศักยภาพครูและนักเรียนในโรงเรียนเครือข่าย** มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ผ่านความร่วมมือระหว่างโรงเรียน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน ร่วมกันจัดอบรมครู ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning และทักษะ STEM พร้อมจัดระบบพี่เลี้ยงและกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียน ผลการดำเนินงานทำให้ครูพัฒนาการสอน นักเรียนมีทักษะและผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างยั่งยืน ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

5) **โครงการพี่สอนน้อง (Mentorship Program)** มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมและนักศึกษาต่ำกว่าผ่านการให้คำปรึกษาโดยนักศึกษาพี่เลี้ยง หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ มหาวิทยาลัย คณะ และชมรมที่จัดโครงการ ร่วมคัดเลือกและอบรมพี่เลี้ยง พร้อมจับคู่กับน้องเลี้ยงตามความสนใจและความต้องการ ผลการดำเนินงานทำให้น้องเลี้ยงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา และความมั่นใจ ขณะที่พี่เลี้ยงได้ฝึกทักษะผู้นำและจิตอาสา รวมถึงมหาวิทยาลัยสามารถเสริมบทบาทบริการวิชาการและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) **โครงการพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม New Gen Start-up** มีวัตถุประสงค์เพื่อบ่มเพาะเยาวชนให้มีความคิดสร้างสรรค์และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ พร้อมนำแนวคิดธุรกิจแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สถาบันการศึกษา สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (สวส.) และองค์กรภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โครงการดำเนินการสรรหาเยาวชนที่มีศักยภาพ อบรมพัฒนาทักษะโค้ชชิ่ง จัดกิจกรรมทดลองตลาด และเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการ ผลทำให้เยาวชนมีความรู้และทักษะสร้างกิจการเพื่อสังคม เกิดนวัตกรรมใหม่ และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่พร้อมสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

4.4 สื่อกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1) **โครงการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)** มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เข้าถึงตีความ วิเคราะห์ และใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณและรับผิดชอบ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (กสส.), กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน กสทช., สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โครงการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ชุดความรู้ สื่อการเรียนการสอน จัดอบรม เวิร์กช็อป และกิจกรรมค่าย รวมถึงสื่อรณรงค์สาธารณะ ผลทำให้เยาวชนมีทักษะการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและชาญฉลาด เครือข่ายบุคลากรด้านสื่อเข้มแข็งขึ้น และเกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่และสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ

2) **โครงการผลิตและส่งเสริมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์** มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อที่ปลอดภัย ส่งเสริมความคิด คุณธรรม และทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลักคือกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (กสส.) ร่วมกับภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา โครงการดำเนินการสนับสนุนทุนผลิตสื่อ เผยแพร่สื่อ จัดกิจกรรมอบรมรณรงค์ และพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตสื่อ ผลทำให้เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่เข้าถึงเยาวชนอย่างกว้างขวาง เพิ่มความตระหนักในการใช้สื่ออย่างเหมาะสม พัฒนาคุณภาพผู้ผลิต และสร้างระบบนิเวศสื่อที่ดี สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเยาวชนอย่างยั่งยืน

3) โครงการเฝ้าระวังและปกป้องเด็กจากภัยออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกคุ้มครองเด็กและ

เยาวชนจากภัยคุกคามดิจิทัล เช่น การล่อลวงทางเพศ การกลั่นแกล้งออนไลน์ และเนื้อหาไม่เหมาะสม ดำเนินการโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ปอท. และ ศปอท.) ร่วมกับมูลนิธิกระจกเงา และภาคประชาสังคม ผ่านสายด่วน 1441 แพลตฟอร์มแจ้งเหตุออนไลน์ การสืบสวนจับกุม และกิจกรรมอบรมรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนัก ผลทำให้เด็กเข้าถึงความช่วยเหลือได้รวดเร็ว ผู้กระทำผิดถูกดำเนินคดี และเยาวชนมีความรู้และภูมิคุ้มกันต่อภัยออนไลน์ ส่งเสริมความปลอดภัยในโลกดิจิทัลอย่างยั่งยืน

4) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการผลิตสื่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนเรียน

รู้กระบวนการผลิตสื่อและใช้สื่อในการแสดงออกทางสังคม ดำเนินการโดย กสส., กระทรวงศึกษาธิการ, สสย., มูลนิธิกระจกเงา และสถาบันการศึกษา ผ่านค่ายเยาวชนคนทำสื่อ เวิร์กช็อป และกิจกรรมในโรงเรียน รวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อจริง เช่น หนังสือ นิตยสาร และแอนิเมชัน ผลทำให้เยาวชนพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พร้อมสร้างชุมชนผู้ผลิตสื่อรุ่นใหม่ ส่งเสริมการเติบโตเป็นพลเมืองดิจิทัลที่รู้เท่าทันสื่อ และรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

4.5 อาสาสมัครกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1) โครงการเครือข่ายนักเรียน D.A.R.E. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และพัฒนาทักษะชีวิตแก่นักเรียน

ป.5-ป.6 ในการปฏิเสธยาเสพติดและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง ดำเนินการโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะสถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับโรงเรียนและชุมชน ผ่านกิจกรรมสอนโดยเจ้าหน้าที่ D.A.R.E., เกมเสริมทักษะ, การประกวดสุนทรพจน์ และสร้างเครือข่ายนักเรียน ผลการดำเนินงานทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะชีวิตในการปฏิเสธยาเสพติด พร้อมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันยาเสพติด และเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตำรวจ โรงเรียน และชุมชน ซึ่งช่วยสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เยาวชนไทยอย่างยั่งยืน

2) โครงการ Teacher for Thailand (TFT) มีวัตถุประสงค์ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยสรรหา พัฒนา และสนับสนุนครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Fellows) รุ่นใหม่ไปสอนในโรงเรียนเครือข่ายที่ขาดแคลนทรัพยากรเป็นระยะเวลา 2 ปี ก่อนเข้าร่วมเครือข่ายศิษย์เก่าเพื่อขับเคลื่อนระบบการศึกษา โครงการดำเนินการโดยองค์กรไม่แสวงหากำไร Teacher for Thailand ร่วมกับพันธมิตรภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ครูผู้นำกว่า 579 คน ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในห้องเรียนด้วยการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 พร้อมรับการโค้ชชิ่งและกิจกรรมพัฒนาต่อเนื่อง ผลลัพธ์สำคัญคือ นักเรียนกว่า 161,252 คนใน 110 โรงเรียน 21 จังหวัด ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ และเกิดเครือข่ายผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เข้มแข็งและยั่งยืน

3) โครงการอาสาสมัครในห้องสมุดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยผ่านการใช้พลังอาสาสมัครช่วยบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมในศูนย์ที่ขาดแคลนบุคลากร โครงการดำเนินการโดยมูลนิธิเด็กร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร ซึ่งสรรหาอบรมอาสาสมัครด้านพัฒนาการเด็ก เทคนิคเล่านิทาน และการส่งเสริมการอ่าน พร้อมจัดกิจกรรมอ่านหนังสือ เล่านิทาน และสร้างสรรค์ทักษะต่าง ๆ ผลการดำเนินงานพบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการอ่าน ภาษา และทักษะรอบด้าน ทั้งสติปัญญา อารมณ์ สังคม และความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งช่วยลดภาระงานของครูและเสริมประสบการณ์อาสาสมัคร ส่งผลให้เด็กในชุมชนได้รับโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4) โครงการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนตามแนวชายแดน มีวัตถุประสงค์ยกระดับคุณภาพการศึกษา และเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายขอบที่ขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการโดยมูลนิธิช่วยไร้พรมแดนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม ผ่านการสรรหาและส่งครูอาสาไทยและต่างชาติ การอบรมครูพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอน ตลอดจนจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ค่ายและชมรมภาษาอังกฤษ ผลการดำเนินงานพบว่านักเรียนพัฒนาทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน มีความมั่นใจในการสื่อสารเพิ่มขึ้น ได้โอกาสทางการศึกษาและอาชีพมากขึ้น ครูในพื้นที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนชายแดนเข้มแข็งและยั่งยืน

5) โครงการพี่เลี้ยงโดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนยากจนพิเศษอยู่ในระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาทักษะชีวิต และเสริมสุขภาวะทางจิตใจ ผ่านพี่เลี้ยงที่อบรมมาอย่างมีระบบ โดยบูรณาการร่วมกับโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น ผลการดำเนินงานพบว่าโครงการลดอัตราการหลุดออกจากระบบการศึกษา พัฒนาทักษะและสุขภาวะนักเรียน เพิ่มประสิทธิภาพครู และสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง ทำให้การดูแลเด็กยากจนเป็นไปอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

6) โครงการอาสาสมัครของมูลนิธิโรงพยาบาลเด็ก โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจและคุณภาพชีวิตของเด็กป่วยและครอบครัว ผ่านการใช้พลังจิตอาสาของบุคคลทั่วไปที่เข้ามาทำกิจกรรมและดูแลด้านที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาลโดยตรง หน่วยงานรับผิดชอบคือมูลนิธิโรงพยาบาลเด็ก ร่วมกับสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ซึ่งทำหน้าที่สรรหา อบรม และจัดการอาสาสมัครอย่างเป็นระบบ ผลการดำเนินงานพบว่าอาสาสมัครช่วยลดความเครียดและความเบื่อหน่ายของเด็กป่วย แบ่งเบาภาระงานของบุคลากรทางการแพทย์ และสร้างความประทับใจแก่ผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาและสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นจิตอาสาให้กับอาสาสมัครเอง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการดูแลเด็กป่วยอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

7) ค่ายอาสาอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของมูลนิธิสิรินาคะเสถียร โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อสร้างจิตสำนึกและพัฒนาทักษะการอนุรักษ์ หน่วยงานรับผิดชอบคือมูลนิธิสิรินาคะเสถียร ซึ่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ คัดเลือกและจัดกิจกรรมภาคสนามอย่างเป็นระบบ ผลการดำเนินงานชี้ให้เห็นว่าค่ายอาสาสามารถเพิ่มพื้นที่ป่าและฟื้นฟูระบบนิเวศ สร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมอนุรักษ์ให้แก่ผู้เข้าร่วม พัฒนาทักษะชีวิต และสร้างเครือข่ายผู้พิทักษ์ธรรมชาติรุ่นใหม่ พร้อมทั้งช่วยสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าในพื้นที่ห่างไกล ส่งผลให้ภารกิจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของไทยขับเคลื่อนได้อย่างยั่งยืน

8) **โครงการอาสาสมัครในสถานสงเคราะห์/บ้านพักเด็กของมูลนิธิบ้านนกขมิ้น** มีวัตถุประสงค์เพิ่มเติมความรัก ความอบอุ่น และพัฒนาศักยภาพเด็กด้อยโอกาส เด็กกำพร้า และเด็กถูกทอดทิ้ง ผ่านการดูแลด้านจิตใจ การศึกษา และกิจกรรมเสริมทักษะ เนื่องจากบุคลากรประจำไม่เพียงพอ มูลนิธิบ้านนกขมิ้นจึงเปิดรับอาสาสมัครอบรมและเข้าร่วมกิจกรรมดูแลเด็ก ผลการดำเนินงานช่วยให้เด็กได้รับความเอาใจใส่ พัฒนาทักษะและสุขภาวะทางจิตใจ แบ่งเบาภาระบุคลากร และส่งเสริมจิตอาสาในสังคมอย่างกว้างขวาง

9) **โครงการของศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน (DCCN)** มีวัตถุประสงค์แก้ไขปัญหสถานะบุคคล โดยเฉพาะเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติและกลุ่มชาติพันธุ์ พร้อมส่งเสริมศักยภาพเด็กและชุมชนในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน **หน่วยงานหลัก**คือ DCCN ร่วมกับมูลนิธิเครือข่ายสถานะบุคคลและเครือข่ายสิทธิมนุษยชนภาคเหนือ ดำเนินการคลินิกสัญชาติ ให้คำปรึกษากฎหมาย ส่งเสริมการศึกษาและทักษะชีวิต จัดเวทีรณรงค์ และสร้างความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ผลการดำเนินงานช่วยให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากได้รับสัญชาติและบัตรประชาชน สามารถเข้าถึงสิทธิการศึกษาและสาธารณสุขได้จริง พร้อมเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนและสร้างการรับรู้ปัญหาในระดับนโยบายอย่างมีนัยสำคัญ

10) **โครงการธนาคารจิตอาสา (JitArsa Bank)** มีวัตถุประสงค์ขยายขอบเขตและประสิทธิภาพงานจิตอาสาในสังคมไทย โดยเชื่อมโยงอาสาสมัครกับองค์กรที่ต้องการความช่วยเหลือ **หน่วยงาน**ที่รับผิดชอบได้แก่ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) สสส. และภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม โครงการดำเนินผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ช่วยลดทะเบียน ค้นหาและเข้าร่วมภารกิจ รวมทั้งสนับสนุนระบบบริหารจัดการข้อมูลสำหรับองค์กรผู้รับอาสา ผลการดำเนินงานช่วยเพิ่มจำนวนอาสาสมัคร ทำให้งานจิตอาสาเข้าถึงประชาชนกว้างขึ้น ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และยกระดับการบริหารจัดการงานอาสาสมัครให้เป็นระบบและมีมาตรฐาน

11) **โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมอาสา** มีวัตถุประสงค์เสริมสร้างศักยภาพความเป็นผู้นำ ทักษะชีวิต และจิตอาสาให้กับเด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน **หน่วยงานหลัก**คือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวง พม. โครงการดำเนินการอบรมแกนนำเยาวชน สนับสนุนงบประมาณและคำปรึกษาในการจัดกิจกรรมอาสา เช่น การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส พร้อมจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่าย ผลลัพธ์ช่วยยกระดับทักษะและความมั่นใจของเยาวชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้สภาเด็กและเยาวชน และลดพฤติกรรมเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม

4.6 การส่งเสริมบทบาทครอบครัวต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1) **โครงการอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก** มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กในวัยปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ผ่านการให้ความรู้และเสริมทักษะแก่ผู้ปกครองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการวางรากฐานชีวิตเด็กในทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรม โดยโครงการนี้ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาคประชาสังคม ซึ่งได้ร่วมมือกันจัดอบรมเชิงปฏิบัติการบรรยายให้ความรู้ คัดกรองและเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก รวมถึงสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและแหล่งเรียนรู้ ผลการดำเนินงานพบว่าผู้ปกครองมีความรู้และทักษะการเลี้ยงดูที่ดีขึ้น สามารถดูแลเด็กได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งในการดูแลเด็กมากขึ้น โดยเฉพาะในชุมชนที่มีการคัดกรองพัฒนาการเด็กและส่งต่อเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

2) **โครงการพัฒนาทักษะพ่อแม่ยุคใหม่/ห้องเรียนพ่อแม่** โครงการนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพพ่อแม่ยุคใหม่ให้สามารถเลี้ยงดูบุตรหลานได้อย่างมีคุณภาพ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีดิจิทัล ภัยออนไลน์ และปัญหาสุขภาพจิต โดยหน่วยงานภาครัฐ อปท. ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา ร่วมกันดำเนินงานในรูปแบบอบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย นอกจากนี้ยังสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนกันและกัน ผลลัพธ์ที่สำคัญ

คือพ่อแม่มีความรู้และทักษะที่ทันสมัย สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเล่นดู ลดการใช้ความรุนแรง และส่งเสริมสัมพันธ์ภาพครอบครัวให้ดีขึ้น พร้อมทั้งสามารถจัดการกับสื่อดิจิทัลในบ้านได้อย่างเหมาะสม

3) **โครงการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง/พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับครอบครัว** มีวัตถุประสงค์พัฒนาความสัมพันธ์และบทบาทของสมาชิกในครอบครัว พร้อมทั้งจัดหาพื้นที่สร้างสรรค์และปลอดภัย หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ อปท. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานรัฐด้านสังคมสงเคราะห์ และภาคประชาสังคม โดยดำเนินกิจกรรมนันทนาการ ศิลปะ งานฝีมือ และอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการดำเนินงานช่วยให้ครอบครัวสื่อสารและสัมพันธ์กันดีขึ้น ลดความขัดแย้งภายใน และมีพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกันเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ครอบครัวเข้มแข็งและเข้าถึงการสนับสนุนจากชุมชนได้ต่อเนื่อง

4) **โครงการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.)**

1. **โครงการคุ้มครองสวัสดิภาพและจัดสวัสดิการในบ้านพักเด็กและครอบครัว** มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ยากลำบากหรือเสี่ยงอันตราย ให้ได้รับการพักพิง เยียวยา และส่งเสริมคุณภาพชีวิต ภายใต้การดำเนินงานของบ้านพักเด็กและครอบครัว (บพด.) สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวง พม. ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยจัดหาปัจจัยพื้นฐาน การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ การศึกษา และทักษะชีวิต พร้อมประสานส่งคืนสู่ครอบครัวหรือครอบครัวทดแทน ผลการดำเนินงานช่วยให้เด็กกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครอง ครบวงจร มีสุขภาวะดีขึ้น เข้าถึงการศึกษาและทักษะที่จำเป็น และมีโอกาสเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเหมาะสม

2. **โครงการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการแก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว** มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบสวัสดิการที่ครอบคลุมและคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง โดยมุ่งเน้นการสร้างหลักประกันพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิต ภายใต้การกำกับดูแลของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผน และจัดบริการสวัสดิการอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานครอบคลุมการให้เงินอุดหนุน แก่ครอบครัวยากจน การจัดสถานรองรับและครอบครัวทดแทน การพัฒนามาตรฐานและศักยภาพบุคลากร รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ผลการดำเนินงานช่วยลดความเสี่ยงจากการถูกละเลยหรือแสวงหาประโยชน์ เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลที่เหมาะสม เข้าถึงความช่วยเหลือได้รวดเร็ว และมีโอกาสพัฒนาเติบโตอย่างยั่งยืนในสังคม

3. **โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด** มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวยากจน ให้สามารถดูแลเด็กแรกเกิดได้เหมาะสม ลดปัญหาทุพโภชนาการ และป้องกันการหลุดจากระบบการดูแล หน่วยงานหลัก คือกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2559 และขยายกลุ่มเป้าหมายทั้งด้านรายได้และอายุเด็ก รวมถึงพัฒนาช่องทางลงทะเบียนให้สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งผ่านท้องถิ่น และระบบออนไลน์ ผลการดำเนินงานปี 2567 มีเด็กได้รับสิทธิประมาณ 2.3 ล้านคน ใช้งบกว่า 1.7 หมื่นล้านบาท ช่วยลดภาระครอบครัว ส่งเสริมโภชนาการ สุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งเชื่อมโยงกับระบบบริการสุขภาพ ทำให้เด็กได้รับการดูแลอย่างครบถ้วนและมีโอกาสเติบโตอย่างมีคุณภาพ

4. **โครงการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตเด็กในครอบครัวทดแทน** มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลเด็กที่แยกจากครอบครัวเดิมเนื่องจากปัญหาการถูกทอดทิ้ง กำพร้า หรือเหตุทางกฎหมาย โดยจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์และครอบครัวบุญธรรมเพื่อให้เด็กได้เติบโตในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและปลอดภัย หน่วยงานหลัก คือกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งดำเนินการคัดกรอง อบรม และเตรียมความพร้อมครอบครัวทดแทนอย่างเข้มงวด ผลการดำเนินงานพบว่าเด็กได้รับการดูแลที่เหมาะสม มีพัฒนาการสมวัย เข้าถึงการศึกษาและบริการสุขภาพ พร้อมทั้งได้รับการติดตามและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์มากขึ้น

5. โครงการรณรงค์และป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) มีวัตถุประสงค์

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน โดยมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ค่านิยมที่ถูกต้อง และการใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ หน่วยงานหลักคือกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับภาครัฐและเอกชน รวมทั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกรมกิจการเด็กและเยาวชน กิจกรรรมสำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษาและชุมชน การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และการจัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ เพื่อให้คำปรึกษาและบำบัดฟื้นฟู ผลการดำเนินงานทำให้เกิดกระแสต่อต้านยาเสพติด เยาวชนมีทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งมีระบบช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ส่งผลให้โครงการขยายผลและเป็นต้นแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ

6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด

ถึง 6 ปีอย่างรอบด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรม โดยมีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลัก ผลการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดทำมาตรฐานและแนวปฏิบัติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาระบบคัดกรองและเฝ้าระวังพัฒนาการ การอบรมบุคลากรสาธารณสุขและผู้ปกครอง รวมถึงการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและนวัตกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์สำคัญคือเด็กปฐมวัยได้รับการดูแลและพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ผู้ปกครองมีทักษะในการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ และสามารถตรวจพบและดูแลเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าได้อย่างทัน่วงที่ ทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยโดยรวมดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

7. โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายพัฒนา

เยาวชนให้มีทักษะชีวิตและทักษะแห่งอนาคต เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน เพื่อรองรับความท้าทายในยุคโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยมีกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา เป็นหน่วยงานหลัก ผลการดำเนินงานสำคัญ ได้แก่ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ การอบรมครูและแกนนำเยาวชน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือหลายภาคส่วน ส่งผลให้เยาวชนได้รับทักษะที่จำเป็นสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. กองทุนคุ้มครองเด็ก จัดตั้งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ภายใต้การกำกับของ

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อสนับสนุนการสงเคราะห์ คุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กในภาวะยากลำบากหรือถูกละเมิดสิทธิ โดยให้การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กในสถานสงเคราะห์และครอบครัวทดแทน ค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน ตลอดจนสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เช่น การบำบัดฟื้นฟูเด็กติดยาเสพติด และการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยง ผลลัพธ์ที่สำคัญคือ เด็กได้รับการดูแลพื้นฐานที่เพียงพอ พร้อมโอกาสด้านการศึกษา การฝึกอาชีพ และการพัฒนาตนเองเพื่อเติบโตอย่างมีคุณภาพในสังคม

9. โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำ

ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และการแก้ปัญหาให้แก่เยาวชน โดยดำเนินงานภายใต้กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและภาคประชาสังคม ผ่านกิจกรรมอบรมค่าย เวิร์คช็อป และการลงพื้นที่เพื่อสร้างทักษะและความตระหนักรู้ พร้อมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสร้างเครือข่ายเยาวชน ผลการดำเนินงานพบว่า ผู้เข้าร่วมมีความมั่นใจและทักษะผู้นำเพิ่มขึ้น สามารถจัดกิจกรรมเพื่อสังคมได้จริง และพัฒนาต่อเนื่องผ่านระบบพี่เลี้ยง ส่งผลให้เกิดเครือข่ายผู้นำเยาวชนที่มีคุณภาพและยั่งยืน

4.7 การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนเพื่อทำงานด้านเด็กและเยาวชน

โครงการระดับชาติ

1) กองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2534 เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุครบ 3 รอบของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีวัตถุประสงค์ใช้ดอกผลจากกองทุนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กองทุนได้รับทุนเริ่มต้นจากราชทานพร้อมการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน และขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณกุศลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เพื่อส่งเสริมการระดมทุน ผลการดำเนินงานตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา กองทุนสามารถบริหารจัดการอย่างมั่นคง ดึงดูดเงินทุนจากหลายภาคส่วน สนับสนุนโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านการศึกษาและคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง พร้อมพัฒนากระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการและยุคสมัยเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด

2) โครงการรวมพลังแกนนำเด็กและเยาวชนมุ่งสู่การเป็นแกนนำจิตอาสาในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและทักษะความเป็นผู้นำ พร้อมจิตสำนึกพลเมืองดีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยให้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หน่วยงานรับผิดชอบคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) โครงการคัดเลือกแกนนำจากสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด โรงเรียน และชุมชนที่มีศักยภาพจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมทักษะผู้นำ การวางแผน การสื่อสาร และสร้างเครือข่าย พร้อมสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ในการดำเนินกิจกรรม เช่น รักษาสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ผลการดำเนินงานพบว่าเยาวชนได้รับทักษะและความมั่นใจในการเป็นผู้นำจิตอาสา มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง สร้างประโยชน์แก่ชุมชน และเกิดเครือข่ายแกนนำเยาวชนที่แข็งแกร่ง พร้อมเสริมบทบาทสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมสังคมและเป็นตัวแทนเยาวชนต่อภาครัฐและสังคม

3) โครงการนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบและทิศทางในการส่งเสริม ค้ำครอง และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ให้มีคุณภาพ คุณธรรม ทักษะชีวิตและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นพลเมืองดี หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) โดยกำกับและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา สุขภาพ การมีส่วนร่วม คุณธรรม และการคุ้มครองเด็ก ผลการดำเนินงานสะท้อนผ่านโครงการของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เช่น การขยายโอกาสทางการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันยาเสพติด การคุ้มครองเด็ก และการสร้างจิตสำนึกพลเมืองในเยาวชน ผลลัพธ์คือเด็กและเยาวชนได้รับโอกาสและการพัฒนาอย่างครบถ้วน มีสุขภาพกายใจดี ตระหนักบทบาทพลเมือง และได้รับการคุ้มครองในสังคมอย่างเหมาะสม พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของเยาวชนไทย

โครงการระดับท้องถิ่น

4) โครงการกองทุนสุขภาพตำบล กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบริการสาธารณสุข การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค พื้นฟูสมรรถภาพ และคุ้มครองผู้บริโภคในระดับท้องถิ่น โดยเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนผ่านความร่วมมือระหว่างสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชน อปท. ทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุนผ่านคณะกรรมการกองทุนสุขภาพตำบลที่พิจารณาอนุมัติโครงการตอบโจทย์ปัญหาสุขภาพในพื้นที่ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กองทุนสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนหลากหลายมิติ เช่น

การส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย การป้องกันโรคและพฤติกรรมเสี่ยง การส่งเสริมทักษะชีวิตและกิจกรรมสร้างสรรค์ รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง อปท. รพ.สต. ศพด. อสม. และภาคีเครือข่าย ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพกายใจดี พัฒนาการสมวัย เพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พร้อมเป็นกลไกยั่งยืนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่น

โครงการภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน

5) โครงการปลดลือศักยภาพ Youth Skill Showcase มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสและสร้างเวทีให้เด็กและเยาวชนแสดงความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม รวมถึงทักษะเฉพาะทาง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพิ่มความมั่นใจ และเชื่อมโยงเยาวชนกับโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ หน่วยงานรับผิดชอบประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน การดำเนินงานรวมถึงการสรรหาและเตรียมความพร้อมเยาวชน จัดเวทีแสดงศักยภาพผ่านผลงานวิชาการ การแสดงความสามารถพิเศษ และการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ พร้อมมอบรางวัลและสร้างเครือข่าย ผลการดำเนินงานพบว่าเยาวชนได้รับการพัฒนาทักษะสำคัญ เพิ่มความมั่นใจและแรงบันดาลใจ เกิดเครือข่ายเยาวชนเข้มแข็ง และเปิดโอกาสสู่การศึกษาและอาชีพ พร้อมเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของเยาวชนไทยในสังคม

โครงการระดับสากล

6) โครงการสำรวจเด็กและเยาวชนระดับชาติ ดำเนินการร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐของไทยและองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหา และความต้องการของเด็กและเยาวชนอายุ 10–25 ปี เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาโครงการที่ตรงกับความต้องการ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ UNICEF Thailand ร่วมกันวางแผน ออกแบบเครื่องมือวิจัย ควบคุมการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ผลอย่างเป็นระบบ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โครงการสามารถเก็บข้อมูลครอบคลุมทั่วประเทศ ทั้งเขตเมือง ชนบท และพื้นที่ห่างไกล สะท้อนสถานการณ์สุขภาพ การศึกษา การใช้เทคโนโลยี การมีส่วนร่วมทางสังคม และการคุ้มครองเด็ก ส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถออกมาตรการและแผนพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ กระตุ้นความตระหนักในสังคม และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและ UNICEF เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

ดังนั้นกล่าวได้ว่า ภาคประชารัฐมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การอุดหนุนเด็กแรกเกิด การจัดการศึกษาปฐมวัย การดูแลสุขภาพ และการเสริมสร้างครอบครัว องค์กรพัฒนาเอกชนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็กข้ามชาติ เด็กหาย และผู้ถูกละเมิดสิทธิ ขณะที่ภาคธุรกิจสนับสนุนผ่านโครงการเพื่อสังคม เช่น CONNEXT ED และ Learn to Earn ส่วนสถาบันการศึกษาเน้นลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่งเสริมทักษะ STEM และจัดค่ายพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความร่วมมือรอบด้านเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและศักยภาพของเด็กและเยาวชนไทย

ส่วนที่ 5

งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ งบประมาณจากภาครัฐบาล มีรายละเอียดดังนี้

5.1 งบประมาณของภาคราชการ

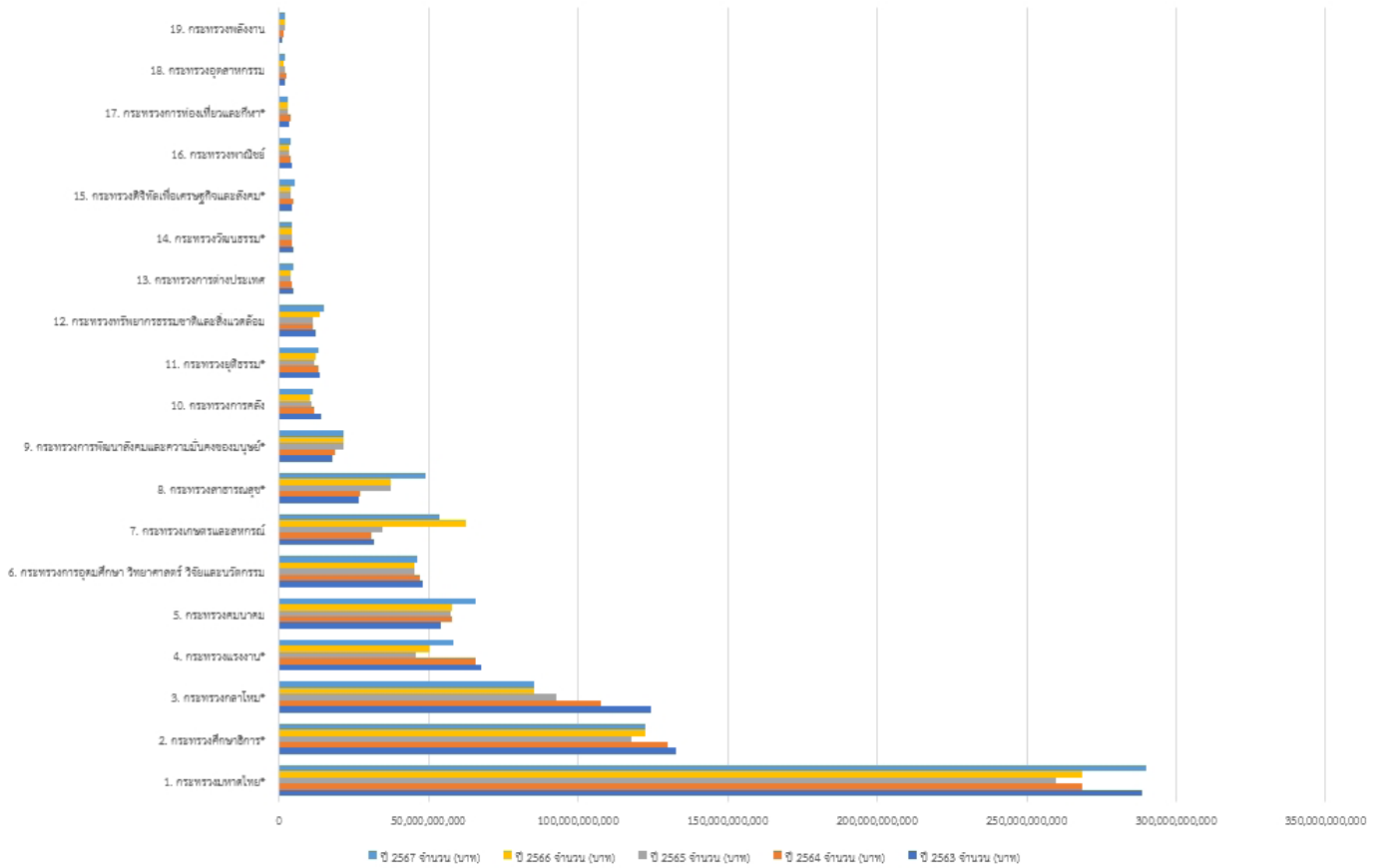
ปี 2567 หน่วยงานที่ได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปีสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงาน และกระทรวงคมนาคม ตามลำดับ โดยปรากฏหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 15 กระทรวง และมี 4 กระทรวงที่ได้รับงบประมาณรายจ่ายลดลงจากปี 2566 คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงพลังงาน ดังตารางที่ 5.1

ตาราง 5.1 เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2563 2564 2565 2566 และ 2567

หน่วยงาน	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
	จำนวน (บาท)	จำนวน (บาท)	จำนวน (บาท)	จำนวน (บาท)	จำนวน (บาท)
1. กระทรวงมหาดไทย*	288,459,142,400	268,501,313,800	259,593,878,500	268,833,168,900	290,098,048,900
2. กระทรวงศึกษาธิการ*	132,834,254,500	129,854,825,700	117,927,639,500	122,665,505,200	122,508,564,600
3. กระทรวงกลาโหม*	124,400,250,000	107,740,146,800	92,753,279,000	85,387,885,200	85,398,193,600
4. กระทรวงแรงงาน*	67,735,532,200	65,575,517,400	45,723,428,000	50,297,929,200	58,098,312,200
5. กระทรวงคมนาคม	54,211,333,000	57,950,376,500	57,254,415,100	57,975,762,100	65,684,327,100
6. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	47,890,344,600	47,138,566,200	45,119,320,300	45,482,883,500	46,344,499,300
7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	31,644,475,100	30,974,467,000	34,684,924,600	62,438,240,700	53,879,351,700
8. กระทรวงสาธารณสุข*	26,730,737,500	26,924,384,800	37,543,236,900	37,176,544,900	48,852,436,700
9. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*	17,795,115,100	18,905,962,400	21,411,133,800	21,361,170,800	21,767,133,300
10. กระทรวงการคลัง	13,903,617,000	11,904,758,700	10,948,797,100	10,421,617,500	11,507,048,700
11. กระทรวงยุติธรรม*	13,865,580,100	13,216,651,000	11,803,483,800	12,378,410,200	13,218,785,500
12. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	12,471,898,800	11,535,748,400	11,235,713,600	13,450,063,400	15,025,964,400
13. กระทรวงการต่างประเทศ	4,940,473,000	4,459,660,900	3,744,942,300	3,763,172,000	4,863,050,800
14. กระทรวงวัฒนธรรม*	4,813,564,000	4,567,907,000	4,288,370,200	4,210,855,400	4,328,628,700
15. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*	4,481,118,800	4,788,891,300	3,821,301,500	3,735,697,700	5,347,054,800
16. กระทรวงพาณิชย์	4,227,215,000	3,741,055,000	3,601,805,300	3,617,636,600	4,025,717,700
17. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*	3,384,669,100	3,646,065,600	2,835,293,700	3,022,606,200	2,886,963,900
18. กระทรวงอุตสาหกรรม	2,108,178,000	2,247,225,400	2,128,298,100	1,663,026,600	2,174,828,000
19. กระทรวงพลังงาน	1,312,989,100	1,424,611,600	1,873,129,300	1,859,566,200	1,856,241,900
รวมงบประมาณรายจ่าย	857,210,487,300	815,098,135,500	768,292,390,600	809,741,742,300	796,591,575,700

ที่มา: พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 2564 2565 2566 และ 2567

*กระทรวงที่มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน

ภาพ 5.1 แผนภูมิเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2564 2565 2566 และ 2567

ปีงบประมาณ 2567 ปรากฏหน่วยงานที่มีรายการ การใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนา เด็กและเยาวชน จำนวน 10 กระทรวง ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงดิจิทัล

เพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม ซึ่งการวิเคราะห์ งบประมาณในส่วนนี้วิเคราะห์ภายใต้ขอบเขตข้อมูลที่มีการ รายงานการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน จากหน่วยงานต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 กระทรวงศึกษาธิการ

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้รับ งบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงาน ในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 122,508,564,600 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบประมาณรายจ่ายของ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 122,665,505,200 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2567 ได้รับ งบประมาณโดยรวมลดลง 156,940,600 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้ งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ (1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2) สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (3) สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (4) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (5) สำนักการลูกเสือยุวกาชาดและกิจการนักเรียน โดยมีตัวอย่าง โครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดัง ตารางที่ 5.2

ตาราง 5.2 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ		
โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	นักเรียน 2,340 คน	12,079,000
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มนักเรียนนักศึกษาปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้บริหาร ผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และนักเรียน นักศึกษาสถาบันศึกษาปอเนาะ	411,000
โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาเยาวชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	โรงเรียนพระราชัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	323,000
โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเปราะบางทางสังคมให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	กลุ่มเปราะบางทางสังคมทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ (2) กลุ่มชาติพันธุ์ และ (3) กลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ	1,300,000
โครงการพัฒนาการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยมาตรฐานสากล	1) เด็กปฐมวัย 2) พ่อแม่/ผู้ปกครอง 3) ครู/ผู้ดูแลเด็ก 4) ผู้บริหาร 5) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย 7) องค์กรภาคประชาสังคม	7,800,000
โครงการ 1 วิทยาลัย 1 ครูอนามัย	ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ นักเรียน นักศึกษา ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	N/A
โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาเยาวชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	1. จำนวนโรงเรียนพระราชัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้นแบบในการสร้างโอกาสทางการศึกษาลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาการดำรงชีวิตและกระจายโอกาสทางการศึกษา (8 โรงเรียน) 2. จำนวนโรงเรียนพระราชัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความร่วมมือในการพัฒนาทักษะ อาชีพ จากสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (64 โรงเรียน)	323,000
โครงการค่ายเยาวชน คนรุ่นใหม่ ใฝ่ดีมีมีความสุข	นักเรียน 500 คน	916,000

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	ครู 300 คน	1,287,800
โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	เด็กปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี)	5,390,000
โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส	โรงเรียน 778 โรงเรียน	10,492,600
โครงการค่ายเยาวชน เสริมสร้างคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	นักเรียน นักศึกษา จำนวน 600 คน	1,515,546
โครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนสำหรับ ศตวรรษที่ 21	ครู 500 คน นักเรียน 4,000 คน	7,450,700
2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน		
โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด	นักเรียนโรงเรียนเอกชน 3,600 คน	17,181,000
โครงการพัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน 7,370 คน	292,802,800
โครงการพัฒนาคนตลอดช่วงวัย	นักเรียนโรงเรียนเอกชน 1,318,094 คน	4,846,119,800
โครงการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน 83,638 คน	952,094,100
โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน	ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาเอกชน 2,048 คน	456,164,000
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	นักเรียนในโรงเรียนเอกชน 1,806,494 คน	N/A
โครงการเครือข่ายต่อต้านการทุจริตกระทรวงศึกษาธิการ	บุคลากรและผู้เรียน 3,500 คน	N/A
3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
โครงการการป้องกันและลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	นักเรียน	N/A
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	นักเรียนระดับอนุบาล	39,521,090,100

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
โครงการพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 67 เขต และโรงเรียน จำนวน 1,604 โรงเรียน	N/A
โครงการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไข ปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษาและเด็ก ตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา	นักเรียนอายุ 3-18 ปี	N/A
โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตาม พหุปัญญาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6	N/A
โครงการพัฒนานักเรียนผู้มี ความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี และด้านนาฏศิลป์	โรงเรียน 18 โรงเรียน	N/A
โครงการสร้างจิตสำนึกและความรู้ ในการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา	N/A
โครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	N/A
โครงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนา ส่งเสริม และขับเคลื่อนการเรียนรู้ผ่าน แพลตฟอร์มการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	บุคลากรการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	N/A
โครงการ “บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย ระดับปฐมวัยและระดับ ประถมศึกษา”	นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	N/A
โครงการส่งเสริม สนับสนุนสื่อ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสังกัด	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	N/A
โครงการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อ ความปลอดภัย	นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา	N/A
โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา	เยาวชนช่วงอายุ 12-18 ปี	N/A
4) กรมส่งเสริมการเรียนรู้		
โครงการทุนการศึกษาเด็กสภาวะยาก ลำบากในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือ	กลุ่มเด็กชาวเขาพื้นที่สูงภาคเหนือที่ศึกษา ในสถานศึกษา	33,714,800
โครงการสนับสนุนเสื้อผ้าและอุปกรณ์ การเรียนสำหรับเด็กและเยาวชน ที่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดาร	ผู้เรียนในพื้นที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารและห่างไกล จำนวน 7 จังหวัด	11,274,100
โครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและ เยาวชนในถิ่นทุรกันดาร	เยาวชนและประชาชนบนพื้นที่สูง	41,468,700

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
5) สำนักการลูกเสือยุวกาชาดและกิจการนักเรียน		
โครงการส่งเสริมสนับสนุนลูกเสือ บำเพ็ญประโยชน์ จิตอาสา “ลูกเสือสะสมความดี”	ลูกเสือ เนตรนารี 100,000 คน	N/A
โครงการปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยกิจกรรมลูกเสือ	ลูกเสือและเนตรนารี	N/A
โครงการประกวดสื่อสร้างสรรค์ Scout Newgen ปี 2	ลูกเสือและเนตรนารี	N/A
โครงการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรทางการลูกเสือ การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ หลักสูตรวิชาชีพพิเศษ วิชาแผนที่และเข็มทิศ	บุคลากรทางการลูกเสือ 80 คน	N/A
โครงการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรทางการลูกเสือ การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ หลักสูตรวิชาชีพพิเศษ วิชาการจัดค่ายพักแรม	บุคลากรทางการลูกเสือ 80 คน	N/A
โครงการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ วิชาชีพเฉพาะการบันเทิง ในกองลูกเสือ	บุคลากรทางการลูกเสือ ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ศธจ. สกก. และ ศธ. 50 คน	N/A
โครงการลูกเสือ เนตรนารีบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์	ผู้บริหาร บุคลากร กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ลูกเสือ และเนตรนารี 600 คน	N/A
โครงการส่งเสริมระเบียบวินัย ลูกเสือ เนตรนารี	ลูกเสือ เนตรนารี และผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เนตร นารี ทั่วประเทศ ที่เข้าร่วมกิจกรรม การประกวดระเบียบแถวลูกเสือ เนตรนารี และผู้บังคับบัญชา จำนวน 44,000 คน 77 จังหวัด	N/A
โครงการทบทวนคำปฏิญาณตน และสวนสนาม เนื่องในวันคล้ายวัน สถาปนา คณะลูกเสือแห่งชาติ ครบรอบ 113 ปี	ลูกเสือ เนตรนารี และผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เนตร นารี 2,592 คน	N/A

5.1.2 กระทรวงแรงงาน

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงแรงงานและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 58,098,312,200 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบประมาณรายจ่ายของ

กระทรวงแรงงานและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 50,297,929,200 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2567 ได้รับ งบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 7,800,383,000 บาท

ทั้งนี้ กระทรวงแรงงานได้ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 โดยมีตัวอย่าง โครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏ ดังตารางที่ 5.3

ตาราง 5.3 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) กระทรวงแรงงาน		
โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ด้านแรงงานและการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย	36,000 คน/ 3,000 แห่ง	21,201,200
โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยศูนย์เด็กเล็กวิเทศ สิรินครราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์	เด็กปฐมวัย 1,800 คน (ตัวอย่างเงินสงเคราะห์บุตรแรกเกิดถึงหกปี)	12,229,100

5.1.3 กระทรวงสาธารณสุข

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 48,852,436,700 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 37,176,544,900 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 11,675,891,800 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ (1) ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ กระทรวงสาธารณสุข (2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (3) กรมสุขภาพจิต โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.4

ตาราง 5.4 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ กระทรวงสาธารณสุข		
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ปี 2567	เด็กและเยาวชน	80,000
2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด		
โครงการสื่อสาร สร้างสรรค์ รู้เท่าทันยาบ้า (Be Smart Say No To Drugs)	เด็กและเยาวชนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมตอนปลาย อาชีวศึกษา และเทียบเท่า อายุระหว่าง 13-19 ปี	N/A
3) กรมสุขภาพจิต		
โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE	วัยรุ่นและเยาวชนอายุ 6 - 24 ปี	100,000,000

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
โครงการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กล่าช้า	เด็กปฐมวัย	4,200,000
โครงการเสริมสร้างทักษะชีวิตและดูแลปัญหาสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนไทยด้วยระบบสุขภาพจิตดิจิทัล	นักเรียนในวัยเรียนและวัยรุ่น ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 20,000 คน และบุคลากร สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานสุขภาพจิตกลุ่มวัยเรียน และวัยรุ่นในหน่วยบริการ สาธารณสุข 80 คน	3,700,000
โครงการส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนในชุมชนในพื้นที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช	เด็กปฐมวัยอายุ 2-5 ปี จำนวน 2,160 คน พ่อแม่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยอายุ 2-6 ปี จำนวน 2,160 คน เด็กวัยเรียนอายุ 6-12 ปี จำนวน 9,000 คน ครูชั้นประถมศึกษา จำนวน 1,800 คน	4,700,000
โครงการส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนในพื้นที่โครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ครอบครัวเด็กปฐมวัยอายุ 2-6 ปี จำนวน 4,260 ครอบครัว ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือชั้นเรียน อนุบาลในพื้นที่เป้าหมายดำเนินงาน 284 คน และบุคลากรสาธารณสุขงานปฐมวัยใน รพ.สต./ รพช./รพท./รพศ./สสอ/สสจ. ในพื้นที่ 291 คน	4,097,200
โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโรงพยาบาลคู่เครือข่ายในการใช้เครื่องมือ TDAS เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการโรคออทิสติก (ASD)	บุคลากรในโรงพยาบาล/สถาบันจิตเวชเด็กของ กรมสุขภาพจิต/หน่วยบริการสาธารณสุข คู่เครือข่าย ที่เข้ารับการอบรม : จำนวน 100 คน/13 เขตสุขภาพ	1,460,000
โครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวชเด็กและวัยรุ่น	1. เด็กและวัยรุ่นผู้มีปัญหาสุขภาพจิตที่รับ บริการในเขตสุขภาพ เด็กอายุ 2- 5 ปี 11 เดือน 29 วัน จำนวน 2,564,423 ราย 2. เด็กกลุ่มเสี่ยงออทิสติก ตามคาดประมาณการ ความชุก ร้อยละ 1.0 จำนวน 25,640 ราย 3. เด็กและวัยรุ่น อายุ 6 - 15 ปี 11 เดือน 29 วัน จำนวน 7,809,510 คน 4. เด็กกลุ่มเสี่ยงสมาธิสั้นตามคาดประมาณ ความชุก 5.4 จำนวน 421,717 ราย 5. เด็กกลุ่มเสี่ยงภาวะบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 156,190 ราย	2,000,000

5.1.4 กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 21,767,133,300 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

และหน่วยงานในกำกับได้รับงบประมาณ 21,361,170,800 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมลดลง 405,962,500 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ (1) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2) กรมกิจการเด็กและเยาวชน โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.5

ตาราง 5.5 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ		
โครงการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว	เด็ก เยาวชน และสตรี	N/A
โครงการพัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กิจกรรมที่ 1 ส่งเสริมบทบาทสตรีเด็ก และเยาวชนร่วมสร้างสันติสุขชายแดนใต้	สตรี เด็ก และเยาวชน	763,000
2) กรมกิจการเด็กและเยาวชน		
โครงการส่งเสริมให้เด็กแรกเกิดในครัวเรือนรายได้น้อยได้รับสิทธิอย่างทั่วถึงสมบูรณ์	เด็กแรกเกิด – 6 ปี	N/A
โครงการเยาวชนไทยหัวใจสะอาด	เด็กและเยาวชน	2,213,500
โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21	เด็กและเยาวชน 15,000 คน	45,836,100
โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย	เด็กและเยาวชน	45,784,000
โครงการเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองและสวัสดิการตามมาตรการคุ้มครองทางสังคม	เด็กและเยาวชน	17,049.8362

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชนจากยาเสพติด	เด็กและเยาวชน	10,000,000
โครงการอบรมพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม : New Gen Start – up เพื่อสังคม	เด็กและเยาวชน จำนวน 550 คน	N/A
โครงการ “ปัญญาภิวัฒน์ สานฝันสู่อาชีพ”	เด็กในความอุปการะของกรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน 100 คน	N/A
โครงการสานฝันปั้นเชฟ (Chef Cares Dream Academy)	เด็กและเยาวชน	N/A
นิทรรศการ “ศิลปะบำบัด : เติมความฝัน”	เด็กและเยาวชน ในจังหวัดปัตตานี จำนวน 86 คน	N/A
โครงการครอบครัวอุปถัมภ์แข็งแรง : พลังแห่งความรักและความเข้าใจสู่ความเข้มแข็งของครอบครัวอุปถัมภ์	เด็กและเยาวชน	N/A
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถอดบทเรียนต้นแบบครอบครัวอุปการะเข้มแข็ง	เด็กและเยาวชน	N/A
โครงการ 1 คน 1 ต้น โตไปด้วยกันในบ้านของเรา	เด็กและเจ้าหน้าที่ในสถานรองรับเด็ก 31 แห่ง จำนวน 5,000 คน และบ้านพักเด็กและครอบครัว 77 แห่ง	N/A
Zero Waste, We Can Do หนูทำได้	เด็กและเจ้าหน้าที่ในสถานรองรับเด็ก 31 แห่ง จำนวน 5,000 คน	N/A

5.1.5 กระทรวงยุติธรรม

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 13,218,785,500 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 12,378,410,200 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 840,375,300 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ (1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.6

ตาราง 5.6 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน		
โครงการพัฒนาระบบการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน	เด็กและเยาวชน 1,500 คน	3,129,900
โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนดีเพื่อสังคม	เด็กและเยาวชน 400 คน	1,957,100
โครงการอำนวยความสะดวกและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ	เด็ก เยาวชนและผู้เยาว์ในคดีที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพ	931,500
โครงการบำบัดรักษาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด	เด็กและเยาวชน 3,000 คน	7,462,300
โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด	เด็กและเยาวชน 7,000 คน สถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรม 97 แห่ง	9,201,300
2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ		
จัดค่ายเยาวชนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	นักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	N/A

5.1.6 กระบวนวัตรธรรม

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 4,328,628,700 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 4,210,855,400 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 117,773,300 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ (1) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (3) สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.7

ตาราง 5.7 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์		
โครงการแข่งขันทักษะวิชาการ	กลุ่มเป้าหมายรวม 45 คนประกอบด้วย นักเรียนพื้นฐาน ได้แก่ ม.1-3 และ ปวช. 1-3 รวม 36 คน และครูภาคศึกษาทั่วไป 9 คน	20,000
โครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์	นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 180 คน	30,000
โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ด้านนาฏศิลป์-ดุริยางคศิลป์	นักเรียนชั้น ปวช.๓ จำนวน ๒๕๐ คน	30,000
2) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม		
การประชุมเชิงปฏิบัติการ “มารยาท ไทย และมารยาทสังคม” ภาคกลาง	เด็ก เยาวชน และประชาชน	N/A
การประชุมเชิงปฏิบัติการ “มารยาท ไทย และมารยาทสังคม” ภาคใต้	เด็ก เยาวชน และประชาชน	N/A
3) สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม		
การพัฒนาความร่วมมือและเชื่อมโยง ศิลปวัฒนธรรมของอาเซียน	ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญ ศิลปินแห่งชาติ ศิลปินพื้นบ้าน ช่างหัตถกรรม นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา เด็ก เยาวชน และประชาชน	2,221,700
การดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันของ สังคมในมิติทางวัฒนธรรม - การจัดงานสร้างการมีส่วนร่วมใน การรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม ในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid) ในมิติทางวัฒนธรรม ภายใต้กิจกรรม การเสวนาถอดบทเรียน “พลังสื่อ สร้างสรรค์ ทำดีมีปัง” - พิธีมอบโล่เชิดชูเกียรติ “วัฒนธรรม วินิต” ประจำปี ๒๕๖๗ แก่เด็กและ เยาวชน ๗๗ คนทั่วประเทศ - การพิจารณาคัดเลือกเด็กและเยาวชน กิจกรรม Young Smart : “Young ทำดี”	เด็ก เยาวชน และประชาชน	4,400,000

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
<p>การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน (SEED THAILAND)</p> <p>- การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ Young Talent รวมพลเยาวชนสร้างสรรค์สื่อสร้างสรรค์สังคม “Content Creator” กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>- การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ Young Talent รวมพลเยาวชนสร้างสรรค์สื่อสร้างสรรค์สังคม “Content Creator” กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ</p>	เด็ก เยาวชน และประชาชน	1,150,000
การดำเนินการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์	เด็กและเยาวชน	5,350,000

5.1.7 กระจกวิทัศน์เพื่อเศรษฐกิจและสังคม

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 5,347,054,800 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ.2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 3,735,697,700 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 1,611,357,100 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี 2567 คือ (1) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2) สำนักงานสถิติแห่งชาติ (3) สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) (4) สถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (องค์การมหาชน) (BDi) โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.8

ตาราง 5.8 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์		
ศูนย์ช่วยเหลือและจัดการปัญหาออนไลน์ หรือ ETDA 1212	สถานศึกษา และประชาชนทั่วไป	N/A
2) สำนักงานสถิติแห่งชาติ		
โครงการประเมินผลตามแผนย่อย การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรม ชื่อสัตย์สุจริต	เด็ก เยาวชน และประชาชน ทุกช่วงวัย	4,628,200
3) สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.)		
โครงการพัฒนากำลังพลด้านดิจิทัล ระดับพื้นที่ให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โครงการสำรวจข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย กิจกรรม ยกระดับสมรรถนะประชากร เพื่อให้พร้อมเข้าสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล	ผู้หญิง เด็กและเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาสและประชาชนทั่วไป จำนวน 10,000 คน	7,259,800
4) สถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (องค์การมหาชน) (BDi)		
โครงการส่งเสริมเด็กทุนไทยสร้างชาติ ด้วยเทคโนโลยีบิ๊กดาต้า (Big Data)	เด็กและเยาวชน	24,445,000

5.1.8 กระบวนการท่องเที่ยวและกีฬา

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,886,963,900 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 3,022,606,200 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมลดลง 135,642,300 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ กรมพลศึกษา โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.9

ตาราง 5.9 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) กรมพลศึกษา		
โครงการศูนย์นันทนาการเติมฝัน ปันสุข สู่ภูมิภาค	เด็ก เยาวชน และประชาชน	11,438,000
โครงการฮีโร่สอนน้อง Sport Idol Clinic	นักเรียน นักกีฬา เจ้าหน้าที่ทีม และผู้ ฝึกสอน	1,007,500
โครงการคลินิกการกีฬาเคลื่อนที่เพื่อ เสริมสร้างสุขภาพดีของประชาชน กิจกรรมที่ 1 อบรมหลักการ ปฐมพยาบาลและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้น พื้นฐานให้อาสาสมัครกีฬา ผู้นำ การออกกำลังกาย และประชาชนในชุมชน กิจกรรมที่ 2 คลินิกการกีฬาเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพดีของประชาชน (Sport Science Mobile Clinic) กิจกรรมที่ 3 ผลิตสื่อคลิปวิดีโอพร้อม โปสเตอร์	เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป	1,625,000
โครงการส่งเสริมกีฬาขั้นพื้นฐาน กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมร่อนน้ำมีกีฬาและ นันทนาการ เพื่อลูกรัก ส่วนกลาง กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสอนกีฬาขั้น พื้นฐานเพื่อลูกรัก ส่วนภูมิภาค	เด็กและเยาวชน อายุตั้งแต่ 7 – 18 ปี	3,613,200
โครงการเด็กไทยว่ายน้ำได้	เด็กและเยาวชน อายุตั้งแต่ 6 – 14 ปี	7,635,000
โครงการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน ประจำจังหวัดและอำเภอ	นักเรียน	5,687,500
โครงการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่าง โรงเรียนส่วนกลาง	เยาวชน และสถานศึกษา	8,518,300
โครงการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษาแห่งชาติ	นักเรียน นักศึกษา	55,557,700

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
<p>โครงการส่งเสริมและพัฒนา กีฬา นักเรียนเพื่อการแข่งขันในระดับนานาชาติ</p> <p>กิจกรรมที่ 1 ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันรายการแข่งขันกีฬาโรงเรียนแห่งอาเซียน ครั้งที่ 13 (13th ASEAN School Games)</p> <p>กิจกรรมที่ 2 จัดส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลนักเรียนอายุไม่เกิน 18 ปี (ISF World School Football Cup 2024)</p> <p>กิจกรรมที่ 3 ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันรายการ 8th Children of Asia International Sports Games</p> <p>กิจกรรมที่ 4 การแข่งขันกีฬาแบดมินตันชิงชนะเลิศ โรงเรียนแห่งเอเชีย ครั้งที่ 8 (8TH ASIAN SCHOOL BADMINTON CHAMPIONSHIP)</p>	นักเรียน นักศึกษา	14,531,200
โครงการส่งเสริมและพัฒนา กีฬา สำหรับนักเรียนคนพิการและบุคคล พิเศษ	นักเรียนคนพิการและบุคคล พิเศษ	2,000,000
โครงการส่งเสริมกีฬาพัฒนาสุขภาพ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส	เด็กและเยาวชน	7,949,600
โครงการจัดแข่งขันฟุตบอลเยาวชนและประชาชน	เยาวชนและประชาชน	29,375,000
โครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ วิจัย นวัตกรรมด้าน วิทยาศาสตร์การกีฬา	เด็ก เยาวชนประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	861,500
โครงการพัฒนาการกีฬาและ นันทนาการมวลชน	เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป บุคคล กลุ่มพิเศษและผู้ด้อยโอกาส	6,700,000

5.1.9 กระทรวงมหาดไทย

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 290,098,048,900 บาท ในขณะที่ปีพ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 268,833,168,900 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 21,264,880,000 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ (1) กรมการปกครอง (2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรม ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.10

ตาราง 5.10 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) กรมการปกครอง		
โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่	เด็กและเยาวชน	6,314,900
โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	เด็กและเยาวชน	127,492,000
2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น		
โครงการพัฒนาระบบการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4,905,000
การดำเนินงาน		งบประมาณ (บาท)
เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส		192,000
เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		13,693,022,000
เงินอุดหนุนสำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น (ค่าปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน)		21,626,000
เงินอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้		2,268,000
เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารเสริม (นม) ระดับปฐมวัย		1,159,048,100
เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารกลางวัน ระดับปฐมวัย		4,469,596,700
เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารเสริม (นม) ระดับประถมศึกษา		6,896,527,400
เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารกลางวัน ระดับประถมศึกษา		16,534,204,500
เงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน		603,661,300
เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		1,730,837,500

5.1.10 กระทรวงกลาโหม

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงกลาโหม ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปีพ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 85,398,193,600 บาท ในขณะที่ปี พ.ศ. 2566 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 85,387,885,200 บาท ซึ่งถือว่าในปีพ.ศ. 2567 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 10,308,400 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2567 คือ (1) กองบัญชาการกองทัพไทย (2) กองทัพบก (3) กองทัพเรือ และ (4) กองทัพอากาศ โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏดังตารางที่ 5.11

ตาราง 5.11 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1) กองบัญชาการกองทัพไทย		
กิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ ปี 2567	เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป	-
2) กองทัพบก		
โครงการ “ผจญภัย สนุกสุดมันไปกับธรรมชาติ ในค่ายพิทักษ์” ครั้งที่ 3	ครู และนักเรียนโรงเรียนญัณญารวิทย์	-
กิจกรรม “Army Campus Tour”	นักเรียนระดับมัธยมต้น-ปลายในพื้นที่ห่างไกล	-
โครงการค่ายเยาวชนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปี 2567 “Army Youth Leaders Next Gen”	เด็กด้อยโอกาสใน สถานสาธารณสงเคราะห์ วัดห้วยหมู	-
การดำเนินงาน		งบประมาณ (บาท)
เงินช่วยเหลือทุนการศึกษารายปีต่อเนื่องและเงินยังชีพรายเดือนแก่บุตรกำลังพล		1,298,000
3) กองทัพเรือ		
โครงการค่าย บุตร-ธิดา ฐานทัพเรือ สัตหีบ English Summer Camp 2024	เด็กและเยาวชนในครอบครัวของ กำลังพล กองทัพเรือในพื้นที่สัตหีบ จำนวน 30 คน	-
กิจกรรมวันเด็กแห่งชาติประจำปี 2567	เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง	-
โครงการป้องกันยาเสพติด	เด็ก เยาวชน และประชาชนกลุ่มเสี่ยง	903,500
4) กองทัพอากาศ		
โครงการ “นักบินน้อย”	ครูและนักเรียนจากโรงเรียนสวัสดิ์บวร	-

ข้อจำกัด (ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ภาครัฐ) การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นภารกิจสำคัญของภาครัฐที่ต้องอาศัยการลงทุนผ่านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต การศึกษา และโอกาสทางสังคมอย่างทั่วถึง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีการจัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ซึ่งหลายหน่วยงานได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยตรง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลงบประมาณของภาคราชการ พบว่า ข้อมูลที่มีอยู่ยังไม่สามารถสะท้อนมูลค่าของงบประมาณในภาพรวมที่ใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างครบถ้วนทั้งหมด แม้ว่ารายงานจะแสดงให้เห็นถึงการจัดสรรงบประมาณและตัวอย่างโครงการที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนใน 10 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม แต่ยังคงพบข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถสรุปภาพรวมได้อย่างสมบูรณ์

ประการแรก ข้อมูลที่แสดงนั้นยังครอบคลุมเพียงบางส่วนของกระทรวงที่ดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชน โดยหลายหน่วยงานที่อาจมีบทบาทเกี่ยวข้องไม่ได้จัดทำรายงานงบประมาณแยกเฉพาะด้านนี้ นอกจากนี้ แม้ในกระทรวงที่มีรายงานงบประมาณเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนก็ยังคงพบว่า โครงการจำนวนมากไม่มีการระบุจำนวนเงินที่ใช้จริง (ระบุเพียง “N/A”) หรือแสดงเพียงชื่อกิจกรรมโดยไม่แจกแจงรายละเอียดงบประมาณแยกย่อย ทำให้ไม่สามารถคำนวณยอดรวมที่ชัดเจนได้

อีกข้อจำกัดหนึ่งคือ ไม่มีการจำแนกประเภทของงบประมาณว่าเป็นงบเพื่อการพัฒนาเด็กโดยตรง หรือใช้ในลักษณะสนับสนุนทางอ้อม เช่น ค่าบริหารจัดการทั่วไปหรือกิจกรรมผสม ทำให้ยากต่อการประเมินผลกระทบเชิงลึกจากการใช้จ่ายดังกล่าว นอกจากนี้ ยังไม่มีการรวมยอดหรือวิเคราะห์ภาพรวมของงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนจากทุกหน่วยงานอย่างเป็นระบบ ทำให้ขาดเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพและทิศทางการลงทุนของภาครัฐต่อกลุ่มประชากรเป้าหมายนี้

เมื่อพิจารณาข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง พบว่า งบประมาณของภาคราชการโดยรวมในปี 2567 มีการจัดสรรลดลงเล็กน้อยจากปี 2566 ขณะที่บางกระทรวงมีงบประมาณเพิ่มขึ้น เช่น กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงแรงงาน ส่วนบางกระทรวง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กลับมีงบประมาณลดลง ทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ การใช้งบประมาณด้านเด็กและเยาวชนยังคงกระจายอยู่ในหลายกระทรวงตามบทบาทหน้าที่ เช่น ด้านสุขภาพจิตและการป้องกันยาเสพติดในกระทรวงสาธารณสุข ด้านสิทธิเด็กและทักษะชีวิตในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ และด้านการเสริมสร้างวินัยและการเรียนรู้ในกระทรวงวัฒนธรรม อีกทั้ง กลุ่มเป้าหมายของโครงการหรือกิจกรรมเหล่านี้ยังมีความหลากหลาย ไม่ได้จำกัดเฉพาะเด็กและเยาวชนเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงครู ผู้ปกครอง บุคลากรในหน่วยงาน และประชาชนทั่วไป ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณยังมีความคลุมเครือในแง่ของการจัดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับนโยบายด้านเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ

จากบทวิเคราะห์ข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า แม้ภาคราชการจะมีการดำเนินโครงการด้านเด็กและเยาวชนในหลากหลายมิติและครอบคลุมหลายหน่วยงาน แต่การรายงานงบประมาณยังมีข้อจำกัดในเชิงข้อมูล ความชัดเจน และการวิเคราะห์เชิงระบบ จึงควรมีการพัฒนาเครื่องมือรายงานและติดตามการใช้งบประมาณเพื่อเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้สามารถประเมินภาพรวมได้อย่างถูกต้อง ตรงเป้าหมาย และตอบโจทย์นโยบายการพัฒนาเยาวชนในระยะยาว

5.2 งบประมาณของภาคนอกราชการ

5.2.1) งบประมาณขององค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย (UNICEF)

ข้อมูลจากการรายงาน โครงการความร่วมมือของ องค์การยูนิเซฟ พ.ศ. 2565 – 2569 แผนงานการคุ้มครองเด็ก นโยบายสังคมและการเสริมภูมิคุ้มกัน ความเชื่อมโยง และการส่งเสริมพลังของเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (MSDHS) และ UNICEFพบว่า

การแบ่งงบประมาณตามผลงานเพื่อจัดทำแผนงานร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย การคุ้มครองเด็ก นโยบายและกลุ่ม เยาวชน ดังนี้

ตาราง 5.10 การแบ่งงบประมาณตามผลงานเพื่อจัดทำแผนงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนงาน	งบประมาณ (\$)
การคุ้มครองเด็ก	40,000
นโยบาย	605,953
กลุ่มเยาวชน	340,000
รวม	945,953

* หมายเหตุ ช่วงระยะเวลาดำเนินงาน 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2567

5.2.2) งบประมาณของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ข้อมูลจากการรายงานประจำปี 2567 ของกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่า ภาพรวม การใช้จ่ายงบประมาณ สสส. ได้รับการอนุมัติกรอบเงิน งบประมาณรายจ่ายประจำปี จากคณะกรรมการกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

สร้างเสริมสุขภาพ จำนวน 4,200 ล้านบาท โดยแผนสุขภาพ เด็ก เยาวชน และครอบครัว พบว่า มีการใช้จ่ายงบประมาณ ของ สสส. จำนวน 250 ล้านบาท (กองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริมสุขภาพ, 2567)

ตาราง 5.14 การกระจายทุนสู่แผนงานเพื่อสนับสนุนโครงการสร้างเสริมสุขภาพ

แผน	การใช้จ่ายงบประมาณ (ล้านบาท)
แผนควบคุมยาสูบ	330.00
แผนควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด	330.00
แผนการจัดการความปลอดภัยและปัจจัยเสี่ยงทางสังคม	280.00
แผนควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ	240.00
แผนสุขภาพประชาชนกลุ่มเฉพาะ	390.00
แผนสุขภาพชุมชน	380.00
แผนสุขภาพเด็ก เยาวชนและครอบครัว	250.00
แผนสร้างเสริมสุขภาพะในองค์กร	150.00
แผนส่งเสริมกิจกรรมทางกาย	240.00
แผนระบบสื่อและวิถีสุขภาพะทางปัญญา	225.00
แผนสร้างสรรค์โอกาสสร้างเสริมสุขภาพะ	370.00
แผนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านระบบบริการสุขภาพ	200.00
แผนพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ	165.00
แผนอาหารเพื่อสุขภาพะ	155.00
แผนสร้างเสริมความเข้าใจสุขภาพะ	495.00
รวมงบประมาณทั้งหมด	4,200.00

หมายเหตุ: ไม่รวมค่าใช้จ่ายบริหารโครงการ

ที่มา: กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2567)

*** งบประมาณของ สสส. มาจากรายได้ภาษีสรรพสามิตยาสูบ และสุรา โดยเป็นการจัดเก็บส่วนเพิ่มในอัตรา 2% ของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

5.2.3) งบประมาณของมูลนิธิ Kids Ark Foundation

ข้อมูลจากการรายงานประจำปี 2567 ของมูลนิธิ Kids Ark Foundation พบว่า เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดปีงบประมาณ 2567 ที่ผ่านมา มูลนิธิได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้บริจาค ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านแหล่งที่มาของงบประมาณ มูลนิธิได้รับรายรับรวมทั้งสิ้น 3,507,595.62 บาท ประกอบด้วย รายได้หลักจากการบริจาคทั่วไปจำนวน 152,807.91 บาท การบริจาคเพื่อโครงการเฉพาะจำนวน 1,680,475 บาท รวมถึงการสนับสนุนจากเครือข่ายต่างประเทศ ได้แก่ Kids Ark USA จำนวน 735,980.20 บาท และเงินทุนสนับสนุนจากประเทศสวีเดนภายใต้โครงการ “Kids Future” จำนวน 922,590.72 บาท นอกจากนี้ยังมีรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝากจำนวน 15,741.79 บาท ในส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งหมด มูลนิธิมีค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 4,688,470.89 บาท แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายด้านกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน หรือ “programme services” จำนวน 3,593,368.15 บาท โดยส่วนใหญ่มาจากโครงการหลัก ได้แก่ โครงการ Houses of Hope ซึ่งให้การดูแลเด็กในหลายพื้นที่

เช่น San Sai, Mae Ai และ Huay Muang Nai รวมถึงโครงการทุนอุปถัมภ์เด็ก (Child Sponsorship Program) และโครงการส่งเสริมกีฬาเยาวชนผ่านรักบี้ (Rugby Program) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทั้ง Lanna Rugby Club และ Kids Future นอกจากนี้ ยังมีค่าใช้จ่ายในโครงการที่ได้รับทุนจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เป็นจำนวน 284,827 บาท เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่อยู่ในกลุ่มเปราะบาง อย่างไรก็ตาม ในปี 2567 นี้ มูลนิธิมีรายจ่ายรวมสูงกว่ารายรับ โดยมีผลขาดดุลสุทธิ 1,180,875.27 บาท ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายด้านการเงินขององค์กรในปีที่ผ่านมา แม้จะมีการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ และได้รับความช่วยเหลือจากผู้สนับสนุนจำนวนมากก็ตาม จากรายงานดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของมูลนิธิ Kids Ark ในการส่งเสริมโอกาสของเด็กและเยาวชนผ่านการจัดสรรทรัพยากรจากภาคประชาสังคมในระดับสากล อีกทั้งยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการเพิ่มการสนับสนุนเพื่อความยั่งยืนของกิจกรรมและผลลัพธ์ในระยะยาว (รายงานประจำปี 2567)

จากรายงานประจำปีของมูลนิธิ Kids Ark Foundation ปี 2567 มีข้อมูลครบถ้วนทั้งผู้รับประโยชน์ งบประมาณ และแหล่งที่มาของเงินสนับสนุน โดยแยกเป็นรายโครงการ ดังนี้

1. โครงการ Houses of Hope (บ้านแห่งความหวัง)

โครงการ Houses of Hope เป็นกิจกรรมหลักของมูลนิธิ Kids Ark ที่มุ่งเน้นให้การดูแลเด็กด้อยโอกาสในชุมชนต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา โภชนาการ สุขภาพอนามัย และทักษะชีวิต โดยแต่ละศูนย์จะจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจ พร้อมให้การสนับสนุนในเรื่องความรัก ความปลอดภัย และความมั่นคงในชีวิตประจำวัน

House of Hope San Sai ให้การดูแลเด็กจำนวน 50 คน โดยมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานทั้งสิ้น 583,936.79 บาท โดยได้รับเงินสนับสนุนหลักจาก Kids Ark USA จำนวน 400,000 บาท ใช้สำหรับจัดกิจกรรม เช่น การเรียนเสริม การให้อาหารกลางวัน การฝึกคอมพิวเตอร์ กีฬา และเกมการเรียนรู้

Antonija's House of Hope (Mae Ai) เป็นศูนย์ดูแลเด็กจำนวน 60 คน ที่โรงเรียนบ้านห้วยปู โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 415,292.29 บาท ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก Kids Ark USA จำนวน 300,000 บาท และจาก Kids Future ซึ่งบริจาคเฉพาะกิจเพิ่มเติมอีก 22,753.25 บาท กิจกรรมภายในศูนย์คล้ายคลึงกับศูนย์อื่น ๆ และให้ความสำคัญกับสุขภาพและทักษะการใช้ชีวิต

Robins House of Hope (Mae Ai) ดูแลเด็ก 80 คนในพื้นที่บ้านห้วยหวาย ใช้งบประมาณรวม 498,575.00 บาท โดยได้รับเงินสนับสนุนจาก Kids Ark USA เต็มจำนวน และเพิ่มเติมจาก Kids Future อีก 25,207.17 บาท ศูนย์แห่งนี้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเด็กที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล และมีโอกาสทางการศึกษาจำกัด

House of Hope Huay Muang Nai เป็นศูนย์ที่ดูแลเด็กวัย 4–16 ปี จำนวน 35 คน โดยมีงบประมาณสนับสนุนจาก Kids Ark USA จำนวน 300,000 บาท รวมค่าใช้จ่ายตลอดปี 374,211.39 บาท เด็กในศูนย์ได้รับอาหารร้อนทุกวัน รวมถึงความช่วยเหลือด้านการเรียนและกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจในชีวิตประจำวัน

2. โครงการทุนอุปถัมภ์เด็ก (Child Sponsorship Program)

โครงการทุนอุปถัมภ์เด็กมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่ขาดแคลน โดยในปี 2024 มีเด็กที่อยู่ภายใต้โครงการจำนวน 45 คน แบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 20 คน มัธยมต้น 10 คน มัธยมปลาย 5 คน อาชีวศึกษา 4 คน และมหาวิทยาลัย 6 คน งบประมาณที่ใช้ในโครงการนี้รวมทั้งสิ้น 1,125,326.50 บาท โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริจาคในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และจากเว็บไซต์ระดมทุนของมูลนิธิ นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจาก Philanthropy Connections Foundation ซึ่งมอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กจำนวน 5 คน เป็นเงินรวม 281,000 บาท ครอบคลุมค่าอาหาร ชุดนักเรียน อุปกรณ์การเรียน และค่าเดินทาง

3. โครงการพัฒนาหมู่บ้าน (Sustainable Development – Pig Project)

โครงการเลี้ยงหมูเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางพัฒนาแบบยั่งยืนของมูลนิธิ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวในชุมชน โดยเริ่มต้นสนับสนุน 3 ครอบครัวให้สามารถซื้อหมูเพื่อเลี้ยงและจำหน่าย อย่างไรก็ตาม ในปี 2024 โครงการประสบปัญหาเรื่องราคาหมูในตลาดที่ตกต่ำ จึงส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า และยังไม่มียางานงบประมาณที่แน่ชัดในปีนี้

4. โครงการรักบี้เยาวชน (Rugby Program)

โครงการรักบี้เยาวชนเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจและทักษะชีวิตให้กับเด็กๆ โดยมีนักเรียนจำนวน 47 คน จากศูนย์ HOH Sansai เข้าร่วมกิจกรรมในปี 2024 ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 132,180.50 บาท โดยได้รับการสนับสนุนหลักจาก Lanna Rugby Club ที่มอบโค้ช อุปกรณ์กีฬา และค่าพาหนะให้ นอกจากนี้ยังมีเงินบริจาคจาก Kids Future จำนวน 93,308.81 บาท และการสนับสนุนจาก Kids Ark USA เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เด็ก ๆ ที่เข้าร่วมไม่เพียงได้รับการฝึกฝนกีฬา แต่ยังสามารถมีโอกาสเดินทางแข่งขันในจังหวัดต่าง ๆ เช่น พิษณุโลก กรุงเทพฯ และ เชียงราย

5. โครงการความร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Project)

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เป็นจำนวน 284,827.00 บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่เด็กในกลุ่มเปราะบางผ่านการฝึกอบรมทั้งด้านการศึกษาและทักษะชีวิต รวมถึงมีการจัดอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก และกิจกรรมส่งเสริม เช่น การจัดทัศนศึกษา อาหารกลางวัน และการแจกเปื้อของขวัญในช่วงคริสต์มาสให้กับเด็กจำนวน 400 คนในทุกศูนย์ Houses of Hope โครงการนี้ถือเป็นตัวอย่างความร่วมมือระหว่างองค์กรระหว่างประเทศกับภาคประชาสังคมไทยที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กในพื้นที่ห่างไกล

5.2.4) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ข้อมูลจากการรายงานประจำปี 2567 ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พบว่า ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในหลายด้าน โดยเฉพาะการเสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ผ่านโครงการสำคัญหลายโครงการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในกิจกรรมที่โดดเด่นคือ โครงการ PTT Youth Camp ซึ่งจัดขึ้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีทักษะความเป็นผู้นำการทำงานเป็นทีม และสร้างจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องหลายรุ่น ครอบคลุมเยาวชนจากหลากหลายพื้นที่ทั่วประเทศ

อีกด้านหนึ่ง ปตท. ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษา ผ่านการสนับสนุนทุนการศึกษา แก่เยาวชนในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยเน้นกลุ่มนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในพื้นที่ห่างไกลหรือกลุ่มเปราะบาง เพื่อเปิดโอกาสให้พวกเขาได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) โครงการเอส 1 มอบทุนการศึกษา ประจำปี 2567 ให้กับนักเรียนในพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ณ หอประชุมปัทมา โรงเรียนบางระกำวิทยาลัยศึกษา ซึ่งนักเรียนโรงเรียนบางระกำวิทยาลัยศึกษาได้รับทุนจำนวน 27 ราย เป็นจำนวนเงิน 73,500 บาท (โรงเรียนบางระกำวิทยาลัยศึกษา, 2567)

บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) (สำนักงานระยอง) กลุ่ม ปตท. จังหวัดระยอง มอบทุนการศึกษา และทุนสนับสนุนโครงการโรงเรียน ประจำปี 2567ทั้งสิ้น 205 ทุน จำนวน 3,280,000 บาท ประกอบด้วย (1) ทุนสนับสนุนโครงการโรงเรียน จำนวน 22 โรงเรียนรวม 22 ทุน (2) ทุนเรียนดีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จำนวน 18 ทุน (3) ทุนการศึกษาต่อเนื่องโครงการสร้างโอกาสทางการศึกษา จำนวน 165 ทุน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดระยอง กลุ่ม ปตท. จังหวัดระยอง อันประกอบด้วย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (PTT) บริษัท พีทีที โกลบอล จำกัด (มหาชน) (GC) และบริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน) (GPSC)

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะชีวิต สำหรับเยาวชนในชุมชน โดยจัดอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะอาชีพ และกิจกรรมสร้างรายได้อื่น ๆ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม รายงานยังไม่เปิดเผยงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการนี้โดยเฉพาะเจาะจง

สุดท้ายคือการ สนับสนุนสถานศึกษาและศูนย์การเรียนรู้ โดย ปตท. ได้ร่วมมือกับโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา เช่น การปรับปรุง

ห้องเรียน ห้องสมุด และส่งเสริมโครงการการเรียนรู้แนว STEM เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท

แม้ว่าในรายงานจะไม่ได้ระบุรายละเอียดด้านงบประมาณของแต่ละโครงการอย่างชัดเจน แต่จากโครงสร้างของกิจกรรมที่นำเสนอสามารถสรุปได้ว่า ปตท. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และโอกาสทางสังคม เพื่อสร้างพื้นฐานที่มั่นคงให้กับเยาวชนไทยในอนาคต

5.2.5 บริษัท เอสซีจี จำกัด (มหาชน)

เอสซีจีให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพเยาวชน ถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างยั่งยืน มูลนิธิเอสซีจีมอบทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการ “Learn to Earn” ที่เน้นการพัฒนาอาชีพและทักษะ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน จำนวน 1,956 คน มุ่งเน้นการเรียนรู้จากการลงมือทำ สร้างความเชี่ยวชาญ ที่นำไปใช้ได้จริง เสริมสร้างโอกาสในการมีรายได้ที่ยั่งยืน อาทิ ผู้ช่วยพยาบาล

ผู้ช่วยทันตแพทย์ นักบริหารชุมชน รวมถึงโครงการ “ต้นกล้าชุมชน” ที่สร้างนักพัฒนารุ่นใหม่ จำนวน 23 คนให้เป็นกำลังสำคัญในการดูแลพัฒนาบ้านเกิดให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนด้วยการติตัวรู้ด้านการบริหารจัดการโครงการและส่งเสริมศักยภาพตนเอง

จากงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนข้างต้น สามารถสรุปประเด็นการวิเคราะห์ออกได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ความจำเป็นในการมีผู้ประสานงานหลักและระบบข้อมูลงบประมาณที่โปร่งใส

แม้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนจะกระจายอยู่ในหลายหน่วยงานและหลายกระทรวง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่ยังคงขาดกลไกกลางหรือหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และบูรณาการการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงประเด็น ส่งผลให้เกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อน หรือไม่สอดคล้องกับความต้องการจริงของเด็กและเยาวชนในแต่ละกลุ่มหรือพื้นที่ อีกทั้งยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนและเปิดเผยต่อสาธารณะว่าแต่ละกระทรวงใช้งบประมาณต่อเด็กและเยาวชนโดยตรงหรือโดยอ้อมมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงควรจัดให้มีระบบติดตามและนำเสนอข้อมูลงบประมาณในแต่ละกระทรวงในเชิงประเด็น เช่น สุขภาพ การศึกษา ทักษะชีวิต และเชิงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงนโยบายในการจัดสรรทรัพยากรอย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

2. ประโยชน์ของการวิเคราะห์งบประมาณตามกลุ่มเด็กมากกว่าตามหน่วยงาน

การวิเคราะห์งบประมาณแบบไม่ยึดตามหน่วยงาน แต่แยกตามลักษณะของกลุ่มเด็กและสถานการณ์ของเด็กแต่ละประเภท ทำให้เห็นภาพรวมการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น งบประมาณส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 60 ถูกจัดสรรให้กับเด็กทั่วไปและเด็กในระบบการศึกษา ส่วนเด็กกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็กในครอบครัวยากจน เด็กในพื้นที่เสี่ยง เด็กในระบบคุ้มครอง ได้รับงบประมาณระดับปานกลาง (ประมาณร้อยละ 20-25) ขณะที่เด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงเด็กในสถานการณ์วิกฤต เช่น เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโควิด เด็กเร่ร่อน หรือเด็กถูกละเมิด กลับได้รับงบประมาณในระดับต่ำมาก แม้จะเป็นกลุ่มที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการช่วยเหลือ ข้อค้นพบนี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการออกแบบงบประมาณที่ยืดหยุ่นและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น พร้อมทั้งควรกำหนดหมวดงบประมาณแบบใหม่ตามกลุ่มเป้าหมายของเด็ก เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะโครงการที่ควรได้รับการลงทุน และหน่วยงานที่เหมาะสมในการดำเนินการ

จากช่องว่างที่พบในการจัดสรรงบประมาณ กลุ่มโครงการที่ควรได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม ได้แก่

1) **โครงการสนับสนุนเด็กพิการ** เช่น ศูนย์บริการเด็กพิการระดับตำบล การอบรมครูเฉพาะทาง การจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือ ควรดำเนินการโดย กระทรวง พม. กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) **โครงการส่งเสริมสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน** เช่น ศูนย์สุขภาพจิตในโรงเรียน เครือข่ายอาสาสมัครสุขภาพจิต การรณรงค์ลดตราบาป ควรดำเนินการโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงศึกษาธิการ และ สสส.

3) **โครงการช่วยเหลือเด็กในครอบครัวเปราะบาง/ยากจน** เช่น ระบบพี่เลี้ยงชุมชน กองทุนแบบมีเงื่อนไข โครงการนำเด็กกลับสู่ระบบการศึกษา ควรดำเนินการโดย กระทรวงมหาดไทย (อปท.), กระทรวงศึกษาธิการ และ กสศ.

4) **โครงการเร่งด่วนสำหรับเด็กในสถานการณ์วิกฤต** เช่น เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่ถูกล่วงละเมิด ควรจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ สายด่วนเฉพาะทาง และระบบบูรณาการ โดยมีกระทรวงยุติธรรม กระทรวง พม. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นกลไกหลัก

จะเห็นได้ว่า งบประมาณด้านเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มาจากภาครัฐ โดยปี 2567 กระทรวงที่ได้รับงบประมาณสูงสุด ได้แก่ มหาดไทย ศึกษาธิการ กลาโหม แรงงาน และคมนาคม นอกจากนี้ยังมี 10 กระทรวงที่รายงานการใช้งบโดยตรงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โครงการสำคัญที่ใช้งบประมาณ ได้แก่ การป้องกันยาเสพติด การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเปราะบาง การพัฒนาการศึกษาปฐมวัย และการส่งเสริมสุขภาพจิต ซึ่งสะท้อนถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อยกระดับโอกาสและคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในหลายด้าน

ส่วนที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1 unสรุป

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2567 เป็นการศึกษาค้นคว้า การรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย (0-6 ปี) ช่วงเด็กวัย (7-12 ปี) ช่วงวัยรุ่น (13-17 ปี) และช่วงเยาวชน (18-25 ปี) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในบริบทของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข รวมถึงความท้าทาย และทิศทางการเปลี่ยนแปลงในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

รวมถึงรายงานฉบับนี้ยังเน้นถึงสภาพการณ์ แนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน บทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน งบประมาณที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยเนื้อหาสำคัญสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

6.1.1 สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน และบริบทที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์การเกิดของประเทศไทยและจำนวนเด็กและเยาวชนที่ลดลง กล่าวคือ จำนวนการเกิดในประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 ในปี 2567 มีเด็กเกิดใหม่จำนวน 462,240 คน ซึ่งลดลงจากปี 2566 ถึง 55,694 คน ซึ่งจำนวนประชากรไทยทั้งหมดลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2565 เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนประชากรวัยเด็กอายุ 0-14 ปีลดลงจากร้อยละ 16.05 ในปี 2565 เหลือร้อยละ 15.14 ในปี 2567 ในส่วนของประชากรเด็กและเยาวชนอายุ 0-25 ปี ในปี 2567 มีจำนวน 18,903,288 คน คิดเป็นร้อยละ 28.66 ของประชากรทั้งหมด และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์การกระทำความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน พบว่า สถานการณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ 2567 มีเหตุความรุนแรงทั้งหมด 4,833 คน โดยเป็นเด็ก 2,476 คน และเยาวชน 300 คน ความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในครอบครัว (ร้อยละ 71) และผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 72) นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่เป็นเด็ก (127 คน) และเยาวชน (7 คน)

ในส่วนของ**สถานการณ์การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน** พบว่า จำนวนคดีของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2565 เป็นจำนวน 14,844 คดีในปี 2567 ฐานความผิดสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (ร้อยละ 26.07), ประมวลกฎหมายยาเสพติด (ร้อยละ 22.45), ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ร้อยละ 21.24), ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน (ร้อยละ 12.75) และความผิดเกี่ยวกับเพศ (ร้อยละ 6.25)

สำหรับบริบทความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ปัจจัยแวดล้อม และ สังคมที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อการศึกษา การเจริญเติบโต การเรียนรู้ พฤติกรรมและศักยภาพของเด็กและเยาวชน

ด้านสถาบันครอบครัว กล่าวคือ โครงสร้างของสถาบันครอบครัวไปเปลี่ยนแปลงไปมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อบ้านลดลงจากจำนวน 2.30 คน ในปี 2566 ลดลงเหลือเพียง 2.26 คน ในปี 2567 และมีปรากฏการณ์ “ครอบครัวแห่วงกลาง” มากขึ้น กล่าวคือ เด็กต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายโดยไม่มีพ่อแม่อยู่ด้วย และสถานการณ์ครอบครัวที่ประสบปัญหาความยากจนและหนี้สิน, การตั้งครรภีในวัยรุ่น, ความรุนแรง และปัญหาสุขภาพจิตจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของครอบครัว

ด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ กล่าวคือ ความยากจนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กออกนอกระบบการศึกษา (ร้อยละ 46.70) และในปีการศึกษา 2567 มีนักเรียนยากจนพิเศษจำนวน 1,348,735 คน ซึ่งสูงสุดในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา

ด้านเทคโนโลยี กล่าวคือ เด็กและเยาวชนไทยเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือในสัดส่วนที่สูง (อายุ 6-14 ปี ร้อยละ 97.1 และอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 99.2) แม้เทคโนโลยีจะส่งผลเชิงบวกต่อการศึกษา แต่ก็มีความเสี่ยงจากผลกระทบเชิงลบ เช่น การได้รับข้อมูลที่ไม่เหมาะสมและภัยออนไลน์

ด้านสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ปัญหามลพิษทางอากาศ (PM 2.5) ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กและเยาวชนอย่างมาก ในปี 2567 กลุ่มเด็กอายุ 5-9 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดถึง 200,922 คน รองลงมา คือ เด็กอายุ 10-14 ปี และ 0-4 ปี

6.1.2 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในด้านสภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน รวมถึงผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไข ปัญหาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน ผ่านการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและสถิติที่เกี่ยวข้องในปี 2567 สามารถสรุปออกมาได้ 5 ประเด็นสำคัญซึ่งแบ่งตามช่วงวัย ที่มีแนวโน้มปัญหาเพิ่มขึ้นและมีผลกระทบต่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ในอนาคต

พัฒนาการล่าช้าของเด็กวัย 0-6 ปี พบว่า อัตราเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 75.70 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำที่สุดในรอบ 5 ปี โดยสาเหตุสำคัญมาจากผลกระทบของโควิด - 19 และการถ่ายโอนภารกิจ รพ.สต. ไปยัง อปท. ซึ่งอาจยังไม่มีความพร้อม ปัญหาที่โดดเด่น คือ พัฒนาการด้านภาษา มีหลายหน่วยงาน เช่น กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงสาธารณสุข, และสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เช่น เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด, การคัดกรองด้วยเครื่องมือ DSPM, และโครงการส่งเสริมการเล่น

ภาวะอ้วนในวัยเรียนวัย 7-12 ปี พบว่า ในปี 2567 อัตราเด็กที่สูงที่สุดมีส่วนร่วมโดยภาพรวมของประเทศอยู่ที่ ร้อยละ 55.5 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ขณะที่ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนอยู่ที่ร้อยละ 12.9 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 11.5 พฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสม เช่น การกินขนมกรุบกรอบและดื่มนมลดลง เป็นสาเหตุหลักของปัญหา การแก้ไขปัญหามีการดำเนินการผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น “พลัง 3 สร้าง” และ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” ซึ่งเน้นการสร้างความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและการออกกำลังกาย

พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นวัย 13-17 ปี พบว่า อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังคงสูงกว่าเป้าหมายของ SDGs สาเหตุหลักของการตั้งครรภ์ไม่ตั้งใจคือความผิดพลาดในการคุมกำเนิดและขาดความรู้ในการป้องกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์และ สสส. ได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านสุขภาวะทางเพศ

การใช้สารเสพติดของเยาวชนวัย 18-25 ปี พบว่า เยาวชนช่วงอายุ 18-24 ปี เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่าช่วงวัยอื่น ในปี 2567 มีคดีสารเสพติดที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ เพิ่มขึ้น 6.49% จากปี 2566 ยาบ้าเป็นสารเสพติดที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 39.90) นอกจากนี้ การใช้บุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนก็เพิ่มสูงขึ้น การแก้ไขปัญหามีการดำเนินการโดย สำนักงาน ป.ป.ส., กระทรวงสาธารณสุข, และองค์กรต่าง ๆ ผ่านโครงการ “SAFE ZONE”, “TO BE NUMBER ONE” และการพัฒนาคลินิกและสายด่วนบำบัดรักษา

ความรุนแรงในเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัย พบว่า ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นบ่อยครั้งทั้งในรูปแบบทางกายภาพและออนไลน์ ความรุนแรงทางกายภาพ เช่น การทำร้ายร่างกาย, การล่วงละเมิดทางเพศ และการถูกกระทำอนาจารเป็นรูปแบบที่พบมาก รูปแบบความรุนแรงออนไลน์มีหลายลักษณะ เช่น การคุกคามด้วยคำพูด, การแยกออกจากกลุ่ม, การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ, การแชร์ภาพหรือวิดีโอโดยไม่ได้รับอนุญาต และการสวมรอยบุคคลอื่นเพื่อทำลายชื่อเสียง นอกจากนี้ อาชญากรรมทางออนไลน์ที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในปี 2565-2566 รูปแบบความรุนแรงประกอบด้วย การล่อลวง, การเผยแพร่ภาพ/วิดีโอทางเพศโดยไม่ยินยอม, การใช้ประโยชน์ทางเพศ และการชู้กรรโชกทางเพศ โดยผู้กระทำความผิดมักใช้แพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Instagram, TikTok และเกมออนไลน์ การแก้ไขปัญหามีการประกอบด้วยโครงการ “พื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก”, การให้คำปรึกษาเชิงบวกแก่ผู้ปกครอง และการพัฒนาหลักสูตร “ทักษะชีวิตและการจัดการความขัดแย้ง” ในสถานศึกษา

6.1.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน โดยการดำเนินงานสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (ตำบล, อำเภอ, จังหวัด และประเทศ) ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในปี 2567 ได้รับงบประมาณอุดหนุน 76,402,300 บาท ซึ่งลดลงจากปีก่อนหน้าเกือบครึ่งหนึ่ง ถึงแม้จะมีงบประมาณที่จำกัด แต่สภาเด็กและ

เยาวชนยังสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้ถึง 8,464 กิจกรรม และเข้าถึงเด็กและเยาวชนกว่า 466,798 คนทั่วประเทศ
ความสำเร็จที่สำคัญ คือ การทำงานร่วมกับภาคเอกชนมากขึ้นเพื่อชดเชยงบประมาณที่ขาดหายไป ปัญหาหลักที่พบ คือ
การขาดความต่อเนื่องของแผนงานเนื่องจากการดำรงตำแหน่งตามวาระ และความล่าช้าจากระบบราชการ

เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนปัญหาและขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะ ตัวอย่างเช่น
เครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พ่นที่เรียกร้องให้รัฐบาลปกป้องเยาวชนจากปัจจัยเสี่ยง และเครือข่ายเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองที่นำเสนอ
ปัญหาด้านสิทธิและความเหลื่อมล้ำ การดำเนินงานยังเผชิญกับอุปสรรคเรื่องการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและข้อจำกัด
ด้านเทคโนโลยีในกลุ่มเยาวชนเปราะบาง

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียนและเวทีนานาชาติ เด็กและเยาวชนไทยมีโอกาสเข้าร่วมโครงการ
ระดับอาเซียนและนานาชาติในหลายด้าน เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืน, การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม, ความเป็นผู้นำ, การแข่งขันกีฬา,
และวิทยาศาสตร์ การมีส่วนร่วมข้างต้นนี้ได้ช่วยส่งเสริมศักยภาพ, ทักษะ, และสร้างเครือข่ายของเยาวชน ประเด็นแลกเปลี่ยน
ของแต่ละเวทีได้ให้ความสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, สิ่งแวดล้อม, การพัฒนาที่ยั่งยืน และวัฒนธรรม

6.1.4 บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทบาทและผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ สถาบันทาง
วิชาการ สื่อ อาสาสมัคร การส่งเสริมบทบาทครอบครัว และการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนเพื่อทำงานด้านเด็ก
และเยาวชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ผ่านการดำเนิน
โครงการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตและพัฒนาการในหลายมิติ ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย เช่น โครงการ
ส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และการจัดการศึกษา
ปฐมวัย ผลการดำเนินงานข้างต้นช่วยให้เด็กได้รับบริการและสวัสดิการอย่างทั่วถึงในระดับชุมชน แต่ยังมีปัญหาด้านภาระ
งานและบุคลากรที่จำกัด

องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ มุ่งเน้นการส่งเสริมบทบาทของเด็กและเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
หรือพัฒนาสังคม รวมถึงมีบทบาทในการเติมเต็มช่องว่างของภาครัฐ โดยเฉพาะการเข้าถึงกลุ่มเปราะบาง เช่น มูลนิธิช่วย
ไร้พรมแดนที่จัดการศึกษาให้เด็กข้ามชาติ มูลนิธิกระจกเงาที่ดำเนินโครงการค้นหาเด็กหายและป้องกันภัยออนไลน์
ส่วนภาคธุรกิจ มีบทบาทผ่านโครงการเพื่อสังคม (CSR) เช่น โครงการผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (CONNEXT ED)
ของภาคเอกชนชั้นนำ และโครงการ Learn to Earn ของมูลนิธิเอสซีจี

สถาบันทางวิชาการ มีบทบาทสำคัญในการมุ่งเน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ออนไลน์และการพัฒนาทักษะ
ทางดิจิทัลในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เช่น โครงการบริการวิชาการเพื่อส่งเสริม
ทักษะ STEM แก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกล และโครงการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาดำเนินการโดยกองทุน
เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่ให้ทุนสนับสนุนนักเรียนยากจนพิเศษกว่า 1.2 ล้านคนต่อปี

สื่อ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการเฝ้าระวังภัยออนไลน์ในเด็กและเยาวชน
ผ่านการส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลดิจิทัลเพื่อรับมือและป้องกันภัยคุกคามจากสื่อออนไลน์
นอกจากนี้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนานวัตกรรมเพื่อช่วยสร้างความปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น โครงการ
ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ที่ดำเนินการโดยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงาน กสทช. และภาคีเครือข่าย, โครงการผลิตและส่งเสริมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ซึ่งสนับสนุน
การผลิตสื่อที่มีเนื้อหาด้านพัฒนาความคิด สติปัญญา และทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน และโครงการเฝ้าระวังและปกป้องเด็ก
จากภัยออนไลน์ ที่มุ่งสร้างกลไกคุ้มครองเด็กจากภัยคุกคามดิจิทัล เช่น การล่อลวงทางเพศและการกลั่นแกล้งออนไลน์ เป็นต้น

อาสาสมัคร มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในบริบทของการส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาที่
มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะชีวิต การหลีกเลี่ยงจากพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่
เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ แต่ยังช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับคำแนะนำที่เหมาะสมสำหรับ

การวางแผนชีวิตและพัฒนาความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการเติบโตอย่างมีคุณภาพ เช่น โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน โครงการ Teacher for Thailand โครงการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนตามแนวชายแดน และโครงการอาสาสมัครในสถานสงเคราะห์/บ้านพักเด็ก

การส่งเสริมบทบาทครอบครัว มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนผ่านการสร้างเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการเติบโต แนวทางดังกล่าวเพื่อสนับสนุนให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู พัฒนา และคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ผ่านการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการดำเนินโครงการ เช่น โครงการอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง/พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับครอบครัว โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย

การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน เป็นการดำเนินการที่ให้ความสำคัญกับการรวมพลังจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และประชาชน เพื่อขับเคลื่อนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยใช้รูปแบบการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือในการดำเนินโครงการ เช่น กองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในถิ่นทุรกันดาร นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว กองทุนสุขภาพตำบล กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน โครงการปลดปล่อยศักยภาพ Youth Skill Showcase

6.1.5 งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีหน่วยงานที่มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 10 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม ในขณะที่งบประมาณนอกภาครัฐจำนวน 5 หน่วยงาน คือ UNICEF สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิ Kids Ark Foundation บริษัท ปตท. จำกัด และบริษัท เอสซีจี จำกัด (มหาชน)

ข้อสังเกต ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีการจัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ซึ่งหลายหน่วยงานได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยตรง ทั้งนี้ข้อมูลงบประมาณของภาคราชการ พบว่า ข้อมูลที่มีอยู่ยังไม่สามารถสะท้อนมูลค่าของงบประมาณในภาพรวมที่ใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างครบถ้วน โดยมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ข้อมูลที่แสดงยังครอบคลุมเพียงบางส่วนของกระทรวงที่ดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนหลายหน่วยงานไม่ได้จัดทำรายงานงบประมาณแยกเฉพาะด้าน และไม่มีการจำแนกประเภทของงบประมาณว่าเป็นงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กโดยตรงหรือใช้ในลักษณะการสนับสนุนทางอ้อม ด้วยการรายงานงบประมาณยังมีข้อจำกัดข้างต้น จึงเห็นควรมีการพัฒนาเครื่องมือรายงานและติดตามการใช้งบประมาณเพื่อเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพื่อตอบโจทย์ด้านนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะยาวได้

ดังนั้นแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน สามารถวิเคราะห์และสรุปออกมาได้ 3 แนวทางสำคัญ ได้แก่ 1. ควรจะต้องมีผู้ประสานงานหลักและระบบข้อมูลงบประมาณที่โปร่งใส ในการกำกับ ติดตาม และบูรณาการการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงประเด็น 2. ควรมีแนวทางการวิเคราะห์งบประมาณแยกตามลักษณะของกลุ่มเด็กแต่ละประเภท เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ 3. ควรเพิ่มโครงการสนับสนุนกลุ่มเฉพาะ เช่น โครงการสนับสนุนเด็กพิการ โครงการส่งเสริมสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน โครงการช่วยเหลือเด็กในครอบครัวเปราะบาง/ยากจน โครงการเร่งด่วนสำหรับเด็กในสถานการณ์วิกฤต เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ รวมถึงคาดการณ์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนและบริบทที่เกี่ยวข้อง สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชาสังคมส่วนต่าง ๆ ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2567 มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมคุณภาพการเกิดและพัฒนาเด็กและเยาวชนภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง

การส่งเสริมคุณภาพการเกิดและพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการเติบโตของเด็กและเยาวชน การรับมือและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างอนาคตสำหรับเด็กและเยาวชน

การยกระดับคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ด้วยจำนวนการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐจึงควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ โดยส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะดิจิทัลเพื่อเตรียมความพร้อมในอนาคต การพัฒนาศูนย์เด็กและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูซึ่งจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพจิตสำหรับเยาวชนที่อาจได้รับผลกระทบจากความรุนแรงและปัญหาสังคม

แนวทางการปรับตัวของภาครัฐ ด้วยจำนวนประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง นโยบายภาครัฐควรปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานเพื่อรองรับสถานการณ์ข้างต้น โดยเน้นการสร้างกลไกที่ยืดหยุ่นและบูรณาการ การดำเนินการควรรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมในอนาคต เช่น การขยายวันลาคลอดและวันลาของบิดา ด้วยสถานการณ์ปัญหาครอบครัวแห่งกลาง การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้พ่อแม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตรในช่วงสำคัญ และลดผลกระทบเชิงลบต่อความผูกพันของเด็กกับพ่อแม่ ทั้งนี้ภาครัฐไม่ควรละเลยปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และภาระหนี้สินของครัวเรือน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะยาว

2. การขยายการเข้าถึงการคัดกรองพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญ การคัดกรองและค้นพบพัฒนาการที่ล่าช้าที่รวดเร็ว ทำให้สามารถเสริมสร้างพัฒนาการได้ทันถ่วงที ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสร้างการเรียนรู้ และเสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกายการเรียนรู้และเติบโตในช่วงวัยนี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาในช่วงวัยอื่น ๆ ปี 2567 การคัดกรองพัฒนาเด็ก 5 ช่วงวัยลดลงจากปีก่อนหน้า ซึ่งอาจส่งผลทำให้สัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าลดลง พัฒนาการด้านที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ด้านการใช้ภาษา และการเข้าใจภาษา เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการของหลากหลายหน่วยงาน

การดำเนินการควรเริ่มจากการขยายระบบการคัดกรองและเพิ่มจำนวนบุคลากรในการคัดกรอง โดยสร้างระบบการคัดกรองผ่านแพลตฟอร์มหรือระบบดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการอบรมบุคลากรให้สามารถใช้แพลตฟอร์มดังกล่าวในการเข้าคัดกรองพัฒนาการของเด็กได้อย่างทั่วถึงทั้งในเขตพื้นที่เมืองและชนบท

อีกด้านหนึ่งควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อกระจาย กระตุ้น และติดตามการนำบุตรมาคัดกรองพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงสร้างระบบการส่งต่อระหว่างหน่วยงานเมื่อตรวจพบเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า เพื่อให้สามารถเข้าสู่กระบวนการส่งเสริมพัฒนาการได้รวดเร็ว

นอกจากนี้ ควรให้การสนับสนุนครอบครัว ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองเป็นกลไกสำคัญ ในการกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพให้แก่เด็ก เช่น การจัดกิจกรรมการอ่านและการสื่อสารใน ครอบครัว หรือการแจกจ่ายสื่อการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา และใช้ภาษาในการสื่อสารได้ อย่างเหมาะสม

3. การควบคุมโภชนาการและส่งเสริมกิจกรรมทางกาย

เด็กไทยติดอันดับ 3 ของกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีเด็กเป็นโรคอ้วน อีกทั้ง จากอัตราของเด็กที่มีภาวะเริ่มอ้วนและ อ้วนในทุกเขตสุขภาพตั้งแต่ปี 2561 - 2567 ยังคงสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด จากการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของ ประชากร ซึ่งให้เห็นว่า พฤติกรรมการเลือกอาหารของเด็กในแต่ละวันไม่เหมาะสม เช่น บริโภคขนมกรุบกรอบ เป็นประจำ บริโภคอาหารที่มีปริมาณไขมัน น้ำตาลโซเดียมมาก งดอาหารมื้อหลัก การเกิดโรคอ้วนในวัยเด็กส่งผลต่อสุขภาพ ระยะยาว ภาวะอ้วนในเด็กเพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะบกพร่องด้านสติปัญญา และการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในอนาคต

ควรควบคุมประเภทและปริมาณอาหารอย่างใกล้ชิด ผ่านมาตรการปกป้องเด็กจากการตลาดอาหารและ เครื่องดื่มที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ควบคุมเทคนิคการตลาดที่อาจส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารและเครื่องดื่ม ของเด็ก และส่งเสริมการเพิ่มปริมาณผักและผลไม้ รวมถึงอาหารที่มีคุณภาพและคุณประโยชน์

ติดตามและคัดกรองเด็กและเยาวชนที่เสี่ยงหรือเป็นโรคอ้วน การสร้างความร่วมมือระหว่างเขตสุขภาพ โรงเรียน และครอบครัว ในการคัดกรองและติดตามสัดส่วนและพฤติกรรมการบริโภคของเด็กที่จัดอยู่ในภาวะเสี่ยงเป็นโรคอ้วน เพื่อให้ คำแนะนำและออกแบบโปรแกรมอาหารและการออกกำลังกาย และส่งเสริมการดูแลสุขภาพ

ส่งเสริมกิจกรรมทางกาย เป็นอีกหนึ่งมาตรการที่สำคัญ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนสามารถจัดโครงการ ส่งเสริมกีฬา เช่น กิจกรรมขยับร่างกายอย่างน้อย 30 นาทีต่อวัน เพื่อกระตุ้น เสริมสร้าง และปลูกฝังนิสัยการดูแลสุขภาพแก่ เด็กและเยาวชน นอกจากนี้ การจัดสรรพื้นที่สาธารณะที่เหมาะสมและปลอดภัยในท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและ เยาวชนออกมาทำกิจกรรมและเคลื่อนไหวร่างกาย

4. สร้างการตระหนักรู้การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย

การเข้าถึงข้อมูลทางเพศและการสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในปัจจุบันทำได้ง่าย อาจทำให้วัยรุ่นได้รับข้อมูล ที่ไม่เหมาะสมและอาจนำไปสู่พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น เช่น การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย โรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ไม่พร้อม UN กำหนดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไว้ไม่เกิน 0.7 ต่อพันคน แต่ในปี 2567 ประเทศไทย มีอัตราคลอดบุตรมีชีพในหญิงอายุ 10 -14 ปี เท่ากับ 1.10 ต่อพันคน ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าปีก่อนหน้าและสูงกว่าค่าเป้าหมายของ UN จากการข้อมูลพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทยเผยให้เห็นว่า วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ไม่ใช่งานอนามัย ซึ่งส่งผลให้เกิด ความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันและ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยแก่วัยรุ่น

เรื่องเพศสามารถพูดได้ในครอบครัว การส่งเสริมการสื่อสารระหว่างครอบครัว สถานศึกษา และเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ และความไว้วางใจภายในครอบครัว รวมถึงให้เด็กและเยาวชนสามารถบอกเล่า แลกเปลี่ยน และขอคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศและเพศสัมพันธ์ได้

การพัฒนาหลักสูตรหรือโปรแกรมเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องเพศและเพศสัมพันธ์ โดยสถานศึกษาจัดอบรม การสร้าง การป้องกัน และการปกป้องตนเองในความสัมพันธ์ รวมถึงการป้องกันโรคติดต่อและการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง รวมถึงการส่งเสริมการสร้างระบบให้คำปรึกษา เพื่อช่วยรับฟังและให้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมความเสี่ยงการมีเพศสัมพันธ์

ระบบการรับแม่วัยรุ่นกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมโอกาสและคุณภาพชีวิตของแม่วัยรุ่นในระยะยาวให้ สามารถดูแลตนเองและบุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สังคมปลอดภัยาเสพติด

ปัจจุบันเยาวชนสามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้เยาวชนเป็นอีกหนึ่งช่วงวัยที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สาเหตุที่ส่งผลต่อการเข้าสู่วงจรสารเสพติดของเยาวชน เช่น ความอยากรู้อยากลอง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การถูกหลอกลวงให้ใช้สารเสพติด การสร้างความสุขและผ่อนคลาย โดยยาในกลุ่มเมทแอมเฟตามีน เช่น ยาบ้า ยาไอซ์ กระท่อม และโคเคน เป็นสารเสพติดที่ถูกใช้มากที่สุดในกลุ่มเด็กและเยาวชน การแก้ไขปัญหาที่ดำรงอยู่ในสังคมมาอย่างยาวนาน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และภาครัฐ

สร้างภูมิคุ้มกันทางความคิด ให้ทราบถึงผลที่ตามมาของการใช้สารเสพติดทั้งทางกาย จิตใจ สังคม และกฎหมาย ควบคุม ไปกับส่งเสริมทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้สารเสพติด รวมถึงปลูกฝังค่านิยมที่ดี เช่น ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบ และความตั้งใจในการเรียน

เสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ให้ผู้ปกครองใช้เวลา รับฟัง และเข้าใจวัยรุ่น เปิดใจรับฟังปัญหาและ เป็นผู้สนับสนุนในการร่วมแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรสังเกตและใส่ใจพฤติกรรมของบุตรหลาน หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือพิจารณาว่ามีความเสี่ยง นอกจากนี้ ควรมีระบบการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และส่งต่อไปยังโรงเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาแก่ผู้ปกครองและเด็กและเยาวชน

ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ควรจัดสรรพื้นที่และ ส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้เวลาว่างไปกับกิจกรรมที่ตนเองสนใจ โดยมีผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน และสังคมเป็นผู้สนับสนุน

6. ป้องกันความรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัย

ความรุนแรงในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และทางออนไลน์เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน สาเหตุของปัญหามาจากหลากหลายปัจจัย เช่น ความเปราะบางของความสัมพันธ์ในครอบครัว การลอกเลียนแบบพฤติกรรม การใช้และเข้าถึงสื่อออนไลน์โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากบุคคลใกล้ชิด การสร้างการยอมรับจากเพื่อน การจัดการปัญหานี้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนต้องร่วมมือกันในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เพื่อลดความรุนแรงในสังคม

สร้างภูมิคุ้มกันผ่านสถาบันครอบครัว ผ่านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองอยู่ในสถานะที่ปรึกษา เมื่อเด็กเผชิญหน้ากับปัญหา รวมถึงการจัดอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูที่ปราศจากความรุนแรง

การสร้างพื้นที่ให้คำปรึกษา โดยนักจิตวิทยา เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชนในการเล่าประสบการณ์หรือปัญหา ความรุนแรงที่เผชิญ พร้อมรับคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเยียวยาจิตใจ รวมถึงการส่งต่อเคสไปยังโรงพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

การปรับปรุงกฎหมายและบทลงโทษ ควรมีการผลักดันการแก้ไขกฎหมายที่ชัดเจน เกี่ยวกับการป้องกันและ บทลงโทษของการบูลลี่และความรุนแรงที่ครอบคลุมพื้นที่ในโลกออนไลน์ รวมถึงกลไกการร้องเรียนอย่างเป็นระบบเมื่อพบเห็น หรือเผชิญหน้ากับความรุนแรง

7. การปรับปรุงโครงสร้างและเพิ่มอำนาจให้สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนและการพัฒนา โครงการ กิจกรรมให้มีความต่อเนื่องและประสานงานได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ควรมีการปรับปรุงระบบการทำงานภายในของ สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ทั้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาด้าน งบประมาณและการบริหารจัดการ อีกทั้งควรเพิ่มอำนาจให้เด็กและเยาวชนในการตัดสินใจและอนุมัติโครงการต่างๆ ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนที่ล่าช้า และสอดคล้องกับหลักการ “เด็กคิด เด็กทำ เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน” รวมถึงควรผลักดันให้มติของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย มีผลในทางปฏิบัติและเป็นนโยบายที่ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการต่อไปได้

8. การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัยต่อเด็กและเยาวชน

การพัฒนาเทคโนโลยี AI เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมากขึ้น โดยมีทั้งผลประโยชน์และผลกระทบที่ควรบริหารจัดการอย่างรอบด้าน ด้านผลประโยชน์ AI ช่วยเพิ่มโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย สนับสนุนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (personalized learning) เสริมทักษะดิจิทัลที่จำเป็นต่ออนาคต และช่วยครูและผู้ปกครองติดตามพัฒนาการของเด็กได้ตรงจุด ขณะเดียวกัน AI ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น ปัญหาการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล การได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่เหมาะสม การพึ่งพาเทคโนโลยีเกินไปจนลดทักษะการคิดวิเคราะห์ และความเหลื่อมล้ำด้านดิจิทัลที่ทำให้เด็กและเยาวชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงโอกาสเท่าเทียม นอกจากนี้ เด็กที่เติบโตในช่วงสถานการณ์ COVID-19 มักเผชิญปัญหาการเข้าถึงสังคมและขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงทำให้ผู้ปกครองต้องดูแลบุตรอย่างใกล้ชิดเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม ขณะเดียวกัน เด็กรุ่นใหม่และเด็กในอนาคตอาจพึ่งพาการใช้ AI ในการเรียนรู้และการทำงานมากเกินไป จนอาจกระทบต่อความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นในอนาคต แนวนโยบายที่ควรดำเนินการ ได้แก่

- 1) จัดทำมาตรการและแนวทางการใช้ AI อย่างเหมาะสมในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน
- 2) พัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะการใช้ AI อย่างปลอดภัยและมีจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน
- 3) ส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองในการกำกับดูแลบุตร โดยเฉพาะการฟื้นฟูทักษะการเข้าถึงสังคมหลังวิกฤติ COVID-19
- 4) สร้างกลไกคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัยทางไซเบอร์สำหรับผู้เยาว์
- 5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาในการผลิตสื่อการเรียนรู้ด้วย AI ที่มีคุณภาพ
- 6) ลดช่องว่างการเข้าถึงเทคโนโลยีระหว่างเด็กในเมืองกับชนบท

ดังนั้น การพัฒนาเชิงนโยบายด้าน AI ควรสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์เพื่อยกระดับการเรียนรู้กับการคุ้มครองจากความเสี่ยง โดยให้ความสำคัญต่อการดูแลด้านสังคมและจิตใจของเด็กและเยาวชน ควบคู่กับการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และการทำงานในโลกอนาคต เพื่อให้เด็กและเยาวชนเติบโตในสภาพแวดล้อมดิจิทัลที่ปลอดภัย เท่าเทียม และมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

9. การเสริมบทบาทครอบครัวและผู้สูงอายุในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่ควรมุ่งเฉพาะการจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมสำหรับเด็กเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้ปกครอง ปู่ ย่า ตา ยาย และผู้ใกล้ชิด โดยเฉพาะในบริบทครอบครัวแหวกกลางที่เด็กจำนวนมากเติบโตกับผู้สูงอายุ การมีสุขภาพจิตที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้สูงอายุมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ด้านภาษาและพัฒนาการทางสังคมของเด็ก แนวนโยบายที่ควรดำเนินการ ได้แก่

- 1) พัฒนาหลักสูตรหรือโปรแกรมสำหรับผู้ปกครองและผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างสุขภาพร่างกายและจิตใจ
  - 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารและการเลี้ยงดูที่เอื้อต่อพัฒนาการเด็ก
  - 3) จัดกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก เพื่อเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
  - 4) พัฒนากลไกสนับสนุนทางสังคมเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาครอบครัวแหวกกลางในระยะยาว
- การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ครอบครัวเป็นฐานสำคัญในการบ่มเพาะศักยภาพเด็ก สนับสนุนพัฒนาการรอบด้าน และสร้างความเข้มแข็งของสังคมในอนาคต

10. การสร้างบทบาทเด็กและเยาวชนในการรับมือสังคมสูงวัย

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสูงสุด ทำให้ผู้สูงอายุเผชิญความเสี่ยงจากปัญหาหลอกลวง ภัยจากเทคโนโลยี และความเปราะบางด้านสังคมมากขึ้น เด็กและเยาวชนควรถูกส่งเสริมให้มีบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ทั้งในด้านการให้ความรู้ด้านดิจิทัล การสร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิและการป้องกันภัย ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดจากสังคมสูงวัย ซึ่งจะช่วยปิดช่องว่างระหว่างวัยและสร้างความสัมพันธ์ที่เกื้อกูล

แนวนโยบายที่ควรดำเนินการ ได้แก่

- 1) จัดทำโครงการบูรณาการระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างวัย
  - 2) พัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเข้าใจปัญหาของผู้สูงอายุ และสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
  - 3) ส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีของเด็กและเยาวชนให้สามารถถ่ายทอดและช่วยเหลือผู้สูงอายุได้
  - 4) สร้างเครือข่ายอาสาสมัครเยาวชนดูแลผู้สูงอายุในมิติต่างๆ เช่น ความปลอดภัย การสื่อสาร และสุขภาพจิต
- การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการเผชิญสังคมสูงวัยไม่เพียงช่วยคุ้มครองผู้สูงอายุ แต่ยังสร้างคุณค่าและความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างวัย อันจะนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

11. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและการใช้วัฒนธรรมวิถีชีวิตเป็นฐานการพัฒนา

ครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด แต่ยังคงขาดการผลักดันเชิงนโยบายเพื่อให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งและสามารถทำหน้าที่เป็นฐานการเลี้ยงดูและการเรียนรู้ที่มั่นคงได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่สามารถนำมาเป็น “ธงนำทาง” เพื่อสะท้อนรากฐานการดำเนินชีวิตของครอบครัว และสร้างความเข้าใจร่วมถึงคุณค่าที่ควรส่งต่อให้เด็กและเยาวชน

แนวนโยบายที่ควรดำเนินการ ได้แก่

- 1) กำหนดมาตรการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวในฐานะกลไกหลักของการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 2) ใช้วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมหรือหลักสูตรครอบครัว
- 3) ส่งเสริมบทบาทชุมชนและท้องถิ่นในการขับเคลื่อนแนวคิด “ครอบครัวเข้มแข็ง” ควบคู่กับการดูแลด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 4) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายครอบครัวต้นแบบที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจและต้นทางการเรียนรู้ให้กับครอบครัวอื่น ๆ

การดำเนินนโยบายดังกล่าวจะช่วยให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นทั้งฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงและพื้นที่อบอุ่นสำหรับการเติบโตของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งเชื่อมโยงคุณค่าของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน

12. การจัดตั้งศูนย์กลางการประสานงานด้านเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณด้านเด็กและเยาวชนในปัจจุบันยังขาดศูนย์กลางในการประสานงาน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของโครงการและการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งกลไกหรือศูนย์กลางเพื่อทำหน้าที่กำหนดทิศทาง รวบรวมข้อมูลประสานงานระหว่างหน่วยงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

แนวนโยบายที่ควรดำเนินการ ได้แก่

- 1) จัดตั้งศูนย์กลางการประสานงานระดับชาติที่ทำหน้าที่วางแผนยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชนร่วมกัน
- 2) พัฒนากลไกการบูรณาการงบประมาณและทรัพยากรเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพ
- 3) กำหนดระบบการติดตามและประเมินผลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงนโยบาย
- 4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

การมีกลไกศูนย์กลางดังกล่าวจะช่วยให้งานด้านเด็กและเยาวชนมีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่า และสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะยาว

อนึ่ง ศูนย์กลางการประสานงานดังกล่าวอาจจะเป็นการตั้งศูนย์ใหม่ หรือใช้หน่วยงานที่มีอยู่แล้วทำหน้าที่ดังกล่าวก็ได้ เช่น ที่ผ่านมารวมกิจการเด็กและเยาวชนมีพันธกิจและภารกิจในลักษณะเป็นศูนย์กลางประสานงานด้านเด็กและเยาวชน อยู่แล้ว แต่มีข้อจำกัดในการทำงานทั้งในเรื่องขอบเขตอำนาจหน้าที่และงบประมาณส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ หากต้องการศูนย์กลางการประสานงานที่สามารถรวบรวมข้อมูลและบูรณาการงบประมาณ ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพกว่าที่เป็นอยู่ก็มีความจำเป็นต้องพิจารณาการเพิ่มบทบาทหน้าที่ และอำนาจของกรมกิจการเด็กและเยาวชนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

13. การปกป้องเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็กยากจน เด็กพิการ เด็กที่ขาดการดูแลจากครอบครัว หรือเด็กและเยาวชนในพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ เนื่องจากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทำให้มีความเสี่ยงสูงต่อโรคภัย สุขภาพจิต ความไม่มั่นคงด้านอาหารและที่อยู่อาศัย อีกทั้งยังอาจเผชิญการถูกทอดทิ้งหรือถูกละเลยมากกว่ากลุ่มอื่น แนวนโยบายที่ควรดำเนินการ ได้แก่

- 1) จัดตั้งระบบเฝ้าระวังและการช่วยเหลือเร่งด่วนสำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง และมลพิษทางอากาศ
- 2) พัฒนานโยบายสวัสดิการและโครงการคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงอาหาร น้ำสะอาด การรักษาพยาบาล และที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย
- 3) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และชุมชนในการจัดการพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กในภาวะวิกฤต สิ่งแวดล้อม
- 4) ส่งเสริมการบูรณาการด้านสิ่งแวดล้อมเข้ากับการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และเสริมทักษะการปรับตัวในระยะยาว

ทั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดตั้ง ศูนย์บริหารการดูแล กลุ่มเปราะบางจากภัยพิบัติ (ศบปภ.) เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในส่วนของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) ได้มีการนำฐานข้อมูลจาก MSO Logbook และ CPIS มาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามสถานการณ์และวางมาตรการช่วยเหลือเด็กกลุ่มเปราะบางอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พม. ได้ดำเนินการนำร่องการใช้กลไกดังกล่าวในพื้นที่ 4 ภาค เพื่อสร้างต้นแบบและขยายผลไปทั่วประเทศ

การดำเนินนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่ให้ความสำคัญกับการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสร้างความยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง การนำข้อเสนอนี้ไปสู่การปฏิบัติจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถปกป้องเด็กและเยาวชน จากความเสี่ยงเชิงสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ และสร้างความมั่นคงในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในอนาคต

จากสถานการณ์เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มจำนวนเด็กเกิดใหม่ลดลง ขณะที่ปัญหาความรุนแรง ความยากจน ภาวะพัฒนาการล่าช้า ภาวะอ้วน การตั้งครรถ์ในวัยรุ่น การใช้สารเสพติด และปัญหาสุขภาพจิตยังคงทวีความรุนแรง อีกทั้งเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) แม้สร้างโอกาสการเรียนรู้ แต่ก็แฝงความเสี่ยงต่อเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม บทบาทของสภาเด็กและเยาวชน เครือข่ายท้องถิ่น ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษายังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพ ข้อเสนอเชิงนโยบายมุ่งเน้นการบูรณาการและลดความเหลื่อมล้ำ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กตั้งแต่ปฐมวัย การคัดกรองพัฒนาการและควบคุมโภชนาการ การสร้างการรับรู้เรื่องเพศที่ปลอดภัย การป้องกันยาเสพติดและความรุนแรง ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและ AI อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย รวมทั้งเสริมบทบาทครอบครัว ผู้สูงอายุ และการจัดตั้งกลไกกลางเพื่อประสานงานและใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมที่มั่นคง ปลอดภัย และยั่งยืนสำหรับเด็กและเยาวชนไทยในอนาคต

14. การเสริมสร้างบทบาทเด็กในเวทีอาเซียน

ควรมีนโยบายและงบประมาณที่จะสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าร่วมในกลไกต่าง ๆ ของอาเซียน เช่น เวทีเยาวชนอาเซียน การประชุมภาคประชาสังคม และการประชุมคู่ขนานของรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับสังคม การศึกษา และสิทธิมนุษยชน เด็กควรได้รับสิทธิในการเสนอความคิดเห็น ประสพการณ์ และความต้องการของตนเอง โดยเฉพาะในประเด็นที่มีผลต่ออนาคตของภูมิภาค เช่น สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สิทธิทางดิจิทัล และการศึกษา

การวิเคราะห์และข้อเสนอเชิงนโยบายด้านเด็กและเยาวชนตามความเร่งด่วน

จากข้อเสนอเชิงนโยบายทั้ง 14 ข้อ สามารถจัดกลุ่มข้อเสนอเชิงนโยบายเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

- (1) การสร้างภูมิคุ้มกันในการดูแลสุขภาพทางกายและจิตใจ
- (2) การเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะดิจิทัล
- (3) การพัฒนาและยกระดับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากความรุนแรงและสารเสพติด
- (4) การเปิดพื้นที่และเสริมพลังอำนาจให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

1) การสร้างภูมิคุ้มกันในการดูแลสุขภาพทางกายและจิตใจ

มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันปัญหาทางกายและจิตใจ และลดพฤติกรรมเสี่ยงในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีพื้นฐานสุขภาพที่เหมาะสมต่อการเติบโต

ข้อเสนอที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ 2 การขยายการเข้าถึงการคัดกรองพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
- ข้อ 3 การควบคุมโภชนาการและส่งเสริมกิจกรรมทางกาย
- ข้อ 4 การสร้างการตระหนักรู้การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย
- ข้อ 9 การเสริมบทบาทครอบครัวและผู้สูงอายุในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- ข้อ 13 การปกป้องเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ในมิติสุขภาพและความเปราะบาง)

สาระสำคัญ มุ่งเน้นการป้องกันก่อนเกิดปัญหาและการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งทางกาย จิตใจ และสังคม ตั้งแต่ช่วงต้นชีวิตของเด็กและเยาวชน

2) การเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะดิจิทัล

มุ่งส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะทางสังคม การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย และการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ

ข้อเสนอที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ 1 การส่งเสริมคุณภาพการเกิดและพัฒนาเด็กและเยาวชนภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง
- ข้อ 8 การใช้เทคโนโลยี AI อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย
- ข้อ 10 การสร้างบทบาทเด็กและเยาวชนในการรับมือสังคมสูงวัย
- ข้อ 11 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและการใช้วัฒนธรรมวิถีชีวิตเป็นฐานการพัฒนา

สาระสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้เทคโนโลยี

3) การพัฒนาและยกระดับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากความรุนแรงและสารเสพติด

มุ่งสร้างระบบนิเวศทางสังคมที่ปลอดภัย ลดปัจจัยเสี่ยง และพัฒนากลไกป้องกันทั้งในครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และระบบบริหารเชิงนโยบาย

ข้อเสนอที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ 6 การป้องกันความรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัย
- ข้อ 5 สังคมปลอดยาเสพติด (ในมิติเชิงระบบและสภาพแวดล้อม)
- ข้อ 12 การจัดตั้งศูนย์กลางการประสานงานด้านเด็กและเยาวชน
- ข้อ 13 การปกป้องเด็กและเยาวชนจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ในมิติสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย)

สาระสำคัญ มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมเชิงป้องกัน และการบูรณาการกลไกระหว่างหน่วยงานเพื่อให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) การเปิดพื้นที่และเสริมพลังอำนาจให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

มุ่งยกระดับบทบาทเด็กและเยาวชนจากผู้รับบริการ ไปสู่ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะ

ข้อเสนอที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 7 การปรับปรุงโครงสร้างและเพิ่มอำนาจให้สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

ข้อ 10 การสร้างบทบาทเด็กและเยาวชนในการรับมือสังคมสูงวัย (ในมิติการมีส่วนร่วมทางสังคม)

ข้อ 14 การเพิ่มบทบาทเด็กและเยาวชนในเวทีนานาชาติ

สาระสำคัญ มุ่งสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมที่มีผลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การจัดลำดับความสำคัญเชิงนโยบาย

1) หลักเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญ

การจัดประเภทข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั้ง 14 ข้อ ดำเนินการตามกรอบวิเคราะห์ 2 มิติ ดังนี้

(1) ระดับความสำคัญของข้อเสนอ แบ่งเป็น “สำคัญมาก” และ “สำคัญลำดับรอง” โดยพิจารณาจาก ขนาดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ความปลอดภัย และการพัฒนาทุนมนุษย์ของเด็กและเยาวชน รวมถึงความเร่งด่วนเชิงสถานการณ์

(2) ระดับความยาก - ง่ายในการดำเนินการ แบ่งเป็น “ทำได้ง่าย” และ “ทำยาก” โดยพิจารณาจากความจำเป็นในการปรับโครงสร้าง/อำนาจหน้าที่ การแก้ไขกฎหมายและระเบียบ การใช้งบประมาณจำนวนมาก ความซับซ้อนของการบูรณาการหลายหน่วยงาน และความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนเชิงระบบ

2) ผลการวิเคราะห์ และข้อเสนอเชิงนโยบายตามความสำคัญเร่งด่วน

กลุ่มที่ 1 ข้อเสนอ “สำคัญมาก” และ “ทำได้ง่าย” (มาตรการเร่งด่วน/เห็นผลได้เร็ว)

ข้อเสนอในกลุ่มนี้เป็นมาตรการที่มีผลโดยตรงต่อ สุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยระบบบริการและกลไกที่มีอยู่แล้ว เป็นฐาน (เช่น สถานศึกษา ระบบสาธารณสุข และชุมชน) เน้นการขยายความครอบคลุม ยกระดับมาตรฐาน และเร่งรัดการดำเนินงานให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ได้แก่

1. ข้อ 2 การขยายการเข้าถึงการคัดกรอง พัฒนาการของเด็กปฐมวัย
2. ข้อ 3 การควบคุมโภชนาการและส่งเสริมกิจกรรมทางกาย
3. ข้อ 4 การสร้างการตระหนักรู้การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย
4. ข้อ 5 สังคมปลอดภัยเสพติด

กลุ่มที่ 2 ข้อเสนอ “สำคัญมาก” และ “ทำยาก” (มาตรการเชิงโครงสร้าง/ต้องการแรงขับเคลื่อนนโยบาย)

ข้อเสนอในกลุ่มนี้มีผลกระทบเชิงระบบสูงและ จำเป็นต่อการแก้ปัญหาในระยะยาว แต่มีความซับซ้อน ในการดำเนินการ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับ การปรับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ กลไกงบประมาณ การบูรณาการหลายหน่วยงาน และบางส่วนอาจต้องปรับปรุงกฎหมายหรือ มาตรการกำกับที่เกี่ยวข้อง จึงต้องอาศัยมติหรือ การขับเคลื่อนเชิงนโยบายในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

1. ข้อ 1 การส่งเสริมคุณภาพการเกิดและพัฒนา เด็กและเยาวชนภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง
2. ข้อ 6 การป้องกันความรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัย
3. ข้อ 12 การจัดตั้งศูนย์กลางการประสานงาน ด้านเด็กและเยาวชน

4. ข้อ 13 การปกป้องเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลุ่มที่ 3 ข้อเสนอ “สำคัญรองลงมา” และ “ทำได้ง่าย” (มาตรการสนับสนุน/ขยายผล)

ข้อเสนอในกลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญในการเสริมระบบนิเวศการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพิ่มทุนทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างวัย สามารถเริ่มดำเนินการได้ในรูปแบบโครงการ/กิจกรรม/หลักสูตร และอาศัยความร่วมมือระดับพื้นที่เป็นฐาน โดยไม่จำเป็นต้องปรับโครงสร้างเชิงระบบในระยะแรก ได้แก่

1. ข้อ 9 การเสริมบทบาทครอบครัวและผู้สูงอายุในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

2. ข้อ 10 การสร้างบทบาทเด็กและเยาวชนในการรับมือสังคมสูงวัย

3. ข้อ 14 การเพิ่มบทบาทเด็กและเยาวชนในเวทีนานาชาติ

กลุ่มที่ 4 ข้อเสนอ “สำคัญรองลงมา” และ “ทำได้ยาก” (วาระระยะกลาง-ยาว/ต้องจัดการเงื่อนไขหลายด้าน)

ข้อเสนอในกลุ่มนี้ แม้มีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์และความทันสมัยของการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่การขับเคลื่อนให้เกิดผลในระดับประเทศต้องจัดการเงื่อนไขร่วมหลายด้าน เช่น การกำหนดมาตรฐานและแนวทางกำกับ การจัดสรรทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง การสร้างการยอมรับของสังคม และการประสานงานข้ามหน่วยงาน จึงมีความยากในการดำเนินการเมื่อเทียบกับมาตรการเชิงโครงการทั่วไป ได้แก่

1. ข้อ 7 การปรับปรุงโครงสร้างและเพิ่มอำนาจให้สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

2. ข้อ 8 การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัยต่อเด็กและเยาวชน

3. ข้อ 11 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและการใช้วัฒนธรรมวิถีชีวิตเป็นฐานการพัฒนา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานแกนกลาง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) หน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายและวางรากฐานทางสังคม

กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ดูแลมิติสุขภาพ การคัดกรอง และสุขภาวะของประชาชน

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) รับผิดชอบมิติการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และพฤติกรรมในวัยเรียน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและปฏิบัติงานในระดับพื้นที่

สำนักนายกรัฐมนตรี / สศช. / สำนักงบประมาณ ดูแลกลไกเชิงยุทธศาสตร์ การวางแผนแม่บท และการจัดสรรงบประมาณ

หน่วยงานเฉพาะประเด็น

สำนักงาน ป.ป.ส. เน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ดูแลด้านเทคโนโลยี AI และความปลอดภัยทางไซเบอร์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)

กระทรวงการต่างประเทศ เชื่อมโยงและขับเคลื่อนบทบาทในเวทีความร่วมมือนานาชาติ

ข้อสังเกต

การดำเนินงานผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายทั้ง 14 ข้อ ให้ได้ผลนั้น หน่วยงานสำคัญ คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในฐานะกลไกระดับพื้นที่

การวิเคราะห์และข้อเสนอเชิงนโยบายด้านเด็กและเยาวชนตามความเร่งด่วน

การสร้างภูมิคุ้มกันในการดูแลสุขภาพทางกายและจิตใจ

มุ่งเน้นการป้องกันก่อนเกิดปัญหา
(ข้อเสนอที่ 2 3 4 9 13)

- การคัดกรองพัฒนาการ
- โภชนาการ
- เพศสัมพันธ์ปลอดภัย
- ปกป้องกลุ่มเปราะบางจากสภาพภูมิอากาศ

การเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะดิจิทัล

เตรียมความพร้อมสู่โลกอนาคต
(ข้อเสนอที่ 1 8 10 11)

- ส่งเสริมคุณภาพการเกิด
- การใช้ AI อย่างสร้างสรรค์
- รับมือสังคมสูงวัย
- การใช้ทุนวัฒนธรรมพัฒนาเยาวชน

การพัฒนาและยกระดับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากความรุนแรงและสารเสพติด

สร้างระบบนิเวศทางสังคมที่ปลอดภัย
(ข้อเสนอที่ 5 6 12 13)

- สังคมปลอดภัย
- ป้องกันความรุนแรง
- ศูนย์กลางประสานงานด้านเด็กและเยาวชน

การเปิดพื้นที่และเสริมพลังอำนาจให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

เปลี่ยนจากผู้รับบริการเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางการสังคม
(ข้อเสนอที่ 7 10 14)

- การเพิ่มอำนาจสภาเด็กและเยาวชน
- การผลักดันบทบาทในเวทีนานาชาติ

กรอบการจัดลำดับความสำคัญเชิงนโยบาย (Matrix 4 กลุ่ม)

กลไกการขับเคลื่อนและหน่วยงานหลัก

การศึกษาเชิงลึกเฉพาะเรื่อง

เรื่อง ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เด็กและเยาวชนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิต การเรียนรู้ และความมั่นคงปลอดภัยในหลายมิติ ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีได้จำกัดอยู่เพียงความรุนแรงทางกายหรือทางเพศในรูปแบบดั้งเดิม หากยังครอบคลุมถึงความรุนแรงรูปแบบใหม่ เช่น การล่วงละเมิดทางออนไลน์ การข่มขู่ และกลั่นแกล้งทางดิจิทัล รวมถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่สืบเนื่องจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ในช่วงศตวรรษที่ 21 องค์ความรู้ด้านความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนมีการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในเชิงทฤษฎี วิธีการศึกษา และแนวทางปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงสำคัญสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1. มุมมองเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary Approach)** จากเดิมที่ศึกษาในมิติใดมิติหนึ่ง เช่น จิตวิทยา หรือสังคมวิทยา ปัจจุบันมีการบูรณาการองค์ความรู้จากหลายสาขา เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ กฎหมายอาญา การศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาธารณสุข เพื่ออธิบายปัญหาอย่างรอบด้าน
- 2. การเน้นปัจจัยเชิงโครงสร้างและบริบท (Structural and Contextual Factors)** องค์ความรู้ยุคใหม่ให้ความสำคัญกับความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) และผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมทางเพศและโอกาส มากกว่ามุ่งเน้นปัจจัยส่วนบุคคลหรือครอบครัว
- 3. การขยายขอบเขตนิยามความรุนแรง (Expanded Definitions)** นิยามความรุนแรงถูกปรับให้ครอบคลุมรูปแบบใหม่ เช่น ความรุนแรงทางออนไลน์ (Cyber Violence), การกลั่นแกล้งทางดิจิทัล (Cyberbullying), การล่วงละเมิดทางเทคโนโลยี (Technology-facilitated Abuse) รวมถึงการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก
- 4. การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และหลักฐานวิจัย (Evidence-Based Practices)** การออกแบบนโยบายและมาตรการป้องกันในปัจจุบันอ้างอิงข้อมูลจากการวิจัยเชิงประจักษ์และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) เพื่อติดตามแนวโน้มและประเมินประสิทธิผลของมาตรการ

5. การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน (Child and Youth Participation) แนวคิดสิทธิเด็ก (Child Rights-Based Approach) ได้รับการเน้นย้ำมากขึ้น โดยให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ออกแบบโครงการ และติดตามผล

ดังนั้น การทำความเข้าใจปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบ 3 ประการอย่างบูรณาการ ได้แก่

1. รูปแบบของความรุนแรง ทั้งแบบดั้งเดิมและเกิดใหม่
2. สาเหตุและปัจจัยเสี่ยงที่เชื่อมโยงกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี
3. แนวทางการแก้ไขที่อิงหลักฐานวิจัยและสอดคล้องกับสภาพจริง

การผสมผสานข้อมูลจากหลายสาขาวิชาและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงเด็กและเยาวชน จะช่วยให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและยั่งยืน องค์ความรู้ที่ได้รับไม่เพียงสะท้อนความท้าทายของยุคสมัย แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สนับสนุนการเติบโต และเสริมสร้างศักยภาพสูงสุดของเด็กและเยาวชน

ข้อมูลและสถิติขององค์การระหว่างประเทศรวมถึงในประเทศไทยบ่งชี้อย่างชัดเจนว่าความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมาการศึกษาในประเด็นนี้พบว่ามีเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ก่อนและหลังการแพร่หลายในวงกว้างของการใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย

การศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในทศวรรษปัจจุบันมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากหลายทศวรรษก่อนหน้า (มิได้หมายความว่าในทศวรรษก่อนหน้าไม่มี แต่ไม่ใช่กระแสหรือแนวทางที่รับรู้โดยทั่วไป) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้แก่ ประการแรก การเปลี่ยนแปลงฐานคิดต่อปัญหา ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงวิธีวิทยาที่ใช้ในการศึกษา ประการที่สาม การเปลี่ยนแปลงบริบทสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม และประการที่สี่ การเปลี่ยนแปลงหรือการขยายตัวของประเด็นที่ทำการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงฐานคิดของปัญหาจากการมุ่งเน้นการปกป้องเด็กและเยาวชน (children protection) ไปสู่ฐานคิดที่จะเสริมอำนาจเด็กและเยาวชน (children empowerment) วิธีวิทยาเปลี่ยนจากการศึกษาด้วยสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งไปสู่การศึกษาแบบหลากหลายสาขาวิชา ในขณะที่บริบทสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในศตวรรษใหม่นี้ก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วรุนแรงและกว้างขวาง โดยเฉพาะในเรื่องของเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดประเด็นใหม่ ๆ หรือการขยายตัวของประเด็นที่มีมาอยู่ก่อนแล้วให้ครอบคลุมสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ที่เห็นได้ชัดคือการแพร่หลายไปทั่วของโซเชียลมีเดียส่งผลให้ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนขยายตัวจากความรุนแรงซึ่งหน้าไปสู่ความรุนแรงออนไลน์หรือไร้สัมผัสได้

“ความใหม่” ในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้เกิดมิติใหม่ต่อความเข้าใจเรื่องความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนเดิมด้วย แม้ว่ารากฐานของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนจะมีลักษณะและรูปแบบเหมือนเดิม

(ด้วยเหตุที่ว่าเป็นประเด็นฐานราก) แต่การมีมุมมองใหม่ต่อเด็กและเยาวชน การใช้วิธีวิทยาใหม่ในการศึกษา การคำนึงถึงบริบทใหม่ การเปิดประเด็นใหม่และขยายผลในประเด็นเดิม ได้ช่วยเปิดทางให้แก่การเข้าถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการสนับสนุนและความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ที่ไม่จำกัดเพียงการ “ป้องกัน” “ปราบปราม” หรือ “เยียวยา” เท่านั้น แต่ยังสามารถไปไกลถึงการเสริมสร้างอำนาจและระบบนิเวศที่สนับสนุนการลดความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนด้วย

ในส่วนตัวไป จึงได้นำเสนอสถิติความรุนแรงต่อเด็กจากองค์การระหว่างประเทศ ความรุนแรงรูปแบบใหม่ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหาในระดับโลกและเป็นพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์เชิงลึกต่อไป

1. สถิติความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนจากองค์การระหว่างประเทศ

1) การเปรียบเทียบแนวโน้มระหว่างปี 2000–2025

เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในช่วงปี 2000–2012 กับช่วงปี 2013–2025 จะเห็นว่าหลายตัวชี้วัดมีความเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย บางตัวชี้วัดยังคงทรงตัวในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ข้อมูลจาก UNICEF, WHO, UNODC และ UNESCO ระบุว่า **การลงโทษเด็กและเยาวชนด้วยความรุนแรงในครอบครัว (violent discipline)** ยังคงเป็นปัญหาที่มีขนาดใหญ่อย่างมาก โดยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา เด็กและเยาวชนทั่วโลกประมาณสองในสาม หรือราว 1.6 พันล้านคนยังคงถูกลงโทษด้วยความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการตี การตะคอก หรือการทำให้อับอาย ซึ่งในช่วงปี 2000–2012 ระดับความชุกของการใช้วินัยรุนแรงเกือบสามในสี่ของเด็กและเยาวชนอายุ 2–4 ปี ขณะที่ช่วงปี 2013–2025 แม้จะมีบางประเทศออกกฎหมายห้ามการลงโทษทางกายและเพิ่มมาตรการคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่สัดส่วนโดยรวมของโลกก็ยังคงอยู่ในระดับใกล้เคียงเดิม (UNICEF, 2024)

สำหรับ**ความรุนแรงในโรงเรียนและระหว่างเพื่อน (peer violence)** พบว่า ในช่วงปี 2000–2012 สถิติจากการสำรวจ HBSC และ GSHS ชี้ว่าประมาณหนึ่งในสามของนักเรียนอายุ 13–15 ปีเคยถูกลั่นแกล้งในช่วงเวลาสำรวจ ซึ่งตัวเลขดังกล่าวแทบไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงปี 2013–2025 อย่างไรก็ตาม หลังปี 2013 รูปแบบการกลั่นแกล้งได้เปลี่ยนไป โดยมีสัดส่วนการกลั่นแกล้งผ่านสื่อดิจิทัลหรือ “ไซเบอร์บูลลี่” เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ผลสำรวจในปี 2019 ครอบคลุม 30 ประเทศพบว่า 1 ใน 3 ของเด็กและเยาวชนเคยเผชิญการกลั่นแกล้งออนไลน์ ซึ่งกลายเป็นโจทย์ใหม่ที่ต้องใช้มาตรการด้านความปลอดภัยทางดิจิทัลเข้ามาร่วมแก้ไข (UNICEF & SRSV-VAC, 2019)

ด้านการเสียชีวิตจากความรุนแรง (violent deaths) มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในภาพรวมโลก แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างภูมิภาค ข้อมูลปี 2012 ประเมินว่ามีเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี เสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรมราว 95,000 คน และเพิ่มขึ้นเป็นราว 119,000 คนในปี 2015 ก่อนที่ตัวเลขเฉลี่ยจะทรงตัว

ที่ประมาณ 130,000 คนต่อปีในช่วง 2016–2021 โดยกว่า 70% ของผู้เสียชีวิตอยู่ในช่วงวัย 15–19 ปี และราวสามในสี่เป็นเพศชาย (WHO, 2023) ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียนมีอัตราการเสียชีวิตจากความรุนแรงของวัยรุ่นสูงที่สุดในโลก ขณะที่บางภูมิภาค เช่น ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ มีสัดส่วนการเสียชีวิตจากความขัดแย้งทางอาวุธเพิ่มขึ้นในบางช่วงเวลา (UNODC, 2023)

2) การสรุปตัวเลขเชิงปริมาณและแนวโน้มสำคัญ

ข้อมูลเชิงปริมาณจากองค์การระหว่างประเทศ ในช่วงปี 2000–2025 สามารถสรุปได้ดังนี้

การลงโทษเด็กด้วยความรุนแรงในครอบครัว เด็กทั่วโลกประมาณ 2 ใน 3 หรือราว 1.6 พันล้านคน ยังคงถูกลงโทษด้วยความรุนแรงเป็นประจำ ตัวเลขนี้แทบไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงสองทศวรรษ แม้หลายประเทศจะออกกฎหมายห้ามการลงโทษทางกาย (UNICEF, 2024)

ความรุนแรงในโรงเรียนและระหว่างเพื่อน นักเรียนอายุ 13–15 ปี ราว 1 ใน 3 เคยถูกลั่นแกล้งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในช่วงเวลาสำรวจ และปัญหา “ไซเบอร์บูลลี่” เพิ่มความสำคัญหลังปี 2013 โดยสำรวจในปี 2019 พบว่า 33% ของเยาวชนเคยถูกลั่นแกล้งออนไลน์ (UNICEF & SRS-G-VAC, 2019)

การเสียชีวิตจากความรุนแรง เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปีเสียชีวิตจากเหตุรุนแรงเฉลี่ยปีละ ประมาณ 130,000 คน โดยกว่า 70% อยู่ในช่วงวัย 15–19 ปี และราว 75% เป็นเพศชาย ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียนมีอัตราสูงที่สุด (WHO, 2023)

ความรุนแรงทางเพศในวัยเด็ก ผู้หญิงและเด็กหญิงมากกว่า 370 ล้านคน เคยถูกข่มขืนหรือถูกทำร้ายทางเพศแบบสัมผัส และหากรวมรูปแบบไม่สัมผัสหรือการคุกคามทางออนไลน์ ตัวเลขอาจสูงถึง 1 ใน 5 ของประชากรหญิงทั้งหมด ขณะที่เด็กผู้ชายราว 240–310 ล้านคน เคยเผชิญความรุนแรงทางเพศในวัยเด็ก (UNICEF, 2025)

ในประเด็น **ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence)** ข้อมูลในอดีตมีความจำกัดและกระจัดกระจาย แต่ในช่วงปี 2024–2025 UNICEF ได้เผยแพร่ประมาณการระดับโลกที่ครอบคลุมมากขึ้น ทำให้เห็นขนาดของปัญหาที่แท้จริง โดยพบว่าผู้หญิงและเด็กหญิงมากกว่า 370 ล้านคน เคยถูกทำร้ายทางเพศแบบสัมผัสในวัยเด็ก และเด็กผู้ชายราว 240–310 ล้านคนก็เคยเผชิญเหตุลักษณะเดียวกัน ตัวเลขเหล่านี้สูงกว่าที่เคยรายงานไว้ก่อนหน้านี้ ส่วนหนึ่งเพราะวิธีการเก็บข้อมูลที่ละเอียดและครอบคลุมมากขึ้น (UNICEF, 2025)

ความรุนแรงโดยคู่รักต่อวัยรุ่นหญิง วัยรุ่นหญิงอายุ 15–19 ปี ราว 1 ใน 6 หรือเกือบ 50 ล้านคน เคยเผชิญความรุนแรงทางกายหรือเพศจากคู่รักภายในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา (UNICEF, 2025)

แนวโน้มเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกและต้องการการแก้ไขอย่างบูรณาการ ทั้งในเชิงกฎหมาย การบังคับใช้ การให้ความรู้ การสนับสนุนครอบครัว และการปกป้องในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงสูง เช่น เด็กเล็ก วัยรุ่นชาย และเด็กหญิงวัยรุ่นที่เผชิญความรุนแรงทางเพศหรือโดยคู่รัก โดยสามารถสรุปการเปรียบเทียบสถิติความรุนแรงต่อเด็ก ระหว่างปี 2000–2012 และ 2013–2025 ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสถิติความรุนแรงต่อเด็กระหว่างปี 2000–2012 และ 2013–2025

ประเด็น	ปี 2000–2012	ปี 2013–2025	แนวโน้มโดยรวม
การลงโทษเด็กด้วย ความรุนแรงในครอบครัว	เด็กอายุ 2–4 ปีเกือบ 3 ใน 4 ถูกลงโทษทางกาย/จิตใจอย่างรุนแรง (UNICEF, 2012)	เด็กทั่วโลก ≈ 2 ใน 3 หรือ ~ 1.6 พันล้านคนถูกวินัยรุนแรงอย่างต่อเนื่อง (UNICEF, 2024)	ทรงตัวในระดับสูง แม้มีกฎหมายเพิ่มขึ้น
การกลั่นแกล้งในโรงเรียน	~ 1 ใน 3 ของนักเรียนอายุ 13–15 ปีเคยถูกกลั่นแกล้ง (HBSC/GSHS, 2012)	~ 1 ใน 3 ต่อเนื่อง และ “ไซเบอร์บูลลี่” เพิ่มขึ้นหลังปี 2013 สสำรวจปี 2019 พบ 33% เคยถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ (UNICEF, 2019)	ระดับใกล้เคียงเดิม แต่ช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้น
การเสียชีวิตจาก ความรุนแรง (<20 ปี)	ปี 2012 ประมาณ 95,000 คน เสียชีวิต; กลุ่ม 15–19 ปี และเพศชายเป็นสัดส่วนสูงสุด (WHO, 2013)	เฉลี่ยปีละ $\sim 130,000$ คน; $>70\%$ เป็นวัย 15–19 ปี และ 75% เป็นเพศชาย (WHO, 2023)	ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับจุดสูงสุด แต่ยังคงสูงในบางภูมิภาค
ความรุนแรงทางเพศ ในวัยเด็ก	ข้อมูลการจัดกระจายหลายประเทศรายงาน $>10\%$ เด็กหญิงถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ก่อน 20 ปี (UNICEF, 2012)	ผู้หญิง/เด็กหญิง >370 ล้านคน และเด็กชาย 240–310 ล้านคน เคยถูกทำร้ายทางเพศแบบสัมผัส (UNICEF, 2025)	ตัวเลขสูงขึ้นจากการเก็บข้อมูลครอบคลุมขึ้น
ความรุนแรงโดยคูรักต่อ วัยรุ่นหญิง (15–19 ปี)	รายงานบางประเทศชี้ว่า $\sim 10\text{--}15\%$ เผชิญ IPV (WHO, 2010)	~ 1 ใน 6 หรือเกือบ 50 ล้านคน เผชิญความรุนแรงทางกาย/เพศในรอบปีล่าสุด (UNICEF, 2025)	ปัญหายังคงสูง ต้องการมาตรการเฉพาะกลุ่ม

2. ความรุนแรงรูปแบบใหม่

ในยุคดิจิทัลและโลกที่เชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็ว ปรากฏการณ์ความรุนแรงในสังคมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทและเทคโนโลยี ความรุนแรงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการกระทำโดยตรง เช่น การทำร้ายร่างกายหรือการคุกคามทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังขยายตัวเข้าสู่โลกออนไลน์ ระบบสังคม และความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ซับซ้อน ทำให้เกิดรูปแบบความรุนแรงใหม่ (Emerging Forms of Violence) ที่ผู้คนอาจไม่ทันสังเกต แต่มีผลกระทบต่อชีวิตและจิตใจอย่างรุนแรง

รูปแบบความรุนแรงใหม่เหล่านี้ครอบคลุมทั้งการคุกคามผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การล่วงละเมิดทางโลกออนไลน์ การคุกคามทางเพศผ่านสื่อสังคม หรือไซเบอร์บูลลี่ ตลอดจนความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจ การศึกษา และสาธารณสุขที่ไม่เท่าเทียม รวมถึงความรุนแรงทางเพศที่ไม่ต้องมีการสัมผัสทางกายซึ่งมักสร้างผลกระทบทางจิตใจรุนแรงต่อเหยื่อ การทำความเข้าใจและวิเคราะห์ความรุนแรงรูปแบบใหม่ จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถป้องกันและให้ความช่วยเหลือเหยื่อได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยได้ดังนี้

2.1 ความรุนแรงทางดิจิทัลและไซเบอร์บูลลี่ (Cyberbullying)

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ปรากฏการณ์ ความรุนแรงทางดิจิทัล และไซเบอร์บูลลี่ ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตของผู้ตกเป็นเหยื่อ

ความรุนแรงทางดิจิทัล (Digital Violence) หมายถึง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการคุกคาม ล่วงละเมิด ควบคุม หรือสร้างความเสียหายแก่บุคคล รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต และการทำลายชื่อเสียงผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (WHO/Europe, 2024)

ไซเบอร์บูลลี่ (Cyberbullying) เป็นรูปแบบหนึ่งของความรุนแรงทางดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสร้างความเดือดร้อน อับอาย หรือความกลัวให้ผู้อื่นอย่างจงใจและต่อเนื่อง โดยมักเกิดในพื้นที่ออนไลน์และมีความไม่สมดุลของอำนาจระหว่างผู้กระทำและเหยื่อ (Pew Research Center, 2022)

สถิติแสดงให้เห็นว่าปัญหานี้เป็นเรื่องทั่วโลก WHO/Europe (2024) รายงานว่าเด็กวัยเรียน 1 ใน 6 คนเคยประสบปัญหาไซเบอร์บูลลี่ และประมาณ 12% ของวัยรุ่นยอมรับว่าเป็นผู้กระทำ ขณะที่ Pew Research Center (2022) พบว่าวัยรุ่นอายุ 15–17 ปี มีประสบการณ์การคุกคามออนไลน์ถึง 49% สูงกว่าวัย 13–14 ปี ซึ่งอยู่ที่ 42%

ในประเทศไทย การศึกษาพบว่าเยาวชนอายุ 15–24 ปี ในภาคกลาง 50% เคยเป็นสักขีพยานความรุนแรงออนไลน์หรือออฟไลน์ (ResearchGate, 2015) นักเรียนมัธยม 52.4% เคยประสบไซเบอร์บูลลี่ (PMC, 2015) และ UNICEF Thailand (2024) รายงานว่าเด็กและเยาวชนไทยอายุ 12–17 ปี อย่างน้อย 9% ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ที่รุนแรง

รูปแบบไซเบอร์บูลลี่มีหลายลักษณะ เช่น การคุกคามด้วยคำพูด การแยกออกจากกลุ่ม การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ การแชร์ภาพหรือวิดีโอโดยไม่ได้รับอนุญาต และการสวมรอยบุคคลอื่นเพื่อทำลายชื่อเสียง แพลตฟอร์มที่พบมากที่สุดคือ Facebook และ Instagram (Doe & Smith, 2024) นอกจากนี้ยังพบใน TikTok, Twitter, YouTube และเกมออนไลน์ต่าง ๆ

ปัจจัยเสี่ยงรวมถึงอายุและระดับพัฒนาการทางจิตใจ ประสบการณ์ถูกกลั่นแกล้งในโลกจริง การขาดการดูแลจากผู้ปกครอง บรรยากาศในโรงเรียน และค่านิยมทางสังคมที่ไม่ส่งเสริมความหลากหลาย (Hemphill et al., 2015) ผลกระทบต่อเหยื่อ ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล ความโดดเดี่ยว และปัญหาผลการเรียน (PMC, 2014) ส่วนผู้กระทำมีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติดและพฤติกรรมผิดกฎหมาย

2.2 การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชนทางออนไลน์ (OCSEA)

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชนทางออนไลน์ (Online Child Sexual Exploitation and Abuse: OCSEA) ครอบคลุมการล่วงละเมิดเด็กและเยาวชน การผลิตและเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็กและเยาวชนและการซื้อขายบริการทางเพศออนไลน์ ข้อมูลล่าสุดพบว่าเด็กและเยาวชน 1 ใน 12 คนทั่วโลกเคยถูกใช้ประโยชน์ทางเพศออนไลน์ในปีที่ผ่านมา (Fry et al., 2025)

รูปแบบความรุนแรงประกอบด้วย การล่อลวง (12.5%) การเผยแพร่ภาพ/วิดีโอทางเพศโดยไม่ยินยอม (12.6%) การใช้ประโยชน์ทางเพศ (4.7%) และการชู้กรรโชกทางเพศ (3.5%) โดยผู้กระทำมักใช้แพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Instagram, TikTok และเกมออนไลน์ เช่น Roblox และ Fortnite (Child Crime Prevention & Safety Center, n.d.) เหยื่อส่วนใหญ่เป็นเด็กหญิงอายุ 13–17 ปี แม้ว่าเด็กชายก็ถูกกระทำเช่นกัน (Online child sexual exploitation and abuse, 2019) ปัญหานี้ยังซับซ้อนในกรณีเด็กพิการซึ่งมักถูกมองข้าม (Álvarez-Guerrero et al., 2024)

2.3 ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence)

ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) เป็นแนวคิดที่ Johan Galtung (1969) เสนอเพื่ออธิบายความรุนแรงที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำตรง ๆ ของบุคคล แต่เกิดจากระบบและโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นธรรม เช่น ระบบเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และสาธารณสุขที่ไม่เท่าเทียม ระบบเหล่านี้อาจดูเหมือนเป็นเรื่องปกติ แต่ในความเป็นจริงกลับกีดกันบางกลุ่มจากสิทธิ โอกาส และทรัพยากรที่ควรได้รับ

ตัวอย่าง ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ทำให้คนจนขาดโอกาสเข้าถึงงานที่มีรายได้ดีหรือที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่โรงเรียนในพื้นที่ด้อยโอกาสขาดครูและทรัพยากร รวมถึงความไม่เท่าเทียมด้านสุขภาพที่การเข้าถึงบริการทางการแพทย์ถูกจำกัดตามภูมิศาสตร์หรือรายได้ ผลกระทบของโครงสร้างเหล่านี้เป็นระยะยาวและซับซ้อน แตกต่างจากความรุนแรงโดยตรงที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนเหยื่อมักประสบกับการขาดโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม สุขภาพที่ย่ำแย่ หรือแม้กระทั่งการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (Farmer, 2004)

2.4 ความรุนแรงทางเพศที่ไม่ใช่การสัมผัส (Non-contact Sexual Violence)

ความรุนแรงทางเพศที่ไม่ใช่การสัมผัส (Non-contact Sexual Violence) เป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ไม่จำเป็นต้องมีการสัมผัสร่างกายโดยตรง แต่เกิดจากพฤติกรรมหรือคำพูดที่สร้างความกลัว ความอับอาย หรือความไม่สบายใจให้แก่เหยื่อ การกระทำเหล่านี้อาจเกิดขึ้นทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์ ตัวอย่างเช่น การล่วงละเมิดด้วยคำพูด การข่มขู่คุกคามทางเพศ หรือการส่งภาพและวิดีโออนาจารโดยไม่ได้รับความยินยอม

แม้ไม่ได้สัมผัสทางร่างกาย ความรุนแรงในลักษณะนี้มีผลกระทบต่อจิตใจรุนแรงไม่แพ้การล่วงละเมิดทางกาย ผู้ถูกกระทำอาจประสบกับความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า อាកา PTSD หรือแม้กระทั่งการถอนตัวจากสังคมอย่างต่อเนื่อง ความรุนแรงทางเพศที่ไม่ใช่การสัมผัสจึงเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการตระหนักและให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพราะผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเหยื่อเป็นเรื่องจริงและรุนแรงอย่างยิ่ง (RAINN, 2023)

3. สาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความรุนแรง

ความรุนแรงในสังคมไม่ได้เกิดขึ้นจากสาเหตุเดียว แต่เป็นผลลัพธ์ของปัจจัยหลายด้านที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง ทั้งจากครอบครัว สภาพแวดล้อม สื่อและเทคโนโลยี ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงปัจจัย

ทางจิตวิทยาและสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน การเข้าใจ ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนป้องกันและแก้ไข ปัญหาความรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยเหล่านี้สามารถ แบ่งออกเป็นกลุ่มหลัก ๆ ได้ดังนี้

3.1 ครอบครัวและสภาพแวดล้อม

ครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่เด็กและเยาวชนเติบโต ขึ้นมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมและความคิดในอนาคต ความรุนแรงในครอบครัวมักเกิดจากการขาดการดูแลเอาใจใส่ การอยู่ในครอบครัวที่แตกแยก หรือการอาศัยอยู่กับผู้ใหญ่ที่มี ประวัติการใช้ความรุนแรงหรือสารเสพติด ซึ่งเป็นปัจจัยที่ เพิ่มความเสี่ยงให้เด็กและเยาวชน ทั้งในฐานะผู้ถูกกระทำ และในอนาคตอาจกลายเป็นผู้กระทำเอง (UNICEF, 2021; WHO, 2020)

- 1. ปัญหาครอบครัวแตกแยก** ครอบครัวเป็นสถาบันหลัก ในการสร้างความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคง ทางจิตใจให้แก่เด็กและเยาวชน เมื่อครอบครัวประสบ ปัญหาแตกแยก เช่น การหย่าร้างหรือความขัดแย้ง รุนแรง พ่อแม่มักไม่มีเวลาและพลังงานเพียงพอ ที่จะดูแลลูกอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กและเยาวชน อาจรู้สึกโดดเดี่ยว ขาดความอบอุ่น และหันไปพึ่งพา สภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ ไม่เหมาะสมหรือความเสี่ยงต่อความรุนแรง (WHO, 2020; UNICEF, 2021)
- 2. ความยากจน** ครอบครัวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ มักเผชิญความเครียดและความกดดันสูง ส่งผลให้ ผู้ปกครองแสดงความรุนแรงต่อลูกหลานได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนในครอบครัวยากจนยัง ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โภชนาการที่เหมาะสม และสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย ทำให้เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อหรือผู้กระทำ ความรุนแรง (UNICEF, 2021; WHO, 2020)

3. การขาดการดูแลเอาใจใส่ (Neglect) การเพิกเฉย ต่อความต้องการพื้นฐานของเด็กและเยาวชนทั้ง ด้านร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้เด็กและเยาวชน ขาด ความมั่นใจ รู้สึกไร้คุณค่า และอาจแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องความสนใจ ซึ่งอาจนำไปสู่ ความรุนแรงในอนาคต (WHO, 2020; UNICEF, 2021)

4. การอาศัยอยู่กับผู้ใหญ่ที่มีประวัติความรุนแรงหรือ ใช้สารเสพติด เด็กและเยาวชนที่เห็นความรุนแรง ตั้งแต่วัยเล็กมักมองว่าความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ และ อาจเรียนรู้ที่จะใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นในอนาคต นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่ติดสารเสพติดมักขาด ความสามารถในการดูแลเด็กและเยาวชน ทำให้ สภาพแวดล้อมไม่ปลอดภัยและเพิ่มความเสี่ยงต่อ การล่วงละเมิด (WHO, 2020; UNICEF, 2021)

3.2 สื่อและเทคโนโลยี

สื่อและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างมาก การเข้าถึงเนื้อหาความรุนแรงทางเพศหรือการต่อสู้โดยไม่มีการควบคุม การเสพติดเกมออนไลน์ที่มีเนื้อหารุนแรง และการใช้โซเชียลมีเดียในทางที่ผิด ล้วนเป็นปัจจัยที่กระตุ้นพฤติกรรมก้าวร้าวและการเลียนแบบ (APA, 2015; AAP, 2016)

1. **การเข้าถึงสื่อที่มีเนื้อหาความรุนแรง** การเปิดรับเนื้อหาความรุนแรงอย่างต่อเนื่องทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความชินต่อความทุกข์ทรมานของผู้อื่น และลดความเห็นอกเห็นใจ (Gentile et al., 2004)

2. **การเสพติดเกมออนไลน์ที่มีเนื้อหารุนแรง** การเล่นเกมต่อเนื่องอาจนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบ ลดความเห็นอกเห็นใจ และสับสนระหว่างโลกเสมือนกับโลกจริง (Gentile et al., 2004)

3. **การใช้โซเชียลมีเดียในทางที่ผิด** เช่น การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) การเผยแพร่เนื้อหาความรุนแรง และการสร้างความเกลียดชัง (Hate speech) ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพจิตและพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน (Hinduja & Patchin, 2015)

3.3 ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อความรุนแรงในเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ขาดโอกาส (UNODC, 2018; UNICEF, 2021)

1. **ความยากจนและการขาดโอกาส** เด็กและเยาวชนจากครอบครัวยากจนมักถูกบีบให้ต้องออกจากโรงเรียนหรือเข้าสู่วัยแรงงานก่อนวัยอันควร ทำให้พวกเขาขาดทักษะและช่องทางสร้างอาชีพที่มั่นคง และอาจถูกชักจูงเข้าสู่อาชญากรรม (UNODC, 2018; UNICEF, 2021)

2. **การตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์** เด็กและเยาวชนจากครอบครัวยากจนหรือสังคมไม่มั่นคงมักถูกหลอกล่อให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผ่านการบังคับแรงงาน การล่วงละเมิดทางเพศ หรือการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ (UNICEF, 2021; UNODC, 2018)

3.4 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและสุขภาพจิต

ความรุนแรงยังเกิดจากสภาพจิตใจและประสบการณ์ในวัยเด็ก เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาสุขภาพจิต เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล หรือมีประวัติถูกทำร้าย มักมีความเสี่ยงสูงที่จะตกอยู่ในวงจรความรุนแรงทั้งในฐานะผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ (APA, 2015; WHO, 2020)

1. **ผลกระทบจากการถูกทำร้ายในวัยเด็ก** การถูกทำร้ายร่างกาย ล่วงละเมิดทางเพศ หรือทอดทิ้งทางอารมณ์ ส่งผลต่อพัฒนาการทางสมองและอารมณ์ ทำให้เด็กและเยาวชนอาจเรียนรู้ที่จะใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือแก้ปัญหา (APA, 2015; Child Impact, n.d.)

2. **ปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มความเสี่ยง**

ภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวล อาจทำให้เด็กและเยาวชนตอบสนองต่อความเครียดด้วยความก้าวร้าวหรือทำลายข้าวของ (Senate.go.th, n.d.)

การมองโลกในแง่ร้าย ขาดทักษะการรับมือกับความเครียด และมีโอกาสใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (Bangkok Mental Health Hospital, n.d.)

การเป็นเหยื่อซ้ำ เด็กและเยาวชน ที่มีบาดแผลทางใจมักขาดทักษะสร้างความสัมพันธ์ปลอดภัย และเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อซ้ำ (OSCC.Consulting, n.d.)

การป้องกันและแทรกแซง ต้องเริ่มจากการสร้างความตระหนักรู้ การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในครอบครัวและโรงเรียน (WHO, 2020; The Active, 2024) เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนจัดการอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและหลุดพ้นจากวงจรความรุนแรง

4. ผลกระทบของความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน

ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อหลายมิติ ไม่เพียงสร้างบาดแผลทางกาย แต่ยังทิ้งรอยแผลทางใจ ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา การศึกษา การพัฒนาทักษะทางสังคม และสุขภาพ

ร่างกายในระยะยาว ผลกระทบเหล่านี้อาจซ่อนเร้น ทำให้ผู้ใหญ่รอบข้างมองไม่เห็น และเด็กและเยาวชนอาจไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม การเข้าใจผลกระทบเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อการออกแบบมาตรการป้องกันและเยียวยาอย่างครอบคลุม

4.1 ด้านสุขภาพจิต

การเผชิญกับความรุนแรงไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนอย่างรุนแรง บาดแผลทางจิตใจที่เกิดจากเหตุการณ์ความรุนแรงมักฝังลึกและส่งผลต่อการใช้ชีวิตในระยะยาว แม้บาดแผลทางกายจะสามารถรักษาได้ แต่บาดแผลทางใจจะมีความซับซ้อนและอาจก่อให้เกิดปัญหาทางจิตใจที่รุนแรง เช่น ภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล PTSD การทำร้ายตัวเอง และความคิดฆ่าตัวตาย (WHO, 2020; CDC, 2022)

ภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวล เด็กและเยาวชนที่เผชิญกับความรุนแรงมักมีความเสี่ยงสูงต่อภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวล เนื่องจากความรู้สึกไม่ปลอดภัย ความโดดเดี่ยว และความรู้สึกรับผิดชอบ การถูกทำร้ายซ้ำ ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนสูญเสียความสุขในชีวิตประจำวัน และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์ในระยะยาว (UNICEF, 2021) ภาวะซึมเศร้าในเด็กและเยาวชนอาจไม่แสดงออกด้วยความเศร้าเพียงอย่างเดียว แต่ยังปรากฏในรูปแบบของอาการหงุดหงิดง่าย พฤติกรรมก้าวร้าว การแยกตัวออกจากสังคม หรือการสูญเสียความสนใจในกิจกรรมที่เคยชอบ ความวิตกกังวลที่เกิดจากความรุนแรงอาจทำให้เด็กและเยาวชนไม่รู้สึกปลอดภัยแม้ในบ้านหรือโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ที่ควรจะเป็นที่พึ่งพิงที่ปลอดภัย ส่งผลให้การนอนหลับ การเรียน และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นถูกระทบอย่างหนัก (CDC, 2022; UNICEF, 2021)

ภาวะบาดเจ็บทางจิตใจอย่างรุนแรง (PTSD) เป็นภาวะที่เกิดขึ้นหลังเผชิญเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ เช่น การถูกทำร้ายร่างกายหรือการเห็นเหตุการณ์ความรุนแรง อาการ PTSD ในเด็กและเยาวชน อาจแตกต่างจากผู้ใหญ่และซับซ้อนมากกว่า ได้แก่

1. **การย้อนระลึกเหตุการณ์ (Flashbacks)** เด็กอาจฝันร้ายหรือมีภาพเหตุการณ์ซ้ำ ๆ ทำให้รู้สึกเหมือนกำลังประสบเหตุการณ์นั้นอีกครั้ง ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอารมณ์และการใช้ชีวิตประจำวัน (UNICEF, 2021)

2. **การหลีกเลี่ยง** เด็กและเยาวชนอาจหลีกเลี่ยงสถานที่ ผู้คน หรือกิจกรรมที่ทำให้ระลึกถึงเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น ปฏิเสธไปโรงเรียนหรือหลีกเลี่ยงผู้ปกครอง (WHO, 2020)

3. **การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และพฤติกรรม** เด็กและเยาวชน อาจหงุดหงิด โกรธง่ายแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หรือขาดด้านอารมณ์ (emotional numbness) ทำให้ไม่สามารถแสดงความรู้สึกได้ตามปกติ (CDC, 2022)

การทำร้ายตัวเองและความคิดฆ่าตัวตาย เด็กและเยาวชนที่ได้รับบาดแผลทางใจอย่างต่อเนื่องโดยไม่ได้รับการสนับสนุน มีความเสี่ยงสูงต่อการทำร้ายตัวเอง เช่น การกรีดแขน การทุบตีตนเอง หรือการใช้ยาเกินขนาด เพื่อระบายความเจ็บปวดและความสิ้นหวัง นอกจากนี้ ความรู้สึกไร้ค่าและความโดดเดี่ยวเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อความคิดฆ่าตัวตาย (UNICEF, 2021; WHO, 2020; CDC, 2022)

การสร้างระบบดูแลและสนับสนุนสุขภาพจิตอย่างเข้าถึงง่าย การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและครูในการสังเกตสัญญาณปัญหาทางจิตใจ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ช่วยลดความเสี่ยงและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนฟื้นตัวและใช้ชีวิตได้อย่างปกติ (WHO, 2020; CDC, 2022)

4.2 ด้านการศึกษาและการพัฒนา

ความรุนแรงส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการศึกษาและการพัฒนาตนเองของเด็กและเยาวชนไม่เพียงแต่ทำลายสุขภาพจิต แต่ยังรบกวนกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการสมอง ทำให้เด็กและเยาวชนมีผลการเรียนต่ำขาดสมาธิ และมีปัญหาในการเข้าสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในระยะยาว (UNICEF, 2021; WHO, 2020)

ผลการเรียนตกต่ำและขาดสมาธิ ความรุนแรงในครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ทำให้เด็กและเยาวชนต้องอยู่ในภาวะตื่นตัวและหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้สมองส่วนหน้าซึ่งควบคุมการคิดวิเคราะห์ การจดจำ และสมาธิทำงานลดลง เด็กและเยาวชนอาจเหม่อลอยในชั้นเรียน มีปัญหาในการทำความเข้าใจเนื้อหา หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องใช้ความคิดเชิงตรรกะ นอกจากนี้ การนอนหลับไม่เพียงพอและภาวะเครียดเรื้อรังจากความรุนแรงยิ่งทำให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถโฟกัสกับการเรียนได้เต็มที่ (Center on the Developing Child at Harvard University, 2021; WHO, 2020)

ปัญหาในการเข้าสังคมและสร้างความสัมพันธ์ เด็กและเยาวชน ที่เผชิญความรุนแรงมักขาดแบบอย่างที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์มั่นคง แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือถอนตัวจากสังคม ทำให้ยากต่อการสร้างมิตรภาพและสัมพันธ์กับครู (WHO, 2020)

4.3 ด้านพฤติกรรม

การเผชิญกับความรุนแรงในวัยเด็กส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างลึกซึ้ง ปฏิกริยาต่อบาดแผลทางใจอาจแตกต่างกัน บางคนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้านสังคม ขณะที่บางคนเก็บตัวและหลีกเลี่ยงผู้อื่น ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนถึงความทุกข์ทรมานทางจิตใจ (WHO, 2020; CDC, 2022)

พฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคม เด็กและเยาวชนอาจเลียนแบบความรุนแรงเพื่อสื่อสารหรือแก้ปัญหาของความก้าวร้าวทำให้รู้สึกมีอำนาจหรือปลอดภัย เช่น

1. การใช้ความรุนแรงทางกาย เช่น ทำร้ายร่างกายเพื่อน ครู หรือบุคคลอื่น (WHO, 2020)
2. การทำลายข้าวของ แสดงความโกรธหรือความรู้สึกไร้อำนาจ
3. การไม่เคารพกฎระเบียบในโรงเรียนและสังคม

1. พฤติกรรมก้าวร้าว ใช้ความรุนแรงเพื่อสื่อสารหรือแก้ไขปัญห ทำให้ถูกเพื่อนรังเกียจหรือถูกล่วงโทษจากครู (UNICEF, 2021)

2. การถอนตัวจากสังคม เก็บตัวและหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้ขาดโอกาสเรียนรู้ทักษะทางสังคม (WHO, 2020)

การขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง ผลกระทบต่อสุขภาพจิต การศึกษา และสังคม ทำให้เด็กและเยาวชนพลาดโอกาสทางการศึกษาและฝึกฝนทักษะเฉพาะด้าน ส่งผลต่อโอกาสในการประกอบอาชีพและรายได้ในอนาคต และอาจส่งต่อวงจรความรุนแรงและความไม่เท่าเทียมจากรุ่นสู่รุ่น (UNICEF, 2021; WHO, 2020)

การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุนด้านจิตใจเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เด็กและเยาวชนฟื้นตัวจากประสบการณ์เลวร้ายและสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (Center on the Developing Child at Harvard University, 2021)

พฤติกรรมเก็บตัวและหลีกเลี่ยงสังคม เกิดจากความหวาดกลัว ความอับอาย และขาดความเชื่อใจในผู้อื่น ทำให้เด็กและเยาวชนอาจมีพฤติกรรม เช่น

1. แยกตัวจากสังคม หลีกเลี่ยงกิจกรรมกลุ่มหรือเพื่อน
2. ขาดความมั่นใจและรู้สึกไร้ค่า ทำให้ไม่กล้าแสดงออก
3. ไม่สื่อสารกับผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอำนาจเพราะกลัวจะถูกทำร้าย

การเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมเหล่านี้และให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ช่วยให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้จัดการความรู้สึกเจ็บปวดอย่างสร้างสรรค์ และหลุดพ้นจากวังวนของความรุนแรง (WHO, 2020; UNICEF, 2021)

4.4 ด้านสุขภาพกาย

ความรุนแรงไม่เพียงทำให้เกิดบาดแผลทางกายที่มองเห็น แต่ยังส่งผลต่อสุขภาพกายในระยะยาว ความเครียดเรื้อรังที่เกิดจากความรุนแรงสามารถทำลายระบบประสาทและภูมิคุ้มกัน ส่งผลต่อการเจ็บป่วยและพัฒนาการร่างกาย (CDC, 2022; WHO, 2020)

ผลกระทบจากความเครียดสะสม เมื่อเด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรุนแรง ร่างกายจะเข้าสู่ภาวะ “ต่อสู้หรือหนี” อย่างต่อเนื่อง ทำให้ฮอร์โมนความเครียด เช่น คอร์ติซอลและอะดรีนาลีนเพิ่มสูง ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีอาการ ดังนี้

1. ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ ทำให้เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยบ่อยครั้ง
2. ระบบทางเดินอาหารผิดปกติ ปวดท้อง คลื่นไส้ หรือเกิดโรคทางเดินอาหารเรื้อรัง
3. ปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ และปวดข้อเรื้อรัง

ความผิดปกติของพัฒนาการสมองและร่างกาย

ความเครียดสะสมทำลายเซลล์สมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และสติปัญญา ส่งผลต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังอาจทำให้การเจริญเติบโตของร่างกายไม่สมบูรณ์ เช่น ส่วนสูงหรือน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (UNICEF, 2021; WHO, 2020)

พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพในอนาคต เด็กที่เติบโตในสภาพแวดล้อมรุนแรงมีแนวโน้มติดสารเสพติด สูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์เพื่อรับมือความเจ็บปวด ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพระยะยาว เช่น โรคหัวใจ เบาหวาน หรือมะเร็ง (CDC, 2022; WHO, 2020)

การเข้าใจผลกระทบทางร่างกายอย่างละเอียดช่วยให้การเยียวยาครอบคลุม ทั้งการรักษาบาดแผลทางกาย การจัดการความเครียดเรื้อรัง และส่งเสริมสุขภาพกายและใจ เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ (WHO, 2020)

5. การป้องกันและการแก้ไขปัญหา

ในยุคดิจิทัลที่สื่อและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เด็กและเยาวชนมักเผชิญกับความรุนแรงและภัยคุกคามในโลกออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น ทั้งการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (cyberbullying) การล่วงละเมิดทางเพศ การเผยแพร่ข่าวปลอม หรือการหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ต การป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงเป็นเรื่องเร่งด่วน

และซับซ้อน การแก้ไขไม่ได้จำกัดเพียงการออกกฎหมายหรือการลงโทษ แต่ต้องเริ่มจากการสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะด้านดิจิทัลให้แก่เด็กและเยาวชน และผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถใช้งานสื่อดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ (UNICEF, 2021; NCMEC, 2023)

5.1 การสร้างความตระหนักรู้และทักษะด้านดิจิทัล

การสร้างความตระหนักรู้คือรากฐานสำคัญของการป้องกันภัยออนไลน์ เด็กและเยาวชน และผู้ปกครองต้องเข้าใจว่าโลกออนไลน์ไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่เพื่อความบันเทิง แต่มีอันตรายแอบแฝงมากมาย การให้ข้อมูลและคำแนะนำที่ถูกต้องและต่อเนื่องช่วยให้เด็กและเยาวชนรับมือกับสถานการณ์เสี่ยงได้อย่างมีสติ และช่วยให้ผู้ปกครองสังเกตสัญญาณผิดปกติได้ทัน่วงที (UNICEF, 2021; NCMEC, 2023)

ทักษะสำคัญในการใช้งานอย่างปลอดภัยประกอบด้วย

- การปกป้องข้อมูลส่วนตัว** เด็กและเยาวชนรู้จักตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ไม่เปิดเผยข้อมูลสำคัญ เช่น ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ หรือภาพถ่ายให้คนแปลกหน้า เป็นต้น
- การสร้างรหัสผ่านที่รัดกุม** ใช้รหัสผ่านที่คาดเดายาก และไม่ซ้ำกันในทุกบัญชี

5.2 การบูรณาการความร่วมมือ

การทำความเข้าใจและจัดการปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยกรอบคิดและทฤษฎีที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ซับซ้อนที่เกิดขึ้นในบริบทโลกยุคใหม่ได้อย่างรอบด้าน ทฤษฎีและแนวคิดเหล่านี้มิได้หยุดอยู่เพียงในเชิงจิตวิทยาหรือสังคมวิทยาเท่านั้น แต่ขยายไปสู่การบูรณาการองค์ความรู้จากสหวิทยาการ และปรับให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

หนึ่งในกรอบคิดสำคัญคือ แนวคิดระบบนิเวศทางสังคม (Ecological Systems Theory) ของ Bronfenbrenner ซึ่งถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันความรุนแรงในหลายระดับ ได้แก่

ระดับปัจเจกบุคคล: คุณลักษณะส่วนตัว ประสบการณ์ชีวิต ภาวะสุขภาพจิต

3. การจัดการกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม รู้จักวิธีบล็อก รายงาน หรือออกจากบทสนทนาที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม และกล้าแจ้งผู้ใหญ่ทันที

4. การคิดก่อนโพสต์ (Think Before You Post) ตระหนักถึงผลกระทบในระยะยาวของข้อมูลที่โพสต์ เช่น ข้อความ ภาพ หรือวิดีโอ เป็นต้น

นอกจากนี้ การรู้เท่าทันภัยออนไลน์ (Digital Media Literacy) เป็นสิ่งจำเป็นทั้งเด็กและเยาวชน และผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนต้องเรียนรู้การวิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูล ก่อนเชื่อหรือแชร์ ส่วนผู้ปกครองควรพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อดูแลลูกหลานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเปิดใจพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับประสบการณ์ในโลกออนไลน์ (UNICEF, 2021; NCMEC, 2023)

ระดับครอบครัว: บทบาทการเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ระดับชุมชน: สภาพแวดล้อมทางสังคม ความปลอดภัยในพื้นที่ ความพร้อมของระบบสนับสนุน

ระดับโครงสร้างสังคม: นโยบาย กฎหมาย ระบบเศรษฐกิจ และค่านิยมทางวัฒนธรรม การวิเคราะห์ในหลายระดับเช่นนี้ช่วยให้สามารถกำหนดมาตรการป้องกันและแทรกแซงได้ตรงกับบริบทและสาเหตุรากฐานของปัญหา

ในขณะเดียวกัน ความรุนแรงในโลกดิจิทัลที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดกรอบแนวคิดความรุนแรงทางดิจิทัล (Digital Violence Framework) ซึ่งมุ่งอธิบายทั้งรูปแบบของการล่วงละเมิดทางออนไลน์ (เช่น การกลั่นแกล้งทางโซเชียลมีเดีย การเผยแพร่ภาพหรือข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต) และผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านจิตใจ สังคม

และโอกาสทางการศึกษา กรอบนี้ยังเน้นการทำความเข้าใจธรรมชาติของพื้นที่ออนไลน์ เช่น ความไม่ระบุตัวตน ความแพร่หลายของข้อมูล และความยากต่อการควบคุม เพื่อออกแบบมาตรการป้องกันและรับมือที่มีประสิทธิภาพ

อีกแนวทางหนึ่งที่ได้รับ ความสำคัญเพิ่มขึ้นในศตวรรษนี้คือ วิธีการที่ยึดหลักความเข้าใจผลกระทบจากบาดแผลทางใจ (Trauma-Informed Approach) ซึ่งตระหนักว่าประสบการณ์ ความรุนแรงอาจทิ้งร่องรอยลึกซึ้งต่อพัฒนาการทางสมอง อารมณ์ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน แนวทางนี้เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ลดการกระตุ้นให้เกิดความทรงจำด้านลบ และส่งเสริมการเยียวยา ทั้งในระบบการศึกษา การดูแลสุขภาพ และการบริการสังคม

การป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาตการรุนแรงต่อเด็กเป็น เรื่องที่มีความซับซ้อนอย่างยิ่ง เนื่องจากสาเหตุและผลกระทบของความรุนแรงครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และพัฒนาการของเด็กและเยาวชน การแก้ไขปัญหาเชิงเดี่ยวโดยภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่งเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ และอาจทำให้เด็กและเยาวชนตกอยู่ในความเสี่ยงซ้ำซ้อน ดังนั้น การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ทั้งครอบครัว โรงเรียน ภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างเครือข่ายความปลอดภัย (UNODC, 2021; WHO, 2020)

บทบาทของภาคส่วนต่างๆ

1. ครอบครัวและโรงเรียน ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกและสำคัญที่สุดในการสร้างภูมิคุ้มกันต่อเด็กและเยาวชน โดยการปลูกฝังความรัก ความอบอุ่น และการสื่อสารอย่างเปิดเผย ครอบครัวที่เข้มแข็งและให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน จะช่วยให้สามารถสังเกตสัญญาณเตือนของความรุนแรงได้ทันที่ ตัวอย่างเช่น หากเด็กและเยาวชนเริ่มมีอาการซึมเศร้า ไม่อยากไปโรงเรียน หรือเปลี่ยนพฤติกรรม การสื่อสารออนไลน์ ครอบครัวสามารถรับรู้และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันเวลา โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำรองที่สอง ครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ใกล้ชิดเด็กและเยาวชนเป็นประจำ สามารถสังเกตพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น การกลั่นแกล้งทางเพื่อน หรือความรุนแรงทางออนไลน์ การฝึกอบรมครูให้มีทักษะการเฝ้าระวังและการจัดการความรุนแรงเป็นสิ่งสำคัญ ตัวอย่างเช่น การใช้โปรแกรม Safe School หรือ Child Protection Policy

ในหลายประเทศพบว่าการสังเกตและจัดการปัญหาตั้งแต่ต้นสามารถลดความรุนแรงซ้ำในโรงเรียนได้ถึง 40% (WHO, 2020)

2. ภาครัฐ ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างกรอบนโยบายและออกกฎหมายคุ้มครองเด็ก เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีมาตรฐานและครอบคลุมทั่วประเทศ ภาครัฐสามารถกำหนดบทลงโทษต่อผู้กระทำความรุนแรง จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการป้องกันความรุนแรงในเด็ก ตัวอย่างเช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติในหลายประเทศได้จัดตั้งหน่วยสืบสวนคดีเด็กและสตรีที่สามารถตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินภายใน 24 ชั่วโมง ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงที่เด็กจะได้รับบาดเจ็บซ้ำซ้อน (UNODC, 2021)

3. องค์กรเอกชนและภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน (NGOs) และภาคประชาสังคมมักทำงานเชิงรุกและเข้าถึงชุมชนที่ภาครัฐอาจเข้าถึงยาก พวกเขาสามารถจัดโครงการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับสิทธิและความรุนแรง จัดตั้งบ้านพักฉุกเฉินสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกทำร้าย และให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ องค์กรเหล่านี้ยังเป็นกระบอกเสียงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและสังคม ตัวอย่างเช่น มูลนิธิ Save the Children ได้จัดตั้งโครงการ Child Helpline ที่ให้บริการสายด่วนสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งจากสถิติพบว่าในปี 2022 มีเด็กและเยาวชน กว่า 50,000 ราย ได้รับคำปรึกษาและความช่วยเหลือเฉพาะทางอย่างตรงจุด

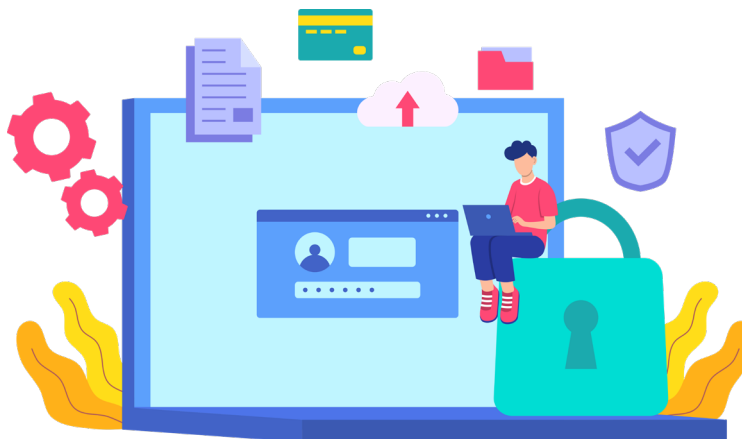

ความสำคัญของการบูรณาการ การทำงานร่วมกัน
 อย่างเป็นระบบระหว่างทุกภาคส่วนช่วยให้เกิดเครือข่าย
 ความปลอดภัยที่เข้มแข็ง ครอบครัวและโรงเรียนเป็นด่านหน้า
 ในการเฝ้าระวังและให้การสนับสนุนเบื้องต้น ภาครัฐสร้างกรอบ
 นโยบายและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่
 องค์กรเอกชนและภาคประชาสังคมช่วยเติมเต็มช่องว่างโดย
 ทำงานเชิงรุกในชุมชน การบูรณาการดังกล่าวสามารถลดอัตรา
 การเกิดซ้ำของความรุนแรงในเด็กและเยาวชน และเพิ่มอัตรา
 การเข้าถึงความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ (WHO, 2020;
 UNODC, 2021) ดังตารางที่ 2

ตัวอย่างเชิงสถิติ รายงานของ WHO (2020) ระบุว่า
 การสร้างเครือข่ายป้องกันความรุนแรงแบบบูรณาการร่วมกัน
 สามารถลดความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ในโรงเรียนและ
 ชุมชนได้เฉลี่ย 25–45% เมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ขาดความร่วมมือ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทและผลลัพธ์ของแต่ละภาคส่วน

ภาคส่วน	บทบาทหลัก	ตัวอย่างการดำเนินงาน	ผลลัพธ์เชิงสถิติ/ ประสิทธิภาพ
ครอบครัว	สร้างภูมิคุ้มกันทางอารมณ์และ สังคม เฝ้าระวังพฤติกรรมเด็ก และเยาวชน	การสังเกตพฤติกรรมเด็กและ เยาวชนที่เปลี่ยนแปลง เช่น ซึม เศร้า ไม่อยากไปโรงเรียน	ลดความรุนแรงซ้ำใน ครอบครัว 30–40% (WHO, 2020)
โรงเรียน	เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับ เฝ้าระวังความรุนแรงและ กลั่นแกล้ง	การอบรมครูให้สังเกตสัญญาณ เด็กและเยาวชนถูกทำร้าย การสร้างนโยบาย Safe School	ลดอัตราการกลั่นแกล้งใน โรงเรียน 35% (UNICEF, 2021)
ภาครัฐ	กำหนดนโยบายและกฎหมาย สนับสนุนงบประมาณ	หน่วยสืบสวนคดีเด็กและสตรี, ศูนย์ให้คำปรึกษาเด็กและ เยาวชน	เพิ่มการเข้าถึงความช่วยเหลือ เหลือทันทเวลา 50% และ ลดการละเลยสัญญาณ เตือน (UNODC, 2021)
องค์กรเอกชน/ ภาคประชา สังคม	ทำงานเชิงรุกเข้าถึงชุมชน สนับสนุนเด็กเปราะบาง	บ้านพักฉุกเฉิน, สายด่วน Child Helpline	เด็กได้รับคำปรึกษาและ ความช่วยเหลือเฉพาะ ทางตรงจุด >50,000 ราย/ ปี (Save the Children, 2022)

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 การวิเคราะห์ห้วงความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปของเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

ในศตวรรษที่ 21 เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ได้ก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ ทำให้องค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมและปัญหาของเด็กและเยาวชนขยายจากมิติเดิมไปสู่ความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น ความรุนแรงที่เคยเน้นเพียงการกระทำทางกาย เช่น การทำร้ายร่างกายหรือการกลั่นแกล้งในโรงเรียน ได้ขยายไปสู่ความรุนแรงรูปแบบใหม่ อาทิ การล่วงละเมิดทางออนไลน์ ไชเบอร์บูลลี่ ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงทางเพศที่ไม่ต้องมีการสัมผัส แม้หลายประเทศจะมีกฎหมายคุ้มครองเด็กเพิ่มขึ้น แต่สถิติกลับสะท้อนว่าปัญหายังคงอยู่ในระดับสูง โดยเด็กและเยาวชนทั่วโลกประมาณสองในสามยังคงเผชิญกับการลงโทษด้วยความรุนแรงในครอบครัว และราวหนึ่งในสาม

เคยถูกกลั่นแกล้งทั้งในโรงเรียนและทางออนไลน์ นอกจากนี้สังคมยังได้ขยายมุมมองจากการมองความรุนแรงเพียงการกระทำโดยตรง ไปสู่การตระหนักถึงปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การขาดโอกาสทางการศึกษา และการคุ้มครองในโลกออนไลน์ ตลอดจนตระหนักถึงผลกระทบระยะยาวที่มีต่อสุขภาพกาย จิตใจ พฤติกรรม และโอกาสในชีวิตของเด็ก จึงทำให้แนวทางการแก้ไขปัญหาต้องครอบคลุมและบูรณาการมากขึ้น ไม่เพียงแต่ในเชิงกฎหมาย แต่ยังต้องผสมผสานการศึกษา การเสริมทักษะดิจิทัล การสร้างภูมิคุ้มกันทางอารมณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตได้อย่างปลอดภัยและพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในสังคมยุคใหม่

6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและลดความรุนแรงเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

1. บรรลุและดำเนินการหลักยุทธศาสตร์ทักษะดิจิทัลปลอดภัยในแผนงานประจำปี

- 1) พัฒนาหลักสูตร Digital Literacy สำหรับเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และครู เน้นการปกป้องข้อมูลส่วนตัว การคิดก่อนโพสต์ การรู้เท่าทันสื่อ และการรับมือกับเนื้อหาไม่เหมาะสม
- 2) จัดอบรมในโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีระบบประเมินผลการเรียนรู้หลังการอบรม

2. จัดตั้งและขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือข้ามภาคส่วน

- 1) ตั้ง “คณะทำงานป้องกันความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน” ระดับพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานระหว่างโรงเรียน หน่วยงานสาธารณสุข ตำรวจ องค์กรเอกชน และหน่วยงานท้องถิ่น
- 2) พัฒนาฐานข้อมูลกลางและระบบแจ้งเหตุที่รวดเร็ว ปลอดภัย และเป็นมิตรกับเด็กและเยาวชน

3. พัฒนาและดูแลพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งในโลกจริงและออนไลน์

- 1) ขยายโครงการ Safe School และกำหนดนโยบาย Zero Violence Policy ในโรงเรียน

- 2) จัดให้มีพื้นที่ให้คำปรึกษาและนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน/ศูนย์ชุมชน เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงได้ทันเวลา

4. ลดปัจจัยเสี่ยงเชิงโครงสร้างผ่านมาตรการสวัสดิการสังคม

- 1) จัดโครงการทุนการศึกษาและฝึกทักษะอาชีพสำหรับครอบครัวเปราะบาง
- 2) ประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อให้บริการสาธารณสุขและสังคมที่ครอบคลุมและเข้าถึงง่าย

5. สร้างระบบติดตามและประเมินผลเชิงประสิทธิภาพ

- 1) กำหนดตัวชี้วัด เช่น อัตราการลดลงของความรุนแรง การเพิ่มการแจ้งเหตุ และความพึงพอใจของผู้รับบริการ
- 2) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความโปร่งใสและความร่วมมือจากสังคม

บรรณานุกรม

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). ชมรมเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติฯ ขับเคลื่อนโครงการ “ก้าวยั่งยืน” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/content/1639911960042/1724494791458?>
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานผลการดำเนินงานโครงการ “เยาวชนไทยหัวใจเข้มแข็ง” ประจำปี 2566 และแผนการดำเนินงานปี 2567.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2565). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์การเลี้ยงดูทดแทนในประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1663914559672-683387902.pdf.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2565). รายงานประจำปี พ.ศ. 2565. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1687228270398-543959505.pdf.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2566). รายงานการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). ข้อมูลสถิติการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน. สืบค้นจาก <https://datacatalog.dcy.go.th/dataset/dcy67-1-008>.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). โครงการ “เยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด”.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). โครงการการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/content/1636517943161/1723794764132>.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ 2567. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1700638447476-461826994.pdf.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). มติสมัชชา การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 16 ประจำปี 2567. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1727935473237-555742108.pdf.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ปีงบประมาณ 2567. สืบค้นจาก <https://bi.dcy.go.th/views/DCY001/Dashboard?%3Aiid=1&%3Aembed=y#1>.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานข้อมูลสวัสดิการ เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ปีงบประมาณ 2567. สืบค้นจาก <https://bi.dcy.go.th/views/DCY006/Dashboard?%3Aiid=1&%3Aembed=y#1>.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ ปีงบประมาณ 2567. สืบค้นจาก <https://bi.dcy.go.th/views/DCY005/Dashboard?iid=1&embed=y>.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานจำนวนเด็กที่ได้รับการคุ้มครองและจัดสวัสดิการของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ปีงบประมาณ 2567. สืบค้นจาก <https://bi.dcy.go.th/views/DCY008/Dashboard?iid=1&embed=y>.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานประจำปี 2567.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานผลการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/publication/1645600944939>.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567ก). สรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ไตรมาสที่ 1. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1706089284421-625570416.pdf.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567ข). สรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ไตรมาสที่ 2. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1712310306014-.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (4 มิถุนายน 2567). โครงการการพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม : New Gen Start - up เพื่อสังคม.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1700814008331-616968513.pdf.

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2567). การกระทำความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2567.

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2567). สถานการณ์ครอบครัวไทย ประจำปี 2567.

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://dwf.go.th/contents/37034>.

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.rlpd.go.th/Content?ContentID=Up6iHnqL>.

กรมพลศึกษา. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.dpe.go.th/page/rpt-yr/content/loXFq98OWXYfM89dQKS6DQ%253d%253d>.

กรมพลศึกษา. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.dpe.go.th/page/rpt-yr/content/wg4czy1DFCslKJdD04xsrw%253d%253d>.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2566). รายงานสถิติคดีประจำปี 2565–2567.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปี. สืบค้นจาก <https://www.djop.go.th/th/home>.

กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก https://dole.go.th/dole2024/?page_id=20466.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2567). ผลการดำเนินการ. สืบค้นจาก https://www.culture.go.th/off_secretary/more_news.php?cid=72.

กรมสุขภาพจิต. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://dmh.go.th/ebook/files/รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต>.

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2567). กิจกรรม “Summit of the Future and Human Rights Council (HRC): เยาวชนอยากเห็นอะไร?”. สืบค้นจาก <https://thai-inter-org.mfa.go.th/th/content/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8-%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-tij-%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0-unicef-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0>

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2567). การพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567. สืบค้นจาก https://www.uckkpho.com/wp-content/uploads/2023/11/6.Ins-67_เด็กปฐมวัย.pdf.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2567). จำนวนผู้ป่วย (คน) จำแนกตามกลุ่มอายุด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ ปี 2565 – 2567.

กรมอนามัย. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://planning.anamai.moph.go.th/th/annual-report>.

กรมอนามัย. (2567). โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี. สืบค้นจาก https://planning.anamai.moph.go.th/web-upload/20xa4d80079fdd38ace9fb48a050e5b52e4/202502/m_magazine/33359/5147/file_download/7e058edd5bcf192da1fb829ca551152c.pdf.

กรมอนามัย. (2567). ผลการคัดกรองการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562–2567.

กรมอนามัย. (2567). ผลการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำแนกตามเขตสุขภาพ ประจำปี 2567.

กรมอนามัย. (2567). ร้อยละของพัฒนาการไม่สมวัยภายหลังจากได้รับการกระตุ้นด้วย DSPM รายงาน ในปี 2563–2567.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). มหกรรมเด็กและเยาวชนระดับชาติ. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/content/1636517943161/1727682042393?utm>.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). สถิติการให้บริการ 1300 สายด่วน พม ปี 2567. สืบค้นจาก <https://1300thailand.m-society.go.th/statyearly>.

กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2567). โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. สืบค้นจาก <https://www.dla.go.th/index.jsp>.

กระทรวงแรงงาน. (2567). แผนปฏิบัติการกระทรวงแรงงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.mol.go.th/academician/actionplan>.

กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ปีงบประมาณ 2567.

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2565). โครงการและกิจกรรม. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.thaimediafund.or.th/>.

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2565. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.thaimediafund.or.th/wp-content/uploads/2023/03/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2565.pdf>.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานผลการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/publication/1645600944939>.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567ก). สรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ไตรมาสที่ 1. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1706089284421-625570416.pdf.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567ข). สรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ไตรมาสที่ 2. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1712310306014-.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (4 มิถุนายน 2567). โครงการการพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม : New Gen Start - up เพื่อสังคม.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1700814008331-616968513.pdf.

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2567). การกระทำความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2567.

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2567). สถานการณ์ครอบครัวไทย ประจำปี 2567.

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://dwf.go.th/contents/37034>.

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.rlpd.go.th/Content?ContentID=Up6iHnqL>.

กรมพลศึกษา. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.dpe.go.th/page/rpt-yr/content/loXFq98OWXYfM89dQKS6DQ%253d%253d>.

กรมพลศึกษา. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.dpe.go.th/page/rpt-yr/content/wg4czy1DFCslKJdD04xsrw%253d%253d>.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2566). รายงานสถิติคดีประจำปี 2565–2567.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปี. สืบค้นจาก <https://www.djop.go.th/th/home>.

กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก https://dole.go.th/dole2024/?page_id=20466.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2567). ผลการดำเนินการ. สืบค้นจาก https://www.culture.go.th/off_secretary/more_news.php?cid=72.

กรมสุขภาพจิต. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://dmh.go.th/ebook/files/รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต>.

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2567). กิจกรรม “Summit of the Future and Human Rights Council (HRC): เยาวชนอยากเห็นอะไร?”. สืบค้นจาก <https://thai-inter-org.mfa.go.th/th/content/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8-%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-tij-%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0-unicef-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0>

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2567). การพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567. สืบค้นจาก https://www.uckkpho.com/wp-content/uploads/2023/11/6.Ins-67_เด็กปฐมวัย.pdf.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2567). จำนวนผู้ป่วย (คน) จำแนกตามกลุ่มอายุด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ ปี 2565 – 2567.

กรมอนามัย. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://planning.anamai.moph.go.th/th/annual-report>.

กรมอนามัย. (2567). โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี. สืบค้นจาก https://planning.anamai.moph.go.th/web-upload/20xa4d80079fdd38ace9fb48a050e5b52e4/202502/m_magazine/33359/5147/file_download/7e058edd5bcf192da1fb829ca551152c.pdf.

กรมอนามัย. (2567). ผลการคัดกรองการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562–2567.

กรมอนามัย. (2567). ผลการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำแนกตามเขตสุขภาพ ประจำปี 2567.

กรมอนามัย. (2567). ร้อยละของพัฒนาการไม่สมวัยภายหลังจากได้รับการกระตุ้นด้วย DSPM รายงาน ในปี 2563–2567.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). มหกรรมเด็กและเยาวชนระดับชาติ. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/content/1636517943161/1727682042393?utm>.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). สถิติการให้บริการ 1300 สายด่วน พม ปี 2567. สืบค้นจาก <https://1300thailand.m-society.go.th/statyearly>.

กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2567). โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. สืบค้นจาก <https://www.dla.go.th/index.jsp>.

กระทรวงแรงงาน. (2567). แผนปฏิบัติการกระทรวงแรงงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.mol.go.th/academician/actionplan>.

กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ปีงบประมาณ 2567.

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2565). โครงการและกิจกรรม. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.thaimediafund.or.th/>.

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2565. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.thaimediafund.or.th/wp-content/uploads/2023/03/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2565.pdf>.

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2567). กิจกรรม “Summit of the Future and Human Rights Council (HRC): เยาวชนอยากเห็นอะไร?”. สืบค้นจาก <https://thai-inter-org.mfa.go.th/th/content/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8-%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-tij-%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0-unicef-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0>

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2567). การพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2567. สืบค้นจาก https://www.uckkpho.com/wp-content/uploads/2023/11/6.Ins-67_เด็กปฐมวัย.pdf.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2567). จำนวนผู้ป่วย (คน) จำแนกตามกลุ่มอายุด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ ปี 2565 – 2567.

กรมอนามัย. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://planning.anamai.moph.go.th/th/annual-report>.

กรมอนามัย. (2567). โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี. สืบค้นจาก https://planning.anamai.moph.go.th/web-upload/20xa4d80079fdd38ace9fb48a050e5b52e4/202502/m_magazine/33359/5147/file_download/7e058edd5bcf192da1fb829ca551152c.pdf.

กรมอนามัย. (2567). ผลการคัดกรองการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562–2567.

กรมอนามัย. (2567). ผลการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำแนกตามเขตสุขภาพ ประจำปี 2567.

กรมอนามัย. (2567). ร้อยละของพัฒนาการไม่สมวัยภายหลังจากได้รับการกระตุ้นด้วย DSPM รายด้าน ในปี 2563–2567.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). มหกรรมเด็กและเยาวชนระดับชาติ. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/content/1636517943161/1727682042393?utm>.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). สถิติการให้บริการ 1300 สายด่วน พม ปี 2567. สืบค้นจาก <https://1300thailand.m-society.go.th/statyearly>.

กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2567). โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. สืบค้นจาก <https://www.dla.go.th/index.jsp>.

กระทรวงแรงงาน. (2567). แผนปฏิบัติการกระทรวงแรงงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.mol.go.th/academician/actionplan>.

กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ปีงบประมาณ 2567.

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2565). โครงการและกิจกรรม. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.thaimediafund.or.th/>.

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2565. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.thaimediafund.or.th/wp-content/uploads/2023/03/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2565.pdf>.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2566.

สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.eef.or.th/wp-content/uploads/2023/06/EEF-AnnualReport-2566.pdf>.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). 7 สาเหตุที่ทำให้เด็กออกนอกระบบการศึกษา.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). เด็กและเยาวชนไทยกว่า 1.02 ล้านคนที่ยอยู่นอกระบบการศึกษา จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะสำหรับชีวิตและอาชีพ. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/news-221024/>.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2568). รายได้เฉลี่ยครัวเรือนของนักเรียนยากจนพิเศษ ปีการศึกษา 1/2567.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2568). สถานการณ์จำนวนนักเรียนยากจนพิเศษตั้งแต่ ปี 2564–2567.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (ม.ป.ป.). ภารกิจและผลการดำเนินงาน. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.eef.or.th/about/>.

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2567). แผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.thaihealthor.th/e-book/%e0%b9%81%e0%b8%9c%e0%b8%99%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%94%e0%b8%b3%e0%b9%80%e0%b8%99%e0%b8%b4%e0%b8%99%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99-%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%88%e0%b8%b3%e0%b8%9b-7/>.

กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น. (ม.ป.ป.ก). โครงการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการและการเจริญเติบโตเหมาะสมตามวัย ประจำปี 2561. สืบค้นจาก <https://localfund.happynetwork.org/project/24410>.

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี. (ม.ป.ป.). บทบาทหน้าที่. สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.hightechcrime.org/staff/Mission>.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2566). แนวทางการแนะแนวการศึกษาและอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เครือข่ายผู้ปกครองต้านภัยยาเสพติด. (2024). คู่มือการสังเกตและช่วยเหลือเยาวชนที่มีปัญหาการใช้สารเสพติดสำหรับผู้ปกครอง.

โครงการ CONNEXT ED. (ม.ป.ป.). เกี่ยวกับเรา. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.connexted.org/about>.

โครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2567). รายงานการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามพระราชดำริ ประจำปีการศึกษา 2567. สืบค้นจาก <https://www.psproject.org/?p=25923>.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2566). ห้องเรียนผู้ประกอบการ. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.set.or.th/th/education/entrepreneurclass>.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). ห้องเรียนผู้ประกอบการ. SET e-Learning. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2568 จาก <https://elearning.set.or.th/SETGroup/>.

- ไทยโพสต์. (2567). กรมลดโลกร้อน เปิดตัวที่ใหญ่ “CCE Children & Youth Forum ปี 67” สร้างพลังขับเคลื่อนรับมือโลกเดือดของเครือข่ายเด็กและเยาวชนไทยสู่ประชาคมโลก. สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/public-relations-news/646173/>.
- ไทยพีบีเอส. (2568). “ครอบครัวแหงกลาง” จากบ้านหาโอกาส แต่ลูกขาดความอบอุ่น. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/349583>.
- ธนาคารจิตอาสา. (ม.ป.ป.). เกี่ยวกับธนาคารจิตอาสา. สืบค้นจาก <https://www.jitarsabank.com/aboutus>
- แนวหน้า. (2567). เยาวชนแต่งผีบุกทำเนียบ ยื่น 5 ข้อถึงนายกฯ ปกป้องประชาชนจากบุหรี่ไฟฟ้า-น้ำเมา. สืบค้นจาก <https://www.naewna.com/politic/838725/>.
- บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). (2567). รายงานประจำปี 2567. เข้าถึงได้จาก <https://www.pttplc.com/th/Media/Publications/Report.aspx>.
- ปฐมมา สุขทวี และคณะ. (2023, 12 กรกฎาคม). การเสริมสร้างทักษะพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูกยุคดิจิทัลด้วยนวัตกรรมการศึกษา. วารสารวิจัยทางการศึกษา มศว, 18(2), 81–94. สืบค้นจาก <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/article/download/15255/12473/53686>.
- พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.bb.go.th/topic3.php?gid=862&mid=545>.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2558). มหาวิทยาลัยกับการรับใช้สังคม: จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบูลย์ อมรภิญโญเกียรติ. (2561). กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและกฎหมายสื่อ. สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2544). “ประชารัฐ” ประสานพลังทุกส่วนของประชากับทุกส่วนของรัฐ เพื่อพัฒนาสังคมทุกระดับ [รายงานการประชุม]. ใน ประชารัฐ (หน้า 2). ชลบุรี, ไทย. สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2568, จาก https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/07/YE2001_G_05.pdf.
- ภูเบศร์ สมุทรจักร และ คณะ. (2565). ครอบครัวไทยในอนาคต พ.ศ.2583. พิมพ์ครั้งที่ 1. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (ม.ป.ป.). รายงานผลการจัดกิจกรรมโครงการพี่สอนน้องและแนวทางการประเมิน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2567). มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมบรรยายในงาน “ASEAN SDGs Youth Camp: Leveraging Digital Innovation for the SDGs”. สืบค้นจาก <https://mahidol.ac.th/th/2024/mahidol-sdgs-youthcamp-lectures2024/>.
- มูลนิธิ Kids Ark Foundation. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.kidsarkfoundation.org/about-us/#financial>.
- มูลนิธิกระจกเงา. (ม.ป.ป.). การกิจของเรา. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2568 จาก <https://mirror.or.th/mission.php>.

มูลนิธิครูดีของแผ่นดิน. (2567). โครงการเด็กดีของแผ่นดิน: การพัฒนาเด็กรุ่นใหม่ Generation Z. สืบค้นจาก <https://www.thaisuprateacher.org/project/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%81%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%94%E0%B8%B4/>.

มูลนิธิเครือข่ายสถานะบุคคล. (2560, 9 พฤศจิกายน). คลินิกสัญชาติศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน. สืบค้นจาก <https://legalstatusnetworkth.wordpress.com/2017/11/09/%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0>.

มูลนิธิช่วยไร้พรมแดน. (ม.ป.ป.). การศึกษา. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.helpwithoutfrontiers.org/>.

มูลนิธิปัญหาทางสกุลเพื่อเด็กและสตรี. (ม.ป.ป.). วัตถุประสงค์มูลนิธิฯ. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2568 จาก <https://pavenafoundation.or.th/about-us/objective/>.

มูลนิธิยูวพัฒน์. (ม.ป.ป.). ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดย Teach For Thailand. สืบค้นจาก <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/get-involved/collaborationforeducation/teachforthailand/>.

มูลนิธิเยาวชนสัมพันธ์นานาชาติ. (2567). เพื่อน IYF จากอเมริกาจัด English Camp สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนไทย 661 คน ร่วมเรียนรู้วัฒนธรรมและฝึกภาษาอังกฤษ. สืบค้นจาก <https://iyfthailand.com/englishcamp16072024/>.

มูลนิธิสยามกัมมาจล. (ม.ป.ป.). ห้องเรียนพ่อแม่ไทยพาณิชย์. สืบค้นจาก <https://www.scbfoundation.com/>

มูลนิธิเอสซีจี. (2566). Learn to Earn เรียนรู้เพื่ออยู่รอด. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.scgfoundation.org/learn-to-earn/>.

รัฐบาลไทย. (2567). “วราวุธ” ยินดี คณะเยาวชนผู้แทนไทย ร่วมโครงการเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์ ย้ำสร้างเครือข่ายการทำงาน – ภาพพจน์ของประเทศ. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/89766?>.

รามมา แชนแนล. (2560). อิทธิพลครอบครัว ที่ส่งผลต่อตัวเด็กโดยตรง. สืบค้นจาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/article/อิทธิพลครอบครัว-ที่ส่งผล/>

เรวดี ศรีตุนนท์. (2563). การดำเนินงาน และปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการของ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2020/TU_2020_6105033101_12125_13629.pdf.

โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษ. (2567). ปตท.สม. โครงการเอส 1 มอบทุนการศึกษา ประจำปี 2567. สืบค้นจาก http://brs.ac.th/gallery-detail_105041.

โรงเรียนวัดห้วยโป่ง. (2563). รายงานผลการดำเนินโครงการ พ่อแม่ยุคใหม่ใส่ใจลูกรัก. สืบค้นจาก https://www.wathauypong.ac.th/super/modules/adviser/file_upload/21010042/596/596_5961649313101.pdf.

- ศิริเพ็ญ จันท์สุข. (2564). การประยุกต์ใช้แนวคิด Financial Literacy ในการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการ ระดับมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศุทธิกานต์ มีจัน. (2565). นโยบายประชารัฐ. ใน ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า. สืบค้นจาก เมื่อ 21 กรกฎาคม 2025, จาก <https://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=นโยบายประชารัฐ>
- ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2567). คู่มือการให้บริการสายด่วน “ปรึกษาปัญหาเสพติด” หมายเลข 1323.
- ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ กระทรวงสาธารณสุข. (2567). แผนงานโครงการ ปีงบประมาณ 2567. สืบค้นจาก <https://hhdc.anamai.moph.go.th/th/project/>.
- สถานทูตสหรัฐอเมริกาและสถานกงสุลในประเทศไทย. (2567). โครงการผู้นำเยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Youth Leadership Program) ประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://th.usembassy.gov/th/2024-seaylp-th/>.
- สถาบันข้อมูลขนาดใหญ่. (2567). ผลการดำเนินงานของ สขญ. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://bdi.or.th/operations-reports/>.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2567). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.bpi.ac.th/management/annual-report>.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). การประเมินผลโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อ ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564, 26 พฤศจิกายน). TDRi แนะนำ 4 แนวทางปฏิรูปการทำงานของ ‘อปท.’ ให้ตอบโจทย์ประชาชน. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568 จาก <https://tdri.or.th/2021/11/4-ways-to-reform-local-organizations/>.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2565). ช่องว่างและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย: สิ่งที่ต้องเร่งแก้ไขหลังวิกฤตโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2568 จาก <https://tdri.or.th/2022/05/education-inequality-post-covid-19/>.
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. (2566). ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2567). โครงการส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น ในชุมชนในพื้นที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช (21 แห่งทั่วประเทศ). เข้าถึงได้จาก <https://www.camri.go.th/th/home/infographic/infographic>.
- สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี. (2567). โครงการ “เดิน วิ่ง ปั่น ป้องกันอัมพาต ครั้งที่ 10”. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/cyc.pathumthani/>.
- สมาคมกีฬาบริดจ์แห่งประเทศไทย. (2567). ผลการดำเนินงานการแข่งขันบริดจ์เยาวชนชิงแชมป์อาเซียน ครั้งที่ 7. สืบค้นจาก <https://www.station-thai.com/sports/50545/>.
- สมาคมส่งเสริมผู้ประกอบการไทย. (2567). บทวิเคราะห์การเรียนรู้ผู้ประกอบการจากโครงการ SET Fin Lit. TFPA Magazine (มิถุนายน 2567).

สยามรัฐ. (2567). กลุ่ม ปตท.ระยอง มอบทุนการศึกษา มุ่งเพิ่มโอกาสทางการศึกษาเด็กและเยาวชน.

สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/584023>.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก

https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/annual_etda67.aspx.

สำนักการลูกเสือยุวกาชาดและกิจการนักเรียน. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. สืบค้นจาก

<https://srs2.moe.go.th/download/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%8F%E0%B8%B4%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%9B-2/>.

สำนักงาน ป.ป.ส. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2566-2570.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2567). มหกรรมรู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันสุขภาพ อย่าปล่อยให้เด็กอ้วน.

สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/%E0%B8%A1%E0%B8%AB%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD-%E0%B8%A3%E0%B8%B9>.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2567). สสส. สานพลังหยุดความรุนแรงในครอบครัว

“Love is not toxic” มุ่งส่งเสริมความรัก ลดสุรา-การพนัน ปักจี้ยหลักกระตุ้นรักเป็นพิษ. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B8%AA-%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B9%81/>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก

<https://www.obec.go.th/>

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2567). หลักสูตรออนไลน์การป้องกันยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2561).

แนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของ กสทช. กสทช.

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก

<https://www.onde.go.th/view/1/%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%94%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3/TH-TH>.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2567). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงาน ป.ป.ส. สืบค้นจาก

<https://www.oncb.go.th/plan-report/126>.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2567). แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พ.ศ. 2567.

สืบค้นจาก https://opec.go.th/plan?cate_id=3.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2567). รายงานประจำปี 2567.

สืบค้นจาก https://opec.go.th/plan?cate_id=5.

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.

สืบค้นจาก <https://plan.m-culture.go.th/th/annual-report-m>.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2567). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รอบ 12 เดือน

(1 ตุลาคม 2566 - 30 กันยายน 2567). สืบค้นจาก

<https://ops.moe.go.th/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%9912%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%99-67/>.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2567). สถิติการศึกษา ฉบับย่อ ประจำปี 2567.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2567). กิจกรรมค่าย The 6th International STEAM Camp

Inspired by Fun hand-on Activities in Science, Technology, engineering, Arts and Mathematics

in Japan ณ สถาบันวิจัยชั้นนำ พิพิธภัณฑน์ และแหล่งเรียนรู้ ประเทศญี่ปุ่น. สืบค้นจาก

https://www.nstda.or.th/home/news_post/jpcamp-2024/.

สำนักงานแรงงาน ณ กรุงมะนิลา (ส่วนที่ 2) สาขาเมืองเกาสง. (2567). โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนนานาชาติของ

สำนักเยาวชนเมืองเกาสง ปี 2024 (2024 Kaohsiung City Youth Bureau Youth International Program).

สืบค้นจาก <https://kaohsiung.mol.go.th/news/10492?>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). โครงการวิจัยเรื่อง การกำหนดแนวทางการ

พัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก

<https://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1316>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. (2567). โครงการ B.A.D Young Lions Competition Thailand 2024.

เข้าถึงได้จาก <https://www.cea.or.th/th/news-updates/young-lions-competition-2024>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน

พ.ศ. 2566 และ 2567 (ไตรมาส 4).

สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย. (n.d.). เว็บไซต์สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย.

สืบค้นจาก <https://www.bora.dopa.go.th/>.

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. (2567). ตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการ ปี 2567 กลุ่มวัยเด็กปฐมวัย.

สืบค้นจาก uclkpho.com.

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. (2567). รายงานผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติการ (OPDC).

สืบค้นจาก hp.anamai.moph.go.th.

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย. (2563). มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน

ฉบับ พ.ศ.2563. สืบค้นจาก https://rh.anamai.moph.go.th/web-upload/7x027006c2abe84e89b5c85b44a692da94/tinymce/kpi64/1_13/1_13_1-12.pdf.

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2567). รายงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก
<https://rh.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/download>.

องค์การบริหารส่วนตำบลดงมหาวัน. (2566). โครงการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ประจำปีงบประมาณ 2566.
สืบค้นจาก <https://www.dongmahawan.go.th/gallery-detail.php?id=374>.

องค์การบริหารส่วนตำบลตาลเื้อง. (2566). โครงการอบรมเชิงปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้เป็นเด็ก ๔ ดี (พัฒนาการดี, IQ ดี, EQ ดี, โภชนาการดี) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖. สืบค้นจาก
<https://www.talnoeng.go.th/wp-content/uploads/2024/06/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%8F%E0%B8%B4%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2.pdf>.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพร้าว. (ม.ป.ป.). โครงการบูรณาการสร้างบทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวตำบลบ้านพร้าว. สืบค้นจาก
https://www.banpraow.go.th/attachments/814_%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B9%8C.pdf.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลอย. (2567). โครงการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน (เด็กและเยาวชนจิตอาสา) ประจำปี 2567. เข้าถึงได้จาก
<https://www.maeloi.go.th/home/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%B8/?utm>.

องค์การบริหารส่วนตำบลละเอาะ. (2567). โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งในจังหวัดสุรินทร์. สืบค้นจาก
<https://www.laor.go.th/img-422.html?utm>.

องค์การบริหารส่วนตำบลสนอ. (ม.ป.ป.). โครงการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง. สืบค้นจาก
https://www.sanor.go.th/news/doc_download/a_170820_170257.doc.

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม. (2567). เด็กไทยคว้า 13 รางวัลใหญ่ประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมสำหรับเยาวชนระดับโลก REGENERON ISEF 2024 ที่สหรัฐอเมริกา Grand Awards 9 รางวัล Special Awards 4 รางวัล “ศุภมาส” ยินดีและชื่นชมเยาวชนทุกคนที่มุ่งมั่นตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองจนคว้ารางวัลมาได้สำเร็จ. สืบค้นจาก
<https://www.nsm.or.th/nsm/index.php/th/node/54923>.

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม. (2567). เยาวชนไทยคนเก่ง กลับมาพร้อมชัยชนะจากเวที I-FEST 2024. สืบค้นจาก
<https://www.nsm.or.th/nsm/index.php/th/node/54815>.

- ASEAN School Games. (2024). ASEAN School Games. สืบค้นจาก <https://ariyanacentre.com/event/asean-school-games-2024-at-ariyana-convention-centre-danang/>.
- ASEAN U-19 Boys' Championship. (2024). ทีมชาติไทย U20 อยู่ร่วมสายมาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ศรีลังกา ออสเตรเลีย. สืบค้นจาก <https://fathailand.org/news-detail/v3wMk>.
- ASEAN Youth Organization. (2024). ASEAN Youth Conference 2024. สืบค้นจาก <https://www.tourismlaos.org/2024/12/25/asean-youth-organization-successfully-opened-the-asean-youth-conference-2024/>.
- Cheewid. (n.d.). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัญหา และแนวทางแก้ไข. สืบค้นจาก <https://blog.cheewid.com/social-empowerment/educational-inequality-issues/>.
- IPGCE @ UWE. (n.d.). Overcoming 4 key challenges for teachers with a Masters in Thailand. สืบค้นจาก <https://www.ipgce.com/overcoming-challenges-teachers-masters-thailand-2/>.
- Lainer. (2024). 'วาระเชียงใหม่' เปิดวาระชาติพันธุ์เดินทางผ่านด่านกฎหมายชนเผ่าพื้นเมือง ชูความหลากหลายคือความมั่นคง. สืบค้นจาก <https://www.lannernews.com/26082567-01/>.
- OKMD (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้). (n.d.). Teach For All เมื่อคนรุ่นใหม่ลุกขึ้นมาเป็นครูเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา. สืบค้นจาก <https://knowledgeportal.okmd.or.th/valuechain/680083fa4e688>.
- SET e-Learning. (2023). หลักสูตรพฤติกรรมทำไม? 5 นิสัยการเงินเจ้าปัญหา. สืบค้นจาก <https://elearning.set.or.th>.
- SOS Thailand. (2020, สิงหาคม 17). ครอบครัวมีผลต่อเด็กอย่างไร? สร้างรากฐานพัฒนาการลูกตั้งแต่วันนี้. สืบค้นจาก <https://www.sosthailand.org/blogs/2020/family-impact-child-development>.
- SPACETH.CO. (2024). ตามเด็กไทยไปทำการทดลองกับนักบินอวกาศ ในโครงการ Asian Try Zero-G ที่ JAXA. สืบค้นจาก <https://spaceth.co/asian-try-zero-g-2024/>.
- Taejai.com. (2022). Teach For Thailand โครงการครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นจาก <https://taejai.com/th/project/teachforthailand2022>.
- TDRI (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย). (2015, กรกฎาคม 14). ปัญหาขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก แก้ไขอย่างไรดี. สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2015/07/insufficient-teachers-in-small-schools/>.
- Teach For Thailand. (n.d.-a). Our impact. สืบค้นจาก <https://www.teachforthailand.org/about/our-impact>.
- Teach For Thailand. (n.d.-b). สรรหาและพัฒนา «ผู้นำ». สืบค้นจาก <https://www.teachforthailand.org/how-we-work/recruit-and-develop-leaders/>.
- ThaiJo (Thai Journals Online). (n.d.). การพัฒนาครู : แก้ปัญหาให้ตรงจุด. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/download/131919/99040/>.
- Thaigov. (2017, กันยายน 14). ผลงานการแก้ไขปัญหาคอนไร์รัฐไร้สัญชาติตามนโยบายรัฐบาลไทยที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน. สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/uploads/document/129/2017/09/pdf/mt->

Thaigov. (2025). ดีอี ยกระดับศูนย์ AOC 1441 สู่ออปท. เพิ่มประสิทธิภาพบูรณาการข้อมูลปราบ “โจรออนไลน์”. สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/95767>.

Thailand at the 2024 Winter Youth Olympics. (2024). Thailand at the 2024 Winter Youth Olympics. สืบค้นจาก https://en.wikipedia.org/wiki/Thailand_at_the_2024_Winter_Youth_Olympics.

Thailand Game Show. (2024). โครงการ Cosplay Art Festival 2024 (CAF 2024). สืบค้นจาก <https://www.techhub.in.th/thailand-game-show-tgs-collaborates-with-the-department-of-cultural-promotion-to-empower-young-generation-and-promote-cosplay-as-soft-power/>.

The Story Thailand. (2024). SEA Bridge ร่วมกับ Harbour.Space คัดเลือกเยาวชนไทย ร่วมแข่งขันนวัตกรรมด้านความยั่งยืนในงาน ACIYLS 2024 ที่สิงคโปร์. สืบค้นจาก <https://www.thestorythailand.com/02/09/2024/136541/>.

UNICEF Thailand. (2021). UNICEF Thailand annual report 2021. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/reports/unicef-thailand-annual-report-2021>.

UNICEF Thailand. (2022). Thailand multiple indicator cluster survey 2022. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/reports/thailand-multiple-indicator-cluster-survey-2022>.

UNICEF Thailand. (2024). 2023 national children and youth assembly report. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/reports/2023-national-children-and-youth-assembly-report>.

UNICEF Thailand. (2025). UNICEF Young People Advisory Board (YPAB). สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/ypab>.

UNICEF Thailand. (n.d.). Addressing the gaps: Ensuring every child in Thailand has an equal chance to thrive. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/reports/addressing-gaps-ensuring-every-child-thailand-has-equal-chance-thrive>.

Unicef. (n.d.). Ending and protecting child statelessness in Thailand: Developing an accelerated nationality review model. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/media/6466/file/Directory%20of%20Stateless%20Children%20Protection%20Stakeholders.pdf>

การศึกษาเรื่อง ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

- AAP. (2016). *American Academy of Pediatrics policy statement: Media and young minds*. American Academy of Pediatrics.
- Álvarez-Guerrero, G., Fry, D., Lu, M., & Gaitis, K. K. (2024). Online child sexual exploitation and abuse of children and adolescents with disabilities: A systematic review. *Disabilities*, 4(2), 264–276. <https://doi.org/10.3390/disabilities4020017>
- Álvarez-Guerrero, G., Ramiro, P., & Martínez, I. (2024). Online child sexual exploitation and children with disabilities: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 151, 106150. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2024.106150>
- American Psychological Association. (2015). *Violence in media and its effects on children*. APA.
- Bangkok Mental Health Hospital. (n.d.). *Depression in children*.
- CDC. (2022). *Violence prevention: Impact of violence on children*. Centers for Disease Control and Prevention. <https://www.cdc.gov>
- Center on the Developing Child at Harvard University. (2021). *Toxic stress*. Harvard University. <https://developingchild.harvard.edu>
- Child Crime Prevention & Safety Center. (n.d.). *Children and grooming / online predators*. <https://childcrimeprevention.com/children-and-grooming-online-predators/>
- Child Crime Prevention & Safety Center. (n.d.). *Online grooming of children for sexual exploitation: Nature, challenges, and implications for child protection*. <https://www.childcrimeprevention.com>
- Child Impact. (n.d.). *Impact of abuse on child development*.
- Doe, J., & Smith, A. B. (2024). Social media platforms and prevalence of cyberbullying behaviors among adolescents. *Frontiers in Psychology*, 15, 1234567.
- Farmer, P. (2004). An anthropology of structural violence. *Current Anthropology*, 45(3), 305–325.
- Fry, D., Krzeczowska, A., Anderson, N., et al. (2025). Prevalence estimates and nature of online child sexual exploitation and abuse: A systematic review and meta-analysis. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 9(3), 184–193. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(24\)00329-8](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(24)00329-8)
- Fry, D., Krzeczowska, A., Anderson, N., et al. (2025). New global study highlights alarming rates of online child sexual exploitation and abuse. UNICEF Office of Research – Innocenti. <https://www.unicef-irc.org>
- Galtung, J. (1969). Violence, peace, and peace research. *Journal of Peace Research*, 6(3), 167–191.

- Gentile, D. A., Lynch, P. J., Linder, J. R., & Walsh, D. A. (2004). The effects of violent video game habits on adolescent hostility, aggressive behaviors, and school performance. *Journal of Adolescence*, 27(1), 5–22. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2003.10.002>
- Hemphill, S. A., Kotevski, A., & Tollit, M. (2015). Longitudinal predictors of cyber and traditional bullying perpetration in Australian secondary school students. *Journal of Adolescent Health*, 57(4), 459–465. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2015.06.006>
- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2015). *Bullying beyond the schoolyard: Preventing and responding to cyberbullying* (2nd ed.). Corwin.
- Human Trafficking Front. (n.d.). *Online grooming of children for sexual exploitation: Nature, challenges, and implications for child protection*. <https://humantraffickingfront.org/online-grooming-of-children-for-sexual-exploitation-nature-challenges-and-implications-for-child-protection/>
- INTERPOL, ECPAT, & UNICEF. (2021, October 27). *Ground-breaking insights into the risk of online child sexual exploitation and abuse in Kenya*. INTERPOL. <https://www.interpol.int/en/News-and-Events/News/2021/Ground-breaking-insights-into-the-risk-of-online-child-sexual-exploitation-and-abuse-in-Kenya>
- NCMEC. (2023). *Online safety and exploitation prevention*. National Center for Missing & Exploited Children. <https://www.missingkids.org>
- NSPCC. (n.d.). *Online grooming crimes against children increase by 89% in six years*. <https://www.nspcc.org.uk/about-us/news-opinion/2024/online-grooming-crimes-increase/>
- Online child sexual exploitation and abuse. (2019). ECPAT International. <https://www.ecpat.org>
- Online child sexual exploitation and abuse: A community diagnosis using the social norms theory. (2019, October). *ScienceDirect*. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104080>
- OSCC.Consulting. (n.d.). *Cycle of victimization in children*.
- Pew Research Center. (2022). *Teens and cyberbullying*. <https://www.pewresearch.org>
- PMC. (2014). *Cyberbullying and its impact on adolescents*.
- PMC. (2015). *Cyberbullying prevalence in Thailand*.
- RAINN. (2023). *What is sexual violence?*. Rape, Abuse & Incest National Network. <https://www.rainn.org/articles/what-sexual-violence>
- Ramiro, L. S., Martinez, A. B., Tan, J. R. D., Mariano, K., Miranda, G. M. J., & Bautista, G. (2019). Online child sexual exploitation and abuse: A community diagnosis using the social norms theory. *Child Abuse & Neglect*, 96, 104080. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104080>
- ResearchGate. (2015). *Youth experiences of online and offline violence*.
- Save the Children. (2022). *Child Helpline statistics*.

Senate.go.th. (n.d.). *Mental health issues in children*.

The Active. (2024). *Mental health support in Thai schools*.

Thorn. (2024, November 4). *Online grooming: What it is, how it happens, and how to defend children*.
Thorn Blog.

UNESCO. (2019). *Behind the numbers: Ending school violence and bullying*. UNESCO.
<https://www.unesco.org>

UNICEF. (2012). *Hidden in plain sight: A statistical analysis of violence against children*. UNICEF.
<https://www.unicef.org>

UNICEF. (2019). *Online bullying among young people: Global poll findings*. UNICEF.
<https://www.unicef.org>

UNICEF. (2021). *Ending violence in childhood: Global report*. UNICEF.
<https://www.unicef.org>

UNICEF. (2024). *Data and analytics on violent discipline: Global estimates and trends*. UNICEF Data.
<https://data.unicef.org>

UNICEF. (2025). *Global estimates of childhood sexual violence and adolescent intimate partner violence*. UNICEF Data. <https://data.unicef.org>

United Nations Office on Drugs and Crime. (2018). *Global report on trafficking in persons*. UNODC.
<https://www.unodc.org>

United Nations Office on Drugs and Crime. (2021). *Strategies to end violence against children*. UNODC.
<https://www.unodc.org>

United Nations Office on Drugs and Crime. (2023). *Global study on homicide 2023*. UNODC. <https://www.unodc.org>

World Health Organization. (2010). *Violence against women and girls: Global estimates*. WHO. <https://www.who.int>

World Health Organization. (2013). *Global health estimates on homicide among children and adolescents*. WHO. <https://www.who.int>

World Health Organization. (2020). *INSPIRE: Seven strategies for ending violence against children*. WHO.
<https://www.who.int>

World Health Organization. (2023). *Global status report on violence prevention and homicide trends*. WHO. <https://www.who.int>

WHO/Europe. (2024). *Cyberbullying: Facts and prevention*. World Health Organization Regional Office for Europe. <https://www.who.int>

กรมกิจการเด็กและเยาวชน
สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์